

Obvezno branje za resnega kristjana in vsakogar, ki hoče razumeti izzive, s katerimi se soočamo na našem naraščajočem vihnem obzorju – CHUCK MISSLER

SVETOPISEMSKI PRIMER
ISLAMSKEGA ANTIKRISTA

ZVERNİK BLIŽNJEĜA VZHODA

JOEL RICHARDSON

Zvernik Bližnjega vzhoda

**Svetopisemski primer
islamskega antikrista**

Joel Richardson

Naslov izvirnika: Joel Richardson, Mideast-Beast

<https://joelstrumpet.com/resources/>

Prevod: Barbara Hojkar Šavli in Marjan Šavli

Priprava besedila: Marjan Šavli, marjan.savli@gmail.com

Fotografija na naslovnici: Joel Richardson

Založnik: Marjan Šavli in Barbara Hojkar Šavli, Mestni trg 11, Škofja Loka
Škofja Loka, 2025, 1. izdaja, 1. natis

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

Prevod dela:

ISBN 978-961-96336-0-1 (samoizd. M. Šavl).

COBISS.SI-ID 161252355

BREZPLAČEN IZVOD – NI ZA PRODAJO

Svetopisemsko besedilo je vzeto iz

- Svetega pisma Kralja Jakoba (SloKJV), razen kjer je naveden vir.

Knjiga je objavljena na spletni strani:

- https://github.com/msavli/Joel_Richardson/
- <https://joelstrumpet.com/resources/>

Predgovor

Leta 2006 je izšla moja prva knjiga z naslovom *Antichrist: Islam's Awaited Messiah (Islamski pričakovani mesija)*. Kasneje pa je bila ponovno objavljena pod naslovom *The Islamic Antichrist (Islamski antikrist)*. Na prvi pogled je bila knjiga primerjava islamske in svetopisemske eshatologije (preučevanje poslednjih časov), v duhu pa je bil to tudi moj najboljši poskus, da bi zatrobil v trobento in sprožil alarm. Trdno sem prepričan, da je islam največji izziv, s katerim se bo Cerkev soočila pred Jezusovo vrnitvijo, vendar večina ali še vedno spi ali pa to zanika. *Islamski antikrist* je bil moje iskreno in globoko srčno prizadevanje, da bi verujočo skupnost prebudil iz spanca glede grozečega izziva in pomembnosti islama ter njegove prvenstvene vloge v zadnjih dneh. Poleg tega pa je bila knjiga tudi poziv k dejanjem; da posnemamo Jezusa, sprejmemo križ in se brez strahu podarimo muslimanskemu svetu, da bi morda nekaj ljudi iztrgali iz ognja.

Islamski antikrist postavlja osnovno svetopisemsko pripoved o koncu časov ob bok islamski viziji konca časov. Slika, ki je nastala, razkriva šokantno resničnost, da je islam kot verski sistem v svojem bistvu zoper Kristusa. Osnovne doktrine islama predstavljajo neposreden frontalni napad na krščanstvo, saj so številne doktrine, ki jih Sveto pismo opredeljuje kot svete, temeljne in bistvene, razglašene za največje gnusobe in bogokletje, kar si jih je mogoče zamisliti. Medtem ko krščanska vera temelji na prepričanju, da je Bog sam postal človek v Jezusu Mesiji, islam v svojem *Koranu* razglaša, da vsakdo, ki verjame v utelešenje, zagreši najhujšo obliko bogokletja, ki si jo je mogoče predstavljati, da ga Alah preklinja in da bo v tem in naslednjem življenju

trpel »hudo kazen.« Poleg tega je islamska pripoved o koncu časov v mnogih pogledih preprosto biblijska zgodba o koncu časov, obrnjena na glavo. Čeprav na tem mestu ni mogoče povzeti celotne knjige, bi moralo že nekaj kratkih primerov ustvariti zadostno sliko.

Prvič, svetopisemski opisi glede prihoda Jezusa, judovskega Mesije, so v marsičem podobni prihodu islamskega antikrista, ki ga muslimani imenujejo *Dajjal al Maseeh* (lažni Mesija). Drugič, svetopisemski antikrist ima številne presenetljive podobnosti z glavno osebo mesije v islamu, ki ga muslimani imenujejo *Mahdi*. Z drugimi besedami, naš Mesija je njihov antikrist in naš antikrist je njihov Mesija. Za mnoge bralce je bilo še bolj šokantno razkritje, da islam uči, da se bo Jezus, ko se bo vrnil, vrnil kot muslimanski prerok, katerega glavno poslanstvo bo ukiniti krščanstvo. Vsak vernik Svetega pisma težko bere o teh stvareh, ne da bi se pri tem močno zavedal Satanskega izvora islamske religije.

Leta 2008 sem imel priložnost z Walidom Shoebatom, nekdanjim agentom Palestinske osvobodilne organizacije, napisati še eno knjigo na isto témo. Ta knjiga *God's War on Terror (Božja vojna proti terorizmu)* je skoraj enciklopedična razprava o vlogi islama v zadnjih dneh in kronologija Walida od mladega palestinskega muslimana, ki je globoko sovražil Jude, do kristjana, ki svoje življenje posveča judovskemu ljudstvu in razglaša resnico o nevarnostih radikalnega islama.

Ti dve knjigi sta skupaj postali temeljni kamen tega, kar se je razvilo v priljubljeno eshatološko revolucijo. Danes prejemam nenehen tok elektronskih sporočil in poročil posameznikov, ki izražajo, kako zelo sta ti knjigi vplivali nanje in spremenili njihovo razumevanje končnih časov. Študenti, pastori in celo ugledni znanstveniki so izrazili, da so opustili priljubljeno predstavo, da bodo antikrist, njegov imperij in njegova religija izšli iz Evrope ali oživiljenega rimskega imperija. Namesto tega so spoznali preprosto dejstvo, da nam Sveto pismo odločno in večkrat kaže na Bližnji vzhod kot izhodišče in epicenter nastajajočega imperija antikrista in njegove religije. Mnogi pričujejo, da kljub temu, da se že vrsto let učijo svetopisemskih prerokb, še nikoli prej ni bilo nič tako smiselno, še nikoli prej niso bile svetopisemske prerokbe tako jasne. In kar je še pomembneje, nekateri so nam celo pisali, da so zaradi branja

teh knjig postali verniki ali pa so ponovno predali svoje življenje Jezusu. *Aleluja!*

Drugi pa menijo, da so teze, predstavljene v knjigi *Islamski antikrist* in *Božja vojna proti terorizmu*, sicer zelo smiselne, vendar imajo še vedno veliko neodgovorjenih vprašanj. Namen te knjige je znanstveno predstaviti, a hkrati približati in jedrnato predstaviti teorije o islamskem antikristu na podlagi najpomembnejših odlomkov Svetega pisma. Če obstaja vsaj možnost, da je islam dejansko glavni predmet številnih svetopisemskih prerokb o antikristu, bi morala že sama možnost zadostovati za resen razmislek o ustreznih besedilih.

Že na začetku želim povedati, da namen te knjige ni razpravljati o tem, kar se mnogim zdi nepomembno ali celo morbidno glede končnih časov. Mnogi se bodo morda vprašali, zakaj je sploh pomembno, ali se bo antikrist pojavil v Evropi ali na Bližnjem vzhodu, ali bo humanist ali musliman. Dejstvo je, da so praktične in uporabne posledice številnih tém, ki jih obravnava ta knjiga, globoke. Če je islam dejansko religija antikrista, so posledice tega pretresljive. Ker velik del današnje Cerkve, vključno z velikim delom misijonskega gibanja, vse bolj sprejema pristop k osveščanju muslimanov, ki koketira s sinkretizmom^a in odkrito herezijo^b (pri tem mislim na tako imenovano gibanje »The Insider Movement,^c je nujno, da Jezusovi privrženci natančno ugotovijo, kje so glede izvora in narave islama. Ko si prizadevamo ljubiti muslimane, ali moramo tudi mi ljubiti islam? Ali pa je mogoče strastno skrbeti za muslimane in hkrati sovražiti islam? Ali je islam sistem vere, ki lahko ustvari pristen odnos z Bogom, ali pa je zgolj ideologija, ki uničuje duše? Ali je nekdo lahko tako musliman kakor sledilec Jezusa, kot trdijo številni evangelijski misiologi?^d Ali sta Alah iz Korana in Bog iz Svetega

a: Sinkretizmom je združevanje, spajanje različnih, nasprotujočih si nazorov, religij ali njihovih elementov v skladno celoto.

b: Herezija: krivoverstvo, kriva vera.

c: Gibanje notranjih vernikov je poskus slediti Jezusu in se zanesti nanj za odrešitev v jeziku in običajih domače kulture.

d: Misiologija je interdisciplinarno področje raziskovanja krščanskega poslanstva ali misiionov, ki uporablja teološke, zgodovinske in različne družboslovne metode.

pisma ena in ista oseba? Kaj pa Izrael in judovsko ljudstvo? Kaj o tem pravijo preroki, ko se iz muslimanskega sveta v krščansko Cerkev širita ostri antisionizem^e in antisemitizem?^f Kje naj se glede teh vprašanj postavi Jezusov učenec, ki želi ljubiti tako muslimane kot Jude? Kaj pa »arabska pomlad«^g? Ali nas Sveto pismo obvešča o tem, kam vodi ta nenadna in drastična sprememba v muslimanskem svetu? Čeprav nas številni demografski modeli obveščajo, da bo islam kmalu postal največja svetovna religija, mnogi v krščanski Cerkvi učijo in verjamejo, da bo večina islamskega sveta (in Rusija) kmalu uničena v vrsti prerokovanih bitk, zaradi česar bo islamska religija praktično izginila z zemlje. Toda ali Sveto pismo res uči to? Kako bomo odgovorili na ta vprašanja in kaj verjamemo o teh stvareh, bo drastično vplivalo na naš pristop k molitvi, posredniški molitvi, evangelizaciji in misijam. To niso vprašanja, pri katerih bi si Cerkev lahko privoščila, da bi se zmotila. Je Nujno je potrebno skrbno preiskovanje Svetega pisma, da bi na ta vprašanja natančno odgovorili. Zato je bila napisana ta knjiga. Čeprav bo ta študija zagotovo odgovorila na mnoga vprašanja v zvezi s končnimi časi, pa je daleč od nepomembnih ali morbidnih eshatoloških malenkosti. Ker si Cerkev prizadeva začrtati svojo pot naprej v vedno spreminjajočem se svetu, je zanjo bistveno, da razume resnice, ki jih prinaša ta študija.

Pozivam vas tudi, da se te knjige lotite z molitvijo. Knjigo sem napisal v molitvi in prosim vas, da jo berete v molitvi. Malo je tém, ki so tako resne in nujne, kot so te, o katerih govori ta knjiga. Ko preučujemo témo o poslednjih časih, moramo to početi v duhu molitve. V celotnem Kristusovem telesu po vsej zemlji mnogi verjamejo, da je to generacija, ki bo dočakala Jezusov povratek. Zato ima tudi ta generacija večjo dolžnost, da postane molitvena skupnost, posvečena medsebojni ljubezni.

e: Antisionizem je nasprotovanje judovski državi v domovini njihovih prednikov in zanika pravico judovskega naroda do samoodločbe.

f: Antisemitizem je sovražna nastrojenost proti Judom kot verski, etnični ali rasni skupini.

g: Arabska pomlad predstavlja val pro-demokratskih protestov in vstaj, ki so potekali na Bližnjem vzhodu in v severni Afriki od leta 2010 in 2011 ter so spodbijali nekatere uveljavljene avtoritarne režime v regiji.

Toda konec vseh stvari je blizu; bodite torej trezni in bedite *zaradi namena molitve*. Bolj pa kakor karkoli drugega imejte med seboj gorečo ljubezen, kajti ljubezen pokrije množico grehov. 1 Pt 4,7-8

Prav lahko se zgodi, da bo prav ta generacija podedovala ogromno priložnost in hkrati ogromno odgovornost, o kateri je govoril prerok Daniel:

Tisti, ki so modri, bodo svetili kakor sijaj nebesnega svoda in tisti, ki mnoge obračajo k pravičnosti, [bodo] kakor zvezde na veke vekov.
Dan 12,3

Daniel je videl le bežen pogled na to – toda mnogi, ki berejo to knjigo, bodo morda med tistimi, ki bodo to dejansko doživeli. Pozivam vas, da to priložnost izkoristite z vsem, kar imate. Nujnost te ure ne zahteva nič drugega.

Predgovor k slovenski izdaji

Med 1. in 19. jun. 1567 se je Primož Trubar zadnjič za kratek čas vrnil na Slovensko na pobudo nemškega protestantskega teologa Jacoba Andreae, ki se je tedaj zanimal za islam, še enkrat obiskal Ljubljano, da bi od turških jetnikov dobil natančne podatke o »turški veri«, predvsem o koranu. Srečal se je z bosanskim Usraimbeg pašo, ki je bil takrat zaprt na ljubljanskem gradu, iskal podatke pri nekem turškem duhovniku v Ribnici, drugi pa so zanj izprašali turške ujetnike v Črnomlju. V Ljubljani je sklical sinodo na Kreljevem domu (o tem že 19. junija poročal škofu Seebachu neki Matija Crassus). To je bilo Trubarjevo zadnje bivanje na Slovenskem.^h

»O tem, kako in o čem natanko je tekel Trubarjev pogovor v priporu ljubljanskega gradu, ni nobenega dokumenta. Vemo pa, zakaj se je Trubar odpravil na zanj tako nevarno pot, saj bi sam lahko končal na katoliški grmadi, če bi ga prijeli. Prva ideja je prišla od Erazma Rotterdamskega, ki je – pravilno – predlagal, da bi naj raje šli nad turško silo z evangelijem, ne pa s topovi. Ta ideja je prišla do Luthrovega glavnega teološkega svetovalca Melanchtona, od tam pa na Trubarja. Prvo vprašanje je bilo: Kaj »turška vera«, kakor so poenostavljeno imenovali islam, sploh uči. To je bila gotovo glavna pogovorna tema. Vse drugo nam je zastrto. Žal pa ta res krščanska pobuda ni našla odziva pri vladarjih tedanjega, kakor tudi ne današnjega časa, tudi če se sicer predstavljajo kot »kristjani.«

Tu pa je treba pripomniti, da je bil turški islam neprimerno bolj civiliziran kakor arabski. Dokaz je že v tem, da ob zasedbi Carigrada v Aji Sophiji turški vojaki niso smeli uničiti »krščanskih« znamenj in poslikav, ki jih je mogoče videti še do danes; da so turške oblasti celo ustanovljale pravoslavne patriarhije (kar je Broz pozneje storil tudi z ustanovitvijo avtohtone makedonske pravoslavne cerkve), Judje, ki so jih katoliške cerkvene in svetne oblasti v Španiji morale, pa so pribežali pod turškega sultana, zato je bila v Sarajevu močna judovska skupnost, ki je govorila špansko varianto judovske kreolščine »ladino«, kar dokazuje, od kod so pribežali. In niso poturčili

in islamizirali niti Bolgarov niti Srbov. Zato so vse do razpada Jugoslavije v Bosni vsa štiri verstva živela v miru in slogi, vsi so tudi skrižem praznovali svoje verske praznike. Vse to je uničil Milošević, domače imame pa ves čas zamenjujejo uvoženi arabski imami, ki prinašajo na Balkan agresivno varianto arabskega islama...«

Vinko Ošlak

Kazalo

Poenostavljeni končni časi.....	19
Uvod v islamsko teorijo o antikristu.....	35
Antikristova nadvlada.....	57
Oblikovanje naše metode razlage.....	75
Dan 2 Nebukadnezarjeve sanje o kovinskem kipu.....	81
Dan 7 Danielova vizija štirih zvernikov.....	111
Dan 9,26 Ljudstvo princa, ki prihaja.....	123
Dan 8 Mali rog.....	141
Dan 10–11 Severni kralj	153
Dan 11 Teologija antikrista Bo trdil, da je Bog?.....	169
Dan 12 Zapečatenost do konca časov.....	185
Raz 12–13 in 17 Ženska, moški – otrok in zvernik....	193
Ezk 38–39 Gog iz Magóga (I. del).....	209
Ezk 38–39 Gog iz Magóga (II. del).....	235
Ezk 38–39 Gog iz Magóga (III. del).....	259
Izaija in Mihej 5 Asirec.....	291
Ljubezen do muslimanov.....	305
Gospodovo usmiljenje: upanje za posrednike.....	317
O avtorju.....	329

1. poglavje

Poenostavljeni končni časi

Preveč kristjanov meni, da je téma o poslednjih časih nepremagljiva gora, ki je previsoka in prezapletena, da bi se povzpeli nanjo. Zato mnogi svoja prepričanja o poslednjih časih preprosto zaupajo svojemu pastoru ali različnim »strokovnjakom za prerokbe.« Vsekakor je Gospod nekaterim dal vlogo učiteljev v Kristusovem telesu, da bi pomagali usmerjati sovornike k pravilnemu razumevanju zapletenejših vidikov Božje besede, vendar to nikakor nobenega vernika ne odvezuje njegove ali njene lastne odgovornosti, da si te stvari sam poišče v Svetem pismu. Ena najboljših stvari, ki jih lahko naredi vsak učitelj, je, da svoje učence opremi z orodji, potrebnimi za samostojno preučevanje in razumevanje Svetega pisma. To je namen tega poglavja; tako študente kot izkušene učitelje opremiti z nekaterimi zelo jasnimi, preprostimi in lahko izvedljivimi pravili ali načeli, s katerimi bo svetopisemsko sporočilo o poslednjih časih poenostavljeno in dostopno vsem. Razbiti je treba napačno prepričanje, da je téma o poslednjih časih za povprečnega kristjana nerazumljiva. Ko bodo razumeli načela, razložena v tem poglavju, bodo mnogi, ki so se nekoč počutili prestrašene zaradi téme o poslednjih časih, prepričani, da eshatologija ni téma, ki bi bila preko njihovih zmožnosti razumevanja. Naslednjih sedem načel predstavlja pristop k razumevanju svetopisemskih prerokb, ki ga bomo uporabljali v preostanku te knjige.

Pravilo #1: Prve stvari najprej

Kmalu po končani srednji šoli, ko sem postal vernik, sem eno leto delal kot izdelovalec ogradij za hiše. Ko gradimo hišo, je treba najprej postaviti ustrezne in trdne temelje. Kako in kje začnemo, vedno vpliva na končni rezultat. To velja ne glede na to, ali gre za hišo *ali teologijo*. Zaradi slabih ali šibkih temeljev bo končni rezultat nestabilen, napačen ali morda celo nevaren. Če bi pri gradnji hiše začeli z gradnjo strehe in nato delali nazaj do temeljev, bi se najverjetneje znašli v resnih težavah. A prav to nekateri dejansko počno, ko poskušajo zgraditi trdno svetopisemsko eshatologijo; odločijo se, da želijo razumeti, kaj Sveto pismo pravi o poslednjih časih, in se obrnejo naravnost h knjigi Razodetja, zadnji knjigi Svetega pisma! Ne razumite me narobe, knjiga Razodetja je ključna knjiga za razumevanje pri preučevanju Božjega načrta za vse čase. Vendar pa ne začnemo s knjigo Razodetja. Knjiga Razodetja je zasnovana in temelji na bogastvu prej razkritega preroškega znanja in informacij, ki jih najdemo v številnih odlomkih Stare zaveze. Morda je bolj kot skoraj katera koli druga knjiga v Novi zavezi knjiga Razodetja polna neposrednih navedkov, citatov, namigovanj in še bolj natančnih odmevov ducatov in ducatov odlomkov, ki jih najdemo po vsej Stari zavezi. Predstavljajte si, da greste na simfonijo. Med predstavo slišite godala, bobne, pihala, a šele v velikem finalu se vsi ti instrumenti združijo v neverjeten crescendo.ⁱ Prav to je knjiga Razodetja – veliki preroško-simfonični crescendo, sestavljen iz številnih drugih prerokb, ki jih najdemo po vsem Svetem pismu. A naj bo veliki crescendo še tako lep, toda z razlogom je zadnji. Preden lahko pričakujemo, da bomo razumeli, kaj nam želi povedati knjiga Razodetja, moramo najprej razumeti, kaj pravijo odlomki, na katerih je zgrajena.

Sveto pismo je zgodba, ki se razvija. In če želimo pravilno razumeti zgodbo, ki jo pripoveduje Sveto pismo, moramo začeti na začetku knjige in se približati zgodbi, kakor je bila napisana, kakor se razvija in širi.

i: Crescendo – postopno naraščanje jakosti.

Vse to je preprosta zdrava pamet. Prvo pravilo, ki ga je treba upoštevati, ko želimo razumeti, kaj Sveto pismo pravi o koncu časov, je torej, da začnemo s tem, kar je na začetku. Začnemo s temelji. Začnemo na začetku. To ne bi moglo biti veliko bolj preprosto. V smislu preučevanja Svetega pisma to pomeni, da začnemo s Toro, torej s prvimi petimi Mojzesovimi knjigami, in od tam nadaljujemo naprej.

Pravilo #2: Naj bo preprosto

Poleg tega, da je zadnja knjiga v Svetem pismu, obstajajo tudi drugi razlogi, zakaj ne bi začeli s knjigo Razodetja. Razodetje je morda najbolj simbolična, alegorična in apokaliptična knjiga v celotnem Svetem pismu. Ko poskušamo razumeti, kaj Sveto pismo pravi o poslednjih časih, ne začnemo z najbolj alegoričnimi ali simboličnimi odlomki. Ne začnemo z odlomki, ki so zapleteni, ki jih je težko razlagati ali nas zmedejo. Namesto tega moramo začeti s tistimi, ki so jasni, dobesedni, neposredni in enostavni za razumevanje. Tako ne le, da ne začnemo s knjigo Razodetja, ampak tudi ne začnemo s knjigo Daniela ali Ezekiel. Čeprav sta obe knjigi nastali veliko pred knjigo Razodetja, sta obe tudi zelo simbolični knjigi, polni sanj, videnj in z veliko simbolike. Čeprav sta Daniel in Ezekiel knjigi, ki ju moramo razumeti, če želimo natančno razumeti sporočilo Svetega pisma v zvezi s končnimi časi, pa tako kot Razodetje nista knjigi, s katerima bi morali začeti. Obstajajo številni drugi bistveni odlomki, ki jih je treba prej preučiti, ki niso le starejši od Daniela in Ezekiel, ampak so tudi jasnejši, bolj dobesedni, neposredni in lahko razumljivi.

Naše drugo pravilo je, da naj bi začeli s tem, kar vsebuje najmanj elementov, ki nas zmedejo, so vprašljivi, sporni ali težko razumljivi. Začnemo s tistim, kar je najbolj jasno, dobesedno in najlažje razumljivo.

Pravilo #3: Celoten nasvet Svetega pisma

Pred mnogimi leti, ko sem prvič postal vernik, sem živel južno od Bostona. Star sem bil devetnajst let in razumljivo je, da večina mojih prijateljev zaradi mojega spreobrnjenja in korenite spremembe življenja ni več želela preživljati časa z menoj. Kot da bi čez noč postal izredno glasen evangelizatorski kristjan. Zato sem veliko sobot preživel na sprehodih po Bostonu in iskal voljne poslušalce, s katerimi sem lahko delil svojo vero. V tistih dneh je bila ena največjih bostonskih napol kulturnih skupin skupina, znana kot Bostonska Kristusova cerkev ali včasih imenovana Bostonsko gibanje, ki jo je ustanovil Kip McKean. Z učenci te skupine sem se pogosto srečeval. Eno od značilnih prepričanj te skupine je, da človeka dejansko reši dejanje krsta. Po mnenju te skupine brez krsta s potopitvijo v vodo človek nikakor ne more biti odrešen. Da bi to potrdili, se vedno obrnejo na vrstico iz Apostolskih del 2,38, ki se glasi: »Potem jim je Peter rekel: »Pokesajte se in vsak izmed vas naj bo krščen v imenu Jezusa Kristusa v odpuščanje grehov.« Ker sem bil goreč nov vernik in tudi Berejec,^j sem začel preučevati Sveto pismo, da bi videl, kaj piše o sredstvih, s katerimi smo odrešeni. Od Geneze do Razodetja sem našel 72 vrstic, ki zelo jasno navajajo, da nas reši naša vera v Jezusa in to, kar je za nas storil na križu. Našel sem tudi, da ko z iskrenim in skesanim srcem verujemo v te stvari, smo resnično krščeni in zapečateni s *Svetim Duhom*. Apostolska dela pravijo:

j: V starodavnih časih so bili Berejci prebivalci mesta Bereja, ki ga Sveto pismo imenuje tudi Berója (Apd 27,13). Danes je mesto znano kot Veria v današnji severni Grčiji. Ime so prevzele nekatere skupine v protestantizmu, in sicer na podlagi poudarka, ki so ga Berejci dajali apologetiki in preučevanju Svetega pisma. Berejci so želeli slišati resnico o Jezusu, vendar so iskali in preučevali tudi Sveto pismo Stare zaveze ter ga primerjali s tem, kar je učil Pavel. Pavlovo učenje so preverjali glede na smernice Božje besede, Pavel pa jih je pohvalil, da so vodstvo in usmeritev iskali pri Gospodu, ne pri ljudeh.

»Kajti Janez je resnično krščeval z vodo, toda vi boste krščeni s Svetim Duhom, čez ne mnogo dni.«
 Apd 1,5

V Pismu Efežanom 1,13-14 prav tako piše:

V katerega ste tudi vi zaupali, potem ko ste slišali besedo resnice, evangelij rešitve svojih duš. V katerem ste bili potem, ko ste verovali, tudi zapečateni s tem Svetim Duhom obljube, ki je poroštvo naše dediščine do odkupitve kupljene lastnine, v hvalo njegove slave.
 Ef 1,13-14

Obljuba je seveda obljuba o prihodnjem dokončanju rešitve naših duš, ko bodo naša telesa vstala in bodo povečana. Vodni krst je le zunanje znamenje notranje resničnosti, ki se je že zgodila, ko smo verovali in bili krščeni s Svetim Duhom. Zato naj postavim naslednje vprašanje. Katero stališče je zgrajeno na bolj trdnih temeljih, ali glede 72 vrstic na eni strani, ki pravijo, da smo odrešeni po veri, in eno vrstico na drugi strani, ki se uporablja za trditev, da nas dejansko odreši le dejanje krsta? Očitno nam teža Svetega pisma govori, da nas odreši vera, krst z vodo pa je prvo bistveno dejanje poslušnosti, potem ko smo verovali.

Namen te zgodbe je, da nas spomni, naj ne razvijamo teorij, stališč ali doktrin na podlagi izbranih, omejenih ali osamljenih *odlomkov*, medtem ko ne upoštevamo številnih drugih odlomkov, ki govorijo o določenem vprašanju. Ne glede na to, kakšno stališče zavzamemo, mora le-to biti v skladu s *celotnim nasvetom Svetega pisma*! Naše stališče mora biti sposobno združiti vse številne in pomembne odlomke v Svetem pismu ter tako razkriti dosledno zgodbo. Nevarno in neodgovorno je katerikoli nauk ali idejo utemeljevati na enem ali celo nekaj izoliranih odlomkih. Kadar pa vidimo témo ali motiv, ki se v Svetem pismu velikokrat ponavlja, vedno znova in znova, potem vemo, da gradimo na temelju doslednosti. Tretje pravilo je torej graditi na témah, ki se ponavljajo in so dosledne. Nauk gradite na celotnem svetovanju Svetega pisma.

Pravilo #4: Kontekst, kontekst, kontekst

Če vprašate katerega koli nepremičninskega posrednika, kaj je ključ do prodaje hiš, vam bo odgovoril: »*Lokacija, lokacija, lokacija*«. Prav tako vam bo vsakdo, ki je v svetopisemski šoli preživel tri dni, povedal, da je glavno pravilo odgovornega razlaganja Svetega pisma *kontekst, kontekst, kontekst*. Morda je ena najlažjih napak, ki jih naredimo, ko poskušamo razumeti svetopisemske prerokbe, ta, da ne upoštevamo širšega konteksta Svetega pisma. Vsi vemo, da so Američani razvpiti po tem, da so glede svojega pogleda na svet egocentrični, zato so Američani tisti, ki najverjetneje naredijo to pogosto napako. Zaradi relativne geografske izoliranosti Amerike in naše vzvišene vloge na zemlji v nedavni zgodovini, imajo Američani morda celo nekaj upravičenih razlogov za pomanjkanje zavedanja o svetu okoli sebe. Toda pri poskusu razlage in razumevanja svetopisemskih prerokb je takšna osredotočenost nase zelo škodljiva. Naj pojasnim.

Danes se Cerkev v Združenih državah Amerike, in na splošno na Zahodu, spopada z različnimi vprašanji, kot so moralni in kulturni relativizem, sekularni humanizem, darvinizem, verski pluralizem ali intelektualni ateizem. Seznam bi lahko nadaljevali. Zdi se, da vse te protikrščanske ideje in svetovni nazori vse bolj obvladujejo zahodno kulturo in družbo. Tako zahodna Cerkev živi v ozračju, kjer nam televizijske oddaje, filmi in mediji, ki smo jim izpostavljeni, nenehno pošiljajo sporočila, ki so v nasprotju s svetopisemskim pogledom na svet. Prav tako, če naši otroci obiskujejo javno šolo ali posvetno univerzo, tako učitelji kot študentje agresivno zagovarjajo enega ali vse te protikrščanske poglede na svet. Posledica tega je, da si zahodni verniki običajno predstavljajo, da se z istim *duhom dobe*, s katerim se spopadamo tukaj, spopadajo tudi v vseh drugih delih sveta. Ker upravičeno prepoznavamo demonske sile, ki stojijo za mnogimi od teh idej, ki vsakodnevno napadajo naše družine in našo vero, mnogi domnevajo, da je ta prevladujoči duh v resnici premierni duh antikrista.

Mnogi si antikrista predstavljajo kot voditelja globalne svetovne religije, ki sprejema vse, razen seveda pravih kristjanov. Ker je zahodna kultura edini svet, ki ga večina zahodnjakov pozna, se obračamo k Svetemu pismu in beremo preroške odlomke o koncu časov, mnogi naredijo napako, ko na njegovih straneh berejo svoj svetovni nazor in osebne izkušnje. Težava pri tem je seveda v tem, da Sveto pismo je in je vedno bilo temeljito osredotočeno na Jeruzalem, Izrael in Bližnji vzhod. Kot bomo videli, svetopisemske prerokbe pripovedujejo zgodbo, ki je zelo osredotočena na Jeruzalem. Jeruzalem je mesto, okoli katerega se vrti celotna zgodba o Jezusovi vrnitvi. To je mesto, iz katerega bo Jezus po svoji vrnitvi dobesedno vladal zemlji. Tega dejstva ne smemo spregledati.

Prisotne so ideje in koncepti, ki preplavljajo zahodno družbo, toda za tiste, ki živijo v Jeruzalemu je drugače. Glavni demonski duh, ki grozi, da bo uničil Jude, kristjane in Božje ljudstvo, ni religiozni pluralizem ali intelektualni ateizem, *temveč je to islam, in to v celoti*. V Združenih državah Amerike je duh islama manj pomemben, zato Američani to počasneje dojamejo. Toda ko se ozremo v Izrael, epicenter geografskega konteksta Svetega pisma, zlahka vidimo, da duh, ki prevladuje v celotni regiji, ni univerzalizem ali new age religija, temveč islam. Islam, ki se razteza od nekaj sto do tisoč kilometrov okoli Jeruzalema, obvladuje Bližnji vzhod, severno Afriko, Malo Azijo in Srednjo Azijo. Izrael se nahaja v središču tega oceana sovraštva.

Četrto pravilo je, da moramo pri pristopu k Svetemu pismu, da bi razumeli, kaj govori o poslednjih časih, upoštevati njegov ustrezen kontekst. Paziti moramo, da na strani Svetega pisma ne vstavimo svojega tujega konteksta, svoje osebne izkušnje. Na straneh te vzhodne knjige, imenovane Sveto pismo, ne smemo brati zahodnega svetovnega nazora. Vedno se moramo spomniti in nikoli ne smemo pozabiti na bližnjevzhodni, izraelsko usmerjeni kontekst Svetega pisma. Sveto pismo ni bilo napisano predvsem za Američane ali zahodnjake. Sveto pismo je judovska knjiga z bližnjevzhodnim poudarkom in pogledom na svet.

Pravilo #5: Ne berite preroške literature, kot da je tehnični priročnik

To pravilo se navezuje na prejšnje pravilo. Po njem morajo zahodnjaki priznati, da je večina prerokb v Svetem pismu napisana kot starodavna hebrejska preroška poezija ali apokaliptična literatura. Zahodni preučevalci se morajo seznaniti z značilnostmi te vrst literature in številnimi literarnimi sredstvi, ki jih uporabljajo. To vključuje stvari, kot so hebrejski idiomi,^k pretiravanje in dvojna izpolnitev številnih preroških odlomkov. Ker je večina kulturnih in intelektualnih korenin Zahoda v razsvetljenstvu, imamo posebne načine razmišljanja, sklepanja in gledanja na stvari, ki so pogosto nasprotne načinu pisanja Svetega pisma.

Nekoč sem govoril na konferenci in razložil, da dobesedno branje Svetega pisma včasih pomeni, da stvari ne jemljemo v pretirano dobesednem smislu. Včasih lahko hiperliterarno ali tehnično dobesedno branje poezije privede do najrazličnejših težav in napačnih razlag. Po mojem govoru me je pred cerkvijo pričakal nekoliko konflikten možki. »Sveto pismo berem dobesedno, pika,« je rekel, pri čemer je seveda sklepal, da spodbujam nedobesedno ali rahlo liberalno metodo razlage. Ker sem se počutil malce vzkipljivo, sem odprl Sveto pismo pri 60. poglavju Izaija, odlomku, ki govori o blagoslovih, ki bodo prišli do judovskega ljudstva med mesijanskem kraljestvom. »Sveto pismo jemlješ dobesedno, ne glede na vse?« sem ga vprašal, ko sem mu podal Sveto pismo, pokazal na 19. vrstico in ga prosil, naj jo glasno prebere:

Prav tako boš sesala mleko poganov in sesala prsi kraljev in vedela boš,
da sem jaz, Gospod, tvoj Odrešenik in tvoj Odkupitelj, Mogočni
Jakobov. Iz 60,16

Ker ni hotel priznati, da bi dobesedno branje te vrstice imelo precej neprijetne posledice, je dejal, da bo moral »to vrstico« še malce preučiti.

k: Idiom: besedna zveza, fraza, značilna za določen jezik ali narečje.

Vendar verjamem, da je razumel moje stališče. Držim se dobesedne razlagalne metode, vendar preroško poezijo berem kot preroško poezijo, zgodovinsko pripoved kot zgodovinsko pripoved, pregovore kot pregovore, itd. Vse te stvari govorijo o zelo dobesednih resničnostih, vendar za posredovanje teh resničnosti uporabljajo različne vrste literature in izrazov, od katerih ima vsak svoja pravila in značilnosti. Ko torej beremo hebrejsko apokaliptično literaturo ali preroško poezijo, tega gradiva ne beremo, kot da bi brali navodila za uporabo avtomobila Toyota Tundra. Za preučevanje toplo priporočam zelo preprosto knjigo *How to Read The Bible For All Its Worth (Kako brati Sveto pismo v vsej njegovi vrednosti)*, ki sta jo napisala Gordon Fee in Douglas Stuart.

Pravilo #6 Spoznajte končni poudarek, veliko zgodbo svetopisemskih prerokb

Razumevanje splošne narave svetopisemskih prerokb ni tako težavno, kot so jo naredili številni zahodni razlagalci. Čeprav se skoraj vsaka prerokba neposredno uporablja v neposredni ali bližnji prihodnosti prerokov, je končno breme vseh svetopisemskih prerokb prihod Mesije, Gospodov dan in mesijansko kraljestvo, ki bo sledilo. Čeprav je vsak prerok najpogosteje govoril o okoliščinah svojega dneva in časa ali o dogodkih, ki so bili v bližnji prihodnosti, je glavno breme celotnega Svetega pisma, vsakega preroka in apostola, Jezusov prihod in vzpostavitev njegove kraljevske oblasti na zemlji. Zato lahko upravičeno rečemo, da so svetopisemske prerokbe v prvi vrsti osredotočene na Mesijo. In končno, gre za Jezusa.

Seveda moramo pri poudarjanju osredotočenosti Svetega pisma na Mesijo priznati tako prvi kot drugi Jezusov prihod. Sodobni kristjani se najpogosteje osredotočajo na prerokbe, ki govorijo o Jezusovem prvem prihodu, manj pa na prerokbe, ki govorijo o njegovem drugem prihodu. Dejstvo pa je, da je glavni poudarek Svetega pisma na drugem prihodu. Veliko več prerokb govori o drugem prihodu kot o prvem. Trije glavni poudarki svetopisemskih prerokb so torej naslednji:

- Neposredni zgodovinski kontekst preroškega obdobja
- Prvi Jezusov prihod
- Jezusov drugi prihod / Gospodov dan.

Toda tu je težava. Ena od značilnosti zahodnega mišljenja je, da radi organiziramo in razvrščamo stvari v natančne kategorije. Zahodnjaki radi sistematiziramo vse, tudi svojo teologijo. Morda celo poskušamo razčleniti živo Božjo besedo, kot da bi bila žaba v srednješolskem naravoslovnem laboratoriju. Ko poskušamo razlagati in razumeti Sveto pismo, pogosto poskušamo opredeliti vsako vrstico ali odlomek, kot da govori o zgodovinski ali prihodnji izpolnitvi, kot da mora biti eno ali drugo. Vendar moramo razumeti, da je Sveto pismo vzhodnjaška knjiga in ni napisana z zahodnjaško miselnostjo. Zato v Svetem pismu pogosto najdemo odlomke, v katerih se zgodovinsko in prihodnje preprosto prepletata v en sam celovit odlomek, skoraj kot da bi želeli zahodnjake spraviti v norost. Oglejmo si na primer naslednji klasični odlomek:

Kajti nam je rojen otrok, nam je dan sin in oblast bo na njegovem ramenu in njegovo ime bo imenovano Čudoviti, Svetovalec, Mogočni Bog, Večni Oče, Princ miru. Povečanju njegovega vladarstva in miru ne bo konca nad Davidovem prestolom in nad njegovim kraljestvom, da to odredi in da to osnuje s sodbo in s pravico od tega časa naprej, celo na veke. Gorečnost Gospoda nad bojevniki bo to izvršila. Iz 9,6-7

Ta odlomek govori, kot da je glavni namen tega otroka, tega sina, opravičiti Izrael pred njegovimi sovražniki. Razmislite, kaj otrok prinaša: meje Izraela se bodo razširile, jarem, ki bremeni judovsko ljudstvo, bo razbit, škornji bojevnikov in kri bodo stvar preteklosti. Ta otrok bo prinesel večni mir. Otrok je prišel, vendar se preostanek prerokbe še ni izpolnil. Izrael je še vedno zatiran. Vojne se nadaljujejo. Znotraj tega odlomka je dvatisočletni premor ali vrzel. Vendar pa branje tega odlomka ne daje nobenega pravega namiga o tem. V enem samem celovitem odlomku imamo tako zgodovinsko (otrok se je rodil) kot prihodnjo izpolnitev (vladal bo, zlomil palico zatiranja in prinesel večni mir). Čeprav na Zahodu radi pristopamo k odlomku in ga razdelimo v

natančne kategorije zgodovinskega ali prihodnjega, se pogosto oba elementa prepletata. Včasih je lahko odlomek delno zgodovinski, s sencami futurističnih prerokb. Spet drugič lahko prerok skoraj v celoti govori o prihodnosti z le rahlim odtlenkom zgodovinskega poudarka. Spet drugič je lahko odlomek v celoti futurističen ali zgodovinski. Kako naj torej razumemo take odlomke? Odgovor je v razumevanju velike zgodbe, ki jo pripovedujejo vsi preroki, in v prepoznavanju pogosto ponavljajočih se tém, ki sestavljajo to veliko zgodbo. Naj pojasnim.

Večina je že slišala za rek »ne spreglejte gozda zaradi dreves.« Smisel tega pregovora je opozoriti, da se ne smete tako zaplesti v številne zapletenosti ali podrobnosti (drevesa) katere koli téme, da bi spregledali širšo sliko (gozd). Morda to opozorilo ni nikjer bolj primerno kot pri preučevanju svetopisemskih prerokb. Pri preučevanju številnih svetopisemskih odlomkov o koncu sveta se zlahka tako zatopimo v posamezen odlomek, da spregledamo širšo zgodbo. Opazoval sem, kako so to napako mnogokrat naredili tako učenci kot učitelji. Toda tej napaki se je zlahka mogoče izogniti. Preden se lotimo posameznega odlomka, moramo najprej trdno razumeti širšo krovno končno zgodbo, ki jo posredujejo številne prerokbe Svetega pisma. Na srečo to ni težko. Čudovito pri Svetem pismu je, da na številne načine vedno znova pripoveduje isto zgodbo. Kadar je neka téma pomembna, se v Svetem pismu večkrat ponovi. Kadar je nekaj pomembno s preroškega vidika, bo Sveto pismo to zelo jasno pokazalo, tako da bo to večkrat ponovilo v številnih različnih odlomkih. Z upoštevanjem pogosto ponavljajočih se tém lahko razumemo »veliko zgodbo« svetopisemskih prerokb.

Ponovimo, kar je bilo povedano zgoraj. Medtem, ko je vsak prerok govoril neposrednim okoliščinam svojega dneva ali bližnji prihodnosti svojega dneva, je vendar končno breme vseh svetopisemskih prerokb prihod Mesije, Gospodov dan in mesijansko kraljestvo, ki mu bo sledilo. Jezusov prihod in vzpostavitev njegovega kraljestva je velika zgodba, ki jo pripovedujejo vsi preroki. To je poudarek celotnega Svetega pisma. V naslednjem poglavju bomo na kratko pregledali nekaj najpomembnejših preroških odlomkov o Gospodovem dnevu in Jezusovi vrnitvi. Za namen

te študije bomo obravnavali konkretne narode, nad katerimi bo Jezus izvršil sodbo, ko se vrne. Videli bomo, da se vedno znova ponavlja ista splošna zgodba. Čeprav bi lahko izpostavili številne druge podtème, da bi razširili to osnovno sliko, so štiri glavne téme, ki se bodo pojavile, jasne:

- V zadnjih dneh se bodo antikrist, njegov imperij in njegove vojske vzdignile iz narodov, ki so danes večinsko muslimanske države Bližnjega vzhoda in severne Afrike.
- Ti narodi bodo sklenili koalicijo, zvezo ali zavezništvo in napadli izraelski narod. Hudo preganjanje pravičnih Judov in kristjanov bo postala svetovna pandemi-ja.
- Po kratkem, a izjemno strašnem obdobju zmage antikrista in njegovih vojska, se bo Jezus vrnil z nebes, da bi osvobodil preživele Jude in zveste kristjane, med katerimi bodo mnogi v ujetništvu zavojevalcev.
- Pravični mrtvi se bodo prebudili in bodo skupaj z živimi svetimi »vzeti« v zrak, kjer bodo takoj prejeli večno življenje v svojih povelečanih vstalih telesih.
- Jezus bo uničil antikrista in njegove vojske ter iz Jeruzalema nad zemljo vzpostavil svoje mesijansko kraljestvo.

Čeprav bi lahko razkrili še številne druge podrobnosti, se v prerokih *vedno znova in znova* ponavljajo te štiri večje téme. Ko skušamo razumeti svetopisemske preroke, se nam z razumevanjem velike zgodbe o prihajajočem Gospodovem dnevu in kraljestvu, ki mu bo sledilo, nenadoma osmislijo številni odlomki iz vseh prerokov, ki so nas poprej zmedli. Čeprav vsi govorijo dogodkom svojega dne ali bližnje prihodnosti, na koncu vsi pripovedujejo isto veliko zgodbo in kažejo na isto slavno prihodnost.

Pravilo #7 Razumeti je treba, da kadar je vsemogočni Bog prikazan kot fizično prisoten na Zemlji, je to Bog Sin (Jezus)

To končno pravilo je bolj opažanje. Vendar je bistvenega pomena, če želimo pravilno razumeti številne odlomke v prerokih, ki govorijo o Mesijevi vrnitvi in Gospodovem dnevu. Ugotovitev je preprosto naslednja: ko je Bog prikazan ali predstavljen kot fizično prisoten na zemlji, gre skoraj vedno za eno od dveh stvari. Ali je to zgodovinski pojav Boga Sina pred njegovim utelešenjem, ali pa je to preroški prikaz Jezusa Mesije ob njegovem povratku. Mnogi kristjani to dejstvo spregledajo, ker so pogosto zmedeni glede narave Trojice. Pogosto, ko je opisani posameznik omenjen kot Bog ali s svetim imenom Jahve, ki se najpogosteje prevaja kot Gospod, mnogi preprosto domnevajo, da gre za Boga Očeta. Toda v celotnem Svetem pismu se Bog Oče ne spusti na zemljo do samega konca (Raz 21,22). V Svetem pismu se je Bog ob različnih priložnostih prikazoval moškim in ženskam. V nadaljevanju si oglejmo le nekaj primerov:

Klicala je ime Gospoda, ki ji je govoril: »Ti, Bog, me vidiš,« kajti rekla je, »sem tudi tukaj videla njega, ki me vidi?« 1 Mz 16,13

Jakob je kraj poimenoval Penuél, kajti videl sem Boga iz obličja v obličje in moje življenje je ohranjeno. 1 Mz 32,30

Toda kljub številnim prikazovanjem Boga v Stari zavezi apostol Janez jasno pove, da Boga Očeta ni videl nihče, razen Boga Sina:

Noben človek nikoli ni videl Boga. Edinorojeni Sin, ki je v Očetovem naročju, on ga je razodel. Jn 1,18

... vsak torej, ki je slišal in se naučil od Očeta, prihaja k meni. Ne da je katerikoli človek videl Očeta, samo tisti, ki je od Boga, on je videl Očeta. Jn 6,45-46

Tudi apostol Pavel jasno pove, da Boga Očeta nihče ni videl:

Dajem ti naročilo v očeh Boga, ki oživlja vse stvari ... ki je blagoslovljen in edini Vladar, Kralj kraljev in Gospod gospodov; ki ima edini nesmrtnost *in prebiva v svetlobi, ki se mu noben človek ne more približati; katerega noben človek ni videl niti ne more videti*; njemu bodi čast in večna oblast. Amen.

1 Tim 6,13-16

V prerokih so številni odlomki, ki govorijo o tem, da je Bog navzoč na zemlji. Navedli bi lahko več odlomkov, vendar si oglejmo naslednje:

Potem so šli gor Mojzes in Aron, Nadáb in Abihú ter sedemdeset izmed Izraelovih starešin, *in videli so Izraelovega Boga* in pod *njegovimi stopali* je bilo kakor bi bilo to tlakovano delo iz kamna safirja in kakor bi bilo to ogrodje nebes v svoji jasnosti. Na plemiče Izraelovih otrok pa ni položil svoje roke; tudi *oni so videli Boga* in so jedli ter pili.

2 Mz 24,9-11

Čprav so številni posamezniki in ljudje v Svetem pismu videli Boga v preteklosti, je treba vse te odlomke razumeti kot prikazovanje Boga Sina pred utelešenjem. Tako moramo tudi takrat, ko Boga vidimo fizično navzočega v kontekstu prihodnjih prerokb, te navedbe ›Bog‹ ali ›Gospod‹ razumeti kot navedbe Jezusa po njegovi vrnitvi. Vzemimo na primer odlomek iz Zaharija:

... Kajti vse narode bom zbral, da se boriijo zoper Jeruzalem. Mesto bo zavzeto, hiše oplenjane in ženske posiljene. Polovica mesta bo odšla v ujetništvo, preostanek ljudstva pa ne bo iztrebljen iz mesta.« *Takrat bo prišel Gospod in se boril zoper te narode, kakor ko se je boril na dan bitke. Na tisti dan bodo njegova stopala stopila na Oljsko goro ...*

Zah 14,2-4

Tu imamo odlomek, v katerem Jahve, Gospod, fizično stoji na Oljski gori. Opisano je, da se bori proti vojskam poganskih narodov. To je očitno mesijanska prerokba o dnevu, ko bo Jezus Mesija stal na Oljski gori, ko bo izvrševal sodbo nad narodi, ki bodo prišli zoper Jeruzalem.

Povzetek

Povzemimo različna pravila razlage, ki smo jih obravnavali v tem poglavju. Z upoštevanjem in uporabo teh preprostih pravil bo téma svetopisemskih prerokb za vsakogar postala veliko dostopnejša in razumljivejša:

- **Pravilo #1:** Začnite s tistim, kar je na prvem mestu. Ne začnite s tistim, kar je zadnje.
- **Pravilo #2:** Začnite s tistim, kar je jasno, neposredno in lahko razumljivo. Ne začnite s tistim, kar je zelo simbolično, alegorično ali težko razložljivo.
- **Pravilo #3:** Gradite na témah, ki so dosledne in se ponavljajo v Svetem pismu.
- **Pravilo #4:** Kontekst, Kontekst, Kontekst.
- **Pravilo #5:** Svetega pisma ne obravnavajte, kot da je tehnični priročnik. Razumite vzhodno naravo Svetega pisma.
- **Pravilo #6:** Spoznajte končni poudarek svetopisemskih prerokb, spoznajte veliko zgodbo.
- **Pravilo #7:** Spoznajte, da kadar je Vsemogočni Bog prikazan kot fizično navzoč na zemlji, je to Bog Sin, bodisi zgodovinsko kot pred-utelešen Božji Sin, ali kot Jezus ob času svojega povratka.

2. poglavje

Uvod v islamsko teorijo o antikristu

Na začetku našega preučevanja bomo na kratko pregledali nekaj najpomembnejših preroških odlomkov o Gospodovem dnevu in Jezusovi vrnitvi. Študija vsekakor ni izčrpna. Osredotočili se bomo na obravnavo določenih narodov, za katere je poudarjeno, da so rezervirani za sodbo na Gospodov dan. Videli bomo isto splošno zgodbo, ki se mnogokrat ponavlja.

1 Mz 3: Tisti, ki bo kači zdrobil glavo

Naše preučevanje se mora začeti v tretjem poglavju Prve Mojzesove knjige. Tu je namreč odlomek, ki ga teologi pogosto imenujejo »zametek evangelija«, saj nam že v prvi knjigi Svetega pisma, čeprav v obliki semena, predstavi čudovito novico o mesijskem upanju.

Vsi poznamo zgodbo: Na začetku je bila ena beseda, ki je opisovala naravo Božjega stvarstva: Bilo je *dobro*. Adam in Eva sta bila na vrtu in stvari so bile v vseh pogledih idealne. Bog in človek sta bila v popolnem občestvu in skupaj prebivala v raju. Toda Adam in Eva sta se s svojimi grešnimi odločitvami, v soglasju s Satanovo skušnjo, uprla Božjim zapovedim in človeštvo je zapadlo v padlo stanje, v katerem se zdaj vsi nahajamo. Zdaj vsi živimo daleč od raja, daleč od neprekinjenega občestva z Bogom. Vsi drvimo proti dnevu, ko bodo naša telesa umrla in razpadla. Toda to sedanje stanje ni takšno, kot bi moralo biti. In tako tudi

ne bo ostalo. Ko bo Božji načrt rešitve duš dokončan, bosta greh in smrt stvar preteklosti. Z »Božji načrt rešitve duš« preprosto mislimo na razvijajočo se zgodbo o tem, kako Bog pripelje človeštvo nazaj v večno življenje, nazaj v vrt, nazaj v raj in nazaj v kraj neprekinjenega občestva in skupnosti s samim seboj. Gre za obnovo in odkupitev vsega stvarstva. To je »velika zgodba« celotnega Svetega pisma. O tem je govoril apostol Peter, ko je dejal:

» ... časov obnovitve vseh stvari, ki jih je Bog govoril po ustih vseh svojih svetih prerokov, od pričetka sveta.« Apd 3,2

Tako Bog sredi zgodbe o Adamu in Evi ter Satanu, kači, v eni sami preprosti vrstici predstavi pregled celotne zgodovine rešitve duš:

Postavil bom sovraštvo med teboj in žensko in med tvoje seme in njeno seme; to ti zdrobi glavo, ti pa boš ranila njegovo peto. 1 Mz 3,15

Bog je razglasil, da bo od tega dne naprej med Satanom in Evo, materjo vsega človeštva, vladalo sovraštvo. Poleg tega naj bi bilo Satanovo »seme« ali njegovi privrženci sovražno nastrojeni zoper Evine potomce, ki predstavljajo tiste, ki niso Satanovi privrženci. Še pomembneje pa je, da bo Satanovo seme, ali privrženci, v vojni z [enim] »Semenom«, ki je Mesija, in njegovimi privrženci. V skladu s to starodavno prerokbo bo zgodovina pisala zgodbo o Satanovem ljudstvu, ki je v sporu z Božjim ljudstvom. Nato sledi veličastna obljuba, da čeprav bo Satan zgolj *zdrobil* ali *ranil* Mesijevo peto, bo na koncu Mesija *zdrobil* lobanjo Satanu in tudi njegovim privržencem. Že od samega začetka dolge zgodovine človeštva Bog izjavlja, da bo Evino »seme«, Mesija, popravil vso škodo, storjeno tistega zelo žalostnega in temačnega dne v vrtu. V eni sami vrstici, v eni sami kratki izjavi, imamo širok pregled zgodovine rešitve duš. Zato je primerno, da učenjaka James E. Smith in Walter C. Kaiser ml. to vrstico imenujeta »matična prerokba.«¹ Prav ta prerokba rodi vse druge preroške obljube v Svetem pismu v zvezi z Mesijo. V nadaljevanju tega poglavja bomo preučili nekaj njenih preroških otrok. Kot bomo videli, čeprav vsak odlomek prinaša nove ali dodatne podrobnosti, so vsi odlomki razširitve iste prvotne zgodbe.

Četrta Mojzesova, 24. poglavje: vladar iz Izraela, ki uniči Moáb, Edóm in sinove vzhoda

V Tori, prvih petih knjigah Svetega pisma, najdemo eno najzgodnejših in najbolj neposrednih mesijanskih prerokb v Svetem pismu. To je zgodba o kralju Baláku in preroku Bileámu. Balák je bil moábski kralj, Bileám pa poganski prerok njihovega boga Baala. Balák in Bileám stojita na visokem razgledišču in gledata navzdol na Hebrejce, ki so se utaborili v obsežni dolini pod njima. Pravkar se je zgodil izhod Hebrejcev iz Egipta in Hebrejci so se prebijali v obljubljeni deželi. Balák je bil vznemirjen zaradi dejstva, da tako velika skupina ljudi posega v meje njegovega kraljestva. Zato je Bileámu plačal, da je izrekel prekletstvo nad hebrejskim ljudstvom. Toda ko sta stala skupaj, se je zgodilo nekaj zelo nenavadnega. Bileám je začel prerokovati po navdihu Svetega Božjega Duha. Ob pogledu na tabor Hebrejcev je Bileám prerokoval naslednje:

In sedaj glej, grem k svojemu ljudstvu. Pridi torej in oznanil ti bom, kaj bo to ljudstvo storilo tvojemu ljudstvu v zadnjih dneh ... videl ga bom, toda ne sedaj. Gledal ga bom, toda ne [od] blizu. Prišla bo Zvezda iz Jakoba in Žezlo bo vstalo iz Izraela in udarilo bo Moábove vogale in uničilo vse Setove otroke. Edóm bo posest, tudi Seír bo posest za svoje sovražnike, Izrael pa bo delal junaško. Iz Jakoba bo prišel tisti, ki bo imel gospostvo in uničil bo tistega, ki ostaja v mestu.« Ko je pogledal na Amáleka, je vzel njegovo prisposodo ter rekel: »Amálek je bil prvi izmed narodov, toda njegov zadnji konec bo, da bo uničen na veke.«

4 Mz 24,14,17-20

Prerokba navaja, kaj bodo Hebrejci storili Moábcem v poznejših dneh. Ta besedna zveza se v hebrejščini glasi *acharyith yawm* in dobesedno pomeni zadnje dni. Čeprav se ta besedna zveza včasih v omejenem smislu lahko nanaša na daljno prihodnost, se v največji meri uresniči ob koncu te dobe, v času Mesija. Bileám torej izjavi, da bo v zadnjih časih iz Izraela vstal vladar. Judovski razlagalci so ta odlomek že zelo zgodaj razumeli kot prerokbo o Mesiju. Lažni Mesija iz 1. stoletja, Simon Ben Kosiba, si je dejansko spremenil ime v Šimon Bar Kochba (Šimon, sin

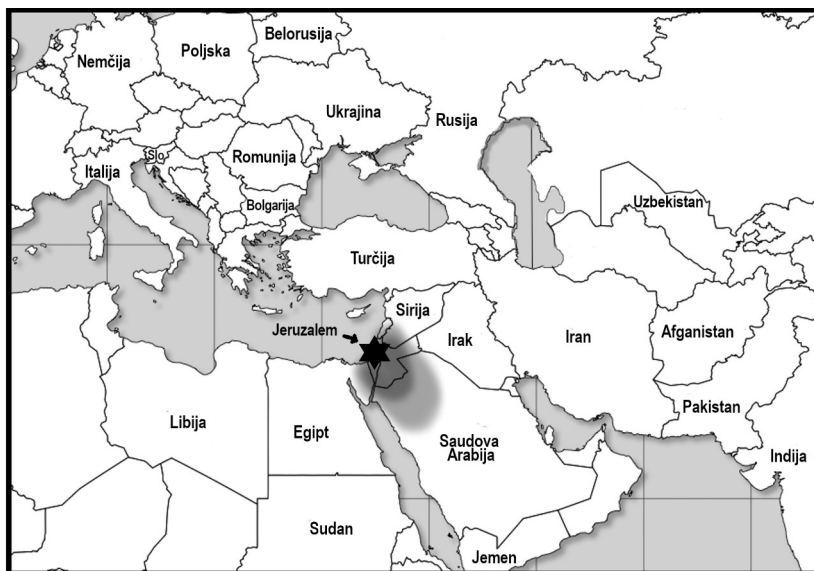
zvezde), da bi se predstavil kot izpolnitev te prerokbe. Po Jamiesonovem, Faussetovem in Brownovem komentarju je tu mišljen »pomemben vladar – v prvi vrsti David, v drugi vrsti pa predvsem Mesija.«² Gotovo je, da ta odlomek ni našel svoje končne izpolnitve pri kralju Davidu, saj je prerok Jeremija daleč po njegovi smrti ponovil Bileámovo prerokbo in njeno izpolnitev še vedno postavil v prihodnost (Jer 48-49). Prav ta prerokba, skupaj s petim poglavjem iz Mihejeve knjige (ki določa, da se bo Mesija rodil v Betlehemu) je vodila modrece z vzhoda, da so sledili zvezdi v Betlehem, v upanju, da bodo našli edinega, »judovskega Kralja, ki je rojen« (Mt 2,1-2). Ta prerokba nas navsezadnje usmerja k Jezusu Mesiju in delu, ki ga bo opravil ob svojem prihodu.

Toda kaj pravi odlomek, da bo storil Mesija, ko se bo vrnil? Kaj je Sveti Duh poudaril kot glavni Mesijev dosežek tistega dne? Če povzamemo in razširimo temo iz Prve Mojzesove knjige 3, »materinske prerokbe«, je Mesija ponovno videti, kako »zdrobi« glavo semenu Satanovih privržencev. Vendar tokrat Satanovo seme ni tako nejasno kot v 1 Mz 3. Tu so ljudje zelo jasno določeni. Mesija se vrne, da bi razbil glave Moábcev, Edómcev, Seírcev, Setovih sinov in Amálečanov. Toda kaj ti izrazi pomenijo? Na koga se nanašajo?

Moábci in Edómci so bili ljudstvo, ki so živeli vzhodno od današnjega Izraela, na območju današnje Jordanije. Gora Seír je bila vidna gora na ozemlju Moába. Tako nas omembe Moába, Edóma in Seíra usmerjajo na isto splošno regijo in isto splošno zgodovinsko ljudstvo. Podobno so bili Amálečani skupina ljudi, ki je živela na večjem območju vzhodno od Izraela. Vsa ta ljudstva so skozi svetopisemsko zgodovino gojila sovraštvo do hebrejskega ljudstva. Kaj pa ta izraz, »Setovi otroci«? Učenjaki so razpravljali o njegovem pomenu. Nekateri so menili, da se nanaša na Adamovega sina Seta in se nanaša na vse človeštvo. Starodavna judovska razlaga, kot jo najdemo v jeruzalemskem Targumu, pa ga prevaja kot »vse sinove vzhoda.« Babilonski Targum Jonatana ben Uziela gre še dlje in ga razlaga kot sklicevanje na »Gogove vojske, ki naj bi se v bojni razvrstitvi postavile zoper Izrael.«³ To razumevanje kot sklicevanje na sinove vzhoda je skladno z drugimi izrazi, s katerimi je povezan (Moáb, Edóm, Seír in Amálečani). Na koncu imamo skupino imen, ki nas navajajo na puščavska ljudstva, ki so živela vzhodno od Izraela.

Vendar tu ni mišljena le geografija ljudstev. Poleg same geografije gre predvsem za globoko sovraštvo in sovražnost do hebrejskih ljudstev, ki jih opredeljuje kot označene za končno sodbo, ko se vrne Mesija.

Vprašati se je treba, kam ali na koga nas ob končni izpolnitvi prerokbe usmerjajo ta sklicevanja? Ko se bo Jezus vrnil, koga bo sodil? Če za osnovo vzamemo ta odlomek, ali bi bilo bolj razumno in odgovorno razlagati, da nas te navedbe usmerjajo na sodobne prebivalce dežel vzhodno od Izraela, kjer so nekoč prebivali Moábci, Edómcji in Amálečani? Ali pa je bolj razumno trditi, da ta prerokba nakazuje na Nemčijo, Italijo in Anglijo, kot to danes počnejo številni učitelji prerokovanja? Ali ne bi gledali na te iste dežele in na puščavska ljudstva, ki so glavni nosilci starodavnega antisemitskega sovraštva do judovskega ljudstva? Tukaj bi moral biti odgovor jasen.

Slika 1: 4. Mz 24: Edóm, Moáb, Amálečani

Izaija 25: Suvereni GOSPOD bo zdrobil Moáb

Mnogi, ki to berejo, so se že kdaj udeležili pogreba, na katerem je bil prebran odlomek iz knjige Razodetja:

»In Bog bo obrisal vse solze z njihovih oči; in ne bo več smrti, niti bridkosti, niti jokanja, niti ne bo več nobene bolečine, kajti prejšnje stvari so minile.«
Raz 21,4

Vendar se le redki zavedajo, da si je knjiga Razodetja ta odlomek pravzaprav izposodila neposredno iz Izaija 25. Toda v odlomku iz Izaija je razvidno, da Gospod stori več kot le to, da obriše solze in odpravi smrt. V skladu z Izaija 25 bo Bog z zemlje odstranil tudi sramoto svojega ljudstva Izraela. Kaj bo še Gospod storil v tem času? Oglejmo si odlomek.

V zmagi bo pogoltnil smrt. Gospod Bog bo obrisal solze iz vseh obrazov in sramoto svojega ljudstva bo vzel proč iz vse zemlje, kajti Gospod je to govoril. Na ta dan bo rečeno: »Glejte! To je naš Bog; čakali smo nanj in on nas bo rešil. To je Gospod; čakali smo nanj, veseli bomo in se razveseljevali v njegovi rešitvi duše.« Kajti na tej gori [Sion] bo počivala Gospodova roka in Moáb bo pomendran pod njim, celo kakor je slama pomendrana na gnojišču. Svoje roke bo razširil v njihovi sredi, kakor kdor plava razširja svoje roke za plavanje. Njihov ponos bo ponižal skupaj s pleni njihovih rok.
Iz 25,8-11

Starodavni latinski komentator Hieronim ob tem odlomku govori o odzivu Božjega ljudstva:

Ko bo smrt za vedno pogoltnjena, bo Božje ljudstvo, ki je bilo rešeno iz rok smrti, reklo Gospodu: »Glej, to je naš Bog, ki so ga neverniki imeli le za človeka.⁴

Toda ali je ta čas že napočil? Ali je Bog že pogoltnil smrt in obrisal vse solze? Seveda ne. Kontekst tega odlomka je prihodnost, Mesijevega

vrnitev. V prihajajoči mesijanski dobi bodo tisti, ki bodo vstopili v kraljestvo kot neverniki, živeli izjemno dolgo (Iz 65,20), medtem ko bodo tisti, ki bodo vstopili kot verniki, doživeli prvo vstajenje in bodo imeli nesmrtna telesa:

... in oživeli so in s Kristusom so kraljevali tisoč let ... To je prvo vstajenje. Blagoslovljen in svet je, kdor ima delež v prvem vstajenju; nad takšnimi druga smrt nima oblasti, temveč bodo Božji in Kristusovi duhovniki ...

Raz 20,4-6

To je čas, na katerega je čakalo in hrepenelo vse stvarstvo. In še enkrat, tukaj, ob koncu te dobe, je Gospod prikazan z roko blagoslova in zaščite, ki počiva na glavi Siona, njegovega ljudstva, medtem ko njegova noga drobi glavo Moába, njegovega sovražnika. Vendar v tem odlomku Gospod ni prikazan kot tisti, ki jim preprosto zdrobi lobanje. Tu je Gospod viden s svojim stopalom na zatilju njegovih sovražnikov, ki jih z obrazom navzdol zdrobi v kup gnoja.

Še enkrat moramo opozoriti, da ne gre za nejasnega ali splošnega sovražnika Božjega ljudstva. Tako kot v 24. poglavju, 4. Mojzesove knjige, je tudi tukaj »Moáb« tisti, ki mu bo sodil Jezus, Mesija, ki se vrne. Ko pregledamo vzorec komentarjev tega odlomka, bo večina komentatorjev trdila, da Moáb tu zgolj zelo splošno in nejasno predstavlja vse Izraelove sovražnike zadnjega dne. Vendar posebne uporabe izraza »Moáb« ne bi smeli razlagati tako, da nima popolnoma nobenega namena. Razlagalci morajo biti previdni, da ne bi izbrali tako skrajnega alegoričnega pristopa, da bi navdihnjeni svetopisemski izrazi postali praktično brez pomena ali povsem nepomembni. Toda čeprav je tak pristop pretirane alegorizacije neodgovoren, koliko bolj neodgovorno je brati »Moáb« in videti Evropo? A prav to bi radi storili številni učitelji, ki učijo, da antikrist pride iz Evrope.

Zato se še enkrat sprašujem, ali bodo v skladu s tem odlomkom ob času Gospodove vrnitve glavni prejemniki njegove sodbe Evropejci ali pa besedilo ponovno nakazuje na antisemitske sinove vzhoda? Tudi v tem primeru nam zdrava pamet jasno pove, da gre za slednje.

Abdíja: Gospodova sodba nad Edómom

Celotna téma kratke Abdíjeve prerokbe je končna zmaga »gore Sion«⁴ nad »goro Edóm.«⁵ Gore so pogosto uporabljen svetopisemski motiv za kraljestva. Čeprav ima prerokba pomembno delno zgodovinsko uresničitev v starodavnem sporu med Izraelovim in Edómskim kraljestvom, je njena končna uresničitev še v prihodnosti. Pastor Chuck Smith iz Calvary Chapel upravičeno trdi, da se bosta dokončna izpolnitev te prerokbe in obsodba Edóma zgodili na »Gospodov dan, ko bo Bog ponovno blagoslovil Izrael, ko bo osvoboditelj na Sionu in bo kraljeval Gospod.«⁵ Podobno Dr. Tommy Ice obravnava časovno opredelitev Abdíjeve izpolnitve:

Kdaj se bo izpolnila Abdíjev prerokba? ... Odlomek jasno pravi, da se bo izpolnila, ko se bo Gospodov dan približal vsem narodom.«⁶ Tak dogodek je jasno predviden v istem času, ko Izaija, Jeremija, Ezekiel, Amos in drugi navajajo, da bodo narodi sojeni ob koncu stiske, med armagedonskim pohodom.⁶

Kontekst Gospodovega dne je viden tudi v zadnji vrstici prerokbe, ki pravi, da bo na tisti dan »kraljestvo Gospodovo«:

Rešitelji (ali rešitev) bodo prišli na goro Sion, da sodijo Ezavovo goro, in kraljestvo bo Gospodovo. Abd 1,21

Dodaten dokaz, za končno izpolnitev na Gospodov dan, vidimo v dejstvu, da besedilo govori o izraelskih ujetnikih in jetnikih, ki bodo našli svobodo, da bi »zavzeli«⁷ deželo Edóm:

Toda na gori Sion bo osvoboditev in tam bo svetost, in Jakobova hiša bo v last vzela njihove posesti. Jakobova hiša bo ogenj in Jožefova hiša plamen, Ezavova hiša pa strnišče in v njih se bodo vneli in jih požrli, in tam ne bo nobenega ostanka Ezavove hiše, kajti Gospod je to govoril ... Ujetništvo te vojske Izraelovih otrok bo vzelo v last to od Kánaancev, celó do Zarepte; in ujetništvo Jeruzalema, ki je v Sefarádu, bo zavzelo južna mesta. Abd 1,17-20

Toda Izrael nikoli v zgodovini ni »zavzel« dežele Edóm. Edina možnost je priznati, da se bo ta prerokba dokončno izpolnila v prihodnosti, pod vladavino Jezusa, Mesije. Ko smo določili končni kontekst Gospodovega dne, se vprašajmo, proti komu je preroštvo usmerjeno? Prerok Abdíja še enkrat ponovi to, kar so poudarili številni drugi hebrejski preroki:

» ... Mar ne bom na ta dan,« govori Gospod, »celo uničil modre može iz Edóma in razumevanje z Ezavove gore? In tvoji mogočni ljudje, oh Temán, bodo zaprepadeni, z namenom, da bo vsakdo z Ezavove gore iztrebljen s pokolom. Zaradi tvojega nasilja zoper tvojega brata Jakoba te bo pokrila sramota in iztrebljen boš na veke ... Kajti dan Gospodov je blizu nad vsemi pogani. Kakor si ti storil, tako bo storjeno tebi. Tvoja nagrada se bo povrnila na tvojo lastno glavo. Abd 1,8.9.10.15

V skladu z osredotočenostjo vseh svetopisemskih prerokb na Izrael ponovno vidimo, da je motivacijski dejavnik in podlaga za Božjo sodbo nad Edómom, Ezavom in Temánom njihovo nasilno ravnanje z Jakobom / Izraelom. Poudariti je treba, da so ljudstvo Edóma preprosto potomci Jakobovega brata Ezava. Ko Abdíjeva prerokba uporablja ta tri imena, Edóm, Ezav in Temán, je to tipična značilnost starodavne hebrejske preroške poezije, da zaradi poudarjanja uporablja sinekdohe,¹ sopomenke ali različice istega imena. Končno in hkrati preprosto sporočilo prerokbe je, da bo v okviru Gospodovega dne, ko bo izvršil sodbe nad narodi, Edóm doživel popolno in končno sodbo.

Ezekiel 25: Sodba nad sosedi, ki obkrožajo Izrael

V Ezekielu 25 je še ena jasna prerokba o Božji sodbi, ki je usmerjena zoper Edóm:

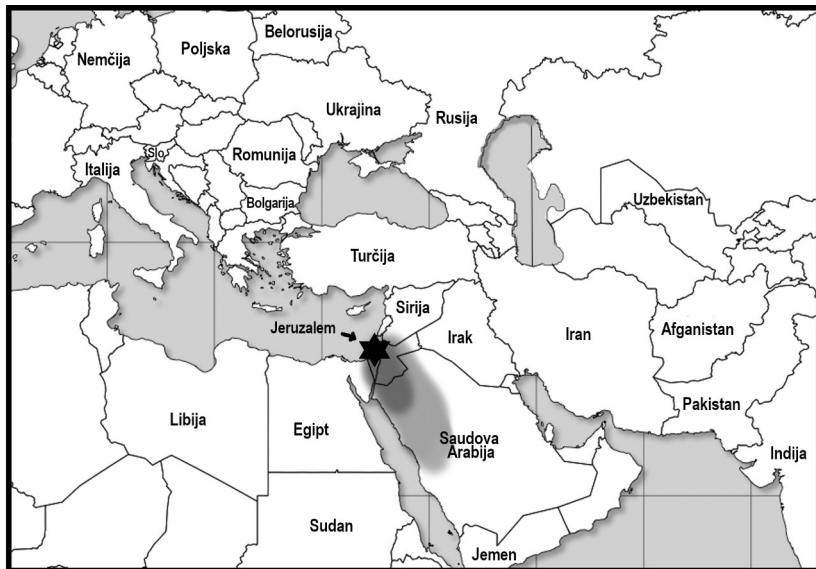
Tako govori Gospod Bog: »Zato ker je Edóm zoper Judovo hišo ravnal z maščevanjem in [jih] silno užalil in se maščeval nad njimi;« zato tako govori Gospod Bog: »Tudi jaz bom svojo roko iztegnil nad Edóm in iz njega bom iztrebil človeka in žival; in opustošil ga bom od Temána;

1: Sinekdoha: besedna figura, pri kateri se celota poimenuje z njenim delom.

[današnja Jordanija] in tisti iz Dedána [severna in osrednja Saudova Arabija] bodo padli pod mečem. In svoje maščevanje bom položil nad Edóm po roki svojega ljudstva Izraela, in v Edómu bodo storili glede na mojo jezo in glede na mojo razjarjenost; in spoznali bodo moje maščevanje,« govori Gospod Bog. Tako govori Gospod Bog: »Ker so Filistejci postopali z maščevanjem in so se maščevali s krutim srcem, da ga uničijo zaradi starega sovraštva;« zato tako govori Gospod Bog: »Glej, svojo roko bom iztegnil nad Filistejce [palestinska ozemlja] in iztrebil bom Keretétjce [Gaza] in uničil bom preostanek morske obale. In nad njimi bom izvršil veliko maščevanje z besnimi grajami; in spoznali bodo, da jaz sem Gospod, ko bom nanje položil svoje maščevanje.««

Ezk 25,12-17

Še enkrat, kaj je poseben razlog, da bo Bog sodil Edómu? Besedilo je jasno. Zaradi načina kako so ravnali z »Judovo hišo.« Zelo so jih »silno užalili« in izvedli maščevanje zoper Božje izvoljeno ljudstvo. Zaradi tega bo Bog v zameno Juda maščeval z »besnimi grajami.«

Slika 2: Ezekiel 25: Filistejci, Edóm, Dedán

Toda ali besedilo govori le o območju današnje Jordanije? Gre za veliko več kot to. Dejansko je v sodbo o Edómu vključeno tudi mesto Dedán, starodavno mesto, ki se nahaja v današnji Savdski Arabiji in je znano pod imenom al-Ula, kot tudi palestinska ozemlja. Ker obseg sodbe vključuje tako Temán (v današnji Jordaniji) kot Dedán (v severni in osrednji Savdski Arabiji), moramo upoštevati, da je v skladu s tem besedilom Božja sodba usmerjena zoper regijo od Jordanije proti jugu, vzdolž Rdečega morja vse do severne in osrednje Savdske Arabije.

Ezekiel 30: Gospodov dan zoper Egipt, Sudan, Libijo, Arabijo, Turčijo in severno Afriko

Kot smo že pričeli ugotavljati, se ta téma o Gospodovi sodbi nad ljudstvi in regijami, ki so danes islamske, ponavlja v številnih odlomkih Svetega pisma. Naslednja Ezekielova prerokba ni nobena izjema:

Gospodova beseda je ponovno prišla k meni, rekoč: »Človeški sin, prerokuj in reci: ›Tako govori Gospod Bog: ›Tulite: ›Dan, vreden gorja!‹ Kajti dan je blizu, celo Gospodov dan je blizu, oblačen dan; to bo čas poganov. Meč bo prišel nad Egipt in velika bolečina bo v Etiopiji, [Kuš; današnji Sudan] ko bodo umorjeni padli v Egiptu in bodo proč odpeljali njegovo množico in njegovi temelji bodo zrušeni. Etiopija, [Kuš; današnji Sudan] Libija [Put; današnja Libija in severna Afrika] in Ludéja [Lud; današnja Turčija] in vsa pomešana ljudstva [Arabija] in Kub [dežela blizu Egipta; današnja Libija] in možje dežele, ki je v zavezi, bodo z njimi padli pod mečem.« Ezek 30,1-5

Čeprav so se ti dogodki delno uresničili tudi v zgodovini, je končni kontekst odlomka Gospodov dan in Jezusova vrnitev. Tako kot v mnogih drugih odlomkih tudi tu Mesija prihaja, da bi izvršil sodbo nad sovražniki svojega ljudstva, Izraela. Na seznamu tistih, ki bodo obsojeni, so Egipt, Sudan, Libija, Turčija, Arabija in morda narodi severne Afrike. V kontekstu Gospodovega dne in Jezusove vrnitve so v Svetem pismu še enkrat navedeni islamski narodi, ki so v pismih označeni za njegovo sodbo.

Sofonija 2: Dan Božje jeze nad Izraelovimi sosedi

Po zgledu vseh prerokov, ki so prišli pred njim, Sofonija prerokuje, da bodo na »dan Gospodove jeze«⁶ Gaza, Aškelón, Ašdód, Ekrón, Keretėjci, Kánaan in dežela Filistejcev popolnoma uničeni. Ta imena skupaj kažejo na celotno območje jugozahodne obale sodobnega Izraela, vključno s sodobnim območjem Gaze:

Iščite Gospoda, vsi vi krotki na zemlji, ki ste vršili njegovo sodbo, iščite pravičnost, iščite krotkost. Morda bo, da boste skriti na dan Gospodove jeze. Kajti Gaza bo zapuščena in Aškelón opustošenje. Ašdód bodo izgnali opoldan in Ekrón bo izkoreninjen. Gorje prebivalcem morske obale, narodu Keretėjcev! Gospodova beseda je zoper tebe, oh Kánaan, dežela Filistejcev, celo uničil te bom, da tam ne bo nobenega prebivalca ... »Tudi vi Etiopijci [Kuš] boste umorjeni z mojim mečem.« Svojo roko bo iztegnil zoper sever in uničil Asirijo in Ninive bo naredil opustošenje in suho kakor divjina. Sof 2,3.4.5.12.13

Ralph L. Smith v Word Biblical Commentary navaja:

Glavni motiv tega poglavja je sodba Judovim sosedom. Filisteja na zahodu, Moáb in Amón na vzhodu, Etiopija [pravzaprav Sudan] ali Egipt na jugu in Asirija na severu bodo doživeli Jahvejevo sodbo.⁷

Nujno je omeniti, da bo Gospod sredi svoje sodbe nad Izraelovimi sovražniki »posredoval«⁸ v korist Juda in »povrnil«⁹ njegove ujetnike. To je še en pomemben pokazatelj, da je končni poudarek te prerokbe Mesijevega vrnitev. Da bodo prebivalci sodobnega Izraela med vladavino antikrista v ujetništvu in da bodo osvobojeni šele, ko se Jezus vrne, je pogosta téma eshatoloških odlomkov. V Lukovem evangeliju Jezus prebivalce Juda nedvoumno opozori, da bo prišel čas, ko bodo morali zbežati na gore, da jih ne bi odpeljali kot ujetnike:

In ko boste videli Jeruzalem obdan z vojskami, tedaj véдите, da je blizu opustošenje le-tega. Potem naj tisti, ki so v Judeji, pobegnejo v gore; in naj tisti, ki so v njegovi sredi, odidejo ven; in naj tisti, ki so na

podeželju, ne vstopijo vanj. Kajti to so dnevi maščevanja, da se bodo lahko izpolnile vse stvari, ki so napisane ... In padali bodo pod ostrino meča in odvedeni bodo v ujetništvo med vse narode in Jeruzalem bodo mendrali pogani, dokler se ne dopolnijo časi poganov. Lk 21,20-24

Kljub Jezusovim opozorilom pa je jasno, da mnogi ne bodo upoštevali tega in bodo ujeti. Na koncu pa bo On sam stopil z neba in osvobodil ujetnike izmed narodov, kamor so bili odpeljani. Razmislite o naslednjih odlomkih, v katerih je Gospod sam večkrat prikazan kot tisti, ki sestopi z neba, da bi osvobodil Judove ujetnike iz okoliških narodov. O tem je govoril prerok Ezekiel:

Zato tako govori Gospod Bog: »Sedaj bom *ponovno privedel Jakobovo ujetništvo* in usmiljenje bom imel nad celotno Izraelovo hišo ...
Ezek 39,25

Tako kot prerok Joel:

... osvoboditev bo na gori Sion in v Jeruzalemu, kakor je rekel Gospod in v ostanku, ki ga bo poklical Gospod. »Kajti glej, *v tistih dneh in v tistem času, ko bom ponovno privedel ujetništvo Juda in Jeruzalema* ...
Joel 2,32; 3,1

Tako kot Izaija:

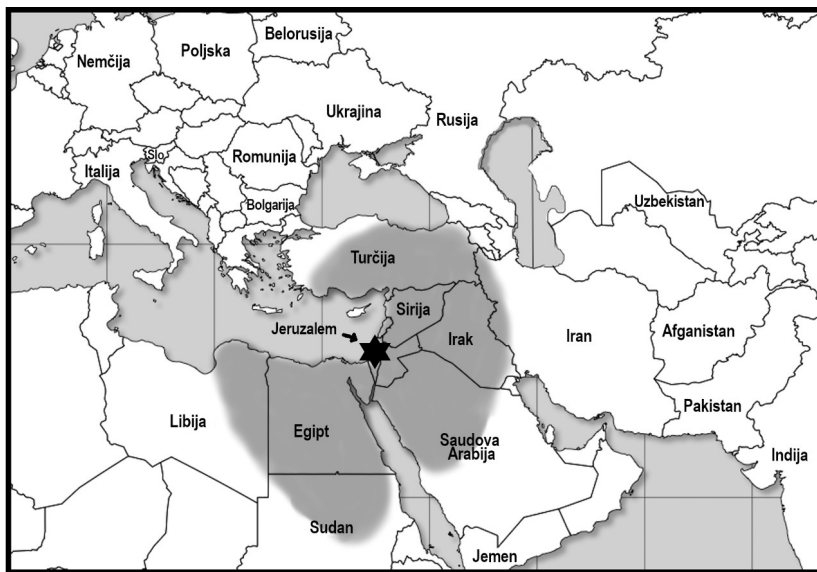
Duh Gospoda Boga je nad menoj ... poslal me je, da obvežem zlomljene v srcu, *da razglasim svobodo ujetnikom in odprtje ječe tem, ki so zvezani*, da razglasim sprejemljivo leto Gospodovo in dan maščevanja našega Boga, da potolažim vse tiste, ki žalujejo, da določim tem, ki žalujejo na Sionu ...
Iz 61,1-3

Že kralj David je prerokoval vrnitev ujetnikov Izraela na Gospodov dan:

Vstal boš in imel usmiljenje do Siona, kajti čas, da mu [izkažeš] naklonjenost, da, določeni čas je prišel ... Kajti on je pogledal dol iz višine svojega svetišča, z nebes je Gospod pogledal zemljo, *da usliši stokanje jetnika, da osvobodi tiste, ki so določeni za smrt* ...
Ps 102,13.19.20

Ker Sofonija govori o dnevu Gospodove jeze nad Izraelovimi sovražniki, ki je povezan z Gospodovim osebnim posredovanjem in osvoboditvijo ujetnikov, lahko razumemo, da je končni kontekst drugega poglavja Sofonija Jezusova vrnitev. Poleg sodbe nad Gazo in Palestinci pa se prerokba nadaljuje z opozorilom glede prihodnosti Moába, Amóna, sodobne Islamske republike Sudan (Kuš), pa tudi Asirije in Niniv:

»Slišal sem grajo Moába in zasramovanja Amónovih otrok, s katerimi so grajali moje ljudstvo in se poveličevali zoper njihovo mejo. Zato kakor jaz živim,« govori Gospod nad bojevniki, Izraelov Bog: »Zagotovo bo Moáb kakor Sódoma in Amónovi otroci kakor Gomóra, celó gojenje kopriv in solne jame in nenehno opustošenje. Preostanek mojega ljudstva jih bo oplenil in preostanek mojega ljudstva jih bo vzel v last.« ... »Tudi vi Etiopijci [Kušejci; današnji Sudan] boste umorjeni z mojim mečem.« Svojo roko bo iztegnil zoper sever in uničil Asirijo [današnja Sirija, Turčija, Libanon in Irak] in Ninive bo naredil opustošenje in suho kakor divjina. Sof 2,8.9.12.13

Slika 3: Sofonija 2: Asirija, Egipt, Libija, Kuš, Moáb

O lokaciji Moába, ki leži vzhodno od Izraela, smo že govorili. Amón je bila regija, neposredno severno od Moába, tudi v današnji Jordaniji in Siriji. V Sofonijevih časih, v 6. stoletju pr. Kr., je Asirija obsegala meje današnje Turčije, Sirije, Libanona in Iraka. Starodavno mesto Ninive, ki se zdaj imenuje Mosul, je v severnem Iraku. V kontekstu Gospodovega dne in Jezusove vrnitve so torej vsi narodi, določeni za sodbo – muslimanski narodi.

Joel 3: Gospodova sodba nad Libanonom in Gazo zaradi delitve Izraelove dežele

Leta 2007 je bila objavljena izjava, ki jo je podpisalo več kot 80 uglednih krščanskih evangelijskih voditeljev, poslana takratnemu amerškemu predsedniku Georgeu W. Bushu. Naslov je bil »Izjava evangelijskih voditeljev o Izraelu / Palestini.« Na kratko je bila izjava poziv kristjanom in voditeljem vlad po vsem svetu, naj si razdelijo izraelsko deželo in tako preprečijo nadaljnji terorizem:

Kot evangelijski kristjani, zavezani popolni avtoriteti Svetega pisma, čutimo dolžnost, da v tem zgodovinskem trenutku v življenju Svete dežele podamo skupno izjavo ... V okviru naše stalne podpore varnosti Izraela verjamemo, da bodo posledice uničujoče, če se razmere med Izraelom in Palestino ne bodo hitro izboljšale ... Prepričani smo, da se morajo Izraelci in Palestinci pogajati o pravični rešitvi z dvema državama ... Pozivamo vse kristjane in vse ljudi dobre volje, da se nam pridružijo pri delu in zvesti molitvi v prihodnjih mesecih za pravično in trajno rešitev dveh držav v Sveti deželi. Vse vpletene vlade pozivamo, naj si prizadevno prizadevajo za dosego tega cilja.⁸

Izjavo so podpisali predsedniki več znanih konservativnih evangelijskih krščanskih šol. Pri tej izjavi je tako zaskrbljujoče, da v imenu »pravičnosti« in »miru« neposredno zavrača stališče, ki ga bo Jezus tako jasno zavzel v času in kontekstu svoje vrnitve. Oglejmo si naslednji del iz Joelove prerokbe:

Kajti glej, v tistih dneh in v tistem času, ko bom ponovno privedel ujetništvo Juda in Jeruzalema, bom prav tako zbral vse narode in jih privedel dol v dolino Jozafat in tam se bom pravdal z njimi zaradi mojega ljudstva in zaradi moje dediščine Izraela, ki so jih razkropili med narode in razdelili mojo deželo. Za moje ljudstvo so metali žrebe in dajali fanta za pocestnico in punco prodajali za vino, da bi lahko pili. Da, in kaj imate vi z menoj, oh *Tir in Sidón in vsi kraji Filisteje*? Ali mi boste vrnili povračilo? In če mi povrnete, bom brez odlašanja in vaše povračilo bom hitro povrnil na vašo lastno glavo. JI 3,1-4

V zadnjem poglavju smo opredelili nekaj glavnih tém, ki jih skoraj vsi preroki vedno znova ponavljajo v zvezi z Gospodovim dnem. Ta posebna prerokba vsebuje nekaj najpogostejše ponavljajočih se tém. Imamo večnacionalno koalicijo antikrista, ki vdira v Izrael in obdaja Jeruzalem. Izraelsko ljudstvo je odpeljano v ujetništvo k narodom. Gospod nato navede nekatere od vpletenih narodov, in sicer Tir, Sidón in Filistejo. To so v bistvu sklicevanja na Libanon in območje Gaze. Sledi Gospodova obljuba o maščevanju nad narodi, ki so te grehe storili zoper njegovo ljudstvo. Težko je zanikati kontekst tega odlomka o Gospodovem dnevu, pa tudi presenetljivo natančnost, s katero odraža današnje politično ozračje v regiji. Namesto Libanona in Gaze bi skoraj lahko vstavili Hezbolah in Hamas. Toda kljub močnemu opozorilu tega odlomka in številnih drugih, ki smo jih že obravnavali, se vse več evangelijskih kristjanov, vključno z voditelji, ki trdijo, da je Sveto pismo njihova končna avtoriteta, ne postavlja na Jezusovo stran, temveč na stran narodov in ljudstev, ki jim bo Jezus sodil. Ko evangelijski voditelji, ki so podpisali zgoraj omenjeno izjavo, trdijo, da je njihova motivacija preprečevanje nadaljnjega terorizma in negativnih pogledov na ZDA in Izrael, je jasno, da jih vodi duh tega sveta in ne Božja beseda. Vodi jih strah pred terorizmom in ne strah pred Gospodom. Čeprav bo naslednja izjava morda nekatere užalila; čas, v katerem živimo, zahteva, da tisti, ki resnično želijo slediti Jezusu, zavrnejo vodstvo takšnih slepih vodnikov.

Izaija 34: Gospod ima žrtvovanje v Bocri in Edómu

Celotno 34. poglavje Izaija je pesniški prikaz obrednega žrtvovanja v deželi Edóm. Tu je Gospodova jeza izvršena nad zelo specifičnim ljudstvom in iz zelo specifičnih razlogov. Poglejmo besedilo:

Kajti moj meč bo potešen na nebu. Glejte, ta bo prišel dol nad Edóm in nad ljudstvo mojega prekletstva, k sodbi. Gospodov meč je poln krvi, zamaščen s tolščo in s krvjo jagnjet in koz, s tolščo ledvic ovnov, kajti Gospod ima klavno daritev v Bocri in velik pokol v edómski deželi ... njihova dežela bo namočena s krvjo in njihov prah zamaščen z mastnostjo. Kajti to je dan Gospodovega maščevanja in leto povračil zaradi Sionove pravde. Njegovi vodotoki bodo spremenjeni v smolo, njegov prah v žveplo in njegova dežela bo postala goreča smola.

Iz 34,5-9 xxx napaka

Zoper koga je uperjen »meč« Gospodovega besa? Ponovno je to zlasti ljudstvo Edóma – sovražniki Izraela. Zakaj Jezus sodi Edómu? Zato, da bi podprl »Sionovo pravdo.« KJV to besedo (hebrejsko: *riyb*) prevaja kot »Sionovo pravdo.« Beseda ima pomen pravnega spora ali polemike, v katero se je prav danes zapletel Izrael. Ne glede na to, ali gre za sistematično protisionistične in antisemitske muslimanske narode, ki ga obdajajo z vseh strani, ali za levičarske protisionistične propagandiste, katerih število narašča po vsem svetu; trditev je, da je Izrael nezakonita, nepravilna, apartheidska država. Resnica je seveda ravno nasprotna, zato Mesija prihaja prav zaradi tega, da bi enkrat za vselej rešil to vprašanje. V skladu s tem odlomkom se Jezus vrne, da bi Izrael branil pred nepravilnim napadom njegovih sovražnikov in da bi posebej izvršil sodbo »nad Edómom in nad ljudstvom mojega prekletstva.«

Izaija 63: Tlačen je vinske stiskalnice besa Vsemogočnega Boga v Edómu

V 19. poglavju Razodetja je najbolj znan odlomek o Jezusovi vrnitvi v celotnem Svetem pismu. V izjemno dramatični sliki sam Jezus plane iz nebes, jahajoč na belem konju, za njim pa mu sledijo »nebeške vojske.«

In videl sem odprto nebo in glej, bel konj in kdor je sedel na njem, je bil imenovan Zvesti in Resnični in on v pravičnosti sodi ter se vojskuje. Njegove oči so bile kakor plamen ognja in na njegovi glavi je bilo mnogo kron in imel je napisano ime, ki ga ni poznal noben človek, razen njega samega. In oblečen je bil v suknjo, pomočeno v kri in njegovo ime se imenuje Božja Beseda. In vojske teh, ki so bile na nebu, so mu sledile na belih konjih, oblečene v tanko, belo in čisto laneno platno. In iz njegovih ust izhaja oster meč, da naj bi z njim udaril narode in vladal jim bo z železno palico in tlačil [bo] vinsko stiskalnico okrutnosti in besa Vsemogočnega Boga. In na svoji suknji in na svojem stegnu ima napisano ime: KRALJ KRALJEV IN GOSPOD GOSPODOV.

Raz 19,11-16

Večina kristjanov pozna ta odlomek. Vendar pa se le redki kristjani zavedajo pomena Njegove, s krvjo prepojene obleke. Ko poučujem o tem odlomku, imam navado, da občestvo vprašam, od kod je prišla ta kri ali komu je prvotno pripadala? Prvi in najpogostejši odgovor je, da je to Jezusova lastna kri. Mnoge skupnosti kristjanov bodo v znak strinjanja prikimavale z glavo in domnevale, da je to zagotovo simbolična podoba krvi, ki jo je Jezus prelil na križu. Če je tako, vprašam, zakaj je njegova obleka prepojena z njegovo lastno krvjo? Med množico vidim začudene poglede. Vprašam za kakršne koli druge predloge. Drugi odgovor, ki ga nato dobimo, je, da so Jezusova oblačila prepojena s krvjo, ki so jo prelili zvesti mučenci, ki so bili ubiti med veliko stisko in celo navzdol skozi zgodovino Cerkve. Čeprav je razumljivo, od kod izvirajo te zamisli, je dejstvo, da nobeden od teh odgovorov ni pravilen. Odgovor najdemo v 63. poglavju Izaija, odlomku, iz katerega izvira tudi 19. poglavje Razodetja. Oglejmo si odlomek:

»Kdo je ta, ki prihaja iz Edóma, s pobarvanimi oblekami iz Bocre? Ta, ki je veličasten v svojem oblačilu, potujoč v veličini svoje moči?«
»Jaz, ki govorim v pravičnosti, močan, da rešim.« »Zakaj si rdeč v svojem oblačilu in so tvoje obleke podobne tistemu, ki tlači v vinski kadi?« Sam sem tlačil vinsko stiskalnico in izmed ljudstva ni bilo nikogar z menoj, kajti jaz jih bom pomendral v svoji jezi in jih poteptal v svoji razjarjenosti in njihova kri bo poškopljena na moje obleke in omadeževal si bom vse svoje oblačilo. Kajti dan maščevanja je v mojem srcu in leto mojih odkupljenih je prišlo. Iz 63,1-4

V tem zelo dramatičnem odlomku prerok Izaija gleda iz Jeruzalema proti vzhodu. V svojih mislih vidi veličastno in odločno postavo, ki iz dežele Edóm stopa proti Jeruzalemu. To je Jezus, Mesija. Prikazan je kot zmagoslavni pohodnik, ki se vzpenja proti svojemu prestolu v Jeruzalemu. Navedeno je, da je na pohodu iz Edóma in Bocre. Bocra je bilo glavno mesto starodavnega Edóma. Danes se imenuje Petra.

V Raz 6,15 beremo o narodih zemlje, ki se skrivajo pred Jagnjetovo jezo, v Raz 14,17-20 pa beremo o veliki stiskalnici Božje jeze, v kateri so Božji sovražniki prikazani, da so stisnjeni kot grozdje. Toda v 63. poglavju Izaija najdemo prvotni kontekst vseh teh odlomkov. In prav v Edómu je videti, da Jezus drobi svoje sovražnike in svoja oblačila dejansko prepoji z njihovo krvjo. Prav tako je treba upoštevati časovni okvir tega odlomka, ki je postavljen prav v središče Gospodovega dne. Odlomek ta dan izrecno omenja kot dan Mesijevega maščevanja in rešitve duš, ki je po dolgem pričakovanju končno prišel. In tako je še enkrat, v kontekstu Mesijeve vrnitve in Gospodovega dne, vidno, da Jezus sodi svojim sovražnikom, ki so postavljeni prav v deželo Edóm.

Zaključek

Kot smo že večkrat in obširno videli v Svetem pismu, kadar koli so določeni narodi imenovani in izpostavljeni za Božjo sodbo na Gospodov dan, poleg Gospodove kazni nad njegovim ljudstvom Izraelom, nas to vedno usmerja na regije ali narode, ki jih danes močno obvladuje islam.

Mnogi učitelji prerokb danes trdijo, da bo vera antikrista humanizem ali neka oblika vseobsegajočega verskega pluralizma. Če je tako, potem je treba verjeti tudi, da se bo velika večina današnjih bližnjevzhodnih narodov iz islama spreobrnila v sistem verovanja, ki je na Zahodu običajen, na Bližnjem vzhodu pa ga sprejema zelo malo ljudi.

Vendar pa v celotnem Svetem pismu niti enkrat v kontekstu sodbe na Gospodov dan ni omenjen izključno evropski narod. Sveto pismo vsekakor omenja evropske narode, vendar nikoli v kontekstu Njegove sodbe. Kljub temu nam večina učiteljev preroštva pravi, da se bosta tam pojavila antikrist in njegov imperij.

Kaj lahko iz tega sklepamo? Kako odgovorno razlagati te številne odlomke? Ali jih preprosto prezremo? Ali pa naj trdimo, da je treba vse te navedbe razumeti alegorično, in domnevamo, da so imena, kot so Edóm, Moáb, Kuš, Arabija, Asirija, Libija, Lidiya ali Perzija, mišljena tako, da pomenijo kateri koli ali vsak narod na svetu in preprosto predstavljajo nejasne ali splošne sovražnike Boga in njegovega ljudstva? Ta hiperalegorični pristop je pravzaprav zelo pogost pri obravnavi teh odlomkov. Kot sem že povedal, se mi zdi tak pristop neodgovoren in ni v skladu s konzervativno in dobesedno hermenevtiko.^m Ali bo Bog sodil izključno muslimanske narode in blagoslovil vse zahodne ali nemuslimanske narode? Kako so ti narodi povezani s prihajajočim antikristovim imperijem? Odgovori na ta vprašanja so bistveni, če želimo razumeti sporočilo prerokov. Posledice in razlogi za evangelizacijo in misijone ter molitveno osredotočenost Cerkve so neizmerni. V naslednjih dveh poglavjih bomo skušali odgovoriti na ta vprašanja in razviti trdno metodo razlage za razumevanje teh odlomkov.

m: Hermenevtika: nauk o metodah razlaganja cerkvenih tekstov.

-
- 1 James E. Smith, citirano v *The Messiah in the Old Testament (Mesija v Stari zavezi)*, Walter C. Kaiser Jr. (Grand Rapids, MI, Zondervan, 1995) 38.
 - 2 Jamieson, Robert, A.R. Fausset in David Brown. *Commentary on Numbers 24 (Komentar k 24. poglavju 4. Mojzesove knjige)*.
 - 3 Dr. William Smith, *Dictionary of the Bible: Comprising its Antiquities, Biography, Geography and Natural History Volume 4 (Slovar Svetega pisma: Vsebuje starine, biografijo, geografijo in prirodoslovje, 4. zvezek)*, (Hurd and Houghton, New York, 1870), str. 2991.
 - 4 Navedeno v Jamieson, Robert, A.R. Fausset in David Brown. *Commentar on Isaiah 25 (Komentar k 25. poglavju Izaija)*.
 - 5 Chuck Smith, *Obadiah & Jonah – C2000 Series (Abdija in Jona – serija C2000)*.
 - 6 Thomas Ice, *Consistent Biblical Futurism Part XIII (Dosledni biblični futurizem, XIII. del)* <https://www.pre-trib.org/dr-robert-thomas/message/consistent-biblical-futurism-part-13>
 - 7 Ralph L. Smith, *Word Biblical Commentary, Volume 32, Micah – Malachi (Besedni svetopisemski komentar, 32. zvezek, Mihej - Malahija)*, (Waco TX, Word Books, 1984), str. 135.
 - 8 *Evangelical Statement on Israel/Palestine (Izjava evangelijskih voditeljev o Izraelu/Palestini)*, <https://www.christianitytoday.com/2007/11/evangelical-leaders-reiterate-call-for-two-state-solution-f/>

3. poglavje

Antikristova nadvlada

Absolutna ali omejena?

Zdaj, ko smo pregledali vzorec preroških besedil, ki določajo, kje bo poudarek Jezusove sodbe, ko se bo vrnil, izstopa ena točka. Velik poudarek Gospodove jeze in sodbe je usmerjen na sovražne narode, ki obkrožajo izraelski narod. Medtem ko so se številne prerokbe, ki smo jih preučili, delno izpolnile v zgodovini, se bodo tudi te prerokbe dokončno izpolnile, ko se vrne Jezus. Težava pa je v tem, da ker velik del Cerkve verjame, da bo prihajajoče kraljestvo antikrista vključevalo vse narode na zemlji, ne glede na to, kako natančno so v Svetem pismu navedeni glavni narodi, rezervirani za Gospodovo sodbo, bodo ta pisma mnogi preprosto razlagali alegorično, da preprosto pomenijo vse narode na zemlji. Zato bo od tega, ali nekdo meni, da je prihajajoče kraljestvo antikrista popolnoma globalno ali omejeno, bistveno odvisna njegova metoda razlage. Na področju teologije praktično vsako prepričanje ali ideja vpliva na več drugih doktrin. Kot bomo videli, se ta problem pretiranega poveličevanja mnogih delov preroških spisov pogosto začne s prepričanjem, da bo kraljestvo, zavezništvo ali imperij antikrista popolnoma univerzalen in bo vključeval vsak najmanjši narod na zemlji. Zato je bistveno, da ugotovimo, kaj o tem vprašanju resnično pravi Sveto pismo. Ali bo prihajajoče antikristovo kraljestvo dobresedno vključevalo vsak narod na zemlji ali pa bo njegovo kraljestvo kakor koli omejeno?

Prepričanje, da bo prihajajoče kraljestvo antikrista popolnoma globalno

in neomejeno, je značilno za številne učitelje in študente prerokb. Dr. Thomas Ice pojasnjuje:

Oživiljeno Rimsko cesarstvo bo prišlo na oblast prek zveze desetih držav ... To bo odskočna deska za antikristov globalni imperij.¹

Tudi David Reagan izraža podobno prepričanje o absolutni oblasti antikrista nad vsemi vladnimi, vojaškimi in verskimi sistemi v vseh narodih na zemlji, brez izjeme:

Končni poganski imperij bo združil svet politično, družbeno, gospodarsko in duhovno. Vanj bodo vključeni vsi narodi.²

Naj povem, da to stališče popolnoma razumem in z njim zelo simpatiziram. Tudi sam sem se tega stališča držal več let. A naj bo to za mnoge, ki to berejo, še tako šokantno, Sveto pismo ne predvideva absolutnega svetovnega imperija, ki bi ga nadzoroval antikrist. Čeprav je nekaj vrstic, ki so mnoge pripeljale do takšnega stališča, obstaja tudi nekaj drugih zelo pomembnih besedil, ki to zanikajo. Po temeljitem pregledu vseh pomembnih odlomkov, ki se nanašajo na to vprašanje, bo postalo povsem jasno, da Sveto pismo napoveduje izredno močan, a omejen imperij, ki ga bo nadzoroval antikrist. Preučimo dokaze.

Antikristov imperij je predvsem zavezništvo desetih narodov

Na začetku našega preučevanja si bomo zapomnili, da Sveto pismo vedno znova poudarja, da bo antikristovo kraljestvo zveza desetih narodov. Prvi tak odlomek najdemo v 7. poglavju Daniela, ki govori o prihodnjem kraljestvu, simboliziranem z motivom »zverník.« Ta imperij sledi babilonskemu, Medijsko-Perzijskemu in grškemu imperiju ter je silno uničujoča sila, ki bi popolnoma poteptala ljudstva in regije, ki jih osvoji. Imel naj bi »deset rogov«:

Potem sem v nočnih videnjih zagledal in glej četrtega zvernika, groznega, strašnega in silno močnega. Ta je imel velike železne zobe. Požiral je in lomil na koščke in preostanek poteptal s svojimi stopali.

Ta je bil različen od vseh zvernikov, ki so bili pred njim, in *ta je imel deset rogov*.
Dan 7,7

Nato angel Danielu pove, da deset rogov predstavlja »deset kraljev«, ki bodo vstali iz tega kraljestva. Vodja teh desetih kraljev je antikrist:

Deset rogov iz tega kraljestva je deset kraljev, ki bodo vstali in drug bo vstal za njimi. Ta bo različen od prvega in podvrgel bo tri kralje. Govoril bo velike besede zoper Najvišjega in izmučil bo svete Najvišjega ...
Dan 7,24-25

To število pa ni omenjeno le v Danielovi knjigi. Podobno kot Daniel tudi apostol Janez v knjigi Razodetja posreduje enake informacije. Dejansko med tema dvema knjigama Gospod osemkrat ponovi določeno število narodov, ki bodo na začetku sestavljali antikristov imperij. Da bi se prepričal, da bo njegovo ljudstvo to razumelo, Gospod večkrat ponovi in poudari to dejstvo. Pravkar smo prebrali dva od teh odlomkov. Sledi šest drugih:

... in o desetih rogovih, ki so bili na njegovi glavi in o drugem, ki se je dvignil in pred katerim so trije padli. Celo o tistem rogu, ki je imel oči in usta, ki so govorila zelo velike stvari, katerega pogled je bil arogantnejši kakor od njegovih tovarišev.
Dan 7,20

In stal sem na morskem pesku in videl zvernika dvigniti se iz morja, ki je imel sedem glav ter *deset rogov* in na svojih rogovih *deset kron* in na svojih glavah bogokletno ime.
Raz 13,1

Tako me je v duhu odvedel proč v divjino in videl sem žensko sedéti na škrlatno obarvanem zverniku, polnem imen bogokletstev, ki je imel sedem glav in *deset rogov*.
Raz 17,3

Angel pa mi je rekel: »Zakaj se čudiš? Povedal ti bom skrivnost ženske in zvernika, ki jo prenaša, ki ima sedem glav in *deset rogov*.
Raz 17,7 xxx napaka

In deset rogov, ki si jih videl, je deset kraljev, ki doslej še niso prejeli kraljestva, toda kot kralji prejmejo oblast z zvernikom za eno uro.

Raz 17,12

In deset rogov, ki si jih videl na zverniku, ti bodo sovražili vlačugo in naredili jo bodo opustošeno in nago in jedli bodo njeno meso ter jo sežgali z ognjem.

Raz 17,16

Namen popolnega navajanja vseh teh odlomkov je pokazati težo poudarka, ki ga je Gospod očitno namenil številu deset kot številu narodov, ki bodo voljno podpirali antikrista. Ali to pomeni, da bo antikristovo kraljestvo vedno vključevalo le deset narodov in se ne bo nikoli razširilo preko tega števila? Nikakor ne. V nadaljevanju našega preučevanja bomo videli, da bo antikrist iz te baze desetih voljnih narodov z vojaškimi osvajanji širil svoj imperij.

Omejena vojaška širitev antikristove nadvlade

Sveto pismo v več odlomkih obravnava vojaško širitev antikristovega imperija. Jasno je, da bo antikrist osvojil številne narode in, da antikrist ne bo nikoli dobesedno osvojil ali nadzoroval vseh narodov na zemlji.

Prvi odlomek, ki ga bomo obravnavali, iz 11. poglavja Daniela, zelo jasno govori o vojaški ekspanziji antikristovega kraljestva. V tem odlomku dvakrat piše, da bo antikrist »osvojil mnoge dežele.« Egipt je izrecno omenjen kot narod, ki bo padel pod njegovimi silami. Poleg tega je rečeno, da bo antikrist napadel izraelsko deželo, imenovano »krasna dežela.« Toda ta odlomek tudi razkriva, da antikrist ne bo osvojil vseh narodov na zemlji. Pravzaprav izrecno pravi, da se bodo »Edóm, Moáb in voditelji Amóna« izognili temu, da bi prišli pod njegov nadzor:

... in vstopil bo v dežele, jih preplaval in prešel. Vstopil bo tudi v veličastno deželo in mnoge dežele bodo premagane, toda te bodo pobegnile iz njegove roke, celó Edóm, Moáb in prvenec Amónovih sinov. Svojo roko bo iztegnil tudi nad dežele in egiptovska dežela ne bo ubežala.

Dan 11,40-42

Pomembno je, da je v tem odlomku, ko govori o narodih, ki bodo padli zaradi antikristove vojaške ekspanzije, navedeno »mного držav bo padlo« in ne »vsak narod bo padel.« Nato pa izrecno navaja tri starodavna kraljestva, ki se bodo izognila njegovi roki. Zaradi združevanja Edóma, Moába in Amóna je verjetno, da se odlomek nanaša na sodobno Hašemitsko kraljevino Jordanijo. Tako samo na podlagi tega odlomka vemo, da bo obstajal vsaj en narod, ki ne bo prišel pod antikristovo oblast. Kot bomo videli, pa bodo zagotovo obstajali tudi drugi.

Le nekaj vrstic pozneje izvemo, da antikrist sredi svoje osvajalske kampanje sliši »novice iz vzhoda in iz severa«, ki ga vznemirijo in spravijo v bes in uničevanje. Ker je kontekst celotnega odlomka vojaško osvajanje in vojna, je treba »novice« ali »govorice«, kot ga nekateri prevodi poimenujejo, razumeti tudi v tej luči. Verjetno je, da je novica sklicevanje na zbiranje vojaškega odziva zoper antikrista.

Toda novice iz vzhoda in iz severa ga bodo vznemirile, zato bo šel naprej z veliko razjarjenostjo, da uniči in popolnoma odpravi mnoge. Zasadil bo šotorska svetišča svoje palače med morjem in veličastno sveto goro, vendar bo prišel do svojega konca in nihče mu ne bo pomagal.

Dan 11,44-45

Številni komentatorji menijo, da bi lahko imeli v mislih Kitajsko (na vzhodu) in Rusijo (na severu), čeprav tega ne moremo z gotovostjo trditi. Strokovnjak za prerokbe in učenjak John Walvoord o antikristu pravi:

Slišal bo poročila o dodatnih vojskah, ki prihajajo z vzhoda in severa. To se očitno nanaša na veliko vojsko z vzhoda, opisano v Raz 16,12 kot »kralji z vzhoda.« Nekateri to povezujejo tudi z Raz 9,13-16, kjer je navedeno, da je vojske 200 milijonov. To verjetno ne bo vključevalo le vojske, ki se bo bojevala, ampak tudi podporno osebje v ozadju. Pomembno je, da se Kitajska danes ponaša z vojsko, ki šteje 200 milijonov mož.³

Iz tega besedila lahko sklepamo, da bodo na zemlji obstajali narodi, ki ne bodo v zavezništvu ali pod oblastjo antikrista. Antikrist bo vse do svojega konca v vojni z »mnogimi narodi.«

Do konca bo vojna

To potrjuje tudi drug odlomek iz 9. poglavja Daniela:

Po dvainšestdesetih tednih bo Mesija usmrčen, toda ne zaradi sebe; in ljudstvo princa, ki bo prišlo, bo uničilo mesto in svetišče. Njegov konec bo s poplavo in *do konca so določena vojna opustošenja*.

Dan 9,26

Preprosto povedano, kralj z absolutno, univerzalno oblastjo ni v vojni. Prisotnost vojn potrjuje dejstvo, da antikrist ne obvladuje vseh narodov na zemlji. Namesto tega nam je rečeno, da se bodo vojne nadaljevale do samega konca. Prisotnost vojn dokazuje prisotnost odporiških vojsk in s tem odporiških vlad in narodov. Če bi imel antikrist absolutno oblast nad vsemi narodi na zemlji, bi nadzoroval tudi njihove vojske. Da temu ni tako, dokazuje antikristovo omejeno oblast vse do konca. Kot natančno navaja Finish Jennings Dake:

Noben zemeljski človek ne bo postal svetovni diktator, preden ne bo prišel kraljevat Kristus ... Zato je stara teorija o antikristu kot človeku, ki bo čudežno prinesel svetovni mir in blaginjo, nesvetopisemska. Od svojega prihoda do uničenja pri Armagedonu je mož vojne.⁴

Kljub temu, da bo antikristova oblast omejena, je jasno, da bo njegov vojaški aparat sila, s katero bo treba računati. V 13. poglavju Razodetja vidimo, kako se ljudstva na zemlji sprašujejo, kdo se lahko spopade z antikristovim imperijem. Zdi se, kot da nihče ni sposoben uspešno voditi vojne proti njemu:

In oboževali so zmaja, ki je dal oblast zverniku in oboževali so zvernika, rekoč: »Kdo je podoben zverniku? Kdo se je zmožen bojevati z njim?«

Raz 13,4

Pri tem pa je pomembna še ena pripomba: Že samo dejstvo, da se ljudje sprašujejo, kateri narodi in vojske so sposobni vojne z antikristom, kaže,

da ne bodo vsi narodi pod njegovim nadzorom. Če bi bili vsi narodi že pod njegovim nadzorom, potem takšnega vprašanja preprosto ne bi mogli niti postaviti.

Razlaga pretiranih prispodob v Svetem pismu

Pomembno je, da na kratko spregovorimo o pretiranih prispodobah. Če želimo natančno razumeti svetopisemske prerokbe, moramo razumeti pretirane prispodobe in njihovo pogosto uporabo v Svetem pismu. Pretirana prispodoba je preprosto pretiravanje, ki se uporablja, da se ustvari poudarek. Pretirane prispodobe se uporabljajo v vsakdanjem priložnostnem govoru, zlasti v kulturi Bližnjega vzhoda. Primer vsakdanje rabe pretiranih prispodob bi lahko bil naslednji: Moški prvič po nekaj mesecih dvigne svojega štiriletnega vnuka in vzklikne: »Oh joj, fant, ti tehtaš celo tono!« Seveda fant v resnici ne tehta niti približno 1.000 kg. Izraz se preprosto uporablja za izražanje dejstva, da je deček postal precej težak.

Bistveno pa je razumeti, da je kultura Bližnjega vzhoda, iz katere izhaja Sveto pismo, še posebej rada uporabljala pretirane prispodobe. Ker Sveto pismo uporablja vse izraze in idiome, ki so značilni za ljudstva te regije, je za pravilno razlago številnih svetopisemskih odlomkov treba razumeti in ceniti pretirane prispodobe.

Abraham Mitrie Rihbany se v svojem klasičnem delu *The Syrian Christ (Sirski Kristus)*, v razpravi o sirski kulturi, spominja nekoliko humornega primera vsakdanje bližnjezhodne pretirane prispodobe, ko ga je prijatelj sprejel na svojem domu:

S prihodom v moje bivališče ste me izredno počastili. Nisem tega vreden. Ta hiša je vaša; če želite, jo lahko zažgete. Tudi moji otroci so vam na voljo; vse bi jih žrtvoval za vaše zadovoljstvo.⁵

Ko zahodnjaki slišijo tako uporabljeno pretirano prispodobo, lahko zlahka napačno razumejo pomen, ki ga je govorec želel povedati. Nekateri lahko menijo, da so komentarji žaljivi ali naravnost zavajajoči. Seveda ta človek ne bi dovolil, da bi njegov prijatelj zažgal njegovo hišo,

niti svojih otrok ni ponujal v žrtvovanje. Takšno ognjevitost izražanje je bilo v kulturi Bližnjega vzhoda preprosto normalen način izražanja velike časti in dobrodošlice Rihbanu.

Primeri pretiranih prispodob v Svetem pismu

Oglejmo si nekaj odlomkov iz Svetega pisma, kjer je uporabljena pretirana prispodoba. Ko so Hebrejci razmišljali o težavah pri vstopu v obljubljeni deželo, so bili zgroženi ne le nad številčnostjo ljudstev v deželi, ampak tudi nad obzidjem, ki je obdajalo njihova mesta:

Kam naj gremo gor? Naši bratje so našemu srcu vzeli pogum, rekoč:
 »Ljudstvo je večje in višje, kakor smo mi. Mesta so velika in *ograjena do neba*, in poleg tega smo tam videli Anákov sineve.« 5 Mz 1,28

Ali je obzidje mest dobesedno segalo do neba? Kako visoko je nebo? Sto metrov? Ali so nebesa višja od tisoč metrov? Seveda obzidja niso bila dobesedno utrjena »do neba.« Obzidja so bila zastrašujoče visoka. To je vse, kar ta izraz pomeni. To je primer svetopisemske uporabe pretirane prispodobe. Tukaj je še en zabaven primer:

Kralj je storil, [da je bilo] srebra in zlata v Jeruzalemu zaradi obilja tako veliko, kakor kamenja, cedre pa je naredil kakor egiptovske smokve, ki so v doliniⁿ v izobilju. 2 Krn 1,15

Ne morem govoriti o tem, koliko je bilo v Šefeli v Salomonovem času cedr, a ker sem precej časa preživel v Izraelu, zagotavljam, da je bilo povsod na milijarde kamnov. Vendar pa je trditi, da sta bila srebro in zlato dobesedno tako številna in »pogosta« kot izraelski kamen, naravnost neumno. Gre za to, da je bilo v času Salomonovega vladanja bogastvo v Izraelu zelo obilno.

Navedli bi lahko še številne druge primere. Nesporno je, da Sveto pismo pogosto uporablja pretirane prispodobe. Še bolj pomembno za našo širšo

n: dolina: hebr. Šefela; nizka dežela med mesti Rehovot (sever), Ašdód in Aškelón (obala), Bet Šemeš in Kirjat Gat (vzhod); jugozahodno od Jeruzalema.

razpravo pa je, da Sveto pismo večkrat uporablja pretirane prispodobe, zlasti glede obsega različnih poganskih imperijev. To je nujno upoštevati, če želimo pravilno razlagati odlomke, ki govorijo o obsegu prihajajočega antikristovega kraljestva.

Pretirana prispodoba, uporabljena za kraljestva v Svetem pismu

Kljub temu, da odlomki, ki smo jih preučili, kažejo, da antikristova oblast ne bo povsem univerzalna in da bo vsaj nekaj narodov, ki ne bodo pod njegovo oblastjo, obstaja vrstica, ki govori tudi o njegovih vojaških osvajanjih, ki jih nekateri obravnavajo kot dokaz njegove univerzalne oblasti. Oglejmo si besedilo:

Tako je rekel: »Četrty zvernik bo četrto kraljestvo na zemlji, ki bo različno od vseh kraljestev in *požrlo bo celotno zemljo* in jo pomendralo ter jo razbilo na koščke.

Daniel 7,23

Ko nekateri preučevalci Svetega pisma berejo to vrstico in vidijo besedno zvezo »celotno zemljo«, takoj domnevajo, da mora dobesedno pomeniti vse narode po vsem svetu. Toda ta vrstica in omejena vladavina antikrista ne predstavljata nobene težave ali protislovja. Besedna zveza »celotna zemlja« je aramejsko *kol 'ara'*. Primerno je to razumeti tako, da se nanaša na velik, vendar omejen del zemlje. Gleason L. Archer Jr., morda glavni apostol nauka o neomajnosti Svetega pisma ter znan prevajalec in poznavalec svetopisemskih jezikov, je v komentarju te vrstice zapisal:

Celotna zemlja (*kol 'ara'*) se ne nanaša na vse znane dele naseljene zemlje, temveč (kot v splošni rabi v Svetem pismu) na celotno ozemlje Bližnjega in Srednjega vzhoda, ki je kakor koli povezano s Sveto deželo. Beseda '*ara*' (in njen hebrejski ekvivalent *ères*) ne pomeni nujno zemeljskega kroga v smislu »vsa naseljena zemlja«, ampak – odvisno od konteksta – lahko pomeni posamezno državo (*ères yišrā'el* je »dežela Izrael«) ali večjo geografsko enoto, kot je »ozemlje« ali »regija«. ⁶

Oglejmo si na primer še eno vrstico, Dan 2,39, v kateri je uporabljen natanko ta aramejski izraz. Vendar je v tej vrstici ta fraza uporabljena za Aleksandrov grški imperij:

Za teboj pa bo vstalo drugo kraljestvo, slabše od tvojega in še eno, tretje kraljestvo iz brona, ki bo vladalo nad celotno zemljo. Dan 2,39

Seveda noben zgodovinar ne bi trdil, da je Aleksandrov grški imperij dejansko vladal celotnemu zemeljskemu krogu. Pri trditvi, da mora »celotna zemlja« (kol 'ara) v Dan 7,23 dobesedno pomeniti celoten zemeljski krog, je treba zanemariti pomen besed v izvirnem jeziku in jih primerjati z Dan 2,39, kjer je uporabljen popolnoma enak izraz, ki pa se očitno ne nanaša na celoten zemeljski krog. Če so tisti, ki na Dan 7,23 gledajo kot na dokaz globalne narave antikristovega kraljestva, dosledni, morajo tudi trditi, da je Aleksander Veliki dejansko vladal vsem narodom na zemlji. Takšna trditev bi bila seveda neumna.

Oglejmo si še en primer te besedne zveze, tokrat preveden iz hebrejske besede *'erets* iz 8. poglavja Daniela:

Ko sem preudarjal, glej, je od zahoda prišel kozel na obličje *celotne zemlje*, tal pa se ni dotaknil, in kozel je imel med svojimi očmi opazen rog. Dan 8,5

Tukaj simbol kozla predstavlja Aleksandrov grški imperij, ki se je začel v Makedoniji in se razširil vse do Indije. Predstavljajte si kozla, ki skoči s tal iz sodobne Grčije in leti po zraku vse do Indije. To bi bilo nedvomno zelo impresivno *celo za kozo!* Toda kljub velikim razdaljam, ki jih je premagal, čudovitega skoka super-koze še vedno ne bi bilo mogoče označiti kot dobesedno preletel »vso zemljo.« Da, Aleksander je osvojil veliko območje, vendar nikakor ni dobesedno osvojil »vse zemlje« ali »vladal nad vso zemljo.« V teh vrsticah je preprosto uporabljena pretirana prisposoda.

Zdaj pa si oglejmo še en klasičen primer, tokrat iz Lukovega evangelija:

In pripetilo se je v tistih dneh, da je od cesarja Avgusta izšel odlok, naj se obdavči *ves svet*.
Lk 2,1

Tu izvemo, da je cesarjeva odredba določala, da je treba popisati ves svet. Seveda pa so se v resnici popisali le podaniki Rimskega cesarstva. Preostali svet zunaj Rimskega cesarstva temu odloku ne bi posvetil prav nobene pozornosti. Nekateri učenjaki pravijo, da vrstica, kot je ta, govori le o »naseljenem svetu.« Vendar to ni točna trditev. Ko je bil popis izdan, je bila Kitajska zagotovo poseljena s cvetočo in dobro organizirano civilizacijo. Tudi Partsko kraljestvo^o je bilo neposredno na vzhodu Rimskega cesarstva, vendar se ne bi zmenilo za cesarjev odlok. Čeprav je bilo Rimsko cesarstvo ogromen imperij, ki je pokrival velik del zemlje, nikakor ne moremo reči, da je dobesedno obsegal »celoten svet« ali celo »svet, ki je bil naseljen ali znan.«

Oglejmo si še en primer pretirane prispodobe iz Daniela. Tu je rečeno, da je kralj Nebukadnezar dobil oblast nad vsemi ljudmi, živalmi ali pticami, kjer koli so živeli na zemlji:

To so sanje in njihovo razlago bomo povedali pred kraljem. Ti, oh kralj, si kralj kraljev, kajti Bog nebes ti je dal kraljestvo, oblast, moč in slavo. *Kjerkoli prebivajo človeški otroci, je v tvojo roko dal živali polja in perjád neba in te naredil vladarja nad njimi vsemi.* Ti si ta glava iz zlata.
Dan 2,36-38

Vendar ni treba biti zgodovinar, da bi ugotovil, da kralj Nabukadnezar, čeprav je dosegel osupljivo stopnjo nadvlade in oblasti, nikakor ni imel svetovne oblasti. Dejansko so obstajale živali in ptice ter celo ljudje, ki se nikoli niso približali Nebukadnezarjevi oblasti. Onkraj kraljestev, ki so Nebukadnezarja obkrožala in z njim celo tekmovala, so v času Nebukadnezarjeve vladavine na zemlji sobivala še druga pomembna kraljestva. Po Nebukadnezarju je perzijski kralj Kir uporabljal pretirane prispodobe, da bi opisal svojo nadvlado:

o: Partsko kraljestvo; znano tudi kot Arsakidsko kraljestvo, je bilo antična iranska država.

Tako govori perzijski kralj Kir: »Gospod, Bog nebes, mi je izročil *vsa kraljestva zemlje* in me zadolžil, da mu zgradim hišo v Jeruzalemu, ki je v Judeji.

Ezra 1,2

Če preprosto preučimo katerikoli zemljevid, ki opredeljuje obseg Kirove vladavine in oblasti, se nikakor ne moremo strinjati z izjavo, da je dobesedno posedoval »vsa kraljestva zemlje.« Tu imamo še en primer pretirane prispodobne, uporabljene za izražanje velike razsežnosti poganskega kraljestva.

Za svetopisemske avtorje ni bilo protislovno, da so včasih uporabljali fraze, kot so »vsa zemlja«, »celoten svet« ali druge podobne besedne zveze, čeprav so dejansko mislili le na Bližnji vzhod ali obsežna območja. S svetopisemskega vidika besedne zveze, kot sta »celoten svet« ali »vsi narodi«, najpogosteje govorijo o Bližnjem vzhodu, Sredozemlju in severni Afriki. Ko se zahodni bralec približuje Svetemu pismu, z željo po njegovi pravilni razlagi, mora biti zelo previden, da na strani te starodavne vzhodne knjige ne vmešava ali vsiljuje svoje sodobne in zahodne miselnosti ali perspektive.

Glavni ugovor

Toda najpomembnejši ugovor, ki ga ima večina proti omejeni vladavini antikrista, je v Razodetju 13,7-8:

In dano mu je bilo [antikristu], da se vojskuje s svetimi in da jih premaga in dana mu je bila oblast *nad vsemi sorodstvi in jeziki in narodi*. In oboževali ga bodo vsi, ki *prebivajo na zemlji*, katerih imena že od ustanovitve sveta niso zapisana v knjigi življenja zaklanega Jagnjeta.

Raz 13,7-8

Zlahka razumemo, kako bi ta odlomek lahko prepričal človeka, da verjame, da bo antikrist imel svetovni imperij, ki bo vključeval vse do zadnjega naroda. Toda celo stavek »vsemi sorodstvi in jeziki in narodi ... ki prebivajo na zemlji« je takoj omejen z besedami tistih, katerih ime ni bilo zapisano ... v knjigi življenja« Poleg tega nobenega odlomka ne

moremo razumeti v vakumu. In kot smo že videli, prisotnost vojn, upornih narodov in vojskovanja vse do konca dokazuje, da antikristova vladavina ne bo popolnoma univerzalna. Toda ko sem v preteklosti to predlagal, so nekateri izrazili nezaupanje. Če pa upoštevamo Dan 5,18-19, najdemo skoraj identičen stavek:

Ti, oh kralj. Najvišji Bog je dal tvojemu očetu Nebukadnezarju kraljestvo, veličanstvo, slavo in čast. Zaradi veličanstva, ki mu ga je on dal, so *vsa ljudstva, narodi in jeziki* trepetali in se bali pred njim ...

Dan 5,18-19

V prevodu te vrstice v Septuaginti so uporabljene popolnoma enake besede kot v Razodetju. (Daniel uporablja besede *laos*, *phulē*, in *glōssa*, Razodetje pa *laon*, *phylē*, *glōssa*, in *ethnos*). Če bi Danielov odlomek razlagali, brez da bi priznali uporabo pretirane prispodobе, bi bili dejansko prisiljeni sklepati, da nam Sveto pismo sporoča, da se je kralja Nebukadnezarja dobesedno bal vsak človek na zemlji. Toda za Nebukadnezarja ni slišal niti vsak človek na vseh koncih celotne zemlje, kaj šele, da bi se ga vsi zelo bali. In tako na podlagi poznavanja zgodovine in zdravega razuma priznavamo uporabo pretirane prispodobе v tem odlomku. Prav tako v Raz 13,7-8 ne vidimo, da bi zvernika častili vsi do zadnjega človeka na zemlji, temveč gre za ogromno število ljudi iz številnih narodov in ljudskih skupin. Natančneje, to so tisti, »katerih ime ni zapisano ... v knjigi življenja.«

Še en pomemben dejavnik, ki ga je vredno upoštevati, je v stavku: »dana mu je bila oblast *nad* vsemi sorodstvi in jeziki in narodi.« Beseda za »nad« je v grščini *epi*. Poleg »nad« lahko pomeni tudi »v«, »na« ali »nad.« Zato bi se slovenski prevod lahko prav tako glasil: »dana mu je bila oblast *v* ali *med* vsemi sorodstvi in jeziki in narodi.« Če je islam religija, ki jo bo uporabljal antikrist, v kar osebno verjamem, potem je razumljivo, da bo imel antikrist privrženca praktično v vseh narodih, po vsej zemlji. Čeprav vemo, da mu ne bo dana absolutna oblast nad vsako vlado, se zdi, da bo imel določeno oblast in globok vpliv med veliko večino narodov po vsej zemlji. Čeprav torej ni nujno, da bo antikristova oblast nad vsakim narodom, je mogoče, da bo imel oblast v vsakem narodu, tudi v mnogih, ki ne bodo pod njegovo popolno vladno oblastjo.

Zbiranje vseh narodov zoper Jeruzalem

Naša študija je skoraj končana, vendar je ostalo še nekaj pomembnih odlomkov, zaradi katerih mnogi verjamejo, da bo antikristova vladavina popolnoma globalna. To so odlomki, ki govorijo o »vseh narodih,« ki se bodo pod vodstvom antikrista zbrali zoper Jeruzalem. Najprej si oglejmo te vrstice, nato pa razpravljajmo o njihovem pomenu. Prvo omembo tega zbiranja vojsk zoper Jeruzalem najdemo v Joelovi prerokbi:

... bom prav tako zbral vse narode in jih privedel dol v dolino Józafat in tam se bom pravdal z njimi zaradi mojega ljudstva in zaradi moje dediščine Izraela ...

Joel 3,2

Naslednji podoben odlomek najdemo v Zaharijevi prerokbi:

Kajti vse narode bom zbral, da se borijo zoper Jeruzalem. Mesto bo zavzeto, hiše oplenjene in ženske posiljene. Polovica mesta bo odšla v ujetništvo ...

Zah 14,2a

Toda ali se ta sklicevanja na »vse narode« dejansko nanašajo na vsak posamezen zadnji narod na zemlji? V vsakem od teh odlomkov nas nadaljnje raziskovanje pripelje do spoznanja, da narodi, ki obkrožajo Jeruzalem, čeprav so nedvomno ogromna konfederacija, ne vključujejo vsakega posameznega naroda na zemlji. Namesto tega nam celovitejši kontekst vsakega odlomka natančno pojasni, kateri narodi bodo napadli Jeruzalem. V hebrejščini je ta izraz *goy cabiyb* (okoliški narodi) ali *am cabiyb* (okoliška ljudstva). Razmislite o podrobnejšem branju vrstic:

Pohitite in pridite, vsi okoliški narodi, in se zberite tam. Pripelji dol svoje bojevnike, oh Gospod. Naj se narodi zberejo in pridejo gor v dolino Józafat, kajti tam bom sedel in sodil vsem okoliškim narodom.

Joel 3,11-12, ESV

»Glej, Jeruzalem bom naredil čašo trepetanja vsem ljudstvom naokoli, ko bodo v obleganju tako zoper Juda in zoper Jeruzalem ... Na tisti dan bom naredil voditelje Juda kakor ognjeno ognjišče med lesom in

kot ognjeno baklo v snopu in použili bodo *vsa ljudstva naokoli* ...

Zah 12,2.6

Kajti *vse narode* bom zbral, da se borijo zoper Jeruzalem. Mesto bo zavzeto, hiše oplenjene in ženske posiljene. Polovica mesta bo odšla v ujetništvo, preostanek ljudstva pa ne bo iztrebljen iz mesta ... Tudi Juda se bo bojeval v Jeruzalemu in premoženje *vseh poganov naokoli* se bo zbralo skupaj; zlata, srebra in oblačil v velikem obilju ... Zgodilo se bo, da kdor preostane izmed *vseh narodov*, ki so prišli zoper Jeruzalem, bo torej hodil gor iz leta v leto, da obožuje Kralja, Gospoda nad bojevniki in da praznuje šotorski praznik.

Zah 14,2.14.16

Ezekiel ne bi mogel biti bolj jasen, ko govori o dnevu, ko izraelsko ljudstvo ne bo več obkroženo z ljudstvi, »ki ga prezirajo«:

»Tako govori Gospod Bog: »Glej, zoper tebe sem, oh Sidón; in proslavljen bom v tvoji sredi in vedeli bodo, da jaz sem Gospod, ko bom izvršil sodbe v njem in bom posvečen v njem. Kajti vanj bom poslal kužno bolezen in kri na njegove ulice; in ranjeni bodo sojeni v njegovi sredi z mečem na njem na vsaki strani; in spoznali bodo, da jaz sem Gospod. In ne bo več bodečega osata nad Izraelovo hišo niti kakršnegakoli bolečega trna *od vseh, ki so okoli njih, ki so jih prezirali*; in spoznali bodo, da jaz sem Gospod Bog.«

Ezk 28,22-24

Besedna zveza, ki je tu prevedena kot »vseh, ki so okoli njih«, je spet *cabiyb*, ista beseda, ki je uporabljena v Joelu in Zahariji, ki govorita o okoliških narodih. V vsakem od teh odlomkov je torej najprej uporabljena pretirana prisposodba, da se bodo zoper Jeruzalem zbrali »*vsi narodi*«, nato pa vsak od teh odlomkov doda jasnost in specifičnost z zožitvijo obsega prihajajoče invazije. Širši kontekst vsakega odlomka nas ne napoti na vsak posamezen narod po vsej zemlji, temveč na *okoliška ljudstva, narode ali sosed*e, ki se bodo zbrali zoper Jeruzalem, da bi ga napadli. Tudi v teh odlomkih je, kot v mnogih drugih, ki smo jih pravkar pregledali, uporabljena pretirana prisposodba. V resnici je stvar veliko preprostejša, kot smo si jo pogosto predstavljali.

Samo Jezus bo imel absolutno nadvlado

Kot smo že videli, bo antikrist sicer želel doseči univerzalno oblast, vendar mu to preprosto nikoli ne bo uspelo. Obstaja pa človek, ki bo vladal vsej zemlji. Imenujemo ga Jezus ali v njegovem domačem jeziku *Yahshua*. V zvezi z njegovo prihodnjo univerzalno vladavino nas knjiga Razodetja obvešča, da bo po njegovi vrnitvi:

In zatrobil je sedmi angel in v nebesih so bili močni glasovi, govoreč:
 »Kraljestva (*basileia*) tega sveta xxx dodaj v slokvj (*kosmos*) so postala
 kraljestva našega Gospoda in njegovega Kristusa in vladal bo na veke
 vekov.«

Raz 11,15

Morda se sprašujete, zakaj naj bi ta odlomek razlagali univerzalno in zakaj se mi ne zdi, da je v njem uporabljena pretirana prisposoda. Poleg dejstva, da je Jezus Stvarnik vsega in da je antikrist le demoniziran človek, je fascinantna posebna uporaba grške besede *kosmos*. Njen pomen je »svet, vesolje ali zemeljski krog.« Ta odlomek govori o tem, da ima Jezus popolno in globalno oblast. Po drugi strani so v vseh odlomkih v Razodetju, ki govorijo o vladavini antikrista, uporabljene besede *ge* ali *oikoumene*. Obe besedi lahko pomenita »celoten svet« ali »vse prebivalce zemlje«, lahko pa pomenita tudi preprosto »zemljo« ali »samo določeno regijo.« Z drugimi besedami, edina beseda, ki bi odpravila vsak dvom o njeni absolutni univerzalnosti, je *kosmos*, in ta beseda se uporablja samo za Jezusovo vladavino! Ko pa knjiga Razodetja uporablja besede, ki govorijo o oblasti antikrista, uporablja besede, ki jih je mogoče razumeti kot besede z omejenim pomenom. To je dobra novica! Antikrist prihaja za obdobje, ki ga Sveto pismo večkrat omenja kot kratek čas, kratko obdobje. Prizadeval si bo, da bi osvojil vso zemljo, vendar mu to nikoli ne bo uspelo. Po drugi strani pa se bo Jezus vrnil in zavladal celotnemu zemeljskemu krogu, njegova vladavina pa bo popolnoma univerzalna. *Aleluja in amen!*

-
- 1 Thomas Ice, *Kosovo and the Preparation of Europe (Kosovo in priprava Evrope)*, http://digitalcommons.liberty.edu/pretrib_arch/73/
 - 2 David Reagan, *The Gentiles in Prophecy, Spent Glory or Future Empire? (Pogani v preroštvu: Izgubljena slava ali prihodnji imperij?)*, http://www.lamblion.com/articles/articles_issues1.php
 - 3 John Walvoord, *Every Prophecy of the Bible (Vsaka prerokba Svetega pisma)*, (Colorado Springs, Chariot Victor Publishing, 1999), str. 274.
 - 4 Finish Jennings Dake, *Revelation Expounded (Razodetje razloženo)*, (Lawrenceville, GA), str. 300, 303.
 - 5 Abraham Mitrie Rihbany, *The Syrian Christ (Sirski Kristus)*, (Boston and New York, Houghton Mifflin Company, 1916), str. 127.
 - 6 Gleason L. Archer, Jr. *The Expositors Bible Commentary, Volume 7, Daniel – Minor Prophets (The Expositors Bible Commentary, zvezek 7, Daniel – Mali preroki)*, (Grand Rapids, MI, Zondervan, 1985), str. 93.

4. poglavje

Oblikovanje naše metode razlage

V 2. poglavju smo pregledali več odlomkov iz vseh prerokov, ki dokazujejo, da so narodi, ki so po Mesijevi vrnitvi označeni kot tisti, ki jih čaka sodba, vedno znova in dosledno Bližnji vzhod in Severna Afrika. Bistveno je, da zdaj razpravljamo o tem, kako pravilno razumeti te odlomke. Kako razumemo številna imena, ljudstva in narode, ki jih omenjajo preroki, bo močno vplivalo na naše razumevanje, kateri narodi bodo predvsem sestavljali prihajajoči imperij antikrista. Zagotovo bodo prav narodi, ki bodo sledili antikristu v njegovem napadu na Izrael, najbolj poudarjeni kot tisti, ki jim je namenjena sodba, ko se vrne Jezus. Potem ko smo v zadnjem poglavju pokazali, da antikristu ne bodo sledili vsi narodi na zemlji, ostaja vprašanje, kateri narodi bodo po Svetem pismu njegovi voljni privrženec. Zdaj bomo razpravljali o najboljši in najodgovornejši metodi razlage in razumevanja številnih imen, ljudstev in narodov, ki so jih preroki izpostavili kot rezervirane za sodbo na Gospodov dan.

Metoda preseljevanja prednikov

Čeprav je to redko, so nekateri svetopisemski učitelji poskušali razlagati ta različna imena tako, da so poiskali dejanske krvne potomce omenjenih starodavnih ljudi. Ta pristop je poln težav, problemov in negotovosti. Na primer, med vsemi imeni in ljudstvi, ki jih preroki omenjajo zaradi sodbe, nobeno ni omenjeno pogostejše kot Edóm in Edómcí. Vendar so

po večini zgodovinskih in znanstvenih opisov Edómci kot ljudstvo izginili v prvem stoletju. Nekateri učitelji preroštva, ki skušajo dokazati nasprotno, trdijo, da je v sodobnih Palestincih ali celo sefardskih Judih v Izraelu še vedno razvodenela edómska kri. To je lahko res ali pa tudi ne, vendar je glede na različne nasprotujoče si trditve večine zgodovinarjev in učenjakov to skoraj nemogoče ugotoviti ali z gotovostjo dokazati, kar je vsekakor zunaj zmožnosti povprečnega preučevalca Svetega pisma. Mnoga druga uporabljena imena prav tako kažejo na ljudstva, ki so se preselila, se pomešala ali preprosto izginila. Ker je od izrekanja prerokb minilo že več tisoč let, je iskanje večine imen in ljudstev, ki so jih omenjali preroki, precej težavno, če ne celo nemogoče, rezultati takšnih prizadevanj pa so le redko prepričljivi. Obstaja pa nekaj primerov, ko je takšna povezava s predniki dokaj dobro dokazana in se z njo strinjajo tudi zgodovinarji. Izmaelovi potomci, na primer, so še vedno prepoznavni kot arabska ljudstva Bližnjega vzhoda. Navedli bi lahko še druge primere.

Izogibanje metodi pretirane prispodobne

Številni konzervativni učenjaki se zavedajo nevarnosti in težav, ki jih prinaša metoda prednikov, zato pretiravajo s previdnostjo in trdijo, da različna imena in ljudstva, ki jih omenjajo preroki, preprosto omenjajo splošne in nejasne sovražnike Božjega ljudstva. To je nad-prispodobni pristop. Ta pristop v prispodobni izraža na desetine in desetine omemb imen, kot so Moáb, Edóm, Asirija, Libija ali Libanon, v vseh prerokih, tako da preprosto pomenijo bodisi vsak zadnji narod na vsej zemlji bodisi preprosto katerega koli univerzalnega ali nedoločenega sovražnika Božjega ljudstva ob koncu časov. V skladu s tem nad-prispodobnim pristopom bi lahko besede Edóm, Moáb, Libija ali katero koli desetino imen dobesedno izbrisali iz besedila in jih preprosto nadomestili z »vsemi narodi z oddaljenih koncev zemlje« in to ne bi pomenilo nobene razlike. Po mojem mnenju je takšen pristop neodgovoren, saj gre čez vsak dobesedni pomen Svetega pisma, zaradi česar so besedila praktično nesmiselna. Na žalost je nad-prispodobni pristop najpogostejše

uporabljena metoda pri obravnavi teh besedil celo v najbolj konzervativnih komentarjih.

Preroško-dobeseden pristop

Kot alternativo pretiravanju z metodo preseljevanja prednikov ali nad-prispodobnim pristopom, glede na naš spekter izbir, ponujam, da je najbolj razumen pristop poudariti dve povezavi med starodavnimi imeni in ljudstvi ter njihovo končno izpolnitvijo v zadnjih dneh.

Prva povezava, ki jo je treba poudariti, je ista splošna geografska lokacija. S to metodo določimo lokacijo dežele ali ljudstva v času, ko je bila izrečena prerokba, nato pa se ozremo na narod ali ljudstva, ki to območje naseljujejo danes. Gleason L. Archer, spoštovani poznavalec Stare zaveze in semitskih jezikov, opredeljuje geografsko-korelacijsko metodo kot najboljšo razlagalno metodo za razumevanje številnih imen, ki jih najdemo v starozaveznih prerokbah:

Prav tako so v napovedi uporabljena starodavna imena držav ali držav, ki zasedajo območje, kjer bo potekal končni spopad, čeprav večina teh političnih enot v zadnjih dneh ne bo več nosila teh imen. Tako Edóm, Moáb, Amón, Asirija in Babilon, ki so omenjeni v svetopisemskih odlomkih, že dolgo ne obstajajo več kot politične enote, saj so njihova mesta zasedla kasnejša ljudstva, ki so zasedla njihova ozemlja.¹

Ta metoda nam omogoča, da se izognemo samovoljnemu navajanju narodov, ki nimajo nobene dejanske povezave z ljudstvi ali regijami, ki so jih imenovali preroki, ali pa so morda le strašilo določene dobe. Kadar preberem članek ali knjigo, ki trdi, da se Edóm nanaša na Ameriko, Anglijo, Nemčijo ali celo na judovsko ljudstvo, me vedno znova osupne in razžalosti.

Druga povezava, ki jo je treba poudariti, je vztrajno nasilno sovraštvu do izraelskega ljudstva in izraelske dežele. To je najpogostejše ponavljajoča se podlaga zgodovinskih sodb proti sovražnikom Božjega ljudstva in je tudi najbolj poudarjena podlaga za sodbo Božjega ljudstva na Gospodov dan. Poudarek Gospodove sodbe proti nasilnemu antisemitizmu in antisionizmu je zgovorno ujet v 35. poglavju Ezekielja:

Ker si imela neprestano sovraštvu in si s silo meča prelila kri Izraelovih otrok v času njihove katastrofe, v času, ko je njihova krivičnost imela konec. Zato kakor jaz živim, govori Gospod Bog, »te bom pripravil za kri in kri te bo zasledovala. Ker nisi sovražila krvi, te bo celo kri zasledovala. Tako bom goro Seir naredil najbolj zapuščeno ...

Ezk 35,5-7

V vseh prerokih je glavna podlaga za Božjo obsodbo sovražnikov njihovo ravnanje z njegovim ljudstvom Izraelom.

S povezavo geografije in »večne sovražnosti« zoper Božje ljudstvo, ki sta naša poudarka, beremo številne prerokbe o Gospodovem dnevu, kot da kažejo na sodobne sovražne narode, ki imajo isto splošno lokacijo kot njihovi starodavni antisemitski kolegi. S tem pristopom se izognemo pretiravanju z metodo preseljevanja prednikov in tudi muhavosti pretirane prispodobе, ki je med komentatorji tako pogosta. Zdi se, da je to najbolj razumna, zdravorazumska, konzervativna in dobesedna metoda razlage številnih imen, ljudstev in narodov, ki so pri vseh prerokih navedeni kot zaznamovani za sodbo v okviru Gospodovega dne.

Zaključek

Na koncu smo predstavili metodo za razlago in razumevanje številnih odlomkov, ki kažejo na to, da bosta Bližnji vzhod in severna Afrika po Jezusovi vrnitvi v prvi vrsti deležna Božje sodbe. Posledice tega dejstva so seveda dramatične. Ali s poudarjanjem sodb, ki bodo doletele številne bližnjevzhodne in severnoafriške narode, trdim, da bo Bog sodil izključno muslimanske narode in blagoslovil vse zahodne ali

nemuslimanske narode? *Nikakor ne*. Ne dvomim, da bodo obstajali številni narodi, ki niso omenjeni v Svetem pismu in ki jih bo Jezus sodil ob svojem prihodu. Namen našega dosedanjega preučevanja je opozoriti na določene narode, ki so *in ki niso* omenjeni in poudarjeni v Svetem pismu kot označeni za Božjo sodbo ob koncu dobe. Preprosto povedano, *kar poudarja Sveto pismo, moramo poudarjati tudi mi*. To je odgovoren svetopisemski nauk o metodah razlaganja cerkvenih besedil. Toda ko oblikujemo svoj preroški pogled na svet, moramo tam, kjer Sveto pismo molči, prav tako molčati ali pa biti vsaj skrajno previden. Mislim, da Chuck Smith, ustanovitelj Calvary Chapel, dobro povzema moje misli:

Presenetljivo je, koliko lahko ljudje povedo, kadar Sveto pismo o neki témi molči. In zdi se, da je to samo izhodišče za moške, da razvijajo teorije in pišejo tematske članke ali doktrinarne disertacije o nekem področju, kjer Sveto pismo molči. Toda ko Božja beseda molči, lahko v najboljšem primeru le domnevamo in v najboljšem primeru so naše domneve brez vrednosti.²

V nadaljevanju bomo preučili, kaj o narodih, ki bodo sestavljali prihajajoči antikristov imperij, govori več drugih ključnih besedil, in omogočili, da se naš pogled na svet ob koncu časov ne oblikuje na podlagi svetovnih okoliščin, temveč na podlagi tega, kar Sveto pismo navaja večkrat in na več različnih načinov.

1 Gleason L. Archer, Jr. *The Expositors Bible Commentary, Volume 7, Daniel – Minor Prophets* (Svetopisemski komentar razlagalcev, 7. zvezek, Daniel – Mali preroki), (Grand Rapids, MI, Zondervan, 1985), str. 147.

2 Chuck Smith, *Obadiah & Jonah* (Abdija in Jona), (C2000 Series).

5. poglavje

Dan 2

Nebukadnezarjeve sanje o kovinskem kipu

Poudarek Danielove knjige

Nobenega dvoma ni, da je eden najpomembnejših delov Svetega pisma, v zvezi z vprašanjem poslednjih časov, Danielova knjiga. Njena glavna pozornost in poudarek sta končni spopad med antikristom, njegovimi privrženci in Božjim ljudstvom, ki ga na koncu osvobodi prihod Mesije, imenovanega »sin človekov.« Skoraj vsako Danielovo poglavje obravnava nekatere elemente tega končnega spopada. Obravnava geografijo, iz katere bo nastalo antikristovo kraljestvo, čas nastanka antikrista, naravo antikristovega preganjanja Božjega ljudstva, antikristove motive in celo teologijo ali sistem verovanja antikrista. Seveda pa Danielova knjiga govori tudi o značaju, vztrajnosti in veri zmagovalcev izmed Božjega ljudstva ter o končni zmagi Mesije nad antikristom in mesijanskim kraljestvom, ki sledi.

Štirje stebri rimske teorije o končnem času

Danielova knjiga vsebuje tudi tri od štirih odlomkov, ki so tradicionalno podpirali prepričanje, da bodo antikrist, njegov imperij in njegova

religija izšli iz geografske baze Rimskega cesarstva. Ta štiri besedila so naslednja:

1. Dan 2: Nebukadnezarjeve sanje o velikanskem kovinskem kipu.
2. Dan 7: Danielovo videnje štirih zvernikov.
3. Dan 9,26: > ... ljudstvo princa, ki bo prišlo.<
4. Raz 17: Mesto na sedmih gričih.

Dan 2: Nebukadnezarjeve sanje o kipu

Prvi podporni steber rimske teorije o koncu časov najdemo v 2. poglavju Daniela. Zgodba se začne z Nebukadnezarjem, kraljem babilonskega kraljestva, ki je imel sanje, ki so ga močno vznemirile. Sanjal je o visokem kipu, ki je bil razdeljen na pet različnih delov, vsak pa je bil sestavljen iz druge kovine. Odločen, da bo razumel pomen sanj, je zbral vse svoje modrece, duhovnike in astrologe, vendar kralju nihče ni mogel ponuditi razumevanja ali tolažbe. Morda je nekdo v obupu omenil hebrejca Daniela, ki je bil nadarjen za razlago sanj. In kot je razvidno iz zgodbe, je Daniel dejansko zmozel to, česar ni zmozel nihče od drugih modrecev. Potem ko je v molitvi iskal svojega Boga, mu je Gospod med spanjem razkril Nebukadnezarjeve sanje. Začnimo preučevati besedilo. Daniel kralju Nebukadnezarju pove, kaj je videl v svojih sanjah:

Ti, oh kralj, si videl in ogledoval veliko podobo. Ta velika podoba, katere sijaj je bil odličen, je stala pred teboj in njena oblika je bila strašna. Glava te podobe je bila iz čistega zlata, njene prsi in njeni lakti iz srebra, njen trebuh in njena stegna iz brona, njene noge iz železa, njena stopala deloma iz železa, deloma pa iz ila. Gledal si, dokler ni bil brez rok izklesan kamen, ki je zadel podobo v njena stopala, ki so bila iz železa in ila in jih zlomil na koščke. Potem so bili železo, il, bron, srebro in zlato skupaj zlomljeni na koščke in postali kakor pleve na poletnem mlatišču, in veter jih je odnesel, da zanje ni bilo najti nobenega prostora. Kamen, ki je zadel podobo, pa je postal velika gora in napolnil celotno zemljo.

Dan 2,31-35

Daniel je kralju razložil pomen štirih kovinskih delov kipa. Prvi del, zlata glava, predstavlja Nebukadnezarjevo babilonsko kraljestvo:

To so sanje in njihovo razlago bomo povedali pred kraljem. Ti, oh kralj, si kralj kraljev, kajti Bog nebes ti je dal kraljestvo, oblast, moč in slavo ... ti si ta glava iz zlata. Dan 2,36-38 xxx napaka

Deli kipa, ki sledijo, pa predstavljajo tri druga kraljestva, ki bodo nasledila Babilon, vsako od njih pa bo imelo svojo nekdanjo oblast. Ko se posvetujemo s skoraj vsemi komentarji na to témo, so tri kraljestva, ki naj bi sledila, razumljena kot Medijsko-Perzijsko kraljestvo, Grčija in Rim. Toda medtem ko sta Medijsko-Perzijsko kraljestvo in Grčija pozneje poimensko omenjeni v Danielu (8,20-21; 10,20), četrto kraljestvo ni nikoli imenovano. Kljub temu dejstvu številni svetopisemski prevodi, ki so tako prepričani o rimski identiteti četrtega kraljestva, dejansko v podnaslove dodajo ime Rim. A naj bo ta trditev za marsikoga še tako presenetljiva, kot bomo videli, različna merila, ki jih vsebuje besedilo, in jasno pričevanje zgodovine onemogočajo, da bi zadnje kraljestvo z gotovostjo opredelili kot Rimsko cesarstvo. V študiji, ki sledi, bomo preučili dokaz, ki nasprotuje identifikaciji četrtega kraljestva iz 2. poglavja Daniela kot Rimskega cesarstva, in zakaj zgodovinski islamski kalifat izpolnjuje svetopisemska merila.

Islamski kalifat je preprosto zgodovinska islamska vlada ali imperij, ki se je začel z Rašidunskim kalifatom leta 632, kmalu po smrti Mohameda, preroka islama, in dosegel vrhunec v Osmanskem imperiju, ki se je uradno končalo leta 1923. Nedvomno se bo mnogim, ki bodo to brali, takšen predlog zdel zelo dvomljiv. Ideja, da je Rim četrto kraljestvo, je tako splošno razširjeno stališče, da mnogi ne bodo sprejeli nasprotnega predloga. To je povsem razumljivo. To je bilo večinsko stališče skozi celotno zgodovino Cerkve. Kot bomo razpravljali v nadaljevanju, pa je pri tej razlagi več pomembnih, morda celo usodnih težav.

Vzpon četrtega kraljestva

Prva težava z rimsko identifikacijo četrtega kraljestva je, da Rimsko cesarstvo ne izpolnjuje posebnega merila iz Dan 2,40. Ta vrstica govori o naravi vzpona četrtega kraljestva. Besedilo izrecno pravi, da bo četrto kraljestvo ob svojem vzponu zatrla vsa tri druga kraljestva:

Četrto kraljestvo bo čvrsto kakor železo. Kakor železo zdrobi na koščke in podjarmi vse stvari, in kakor železo, ki zdrobi *vse te*, [tako] bo to [kraljestvo] *razbilo na koščke in poškodovalo*. Dan 2,40

V Dan 7 govorimo o tem istem kraljestvu in najdemo zelo podoben opis:

Tako je rekel: »Četrti zvernik bo četrto kraljestvo na zemlji, ki bo različno od vseh kraljestev in požrlo bo celotno zemljo in jo pomendralo ter jo razbilo na koščke. Dan 7,23

Tri druga kraljestva, ki bodo poteptana in uničena, so, kot že vemo, Babilon, Medijsko-Perzijsko kraljestvo in Grčija. Besedilo je jasno, da bo četrto kraljestvo »pomendralo« ali osvojilo vsa ta tri kraljestva. Ta tri kraljestva niso nikoli obstajala sočasno, zato se moramo vprašati, kaj pomeni besedilo, ko pravi, da bo četrto kraljestvo »razbilo« vsa druga.

Geografsko osvajanje

Prvi pomen besede »razbilo« se preprosto nanaša na geografijo. Ob pregledu zemljevidov, na koncu tega poglavja, je jasno, da je Rimsko cesarstvo osvojilo le približno tretjino območij, ki so jih nadzorovali Babilon, Medijsko-Perzijsko kraljestvo in Grčija. Približno dve tretjini regij, ki so jih nadzorovala ta kraljestva, pa je Rimsko cesarstvo pustilo povsem nedotaknjene. Dveh perzijskih prestolnic, Ekbatana^p in

p: Ekbatana: antično medijsko in perzijsko mesto; sedanji Hamadan v Iranu.

Perzepolis,^q pravzaprav Rimsko cesarstvo ni nikoli doseglo.

Upoštevajte naslednjo sodobno ekvivalenco: Če bi država, ki napada, osvojila Boston, vendar se nikoli ne bi približala New Yorku ali Washingtonu, bi bilo težko reči, da je ta država »razbila« Združene države Amerike. Prav tako ne bi bilo pravilno reči, da je Rimsko cesarstvo uničilo celotna kraljestva: babilonsko, Medijsko-Perzijsko kraljestvo ali grško. Vendar je besedilo jasno; da bi izpolnilo merilo iz Dan 2,40, bi moralo kraljestvo uničiti ne enega, ampak vse tri. Rimsko cesarstvo preprosto ne izpolnjuje te zahteve.

Nekateri so to težavo skušali zaobiti s trditvijo, da ker je Rimsko cesarstvo nasledilo Grčijo, ki je nasledila Medijsko-Perzijsko kraljestvo, ta pa Babilonsko kraljestvo, je prav, da rečemo, da je Rimsko cesarstvo zatrla vsa druga. To stališče je v svojem komentarju k Danielovi knjigi izrazil Stephen R. Miller, profesor Stare zaveze in hebrejščine na Mid-America Baptist Theological Seminary:

Četrto kraljestvo bo »zrušilo in razbilo vsa druga.« To trditev lahko razložimo tako, da je vsako prejšnje kraljestvo pogoltnil njegov osvajalec. Ko je torej Rim osvojil Grčijo, je premagal kraljestva, ki so bila prej poražena in jih je osvojila Grčija.¹

Čeprav je ta pogled pogost, pa ne le, da temelji na napačni argumentaciji, ampak tudi preprosto ne izhaja iz besedila. Da bi pokazali nelogičnost tega pristopa, si ga predstavljamo v nogometnem jeziku: Če bi New England Patriots premagali Ravens, ki so premagali Cowboyse, ti pa Coltse, ali bi to pomenilo, da so Patriots premagali Coltse? *Seveda ne. Za to sta namenjena finala in Superbowl!*^r Še pomembneje pa je, da v besedilu preprosto ne piše, da bi eden nasledil drugega, ki bi nasledil naslednjega, itd. Pravi, da bo četrto kraljestvo uničilo vsa druga. Če

q: Perzepolis: ceremonialno glavno mesto Perzijskega kraljestva v času iranske dinastije Ahemenidov. Nahaja se 70 km severovzhodno od modernega mesta Širaz v provinci Fars v Iranu.

r: Super Bowl je vsakoletna tekma za prvaka lige National Football League (NFL) v Združenih državah Amerike.

želimo biti zvesti besedilu, se moramo držati tega, kar dejansko navaja.

Čeprav je Rimsko cesarstvo osvojilo dele zemljiških posesti drugih cesarstev, pa očitno ni osvojilo vseh, niti večine. Rimsko cesarstvo je osvojilo le približno 1/5 ozemlja Medijsko-Perzijskega kraljestva, katerega prestolnici Ekbatana in Perzepolis sta za vedno ostali na stotine kilometrov izven dosega Rimskega cesarstva. Če smo iskreni, bi bilo trditi, da je Rimsko cesarstvo izpolnilo merila iz Dan 2,40, kvečjemu pretirano. Po drugi strani pa je zgodovinski islamski kalifat v celoti, absolutno in popolnoma osvojil vse dežele drugih.

Osvojiti kulturno in versko

Kaj pa, če definicijo »razbiti« razširimo in vanjo vključimo več kot le geografijo? Kaj če je namen ponavljajočih se opisov zvernika, ki zdrobi in pomendra vse pod stopalom, več kot le pridobivanje nadzora nad geografsko regijo, ampak vključuje tudi zdrobitev kulture, religije in jezika? Če upoštevamo to razširjeno opredelitev, kaj se zgodi, če primerjamo Rimsko cesarstvo z islamskim kalifatom?

Komentatorji so Rimsko cesarstvo velikokrat opisovali kot uničujočo entiteto, pri čemer so se pogosto sklicevali na moč rimske vojske in njeno veliko zmožnost zatiranja uporov. Toda ali je zatiranje uporov dovolj, da zadostuje dramatičnim opisom, o katerih govori Sveto pismo?

Če upoštevamo naravo Rimskega cesarstva, je bilo daleč od tega, da bi imelo zgolj uničujoč vpliv na podjarmljena ljudstva. Pravzaprav je Rimsko cesarstvo znano kot sila, ki je v antičnem svetu gradila države. Ko je Rimsko cesarstvo osvojilo neko ljudstvo, ni uničilo njegove kulture, odpravilo religije in vsililo novega jezika, temveč je te stvari na splošno toleriralo, hkrati pa je dodalo pravo, zgradilo ceste, infrastrukturo in vzpostavilo red. Znamenite rimske ceste so dosegle vse kotičke Rimskega cesarstva. To so bile dobro zgrajene, s kamnom obložene ceste, ki so stale na trdnih temeljih. Rimljani so za nadzor svojih ozemelj potrebovali enostaven dostop tudi do najbolj oddaljenih

provinc. Ceste so omogočale tudi razcvet trgovine, ki je prinašala več davkov. Sčasoma so bila vsa mesta v cesarstvu povezana z zapletenim sistemom rimskih cest. To je privedlo do znamenitega stavka: ›Vse poti vodijo v Rim.‹ Rimsko pravo in zaščita vojske sta prav tako ustvarila mir in stabilnost, ki sta postala znana pod imenom *Pax Romana*. Rimsko cesarstvo ni bilo uničujoča sila, temveč je pogosto pozitivno vplivalo na osvojena ljudstva. John F. Walvoord se v svojem komentarju Danielove knjige zaveda tega problema in se spopada s protislovjem med uničujočo naravo četrtega kraljestva, kot jo opisuje besedilo, in konstruktivno resničnostjo rimske vladavine. Walvoord se sprašuje: ›Tudi v tem cesarstvu je očitno malo konstruktivnega, kljub rimskemu pravu in rimskim cestam ter civilizaciji.‹²

Medtem ko so Rimljani poleg infrastrukture pričakovali, da prejmejo davke in priznanje Cezarja, so bili Rimljani po starodavnih merilih zelo strpno cesarstvo. V Jezusovem času je v Jeruzalemu pod rimsko oblastjo na vidnem mestu stal judovski tempelj in Judje so svobodno prakticirali svojo religijo. Rimsko pravo je ščitilo pravico Judov do prakticiranja njihove religije. Čeprav so obstajale izjeme, na primer kratko obdobje preganjanja pod cesarjem Kaligulo, je bilo Rimsko cesarstvo večino časa svoje vladavine razmeroma strpno.

Ko razmislimo o tem, da gre za kulturno uničujočo entiteto, postane jasno, da je to težava pri povezovanju Rimskega cesarstva s četrtnim Danielovim zvernikom. Razmislimo na primer o odnosu Rimskega cesarstva do grške kulture. Namesto da bi uničil grško kulturo, je večino Rimskega cesarstva preplaval grški način življenja. Pod rimsko nadvlado je bila grščina v Jezusovem času prevladujoč jezik na celotnem Bližnjem vzhodu. Na področju religije je večina rimske kulture prevzela poganski grški panteon^s bogov. Čeprav so se imena spremenila, je osnovni panteon ostal enak. Zevs je postal Jupiter, Artemida Diana, Afrodita Venera itd. Če upoštevamo zahtevo po kulturno uničujoči sili, se zdi očitno, da Rimsko cesarstvo ni bilo uničujoča sila, o kateri govori Dan 2,40.

s: panteon: antično svetišče, posvečeno vsem bogovom.

Islamski kalifat

V nasprotju z Rimskim cesarstvom je pri islamskem kalifatu jasno, da je bil od samega začetka arabsko-islamska super-mačistična^t sila, ki je zatrla in izbrisala kulture in religije ljudstev, ki jih je osvojila. To je posledica edinstvene vseobsegajoče ideologije islama, ki zajema vse vidike življenja. Islam ima pravila in zapovedi, ki se nanašajo na veliko več kot le na teologijo. Islam zajema tudi pravo, vlado, jezik, vojsko ter celo spolne in higienske prakse tistih, ki so pod njegovo oblastjo. Že samo ime islam pomeni podreditev zakonom Alaha, boga islama, in praksi Mohameda, preroka islama.

Islam je utelešenje totalitarne ideologije. Kjerkoli se je islam razširil, je s seboj prinesel totalitarno ideologijo podrejanja. Islam je osvojil vsa območja nekdanjega babilonskega, Medijsko-Perzijskega in grškega imperija. Islam je izvozil in vsilil arabski jezik velikemu delu svojih osvojenih ljudstev. Danes v Jordaniji, Iraku, Siriji, Libanonu in večjem delu severne Afrike ljudstva govorijo izvoženi arabski jezik. Čeprav so Perzijci in Turki ohranili svoje jezike, so bile njihove abecede arabizirane. Kasneje je Mustafa Kemal Atatürk v Turčiji uveljavil novo anglicizirano abecedo. Kot imperialna sila je islam vsem osvojenim ljudstvom vsilil arabsko vero in kulturo, hkrati pa izbrisal dokaze o prejšnjih religijah in ne-islamskih kulturah.

Čeprav bi lahko napisali celo knjigo, v kateri bi opisali neskončne primere arabsko-islamskega imperializma in super-mačizma, bo za zdaj za dokazovanje te trditve zadostovalo nekaj kratkih primerov.

V starodavnem osrčju zgodnje krščanske Cerkve je danes krščanska skupnost manjšina, ki se pogosto bori za svoje preživetje. Mesta Antiohija, Aleksandrija in Jeruzalem so bila nekoč cvetoče prestolnice in trdnjave Cerkve, danes pa so tamkajšnje avtohtone krščanske skupnosti le še senca tega, kar so nekoč bile.

t: Mačizem: prizadevanje za prevlado moških.

Islamski program zanikanja kakršne koli zgodovinske povezave ali prisotnosti Judov na Tempeljski gori, najbolj osrednji in sveti lokaciji svetopisemske vere je preračunan in premišljen. Primerov muslimanskega »zanikanja Tempeljske gore« v priljubljenih in akademskih kontekstih je veliko. Nekdanji jeruzalemski veliki mufti, šejk Ikrima Sabri, je večkrat izjavil, da je judovska povezava s templjem mit. Leta 1998 je Sabri izjavil: »Muslimani ne vedo ali se ne zavedajo, da je Tempeljska gora za Jude kakor koli sveta.«³ Podobno je nekdanji vrhovni sodnik verskega sodišča v Palestini in predsednik islamsko-krščanskega sveta za Jeruzalem in svete kraje, šejk Taysir al-Tamimi leta 2009 izjavil: »Judje nimajo nobene povezave z Jeruzalemom ... Ne poznam nobenega judovskega svetega kraja v njem ... Izrael od leta 1967 izkopava v iskanju ostankov svojega templja ali izmišljene judovske zgodovine.«⁴ Poleg muslimanske propagande, ki zanika kakršno koli judovsko zgodovinsko povezavo s Tempeljsko goro, pa je tudi dobro dokumentirano, da je muslimanski vakuf^u sistematično uničil na tisoče starodavnih judovskih predmetov, ki so jih odkrili pod templjem. V zadnjih letih je ta usklajeni islamski kulturni vandalizem privedel do ustanovitve skupin, kot sta »The Committee for the Prevention of Destruction of Antiquities on the Temple Mount« (Odbor za preprečevanje uničenja starin na Tempeljski gori in »The Temple Mount Antiquities Salvage Operation« (Projekt reševanja starin na Tempeljski gori), ki se ukvarjata s prebiranjem stotin tovrnjakov vrhnjega sloja zemlje, ki ga je vakuf odstranil s Tempeljske gore med gradnjo podzemne mošeje konec 90. let prejšnjega stoletja. Svetovno znani arheolog Dr. Gavriel Barkai je v zvezi z ogromnimi količinami dragocenega arheološkega gradiva, ki ga je uničil vakuf, vzkliknil: »Morali bi uporabljati zobno ščetko in ne buldožer ... To so kriminalna dejanja, ki nimajo mesta v kulturni državi!«⁵

u: Vakuf je prostovoljna, trajna, nepreklicna posvetitev dela svojega premoženja – v denarju ali v naravi – Alahu. Ko je enkrat podarjen, se nikoli ne podari, podeduje ali proda. Pripada Alahu in ta vedno ostane nedotaknjen.

V Istanbulu stoji Hagija Sofija, nekoč največja krščanska cerkev na svetu. Danes je mošeja in muzej. Takoj po tem, ko je Mehmed II leta 1453 zavzel Konstantinopol, so Hagijo Sofijo spremenili v kraj muslimanskega čaščenja. Krščanske ikone in simboli so bili uničeni ali zakriti. Namesto njih so bile postavljene velike plošče, prekrite z arabsko kaligrafijo z zlatimi listi, ki povečujejo imena Alaha, Mohameda in Alija. Čeprav Hagija Sofija danes velja za muzej, muslimani v njej še vedno lahko molijo. Kristjanom in krščanskim skupinam pa je prepovedano odkrito moliti na kraju, ki je bil nekoč središče vzhodnega krščanstva. Na zunanji strani, kjer je nekoč ogromno zgradbo kronal križ, je zdaj viden polmesec.

V osrednjem Afganistanu so več kot 1.500 let stali starodavni budistični kipi Bamiyah, izklesani iz trdnih peščenjakovih skal. Marca 2001 je talibanski voditelj mula Mohamed Omar te kipe obsodil kot malike in jih z dinamitom popolnoma uničil.

V zadnjih letih so v zgodovinskem londonskem okrožju Tower Hamlets, ki je postalo dom vse večjemu številu muslimanskih priseljencev, sistematično odstranili številne krščanske zgodovinske znamenitosti. Nekdanje cerkveno dvorišče svete Marije, zgodovinski samostan iz leta 1122, je zdaj park Altab Ali. Na enem od vogalov parka je tako imenovani Shaheed Minar (Spomenik mučencem), replika nacionalnega spomenika v Daki v Bangladešu.

Ponovno, takšen seznam bi lahko dobesedno napolnil veliko knjig. Kjerkoli se je razširil islam, je osvojena kultura postopoma izbrisana, simboli in dokazi nekdanje kulture pa so uničeni. Religije osvojenih ljudstev so še posebej napadane. To je dediščina islama, popolna izpolnitev merila iz Dan 2,40. Islam je uničujoča sila, ki z nogami tepta ostanke. Medtem ko islamski kalifat do potankosti izpolnjuje ta svetopisemski opis, pa je Rimsko cesarstvo zelo težko prisiliti v ta opis. Razliko med tema dvema kraljestvoma moramo resno upoštevati, ko poskušamo razbrati identiteto četrtega kraljestva.

Propad četrtega kraljestva

Drugi problem za rimsko identifikacijo četrtega kraljestva je merilo iz Dan 2,34-35. Tokrat te vrstice, namesto o vzponu četrtega kraljestva, govorijo o njegovem *zatonu* – o dnevu njegovega uničenja. To besedilo govori o vrnitvi Mesije in njegovega kraljestva. Njegovo kraljestvo je opisano kot »brez rok izklesan kamen.« Mesijansko kraljestvo izrecno uniči končno kraljestvo antikrista. Pri tem pa vidimo, da so zaradi uničenja antikristovega kraljestva »sočasno« uničeni tudi Babilon, Medijsko-Perzijsko kraljestvo in Grčija:

Gledal si, dokler ni bil brez rok izklesan kamen, ki je zadel podobo v njena stopala, ki so bila iz železa in ila in jih zlomil na koščke. *Potem so bili železo, il, bron, srebro in zlato skupaj zlomljeni na koščke* in postali kakor pleve na poletnem mlatišču, in veter jih je odnesel, da zanje ni bilo najti nobenega prostora ...

Dan 2,34-35

Preprosto povedano, če bi Rimsko cesarstvo danes v celoti oživel do največjega obsega in bi se Jezus vrnil ter ga v celoti uničil, potem Babilon, Medijsko-Perzijsko kraljestvo in Grški imperij ne bi bili uničeni »sočasno.« Čeprav bi bil velik del zemljiških posesti teh imperijev uničen, bi približno dve tretjini vseh treh imperijev ostali nedotaknjeni.

Če bi po drugi strani islamski kalifat danes v celoti oživel in bi se Jezus vrnil ter osvojil ta imperij, bi bili babilonsko, Medijsko-Perzijsko kraljestvo in Grški imperij popolnoma uničeni. Islamski kalifat izpolnjuje zahteve besedila, medtem ko jih Rimsko cesarstvo ne.

Kontekst, kontekst, kontekst

Toda kljub dokazom, ki smo jih obravnavali do zdaj, se bodo mnogi zahodnjaki še naprej borili z mislijo, da prerokba ne govori o Rimskem cesarstvu. Zahodnjaki se borijo, da bi spoznali, da je babilonska razlaga prek rimske navsezadnje resnična le skozi zahodno perspektivo in

objektiv zgodovine. Ker zahodna kultura svojo zgodovino in velik del svoje kulture zasleduje skozi Rimsko cesarstvo in Grški imperij, zahodnjaki običajno naravno domnevajo, da tudi Sveto pismo gleda na zgodovino z zahodne perspektive. Bistveno je, da zahodnjaki izstopijo iz svojega zahodno-centričnega pogleda na svet in upoštevajo dejanski kontekst odlomka. *Kontekst tega odlomka so sanje, ki jih je Nebukadnezar, kralj Mezopotamije, dobil v zvezi s kraljestvi, ki bodo nasledila njegovo kraljestvo.* Čeprav sta končni kontekst in središče vseh svetopisemskih prerokb Jeruzalem in Izrael, je bil ta odlomek razodet v Babilonu, babilonskemu kralju glede kraljestev, ki bodo nasledila njegovo. To je jasno razvidno iz besedila:

Ti, oh kralj, si kralj kraljev ... ti si ta glava iz zlata. *Za teboj* pa bo vstalo drugo kraljestvo, slabše od tvojega in *še eno*, tretje kraljestvo iz bronu ... četrto kraljestvo bo čvrsto kakor železo. Dan 2,37-40 xxx

Sanje niso bile namenjene razkrivanju prihodnosti Amerike in tudi ne prihodnosti Evrope. Namesto tega so sanje Nebukadnezarju preprosto pokazale kraljestva, ki bodo nasledila njegovo. Na kratko preglejmo zgodovino regije, da bi razumeli, zakaj Rimsko cesarstvo ni bilo vključeno v Nebukadnezarjeve sanje.

Prihodnost Babilona

Babilon je padel pod Medijsko-Perzijsko kraljestvo, kot je napovedovala prerokba. Kasneje je Grški imperij, pod vodstvom Aleksandra Velikega, osvojil tudi Medijsko-Perzijsko kraljestvo. Medijsko-Perzijsko kraljestvo in Grški imperij sta si bila zelo podobna po obsegu in regijah, ki sta jih nadzorovala. Oba sta zelo jasno nasledila Nebukadnezarja, ki je vladal Babilonu. Toda sredi osvajanja te regije je Aleksander prezgodaj umrl in zapustil svoj imperij, ki je bil nato razdeljen na četrtine, med njegove generale ali naslednike. O tej razdelitvi Aleksandrovega grškega imperija na štiri dele je podrobno govora v Dan 8 in 11. Najpomembnejša od teh delitev je bila dinastija Selevkidov, ki je

zavladala večjemu delu Bližnjega vzhoda, od današnje Turčije, pa vse do Pakistana in Afganistana. Toda sčasoma je tudi moč dinastije Selevkidov upadla, kar je pomenilo dokončni zaton grške helenistične vladavine na Bližnjem vzhodu. V tem obdobju so v regiji prevladala partska ljudstva. Parti so bili Medijsko-Perzijsko pleme iz severnega Irana, ki je približno 500 let obvladovalo večino Bližnjega vzhoda. Po obdobju Partov so Sasanidi, še eno perzijsko ljudstvo, utrdili oblast v regiji in jo ohranili še 400 let, dokler jih niso osvojili arabski muslimani. Tako vladarji kot ljudstva Partov in Sasanidov so se imeli za Medijce-Perzijce. Obdobje njihove vladavine lahko upravičeno obravnavamo kot močno okrnjeno, a preostalo podaljšanje življenja Perzijskega kraljestva. Ta okrnjeni podaljšek Perzijskega kraljestva je dejansko omenjen:

Glede ostalih zvernikov, njihovo gospostvo jim je bilo odvzeto.

Vendar so bila njihova življenja podaljšana za obdobje in čas.

Dan 7,12

Zaradi svoje perzijske narodnosti in identitete Parti in Sasanidi v Nebukadnezarjevih sanjah niso bili obravnavani kot ločeni imperiji. Šele ko je prišel močan in dobro organiziran islamski kalifat in popolnoma osvojil celotno regijo, sanje opisujejo naslednje »kraljestvo.« Tako so prvi štirje deli kipa, kot jih bomo obravnavali v tem poglavju, naslednji:

1. Zlata glava: Babilonsko kraljestvo.
2. Prsni koš in roke iz srebra: Medijsko-Perzijsko kraljestvo.
3. Bronasti trebuh in stegna: Grški imperij.
4. Noge iz železa: Islamski kalifat.

Preskočimo Rim?

Ko sem predlagal zgornje razumevanje Nebukadnezarjevih sanj, sem ugotovil, da je večina skeptična glede tega, da Rimsko cesarstvo ni vključeno v vizijo, vendar nihče nikoli ni imel težav z dejstvom, da Partsko in Sasanidsko kraljestvo nista vključena. In to kljub dejstvu, da

je Partsko kraljestvo vladalo regiji dobrih sto let pred rojstvom Rimskega cesarstva v Evropi. Toda če se najprej zavedamo babilonskega konteksta sanj, je odsotnost Rima povsem smiselna. Kot smo že videli, je islamski kalifat sicer v celoti osvojil celotno območje starega Babilona, pa tudi vse nekdanje zemljiške posesti Medijsko-Perzijskega kraljestva in Grčije, Rimsko cesarstvo pa ni osvojilo vseh teh območij. Ko primerjamo zemljevide Medijsko-Perzijskega kraljestva ali Grčije z zemljevidom Rimskega cesarstva, postane povsem jasno, da je bilo gospodstvo Rimskega cesarstva bistveno bolj zahodno. Rimsko cesarstvo se ne ujema s kontekstom sanj in zato ni bilo vključeno.

Vzhodna kampanja cesarja Trajana

V veliki večini, približno 1.500 let obstoja Rimskega cesarstva, so bile njegove meje trdno določene približno 800 km zahodno od Babilona. Vendar je bilo eno zelo kratko obdobje, ko temu ni bilo tako. Leta 116^v si je cesar Trajan zamislil, da bi Rimsko cesarstvo razširil še bolj proti vzhodu. Prečkal je Evfrat, plul po reki Tigris in vzpostavil začasen nadzor nad starodavnimi ruševinami mest Babilon in Susa. Vendar so se v kratkem obdobju samo nekaj mesecev zgodile tri stvari, ki so Rim prisilile, da je za vedno opustil kratkotrajno oblast nad Babilonom. Prvič, v Judeji je med Judi izbruhnil upor. To je zahtevalo precejšnjo napotitev vojske, da bi se odzvala na upor. Drugič, osvojeni Parti so se začeli upirati rimskemu vdoru na njihova ozemlja. Tretjič, Trajana je po mnenju mnogih zgodovinarjev zadela kap. Hitro se je umaknil iz regije in v nekaj tednih umrl. Rimljani so bili prisiljeni zapustiti svoj zelo kratkotrajni položaj v Babilonu in Mezopotamiji. Trajanov izbrani naslednik Hadrijan, prefekt vzhodnih rimskih provinc, je videl neumnost Trajanovih kratkotrajnih prizadevanj za razširitev cesarstva na vzhod, umaknil rimske vojake iz Babilona in Armenije ter uradno razglasil, da meje Rimskega cesarstva za vedno ostanejo zahodno od Evfrata. To je povzel zgodovinar Dean Merivale:

v: A.D.; Anno Domini; Leto našega Gospoda.

Za Evfratom ni bilo zemlje, kjer bi se lahko ukoreninile rimske institucije, stroški njihovega vzdrževanja pa bi bili povsem izčrpavajoči.⁶

Ker so Nebukadnezarjeve sanje prerokba, ki se osredotoča na Babilon in obravnava obdobje, ki traja več kot 2.600 let, zelo kratek poseg Rimskega cesarstva v Mezopotamijo preprosto ni bil dovolj pomemben, da bi bil vključen kot ena od delitev kovin na kipu. Vključena so bila le tri kraljestva, ki so dejansko osvojila Babilon in njegovo širšo okolico ter nad njima vzpostavila pomembno vladavino.

Stopala iz mešanice železa in gline

Po opisu železnih nog začne Daniel opisovati stopala, ki so mešanica železa in ila. Čeprav je splošni poudarek prerokbe usmerjen na »četrto kraljestvo«, zadnje kraljestvo, preden se Jezus vrne, tehnično ni na nogah iz železa, temveč na stopalih iz mešanice železa in ila. Ali pa bi bilo morda primerneje reči, da bo četrto kraljestvo sestavljeno iz dveh faz. Ključ za razumevanje te dvojne faze četrtega kraljestva je v naslednjem delu odlomka:

Glava te podobe je bila iz čistega zlata, njene prsi in njeni lakti iz srebra, njen trebuh in njena stegna iz brona, njene noge iz železa, njena stopala deloma iz železa, deloma pa iz ila. Dan 2,32-33

Dobesedna besedna preslikava izvirnega aramejskega besedila, ki je urejeno po vrstnem redu, nam omogoča naslednjo razčlenitev kipa:

- Glava: čisto zlato
- Prsi, roke: srebrno
- Trebuh, stegna: bron
- Noge: železo
- Stopala: del železa, del ila

Povsem jasno je, da kip nima le štirih, temveč pet različnih delov. Jasno je razlikovanje med nogami, ki so opisane kot »močne kot železo« (2,40), in stopali, ki so opisana kot »delno močna in delno krhka« (2,43). Obstaja še četrta in peta delitev kipa. Vendar pa zaradi kontinuitete med nogami in stopali prek elementa železa ter dejstva, da Daniel nikjer ne omenja »petega kraljestva«, obstaja tudi razlog za domnevo, da sta zadnji dve kraljestvi zelo povezani in ju je treba preprosto razumeti kot prvo in drugo fazo četrtega kraljestva. To dvodelno kraljestvo so prepoznali številni sodobni razlagalci. Seveda je večina teh učenjakov in svetopisemskih učiteljev četrto kraljestvo razumela kot Rimsko cesarstvo, peto kraljestvo pa kot oživljeno različico rimskega kraljestva v zadnjih dneh. Vendar pa, kot je bilo v tem poglavju dokazano, Rimsko cesarstvo ne izpolnjuje dovolj meril besedila, da bi ga lahko z gotovostjo šteli za četrto kraljestvo, medtem ko islamski kalifat popolnoma izpolnjuje vsa merila. Tako bi bili po mnenju tega avtorja dve različni fazi kipa zgodovinski islamski kalifat (noge iz železa) in oživljena različica islamskega kalifata (stopala iz mešanega železa in gline). Če povzamemo, sklepamo, da je treba kraljestva iz Nabukadnezarjevih sanj razumeti na naslednji način:

Razdeljeno kraljestvo

V Dan 2,41 izvemo, da je značilnost končnega kraljestva ta, da bo »razdeljeno«:

Kakor si videl stopala in prste, delno iz lončarjevega ila in delno iz železa, bo kraljestvo razdeljeno ...

Dan 2,41

Mnogi komentatorji so ta opis poskušali uporabiti za Rimsko cesarstvo in opozarjali na delitev na Zahodno in Vzhodno rimsko cesarstvo. Vendar ta delitev zagotovo ne opredeljuje Rimskega cesarstva. Zahodno rimsko cesarstvo je bilo ustanovljeno leta 27 pr. Kr. in je propadlo leta 476. Vzhodno rimsko cesarstvo je bilo ustanovljeno leta 330 in je propadlo leta 1453. Tako je zgodovinska »delitev« Rimskega cesarstva trajala le približno 140 let, kar je manj kot desetina njegovega celotnega 1480-letnega obstoja. Čeprav je Rimsko cesarstvo zagotovo doživelo obdobje delitve, pa »delitev« zagotovo ni primeren izraz za opredelitev njegovega celotnega obstoja.

Po drugi strani pa je »razdeljeno« odličen izraz za opis islamske skupnosti. Kmalu po Mohamedovi smrti je izbruhnila delitev med *šiiiti* (manjšinska sekta, približno 14% vseh muslimanov), ki so menili, da nasledstvo pripada Mohamedovim sorodnikom, in *suniti* (večinska sekta, 86% vseh muslimanov), ki so menili, da nasledstvo pripada Mohamedovim tovarišem (*Sahaba*). Ta delitev je določala islam od njegovih najzgodnejših dni do sodobnosti. Ko se je odvijala vojna v Iraku, smo bili več let deležni vsakodnevnih poročil o »nasilju med sektami«, ko so suniti pobijali šiite in obratno. Danes se ta izraz preprosto uporablja v zvezi z nasiljem znotraj islama, ki je bilo tako pogosto v islamski zgodovini. In tako lahko še enkrat rečemo, da Rimsko cesarstvo ne izpolnjuje merila iz Dan 2,41, medtem ko ga islamski imperij popolnoma izpolnjuje.

Ironično je, da sta dva znana učitelja preroštva, David Reagan in Jacob Prasch, nasprotovala islamski teoriji o antikristu, ker sta trdila, da

morajo biti narodi, ki bodo sestavljali antikristovo kraljestvo, sposobni doseči enotnost, ki se je islamskemu svetu od nekdaj ni dalo doseči. Vendar je ta kritika napačno predpostavljala, da islamski kalifat zahteva popolno enotnost muslimanov. Reagan izjavlja:

Druga težava muslimanske enotnosti je, da je celotna zamisel v nasprotju z eno od obljub, ki jih je Bog dal v svoji zavezi z Izmaelom (1 Mz 16,10-12). V tej zavezi, v kateri je Bog obljubil, da se bodo Izmaelovi potomci močno namnožili in da bodo dobili vso deželo vzhodno od Izraela, je Bog tudi navedel, da bodo arabska ljudstva podobna divjim oslom, saj bodo vedno v medsebojnih sporih. Kot je v svojih spisih na to témo poudaril Jacob Prasch, se je ta vidik zaveze z Izmaelom, v zgodovini vse do danes, kazal v medsebojnih vojnah med Arabci. V predislamski Arabiji so se med seboj bojevali več stoletij. Mohamed je verjel, da jih bo lahko združil z zagovarjanjem monoteistične religije, vendar mu ni uspelo. Suniti in šiiti se sovražijo in vojskujejo med seboj že od 8. stoletja ... Prasch povzame problem arabske enotnosti:

»Prekletstvo 1 Mojzesove knjige preprečuje, da bi se islamska enotnost razvila v enoten imperij, ki bi preplaval Zahod.«⁷

Ta kritika ima tri očitne težave. Prvič, stališče, ki ga Reagan in Prasch navajata v zvezi z delitvijo arabskih in muslimanskih držav, le potrjuje teorijo o islamskem antikristu. Kot smo namreč pravkar videli v Dan 2,41, je Sveto pismo jasno, da končno antikristovo kraljestvo ne bo enotna entiteta, temveč bo razdeljeno.

Drugič, odlomek, ki ga Reagan in Prasch izpostavljata kot opozorilo na razdeljenost arabskega sveta, samo podpira domnevo, da bi bilo lahko zadnje razdeljeno antikristovo kraljestvo pravzaprav arabski imperij. Medtem ko nam 1 Mz 16,11-12 pravi, da bodo arabska ljudstva večno v sporu, nam tudi Sveto pismo pravi, da bodo ljudstva, ki bodo sestavljala antikristovo kraljestvo, razdeljena. Še več, drugi odlomki nas obveščajo tudi o tem, da se bodo antikristove vojske celo ob zadnji uri, ko bodo v izraelski deželi, medsebojno napadale in pobijale:

In proti njemu bom prek vseh svojih gora poklical meč,« govori Gospod Bog. »Vsakogar meč bo zoper svojega brata. Ezk 38,21

... vsakdo bo zgrabil roko svojega sosesa in svojo roko bo vzdignil zoper roko svojega sosesa. Zah 14,13

In tretjič, kar je morda najpomembneje, tako Reagan kot Prasch ne priznavata zgodovinske realnosti islamskega kalifata, ki je obstajal v stabilnem, čeprav etnično in versko razdeljenem stanju približno trinajst stoletij. Medtem ko je islamski svet v zadnjih desetletjih dokazal, da ga ne more obvladovati nobena zunanja sila, pa naj gre za Rusijo ali Združene države Amerike, je njegova zgodovina pokazala, da so bili popolnoma sposobni nadvlade s strani muslimanske sile za približno trinajst stoletij. Turki so na primer vladali celotni regiji približno petsto let. Ta realnost je v popolnem skladu s tem, kar Sveto pismo pravi o prihodnjem antikristovem imperiju. To ne bo kraljestvo, ki bi bilo v celoti sestavljeno iz voljnih podanikov ali narodov. Edino vprašanje, okoli katerega se bo zdelo, da je antikristov imperij enoten, je vzajemno sovrašтво do Judov in želja po uničenju Izraela. V končni oceni Reaganov in Praschov ugovor le dokazujeta, kako trdno je islamska antikristova teorija utemeljena tako s Svetim pismom kot z zgodovinskim precedensom.

Kot zadnja misel glede delitve četrtega kraljestva so mnogi komentatorji gledali na dve železni nogi kipa, kot da kažeta na Zahodno rimsko cesarstvo, katerega prestolnica je bila v Rimu, in Vzhodno rimsko cesarstvo, katerega prestolnica je bila v Konstantinoplu. Pri tem stališču je nekaj težav. Prvič, kot smo že razpravljali, je bilo Zahodno cesarstvo ustanovljeno leta 27 pr. Kr. in je propadlo leta 476, Vzhodno rimsko cesarstvo pa je bilo ustanovljeno leta 330 in je propadlo leta 1453. John Walvoord se strinja, da je najbolje, da se na dejstvo, da obstajata dve nogi, ne oziramo preveč. Walvoord navaja edinstven pogled britanskega komentatorja Geoffreya R. Kinga na to dokaj pogosto razlago:

Tu se moram pridružiti splošno sprejeti razlagi. Več kot enkrat ali

dvakrat sem slišal, da dve nogi na sliki predstavljata Rimsko cesarstvo, ker se je leta 364 Rimsko cesarstvo razdelilo na dva dela. Vzhodno rimsko cesarstvo, s prestolnico v Konstantinoplu in Zahodno rimsko cesarstvo, s prestolnico v Rimu. Vidite dve nogi. Dobro. Toda počakajte trenutek! Za začetek se delitev zgodi, še preden pridete do železa! Dve nogi se začneta pod bronom, razen če je bila ta podoba čudna ... Vidite, da s tema dvema nogama ne morete storiti ničesar ... Mislim, da ti dve nogi nimata nobenega pomena. In seveda, če hočeš narediti dva dela Rimskega cesarstva, ki naj bi ju predstavljala ti dve nogi, si v težavah, saj je Zahodno rimsko cesarstvo trajalo le nekaj sto let. Vzhodno cesarstvo pa je trajalo do leta 1453. Večino časa morate poskrbeti, da ta podoba stoji na nogi!⁸

Kraljestvo bo »pomešano«

Drug zelo zanimiv namig glede etnične osnove zadnje faze četrtega kraljestva najdemo v Dan 2,43. Prav ta vrstica je tista, ki so jo razlagalci težko razumeli, predvsem zaradi njene precej skrivnostne narave, podobne uganki:

Kakor si videl železo, *pomešano* z blatnim ilom, tako se bodo *mešali* med seboj s človeškim semenom, toda ne bodo se držali drug drugega, celó kakor železo ni *pomešano* z ilom. Dan 2,43

V tej vrstici je trikrat uporabljena ista beseda, ki je zgoraj prevedena kot »pomešano«, »mešali« in »pomešano.« To je aramejska beseda *ʿarab*. Moj prvi odziv, ko sem to odkril, je bil, da je ne bom upošteval, saj sem menil, da preveč spominja na »svetopisemsko kodo.« Toda tu ne gre za iskanje besede, ki v angleščini pomeni nekaj, v izvirnem jeziku pa nekaj drugega. V aramejščini je beseda za »pomešan« preprosto Arab. Na starodavnem Bližnjem vzhodu so na Arabce gledali kot na mešana puščavska ljudstva. V hebrejščini je beseda *ʿereb*, v aramejščini pa *ʿarab*. Ker so se različni Izmaelovi in Ezavovi potomci tako pomešali med različna puščavska poganška plemena, so v bistvu postali skupno znani kot »pomešani.« Prvo omembo vzhodnih puščavskih ljudstev kot

pomešanih najdemo v Nehemijevi knjigi. Ko so v templju ponovno odkrili knjigo Postave, se je ves Izrael zbral, da bi slišal javno branje besede:

Na ta dan so brali Mojzesovo knjigo v občinstvu ljudstva in v njej je bilo najdeno zapisano, da naj *Amónec* in *Moábec* na veke ne bi prišla v Božjo skupnost ... pripetilo se je torej, ko so slišali postavo, da so se od Izraela ločile vse mešane množice (*`ereb*). Neh 13,1-3

Po branju postave so Judje spoznali, da jim je prepovedano jemati žene iz mešanih poganskih ljudstev v puščavi. Posebej so omenjeni Amónci in Moábci, ki so živeli na območju današnje Hašemitske kraljevine Jordanije. V bistvu vrstica pravi, da so ljudje: »Ko so slišali to postavo, iz Izraela izključili vse, ki so bili arabskega rodu.« Še enkrat, na starodavnem Bližnjem vzhodu sta bili besedi mešanec in Arabec sinonima. Že samo ime Arabec se v svojem etimološkem izvoru nanaša na mešano ljudstvo, ki je živelo predvsem vzhodno od Izraela. Če bi preprosto prebrali Dan 2,43, bi se dobesedni prevod lahko glasil takole:

Kakor si videl železo, *pomešano* z blatnim ilom, tako se bodo oni *Arab* med seboj s človeškim semenom, toda ne bodo se držali drug drugega, celó kakor železo ni *pomešano* z ilom. Dan 2,43

Uganka te vrstice, ki navidezno kaže na glavna ljudstva, iz katerih bo nastalo četrto kraljestvo, zelo spominja na drug dogodek iz 5. poglavja Daniela, ko je Daniel razlagal pisavo na steni, ki je kazala na padec babilonskega kraljestva, ki so ga prevzeli Medijci in Perzijci:

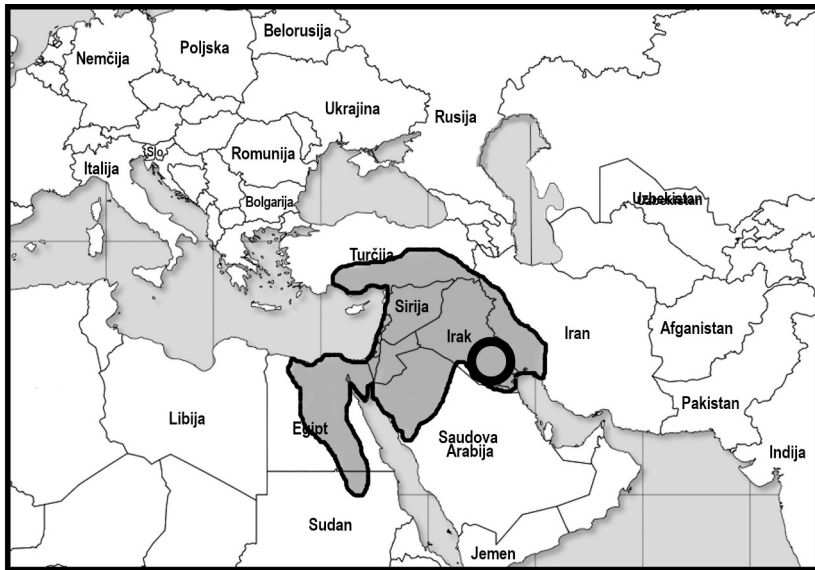
To je razlaga stvari: MENE: »Bog je preštel tvoje kraljestvo in ga končal.« TEKEL: »Stehtan si bil na tehtnici in si najden pomanjkljiv.« PERES: »Tvoje kraljestvo je razdeljeno in dano *Medijcem* in *Perzijcem*.« Dan 5,26-28

V aramejščini v Dan 5,28 je »razdeljeno« (*pěres*) razlagano tako, da pomeni, da bodo ljudstva »Perzijcev« (*Paras*) osvojila babilonsko kraljestvo. Prav tako nikakor ni nerazumno razmišljati, da bi v

aramejščini iz Dan 2,43 besedo »pomešan« (*ʿarab*) lahko razumeli tudi v smislu, da bodo »Arabska« (*ʿarab*) ljudstva glavni predstavniki četrtega in zadnjega kraljestva.

Zaključek

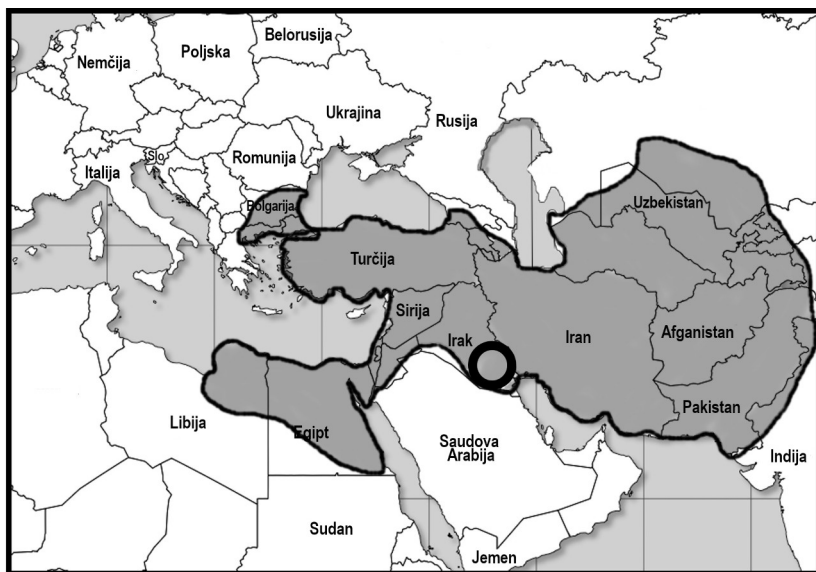
Doslej smo pregledali več starozaveznih preroških odlomkov o Mesijevi vrnitvi, zdaj pa smo preučili prvi podporni steber evropske antikristove teorije. Kljub dejstvu, da je tekom cerkvene zgodovine večina razlagala, da se železne noge v drugem poglavju Daniela nanašajo na Rimsko cesarstvo, pa je namesto tega, kot smo videli je kot uresničitev tega odlomka veliko trdnjeje utemeljen islamski kalifat. Če železne noge razumemo kot Rimsko cesarstvo, potem to povzroči precejšnjo napetost s številnimi drugimi odlomki v prerokih. Če pa železne noge predstavljajo islamski kalifat, potem se sporočilo drugega poglavja Daniela nemoteno povezuje z vsemi drugimi odlomki v prerokih, ki govorijo o Jezusu, ki bo sodil muslimanskim narodom in Izraelovim sosedom na Gospodov dan. Ko bomo nadaljevali s preučevanjem ključnih svetopisemskih besedil, ki govorijo o prihajajočem antikristovem imperiju, bomo videli, da se ta vzorec samo še nadaljuje. Kljub pogosto zapletenim, ugankarskim, mnogovrstnim invazijskim scenarijem, ki jih zagovarjajo številni učitelji preroštva, bomo videli, da vsi preroki pravzaprav pripovedujejo isto splošno zgodbo. Razumevanje te zgodbe je veliko lažje, kot si mnogi predstavljajo. Čeprav vsi preroki pripovedujejo to zgodbo na različne načine in z različnimi očali, se vedno znova pripoveduje ista splošna zgodba.

Slika 4: Babilonsko kraljestvo (okoli leta 600 pr. Kr.)

9

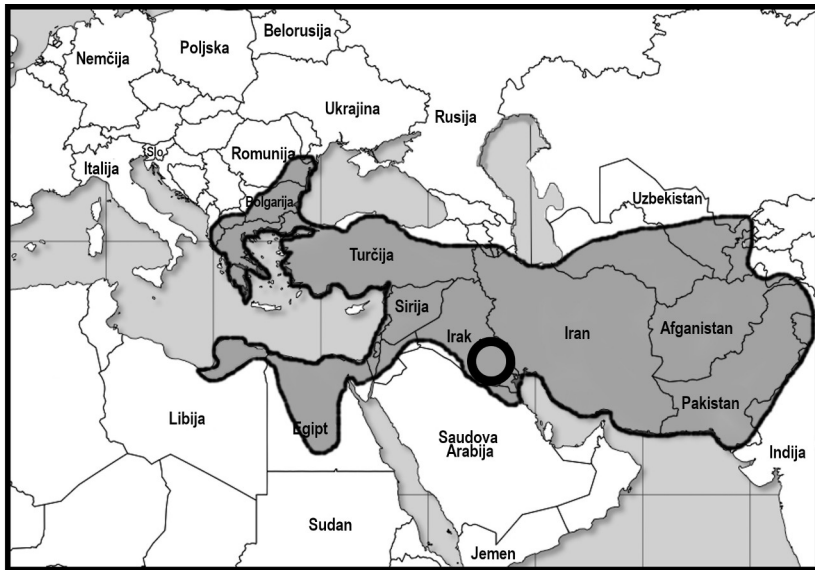
Okvirno središče Nabukadnezarjevih sanj, mesto Babilon, je označeno z veliko črno piko. Polmer te pike sega približno 280 km v vse smeri od Babilona.

Slika 5: Medijsko-Perzijsko kraljestvo (okoli leta 530 pr. Kr.)

10

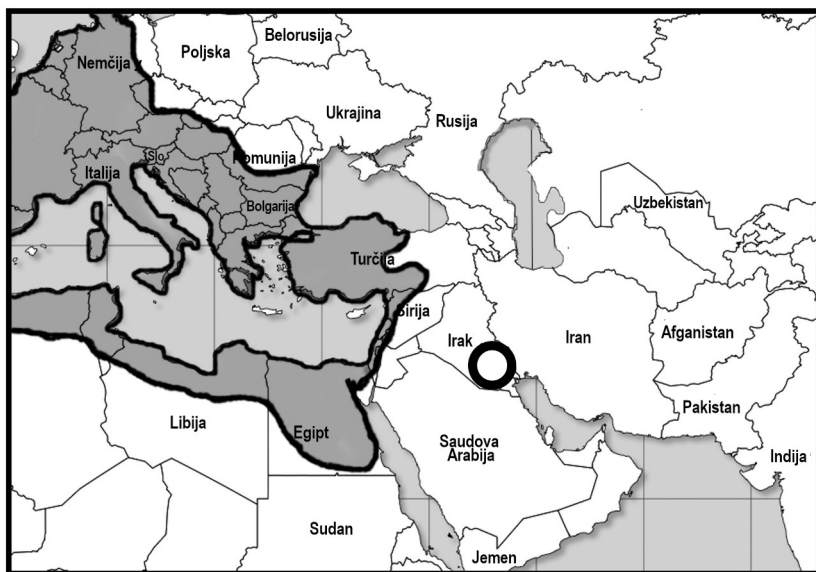
Medijsko-Perzijsko kraljestvo je uničilo celotno območje mesta in babilonskega kraljestva.

Slika 6: Aleksandrov grški imperij

11

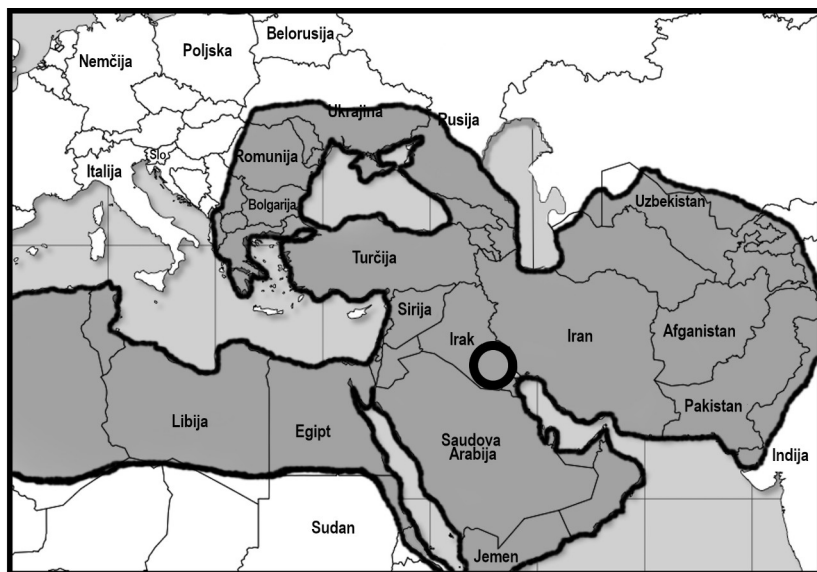
Podobno kot pred tem Medijsko-Perzijsko kraljestvo je tudi Aleksandrov grški imperij razbil skoraj celotno regijo, tako mesto Babilon kot Babilonsko kraljestvo.

Slika 7: Rimsko cesarstvo (približno leta 54-70 po Kr.)

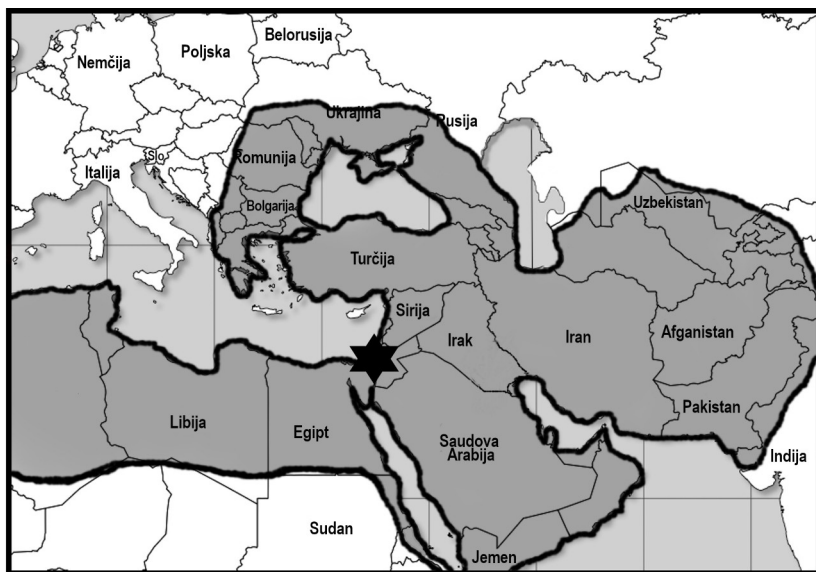
12

Razen Trajanovega kratkega izleta na vzhod, konec leta 116-117 po Kr. je Rimsko cesarstvo večino svojega 1.500-letnega obstoja ostalo daleč zahodno od Babilona. Več kot dve tretjini Medijsko-Perzijskega kraljestva in grških cesarstev je pustilo povsem nedotaknjenih in ni izpolnilo svetopisemske zahteve o uničenju »vseh drugih.«

Slika 8: Islamski kalifat (približno 632-1923)

Islamski kalifat je popolnoma uničil vsa kraljestva, babilonsko, Medijsko-Perzijsko in grško. Poleg tega, da je osvojil njihova ozemlja, je v večini primerov uspešno uveljavil tudi svojo kulturo (arabsko), religijo (islam) in jezik (arabščino).

Slika 9: Izraelski narod je obkrožen z večinsko muslimanskimi narodi

Izraelska dežela je označena z zvezdo, ki jo obdajajo območja pod nadzorom islamskega kalifata. Ko razmišljamo o izraelocentričnosti svetopisemskih prerokb, razmišljamo kaj je pomembneje za Izrael in Božji preroški načrt: Evropa ali islamski svet?

-
- 1 Stephen L. Miller, Daniel: *The New American Commentary Series* (Serija novih ameriških komentarjev), (Nashville, TN, Broadman and Holman, 1994), str. 96.
 - 2 John Walvoord, *Daniel: The Key To Prophetic Revelation* (Daniel: ključ do preroškega razodetja), (Moody, Chicago, 1989), str. 68-69.
 - 3 Makor Rišon, 22. maj 1998.
 - 4 »Judje nimajo nobene povezave z Jeruzalemom,« Palestinian Media Watch, 9. junij 2009, <https://palwatch.org/page/1243>
 - 5 <http://www.templemount.org/recent.html>
 - 6 Dean Merivales, *Roman Empire Volume 3* (Rimski imperij, 3. zvezek), str. 192, citirano v Parthia, George Rawlinson, (Cosimo, New York 2007), str. 313, 314.
 - 7 David Reagan, *The Muslim Antichrist Theory: An Evaluation* (Muslimanska teorija o antikristu: Vrednotenje), http://lambliion.com/articles/articles_islam6.php
 - 8 Walvoord, str. 71-72.
 - 9 *Moody Atlas of the Bible* (Moodyjev atlas Svetega pisma), (Chicago, IL, Moody, 2009), str. 197.
 - 10 *Moody atlas* (Moodyjev atlas), str. 204-205.
 - 11 *Moody atlas* (Moodyjev atlas), str. 208.
 - 12 *The Historical Atlas of Ancient Rome* (Zgodovinski atlas starega Rima), (London, Mercury Books, 2005), str. 96-97.

6. poglavje

Dan 7

Danielova vizija štirih zvernikov

V zadnjem poglavju smo obravnavali drugo poglavje Daniela in Nebukadnezarjeve sanje o kovinskem kipu. Ugotovili smo, da sanje kažejo na zaporedje štirih zgodovinskih kraljestev, ki se zaključijo z oživiljeno različico islamskega kalifata. Poglavje smo sklenili z razpravo o dejstvu, da vsi preroki v Svetem pismu pripovedujejo isto osnovno zgodbo. Čeprav so vsi prerokovali skozi dogodke in okoliščine svojega časa, je končna slika, ki jo slikajo, enaka. A kljub dejstvu, da vsi pripovedujejo isto osnovno zgodbo, pogosto poudarjajo različne vidike te zgodbe, nanjo gledajo skozi različne optike ali za slikanje iste slike uporabljajo različne čopiče. Ko bomo preučevali sedmo poglavje Daniela, bomo videli, da se ta vzorec nadaljuje. Ponovno se izrisuje ista slika štirih zaporednih zgodovinskih poganskih kraljestev, ki jim je sledilo zadnje kraljestvo poslednjih dni. Vendar pa je tokrat, namesto s podobo kovinskega kipa, zgodba opisana s simboliko štirih živali. Efremski, krščanski komentator iz 4. stoletja, je razpravljal o tem, da je to videnje zgolj povzetek Nebukadnezarjevih sanj:

Danielovo videnje se popolnoma ujema z že omenjenimi Nebukadnezarjevimi sanjami, ki je videl kip, in z njim tvori enotno in isto prerokbo.¹

John Walvoord ponavlja, da je enako soglasje med učenjaki tudi danes:

Liberalni ali konservativni razlagalci Danielove knjige se na splošno strinjajo, da je sedmo poglavje v nekem smislu povzetek drugega poglavja in zajema ista štiri kraljestva.²

Medtem ko so bile podobe iz drugega poglavja Daniela posredovane v sanjah, ki jih je imel Nebukadnezar, so podobe iz sedmega poglavja Daniela posredovane v sanjah, ki jih je imel Daniel:

V prvem letu babilonskega kralja Belšacárja je imel Daniel sanje in videnja svoje glave na svoji postelji. Potem je sanje zapisal in povedal povzetek stvari. Daniel je spregovoril in rekel: »Videl sem v svojem videnju ponoči in glej, štirje vetrovi neba so hiteli nad velikim morjem. Štirje veliki zverniki so se vzdignili iz morja, različni drug od drugega.

Dan 7,1-3

Čeprav je Daniel znal razložiti Nebukadnezarjeve sanje, je po prejetju videnja vprašal angela za podrobnejšo razlago:

Približal sem se k tistemu izmed njih, ki je stal poleg in ga vprašal resnico o vsem tem. Tako mi je povedal in mi dal spoznati razlago o stvareh.

Daniel 7,16

Angel je razložil, da so štirje zverniki štirje kralji:

Ti veliki zverniki, ki so štirje, so štirje kralji, ki se bodo vzdignili iz zemlje.

Dan 7,17

Tako kot v Danielovih sanjah v drugem poglavju tudi tu kralji predstavljajo kraljestva. Hipolit Rimski, eden najpomembnejših krščanskih teologov tretjega stoletja, razpravlja o pomenu prerokbe:

Ker so bile blaženemu Danielu prikazani različni zverniki, ki so se med seboj razlikovali, moramo razumeti, da resnica pripovedi ne obravnava določenih zvernikov, ampak podobo različnih zvernikov prikazuje kraljestva, ki so se vzdignila na tem svetu ...³

Ko se razkrijejo štirje zverniki, so popolnoma vzporedni s štirimi kraljestvi iz Nebukadnezarjevih sanj.

Krilati lev

Prvi zvernik je lev z orlovimi krili:

Prvi je bil podoben levu in imel je orlove peruti. Gledal sem, dokler niso bile njegove peruti izpuljene in dvignjen je bil z zemlje in primoran stati na stopalih kakor človek, in temu je bilo dano človeško srce. Dan 7,4

Mnogi komentatorji menijo, da je lev primeren simbol za Babilon. Samega Nebukadnezarja je prerok Jeremija označil za »leva iz naraščanja Jordana« (Jer 49,19). Več kot 120 levov, oblikovanih iz pisanih glaziranih keramičnih opek, je krasilo »Procesijsko pot« starodavne prestolnice Babilon. Procesijska pot je bila obzidana cesta, ki je vodila iz mesta skozi Ištarina vrata. Ištar, mezopotamsko boginjo, ki so jo častili Asirci in Babilonci, je predstavljal lev. Krilati lev bi torej ustrezal zlati glavi iz drugega poglavja Daniela. Komentar: »in temu je bilo dano človeško srce« (Dan 7,4) se pogosto razume tako, da se nanaša na ponižanje kralja Nebukadnezarja v četrtem poglavju Daniela.

Medved s povešeno stranjo

Glej, še en zvernik, drug, podoben medvedu in ta se je dvignil na eno stran in v ustih, med svojimi zobmi, je imel tri rebra. Rekli so mu takole: »Vzdigni se, požri veliko mesa.« Dan 7,5

Medved, ki ima povešeno stran, predstavlja Medijsko-Perzijsko kraljestvo, katerega perzijski del je bil veliko močnejši od medijskega. Starodavni in sodobni komentatorji v treh rebrih v medvedovih ustih vidijo simbolizem treh pokrajin: Medije, Perzije in Babilona. Hieronim v poznem 4. stoletju navaja:

Zatorej so tri vrste v ustih perzijskega kraljestva Babiloncev, Medijcev in Perzijcev, od katerih so bili vsi omejeni na eno samo območje.⁴

Leopard s štirimi glavami

Tretji zverniki, ki se pojavi, je štiriglavi leopard:

Potem sem zagledal in glej drug, podoben leopardu, ki je imel na svojem hrbtu štiri krila perjádi. Zverniki je imel tudi štiri glave in dano mu je bilo gospostvo. Dan 7,6

Skoraj tako hitro, kot je Aleksander Veliki osvojil Bližnji vzhod, se je leta 323 pr. Kr. končalo tudi njegovo življenje. Po njegovi smrti so si Aleksandrov obsežen imperij razdelili njegovi generali, prijatelji in družinski člani. Sledilo je približno petdeset let vojn med temi različnimi nasledniki, znanimi kot diadohi. V tretjem stoletju so Aleksandrov imperij večinoma nadzorovale štiri dinastije. Te štiri delitve so bile naslednje:

- dinastija Ptolemajcev, ki je vladala v Egiptu,
- dinastija Selevkidov, ki je vladala na območju od današnje Turčije do Afganistana in Pakistana,
- dinastija Lizimahijevcev, ki je vladala nad sodobnim območjem Bolgarije,
- dinastija Kasandrijcev, ki je vladala nad območjem Makedonije ali novodobne Grčije.

Četrty zverniki

Ta četrti zverniki se ujema s četrtim kraljestvom iz drugega poglavja Daniela. Medtem ko ima tukajšnji zverniki železne zobe, četrti kraljestvo iz drugega poglavja Daniela predstavljajo noge iz železa. V drugem poglavju Daniela je bil poudarek na uničujoči moči četrttega kraljestva.

Tudi tu je četrto kraljestvo večkrat poudarjeno kot kraljestvo, ki bo razbilo, požrlo in poteptalo ljudstva in kraljestva, ki jih bo osvojilo:

Potem sem v nočnih videnjih zagledal in glej četrtega zvernika, groznega, strašnega in silno močnega. Ta je imel velike železne zobe. *Požiral je in lomil na koščke in preostanek poteptal s svojimi stopali ...*

Dan 7,7

Potem sem želel vedeti resnico o četrtem zverniku, ki je bil različen od vseh ostalih, silno grozen, katerega zobje so bili iz železa in njegovi kremplji iz brona, *ki je žrl, lomil na koščke in preostanek poteptal s svojimi stopali.*

Dan 7,19

Čeprav je velika večina razlagalcev v zgodovini Cerkve verjela, da ta četrti zvernik predstavlja Rimsko cesarstvo, pa je bilo Rimsko cesarstvo, kot smo obravnavali v prejšnjem poglavju, v mnogih pogledih vse prej kot uničujoč imperij. Namesto tega je bil precej konstruktiven, saj je v dežele, ki jih je osvojil, pogosto vnesel infrastrukturo, red in pravo. Islamski imperij pa je bil povsod, kjer se je razširil, največkrat uničujoča sila za ljudstva in kulture, ki jih je osvojil. Kot smo omenili v prejšnjem poglavju, se danes v starodavnem osrčju zgodnje krščanske Cerkve majhne krščanske skupnosti pogosto spopadajo s težavami in se mnoge borijo za svoje preživetje. Medtem ko so bila mesta Antiohija, Aleksandrija in Jeruzalem nekoč cvetoče prestolnice in trdnjave Cerkve, so danes tamkajšnje avtohtone krščanske skupnosti le še senca tega, kar so nekoč bile. V glavnem mestu Rimu pa je bilo celotno mesto pokristjanjeno. Medtem ko je islamski kalifat pokončal krščansko Cerkev in Božje ljudstvo, je bila krščanska Cerkev tista, ki je na koncu premagala in osvojila Rimsko cesarstvo. Kot smo trdili glede drugega poglavja Daniela, se tudi tukaj opisi četrtega kraljestva ne ujemajo z Rimskim cesarstvom, se pa popolnoma ujemajo z opisom Islamskega kalifata.

Deset rogov predstavlja oživitev četrtega kraljestva

Iz zvernika zraste deset rogov. Teh deset rogov predstavlja oživljeni islamski kalifat in se ujema z železnimi in glinenimi nogami iz drugega poglavja Daniela. Številni komentatorji vidijo v desetih rogovih tudi posebno povezavo z desetimi prsti na kipu.

... Požiral je in lomil na koščke in preostanek poteptal s svojimi stopali. Ta je bil različen od vseh zvernikov, ki so bili pred njim, in ta je imel deset rogov. Dan 7,7

Povedali smo, da deset rogov predstavlja deset kraljev ali kraljestev, ki bodo sestavljali prihodnje antikristovo kraljestvo:

Kar zadeva deset rogov, bo iz tega kraljestva vstalo deset kraljev. Daniel 7,24

Mali rog je antikrist

Nato Daniel vidi, da se izmed desetih rogov pojavi še en rog. Zdi se, da ta enajsti rog izkorenini tri druge rogove in nato prevzame popolno oblast nad vsemi desetimi:

Opazoval sem rogove in glej, tam se je med njimi vzdignil drug, majhen rog, pred katerim so bili trije izmed prvih rogov izrुvani s koreninami. Glej, na tem rogu so bile oči, podobne očem človeka in usta, ki so govorila velike stvari. Dan 7,8

S to predstavitvijo »majhnega roga« ta vizija preseže informacije, ki so bile razkrite v Nebukadnezarjevih sanjah. Medtem ko drugo poglavje Daniela razkrije prihajajoča štiri kraljestva, nam ta del Danielovega razodetja predstavi voditelja zadnjega kraljestva.

Potem sem želel vedeti resnico o četrtem zverniku, ki je bil različen od

vseh ostalih, silno grozen, katerega zobje so bili iz železa in njegovi kremplji iz brona, ki je žrl, lomil na koščke in preostanek poteptal s svojimi stopali in o desetih rogovih, ki so bili na njegovi glavi in o drugem, ki se je dvignil in pred katerim so trije padli. Celo o tistem rogu, ki je imel oči in usta, ki so govorila zelo velike stvari, katerega pogled je bil arogantnejši kakor od njegovih tovarišev. Pogledal sem in isti rog je začel vojno s svetimi in prevladal zoper njih, dokler ni prišel Starodavni in je bila sodba dana svetim Najvišjega in je prišel čas, da so sveti vzeli v last kraljestvo.

Dan 7,19-22

Videti je, da »majhen rog« govori vzvišene besede in preganja Božje ljudstvo. Kristjani tega posameznika priljubljeno imenujejo antikrist. Kot je bilo v celotnem poglavju dosledno, so informacije ponovljene:

Deset rogov iz tega kraljestva je deset kraljev, ki bodo vstali in drug bo vstal za njimi. Ta bo različen od prvega in podvrgel bo tri kralje. Govoril bo velike besede zoper Najvišjega in izmučil bo svete Najvišjega in mislil, da spremeni čase in postave, oni pa bodo dani v njegovo roko do časa in [dveh] časov in polovice časa. Toda sodba se bo usedla in odvzeli bodo njegovo gospostvo, da použi je in da ga uniči do konca.

Dan 7,24-26

Najbolj poudarjena antikristova dejanja so njegove napihnjene in bogokletne besede zoper »Najvišjega,« kot tudi njegovo preganjanje Božjega ljudstva.

Potem sem želel vedeti resnico o četrtem zverniku, ki je bil različen od vseh ostalih, silno grozen, katerega zobje so bili iz železa in njegovi kremplji iz brona, ki je žrl, lomil na koščke in preostanek poteptal s svojimi stopali

Dan 7,19

Ko je opazoval in razmišljal o uničujoči moči antikrista in njegovega kraljestva, je Daniel opisal svoje stanje kot, da ga je »zelo vznemirilo.«

Do zdaj je konec zadeve. Kar se tiče mene, Daniela, me je moje poglobljeno razmišljanje zelo vznemirilo in moje obličje na meni je bilo spremenjeno, toda zadevo sem obdržal v svojem srcu.

Dan 7,28

Komentator Gleason Archer obravnava glavni razlog za Danielovo globoko zaskrbljenost:

Od vseh zvernikov, ki jih je Daniel videl, je z največjo radovednostjo in strahom opazoval četrtega zvernika (v. 19), saj ni bil podoben nobeni živali, ki bi jo poznal človek. Zlasti se je čudil desetim rogovom, iz katerih je izšel mali rog (v. 20) in ki je smel premagati Božje ljudstvo (v. 21). Daniel je zaznal zlovesčje posledice tega za politično blaginjo pravih vernikov in se zgrozil ob misli, da jih bo ta žaljivec proti Bogu uničil.⁵

Ta vidik prerokbe je za nas še posebej pomemben. Kot smo že razpravljali, je bilo Rimsko cesarstvo v zgodovini razmeroma strpno. Seveda so bile rimske legije, ko so se odzvale na upor, precej brutalne. Prav Rimsko cesarstvo je leta 70 uničilo Jeruzalem in tempelj, zatrlo judovski upor in pri tem pobilo ali izgnalo množice ljudi. Toda tudi to je bil odgovor na upor, ki ga je sprožil judovski narod. Dokler so rimske province voljno plačevale davke in priznavale cesarja, niso bile »razbite.« Judovski narod večino časa pod rimsko nadvlado ni živel v pretirano zatiranem stanju in je lahko svobodno prakticiral judovstvo. Podobno velja za krščansko skupnost, čeprav je Rimsko cesarstvo včasih preganjalo zgodnjo krščansko Cerkev, je krščanstvo sčasoma s svojim sporočilom okužilo in osvojilo Rimsko cesarstvo. Upravičeno bi lahko rekli, da je Cerkev na koncu zmagala nad Rimskim cesarstvom. Ni bilo obratno. Preprosto ne moremo reči, da je Rimsko cesarstvo Cerkev razbilo in požrlo, dokler ni poteptalo celo njenega ostanka. Čeprav je mogoče v obdobjih zgodovine Rimskega cesarstva najti odtenke izpolnitve te prerokbe, so tudi pri tej razlagi velike težave.

Po drugi strani pa, ko razmišljamo o islamskem imperiju, ne glede na to, ali govorimo o Babilonu, Medijsko-Perzijskem kraljestvu ali Grčiji, judovskem ljudstvu ali krščanski cerkvi, so bili vsi uničeni, požrti in poteptani. Kot smo videli v drugem poglavju Daniela, se tudi tu Rimsko cesarstvo le z velikimi težavami usklajuje z opisi v besedilu. Islamski kalifat pa natančno ustreza opisom.

Na koncu sledi naslednja opredelitev in povezava štirih zvernikov:

Daniel 2	Daniel 7	Kraljestvo
Glava iz zlata	Lev	Babilon
Prsni koš in roke iz srebra	Medved	Medijsko-Perzijsko kraljestvo
Trebuh in stegna iz brona	Leopard	Grčija
Noge iz železa	Četrti zvernik	Islamski kalifat
Stopala iz železa in gline	Deset rogov	Oživljeni islamski kalifat

Judovsko stališče

Kljub temu, da večina krščanske Cerkve meni, da bo končno kraljestvo antikrista evropsko kraljestvo, so številni judovski rabini in modreci dolgo časa razumeli, da bo končno kraljestvo desetih rogov arabsko ali bližnjevzhodno kraljestvo. V knjigi *A Commentary Anthologized from Talmudic, Midrashic and Rabbinic Sources* (Ezekiel, komentar, sestavljen iz talmudskih, midraških in rabinskih virov), beremo:

Midraš pravi, da teh deset rogov simbolizira deset kraljev četrtega kraljestva, enajsti rog pa je zadnji kralj, s katerim se bo Izrael soočil. Midraš poudarja, da bodo vsi ti kralji Ezavovi potomci. Iz tega sledi, da bo kralj in začetnik upora zoper Izrael, iz Ezav-Edómskega rodu.⁶

Razlaga podaljšanja življenja

Kljub relativni jasnosti, s katero se zdi, da se to poglavje ujema z drugim poglavjem Daniela, je veliko razlagalcev, ki te štiri zvernike vidijo kot nekaj povsem drugega kot štiri kraljestva iz drugega poglavja Daniela.

Podlaga za to težnjo, da bi to videnje ločili od Nebukadnezarjevih sanj, sta naslednji dve vrstici:

Takrat sem gledal zaradi glasu velikih besed, ki jih je rog spregovoril.
Gledal sem, dokler ni bil zvernik pokončan, njegovo telo uničeno in
izročeno gorečemu plamenu. Glede ostalih zvernikov, njihovo
gospostvo jim je bilo odvzeto. Vendar so bila njihova življenja
podaljšana za obdobje in čas.

Dan 7,11-12

Mnogi so ta odlomek brali tako, da bodo po uničenju zadnjega kraljestva – kraljestva antikrista – ostala tri kraljestva še nekaj časa živela. Tako se odlomek bere tako, da se sklepa, da so vsa štiri kraljestva sodobna in obstajajo istočasno. Nekateri pogosti identifikacije zvernika so bile: lev kot Amerika ali Anglija, medved kot Nemčija ali Rusija, leopard kot islam in spet četrti zvernik kot Rimsko cesarstvo.

Težava te predstave je seveda v tem, da temelji na napačnem razumevanju tega, kar pravijo te vrstice. Ne pravijo, da bodo druga tri kraljestva sodobniki končnega antikristovega kraljestva. Gre preprosto za to, da se narava uničenja končnega kraljestva, ki bo nenadno, popolno in dokončno, primerja z naravo uničenja drugih kraljestev pred njim, ki so bila sicer osvojena, vendar so pogosto do neke mere živeli naprej v kraljestvu, ki jih je osvojilo. Z drugimi besedami, čeprav so Rimljani osvojili grški imperij, je grški imperij v veliki meri živel naprej v rimskem imperiju. Kot smo na kratko obravnavali v zadnjem poglavju, je bil grški jezik v času rimske nadvlade pogost jezik na celotnem Bližnjem vzhodu. Rimljani so grški panteon bogov dejansko sprejeli za svojega, jim spremenili imena, vendar še naprej vdihovali življenje v jadra grškega kulta. Medtem ko bo Mesijevo kraljestvo uničilo kraljestvo antikrista, druga kraljestva ne bodo doživela takšnega takojšnjega in popolnega uničenja. Poleg tega, da antikristovo kraljestvo primerjamo s popolnim uničenjem prejšnjih kraljestev, je namen teh odlomkov tudi, da ga primerjamo s prihodnjim mesijanskim kraljestvom, ki ne bo nikoli uničeno:

Videl sem v nočnih videnjih in glej, nekdo, podoben Sinu človekovemu, je prišel z oblaki neba in prišel k Starodavnemu in privedli so ga blizu predenj. Dano mu je bilo gospostvo, slava in kraljestvo, da bi mu služila vsa ljudstva, narodi in jeziki. Njegovo gospostvo je večno gospostvo, ki ne bo preminilo in njegovo kraljestvo tisto, ki ne bo uničeno. Dan 7,13-14

Večna narava mesijanskega kraljestva se ponavlja skozi celotno poglavje:

Toda Sveti Najvišjega bodo prejeli kraljestvo in kraljestvo bodo obdržali v lasti na veke, celo na veke vekov. Dan 7,18

Kraljestvo, gospostvo in veličina kraljestva pod celotnim nebom bo dano ljudstvu svetih Najvišjega, katerega kraljestvo je večno kraljestvo in vsa gospostva mu bodo služila in ga ubogala. Dan 7,27

To je pomen tega odlomka. Nobenega razloga ni, da bi ga razumeli kot dokaz, da so vsa ta druga kraljestva obstajala sočasno.

- 1 *Ephrem the Syrian, Commentary on Daniel 7.4 as quoted in Ancient Christian Commentary on the Scriptures Volume XIII (Efrem Sirski, Komentar Daniel 7,4, kot je citirano v Starokrščanskem komentarju Svetega pisma XII. zvezek), (Dowers Grove, IL, InterVarsity Press, 2008), str. 223.*
- 2 John Walvoord, *Daniel: The Key to Prophetic Revelation (Ključ do preroškega razodetja)*, (Moody Press, Chicago, 1989), str. 153.
- 3 Hipolit, *Scholia on Daniel 7,3*, citirano v *Ancient Christian Commentary on the Scriptures Volume XIII (Starokrščanski komentar Svetega pisma, XIII. zvezek)*, (InterVarsity, Dowers Grove, Illinois, 2008), str. 222.
- 4 Hieronim, *Commentary on Daniel 7.5*, citirano v *Ancient Christian Commentary on the Scriptures Volume XIII (Hieronim, Komentar k Danielu 7,5, citirano v Starokrščanskem komentarju Svetega pisma, XIII. zvezek)*, (InterVarsity, Dowers Grove, Illinois, 2008), str. 224
- 5 Gleason L. Archer, Jr. *The Expositors Bible Commentary, Volume 7, Daniel – Minor Prophets (Svetopisemski komentar razlagalcev, 7. del, Daniel – Mali preroki)*, (Zondervan, Grand Rapids, 1985), str. 93.
- 6 Serija ArtScroll Tanach: *Ezekiel, a Commentary Anthologized from Talmudic, Midrashic and Rabbinic Sources (Ezekiel, komentar iz Talmuda, midraških in rabinskih virov)*, (Brooklyn, NY, Mesorah Publications, 1989), str. 582.

7. poglavje

Dan 9,26

Ljudstvo princa, ki prihaja

V zadnjih nekaj letih, ko sem poskušal predstaviti in pojasniti svetopisemsko podlago za islamsko teorijo o antikristu, sem imel priložnost razpravljati z več uglednimi, mednarodno znanimi učitelji preroštva, ki zagovarjajo evropsko teorijo o antikristu. Splošno je odlomek, ki ga je vsak učitelj navedel kot podlago za zavrnitev islamske antikristove teorije, Dan 9,26, odlomek, ki govori o »ljudstvo princa, ki bo prišlo.« Čeprav gre le za eno vrstico, je njena teža v glavah mnogih zelo velika. Drugi razlog, da mnogi ne bodo upoštevali islamske antikristove teorije, je tradicija. Skepticizem pravzaprav spoštujem, saj nisem med tistimi, ki na tradicijo gledajo negativno. Naloga zvestih kristjanov je, da naslednjim generacijam posredujejo prave nauke in prakse, ki so jih prejeli od svojih očetov v veri. Tradicija je namenjena ohranjanju resnice in varovanju pred plazečimi se zmotami. Menim, da je treba vsakič, ko kdo odstopa od tradicije, tudi v majhnem obsegu, to storiti le po zelo skrbnem in molitvenem premisleku ter z veliko ponižnostjo. Če pa po preučitvi določenega izročila v pravem duhu, v ponižnosti in strahu pred Gospodom ugotovimo, da je to izročilo napačno, se je treba držati resnice in ne izročila. Potem ko sem leta preučeval ta odlomek od znotraj in od zunaj, se posvetoval s komentarji in mnenji mnogih drugih zvestih mož, preučil vse možnosti, lahko z gotovostjo rečem, da je tradicionalna rimskokatoliška razlaga Dan 9,26 napačna. Če ste tako kot jaz nekdo, ki se je dolgo časa držal tradicionalne razlage, a ste navdušeni nad resnico, če ste pripravljeni ponovno razmisliti o svojih prejšnjih predpostavkah, potem je bilo to poglavje napisano za vas.

Kdo je »ljudstvo princa, ki bo prišlo«

Kot sem že omenil, sem v zadnjih letih, ko sem javno razpravljал o islamski paradigmi konca časov, skoraj povsod naletel na skoraj refleksivno sklicevanje na Dan 9,26. Dr. Ron Rhodes v naslednjem komentarju izraža ugovor, kot sem ga slišal od več deset drugih preučevalcev prerokb:

... Sveto pismo zelo jasno pove, da bo antikristov imperij izhajal iz oživiljenega Rimskega cesarstva. Ko gledamo Daniela v njegovih spisih, zelo natančno govori o tem, da bo antikrist prišel iz ljudstva, ki je zavládalo Jeruzalemu in uničilo judovski tempelj. To se je zgodilo leta 70 po Kr. To niso bili muslimani, ki so premagali Jeruzalem.¹

Popolnoma razumem razloge za to misel, saj sem se tudi sam dolga leta opiral na to stališče. Toda šele, ko sem se lotil preučevanja odlomka z zgodovinsko-gramatičnega vidika, sem ugotovil, da je priljubljeno stališče napačno v obeh pogledih. Prva napaka je v tem, da nisem preučil zgodovinskih podatkov o dogodkih iz leta 70 po Kr. Druga napaka je v tem, da nisem upošteval gramatike dejanskega hebrejskega besedišča tega odlomka.

Zgodovinska napaka

V enovrstični prerokbi iz devetega poglavja Danielove knjige beremo naslednje:

... in ljudstvo princa, ki bo prišlo, bo uničilo mesto in svetišče ...

Dan 9,26

Čeprav so bile ponujene različne razlage natančnega pomena tega odlomka, večina meni, da nam ta prerokba pravi, da so določeni ljudje (ali ljudstva), ki so leta 70 po Kr. uničili Jeruzalem in tempelj, predniki ljudi, ki bodo v zadnjih dneh glavni privrženci antikrista (princa ali vladarja, ki bo prišel). V skladu s tem stališčem je treba vrstico razumeti tako:

Ljudstvo (glavni privrženci) princa (antikrista), ki bo prišel (v zadnjih dneh), bo uničilo mesto (Jeruzalem) in svetišče (judovski tempelj v 1. stoletju).

Večina verjame, da se uničenje »mesta in svetišča« nanaša na uničenje, ki se je zgodilo leta 70 po Kr., ko so rimske legije pod vodstvom generala Tita uničile judovsko prestolnico Jeruzalem in tempelj. Tako je velika večina učiteljev in učencev prerokovanja sklenila, da lahko rimska ljudstva iz leta 70 po Kr. prepoznamo kot prednike prihajajočih privržencev ali ljudi antikrista. Ker so bili vojaki rimski državljani, mnogi sklepajo, da bodo glavni sledilci antikrista v zadnjih dneh Evropejci na splošno ali še posebej Italijani. Ta predstava seveda izhaja iz dejstva, da so uničevalnim vojskam poveljevali rimski poveljniki (katerih prestolnica je bila v Rimu, v Italiji), pa tudi iz zmotnega prepričanja, da je bila večina rimskih vojakov Italijanov ali Evropejcev. Pravim »zmotno prepričanje«, saj tako zgodovinska pričevanja kot soglasje sodobnih znanstvenikov pravijo, da jih je bilo zelo malo izmed vojakov, ki so leta 70 uničili tempelj in Jeruzalem, dejansko Evropejcev. Dejansko, kot bomo videli, zgodovinska dejstva razkrivajo dramatično drugačno sliko.

Rekruti v rimski vojski

Na kratko o zgodovini: preden je Rimsko cesarstvo postalo imperij, se je imenovalo Rimska republika. Na začetku republike, ko se je razvijala v cesarstvo, je bila večina vojakov ali legionarjev, rekrutiranih za služenje v rimskih vojskah ali legijah, Italijanov iz Rima in bližnjih regij. Ko pa

se je cesarstvo precej razširilo, je postalo skoraj nemogoče, da bi celoten imperij sestavljali vojaki samo iz Italije. Italijanov je bilo preprosto premalo, da bi jih lahko razporedili po vsem velikem Rimskem cesarstvu, ki je obsegalo vso Evropo, severno Afriko in velik del Bližnjega vzhoda. Zato je cesar Avgust v začetku prvega stoletja izvedel vrsto korenitih reform, ki so povzročile dramatične spremembe v etnični sestavi rimske vojske. Po Avgustovih reformah leta 15 po Kr. je bil edini del rimske vojske, ki so ga še naprej sestavljali večinoma Italijani iz samega Rima, pretorijanska garda; elitna vojaška enota, katere naloga je bila posebej varovati cesarja in šotore generalov. Po Avgustovih reformah pa je bil preostali del vojske sestavljen iz vseh drugih kot italijanskih vojakov. Namesto tega so jo sestavljali t.i. provinciali ali državljani, ki so živeli v provincah – na zunanjem obrobju cesarstva, daleč od glavnega mesta Rima. »Provincializacija« vojske je veljala za vse rimske legije v tem obdobju, vendar je bila najbolj jasna in izrazita za vzhodne legije, ki so bile uporabljene za napad na Jeruzalem. To jasno potrjujejo tako starodavni zgodovinski zapisi kot tudi sodobna znanost. Preučimo nekaj dokazov.

Prva priča: Publij Kornelij Tacit

Publij Kornelij Tacit je bil senator in zgodovinar rimskega imperija, ki je veliko pisal o obdobju, ki ga obravnavamo. Ohranjeni deli njegovih dveh glavnih del – *the Annals and the Histories* (*Letopisi in Zgodovina*) – so postali pomemben vir informacij iz tega obdobja. Tacit v zvezi z rimskim napadom na Jeruzalem podrobno opisuje posamezne legije in ljudstva, ki so v glavnem sestavljala napadalno vojsko:

Tit Cezar ... je v Judeji osnoval tri legije, 5., 10. in 15. ... Tem je dodal 12. iz Sirije ter nekaj mož, ki so pripadali 18. in 3., ki jih je umaknil iz Aleksandrije. Te sile je spremljal ... močan kontingent Arabcev, ki so Jude sovražili z običajnim sovraštvom sosedov ... ²

Iz te reference lahko pridobimo več pomembnih informacij. Najprej

izvemo, da so bile rimske legije nameščene v Judeji, Siriji in Egiptu. Drugič, izvemo, da je poleg rimskih legij vojake spremljal tudi močan kontingent Arabcev, ki so sovražili Jude. Žal se je od prvega stoletja glede splošnega regionalnega sovraštva do judovskega ljudstva le malo spremenilo. Pravzaprav, kot bomo videli, je bilo prav to starodavno sovraštvo gonilni dejavnik pri razvoju dogodkov, ki so pripeljali do uničenja templja.

Druga priča: Jožef Flavij

Jožef Flavij, še en nenadomestljiv zgodovinar iz tega obdobja, potrjuje Tacitovo poročilo:

Tako je Vespazijan poslal svojega sina Tita, ki je po kopnem prišel v Sirijo, kjer je zbral skupaj rimske sile in precejšnje število pomočnikov od kraljev iz okolice.³

Jožef ponovno razkriva, da so bile rimske legije, ki so napadle Jeruzalem, nameščene v Siriji. Tam jih je Tit zbral, ko se je odpravljal proti judovski prestolnici. Prav tako podrobno navaja, da so za napad zbrali tudi »precejšnje število«³ pomožnih vojakov ali prostovoljcev iz Sirije in okoliških regij. Kasneje Jožef podrobno navaja tudi določeno število arabskih vojakov, ki so se pridružili napadalnim vojskam:

Tudi arabski kralj Malhus je poslal tisoč konjenikov poleg pet tisoč pešakov, med katerimi je bil največji delež lokostrelcev, tako da je celotna vojska, vključno s pomočniki, ki so jih poslali kralji, ter konjeniki in pešci, ko so bili vsi združeni skupaj, štela šestdeset tisoč.⁴

Število mož, ki so sestavljali legijo, se je sicer spreminjalo, vendar je v tem obdobju legija štela približno 5.000 mož. Tu vidimo, da je arabski kralj Malhus poslal dovolj pomožnih ali prostovoljnih vojakov, da so sestavljali več kot polno legijo.

Vzhodne legije

Zdaj si oglejmo posamezne legije, ki so bile uporabljene za napade na judovsko ljudstvo, in regije, kjer so bile nameščene v obdobju do leta 70 po Kr., ko je bil Jeruzalem uničen. Od šestih legij so bile vse nameščene na Bližnjem vzhodu. Spodaj je seznam legij in krajev, kjer so bile nameščene pred letom 70 po Kr.

Legija	Območje namestitve
V. Makedonska	Judeja
X. Fretensisova	Sirija
XV. Appoinarisova	Sirija
XVIII.	Egipt
III. Galska	Sirija
XII. Fulminataska	Mala Azija / Sirija

Vse te legije so bile sestavljene iz večine vzhodnih vojakov: Arabcev, Sircev, Egipčanov itd. Do leta 70 po Kr. so ne le v vzhodnih provincialnih legijah, ampak dobesedno v celotni vojski prevladovali »provincialci.«

Sodobni raziskovalci rimske zgodovine

Sodobni raziskovalci rimske zgodovine vsi temeljito potrjujejo trditev, da so bili leta do 70 po Kr. rimski vojaki skoraj izključno ne-italijanska ljudstva. Lawrence J. F. Keppie, preučevalec rimske zgodovine, to potrjuje, ko pravi:

»Po letu 68 po Kr. so bile legije ... sestavljene skoraj izključno iz provincialov.«⁵

Z drugimi besedami, po letu 68 po Kr. so bili vojaki v rimskih legijah skoraj izključno ne-italijanska ljudstva iz provinc na vzhodnem obrobju cesarstva. Keppie glede tega vprašanja ni osamljen. Pravzaprav njegovo stališče podpira soglasje sodobnih raziskovalcev Rimskega cesarstva. Antonio Santosuosso v knjigi *Storming the Heavens: Soldiers, Emperors, and Civilians in the Roman Empire* (Viharjenje v nebesih: Vojaki, cesarji in civilisti v Rimskem cesarstvu) trdi, da je bilo v prvi polovici 1. stoletja približno 49% vojakov Italijanov, do leta 70 n. št. pa se je to število zmanjšalo na približno enega od petih. Do konca 1. stoletja je bil le še 1% vojakov Italijanov.⁶ Dr. Sara Elise Phang, avtorica knjige *Roman Military Service, ideologies of discipline in the late Republic and early Principate*, (Rimska vojaška služba, ideologije discipline v pozni republiki in zgodnjem principatu) navaja, da naj bi bilo število Italijanov še manjše:

»Od začetka prvega stoletja do konca prvega in drugega stoletja se je novačenje močno premaknilo iz Italije v mejne pokrajine.«⁷

Dejansko, kot razkriva Phangova, se rimski znanstveniki danes strinjajo, da je bila velika večina vojakov, ki so napadli Jeruzalem, rekrutov iz vzhodnih provinc.

To, da so Italijane v tem obdobju v legijah vedno bolj nadomeščali provincialci, med znanstveniki ni več novost ... Na vzhodu, to je v Mali Aziji, Siriji in Egiptu, se zdi jasno, da je bilo lokalno rekrutiranje v času Avgusta [leta 14 po Kr.] v polnem teku. Do njegove smrti je le zelo majhno število legionarjev prihajalo iz Italije ali katere od zahodnih provinc ... Pod Neronom [leta 68 po Kr.], ko so vzhodne legije potrebovale dopolnitev ... je [Rim] iskal rekrute v Kapadokiji in Galaciji. To je bil nedvomno standarden postopek. [Vzhodne legije so bile večinoma sestavljene iz »orientalcev« (prebivalcev Bližnjega vzhoda)].⁸

Phang tudi tokrat ne pušča nobenega dvoma o vzhodni etnični sestavi legij leta 70 po Kr:

»Rimski javnosti se je vojska iz let 69-70 po Kr. verjetno zdela malo drugačna od vojske pod Julijem Cezarjem. Legionarji so nosili znano opremo in korakali za srebrno *akvilo*,^w njihove legije pa so nosile imena in nazive, ki so odražali njihov izvor in podvige iz prejšnjih dni. V resnici pa se je veliko spremenilo: vojska, ki je bila vojska Italijanov, je vse bolj postajala vojska provincialov, ki niso bili posebej zvesti ali povezani s senatom ali *rimskimi urbs (mesti)* ... Vse bolj so svoje interese začeli enačiti z interesi provinc, v katerih so bili nameščeni ... Do leta 69 je bilo v III. Galski, tako kot v drugih legijah, dolgo nameščenih na vzhodu, zelo veliko moških, rojenih v vzhodnih provincah.«⁹

III. Galska je bila ena od legij, ki so sodelovale pri uničenju Jeruzalema

Dr. Nigel Pollard, profesor rimske zgodovine na Univerzi v Oxfordu, v knjigi *Soldiers, Cities, and Civilians in Roman Syria (Vojaki, mesta in civilisti v rimski Siriji)* podrobno preučuje etnično pripadnost rimskih vojakov v vzhodnih provincah v prvem stoletju. Po pregledu najnovejših znanstvenih dognanj na to témo Pollard podrobno opiše dve možni stališči, ki razkrivata etnično pripadnost vojakov, do katerih se skušamo opredeliti. Obe stališči potrjujeta, da je bila velika večina vojakov, ki so uničili tempelj, predvsem Sircev, Arabcev in vzhodnih ljudstev. Po Pollardu prvo stališče trdi, da so po vladavini cesarja Nerona (leta 68)

»legionarji provincialnega rodu prekašali Italijane v razmerju približno štiri ali pet proti ena.«¹⁰

In to v zvezi s celotnim Rimskim cesarstvom, ne le na vzhodu. Drugo stališče, ki ga preučuje Pollard, trdi, da so bile vzhodne legije v celoti in izključno sestavljene iz vzhodnih provincialov:

»Legije s sedežem v Kapadokiji, Siriji in Egiptu so bile sestavljene iz rekrutov iz Male Azije, Sirije in Egipta.«¹¹

V obeh primerih ne dvomimo, da je večina vojakov, ki so napadli

w: Silver aquila: rimski orel, simbol rimske vojske.

Jeruzalem pod Titom, predstavljala ljudstva Bližnjega vzhoda in ne Evropejcev.

Preračunavanje števil

Vendar pa lahko dejansko izračunamo, kaj vsi ti podatki pomenijo za etnično sestavo »rimskih« vojsk, ki so napadle Jeruzalem. Jožef nam pove, da je

»celotna vojska, vključno s pomožnimi vojaki, ki so jih poslali kralji, ter konjeniki in pešci, ko so bili vsi združeni, štela šestdeset tisoč.«¹²

Ne pozabite, da je legija štela približno 5.000 vojakov. V napadu so sodelovale štiri polne in dve delni legiji. To bi pomenilo, da je bilo približno 25.000 mož, ki so bili polnopravni legionarji, preostalih 35.000 mož pa so bili bodisi prostovoljci bodisi pomožni vojaki. Pomožni vojaki so bili ne-rimski državljani, ki so bili zbrani z obrobja provinc. Jožef Flavij to potrjuje, ko pravi, da so bili pomožni vojaki, ki so jih poslali kralji, iz okolice Sirije, Male Azije in Arabije. Če so Pollardove višje ocene pravilne glede razlike pet proti ena vzhodnih vojakov v primerjavi z zahodnimi, potem bi to pomenilo, da v celotni napadalni vojski ni moglo biti več kot 5.000 zahodnih vojakov. Vseh preostalih 55.000-56.000 vojakov so bila vzhodna ljudstva. Pri tem so upoštevane najvišje ocene zahodnih vojakov. To bi pomenilo, da na enajst bližnjevzhodnih vojakov ni bil več kot en zahodnoevropski vojak. *Enajst proti enemu!* Vendar je bilo razmerje po vsej verjetnosti veliko višje; morda dvajset proti enemu?

Dodatni dokazi

Na koncu razprave Pollard navaja še zelo zanimivo informacijo:

Še en dokaz, da so bile sirske legije v flavijskem obdobju na nek način značilno »sirske«, izhaja iz Tacitove omembe III. Galske legije, ki vzhajajoče sonce pozdravlja »po sirske običaju« v letu 69 po Kr.¹³

Namig je seveda jasen: vojaki te legije so častili neko obliko sončnega božanstva. To je bilo značilno za prebivalce Bližnjega vzhoda, ki so skozi celotno starodavno zgodovino častili različna astralna božanstva. Tako so bili ti vzhodnjaški »rimski« vojaki dejansko fizični in do neke mere tudi duhovni predniki tistih, ki se danes klanjajo Alahu, bogu, ki ga najpogosteje predstavlja polmesec.

Zgodovinski dokazi so prepričljivi. Jožef je na drugem mestu zapisal, da je pod Neronom, nekaj let pred judovsko vojno, v Cezareji Maritimi, obalnem mestu v severnem Izraelu, izbruhnil spor med Judi in Sirci, ki so naseljevali to mesto. Ko je izbruhnil spopad, so se rimski vojaki postavili proti Judom in pomagali Sircem. Razlog za to je bil, kot piše Jožef, da so bili rimski vojaki dejansko etnični Sirci in so zato stali na strani Sircev.

Največji del rimske posadke je bil zbran iz Sirije, in ker so bili tako povezani s sirskim delom, so mu bili pripravljeni pomagati.¹⁴

Zaključni argumenti

Po preučitvi širokega vzorca dokazov antičnih zgodovinarjev in sodobnih znanstvenikov lahko z veliko gotovostjo sklepamo, da so bili »rimski« vojaki v vzhodnih provincah, ki so uničili Jeruzalem in tempelj, dejansko vzhodni narodi – prebivalci Male Azije, Sirije, Arabije in Egipta. Ponovno, bili so predniki sodobnih prebivalcev Bližnjega vzhoda. Ko pogledamo prerokbo iz Dan 9,26, vsekakor lahko razumemo, kako bi lahko na podlagi hitrega ali površnega branja te prerokbe sklepali, da bodo antikristovi privrženci Evropejci, vendar je po tem, ko smo zdaj opravili ustrezno skrbno delo, dokončali domačo nalogo in preučili dokaze, jasno, da je resničnost precej drugačna od tega, kar je bilo splošno in priljubljeno razumljeno.

Še zadnji ugovor

Toda stare navade in paradigme pogosto težko umrejo. Po tem, ko sva z Walid Shoebatom ta argument predstavila v najini knjigi *God's War on Terror: Islam, Prophecy and the Bible (Božja vojna proti terorizmu: islam, prerokba in Sveto pismo)*, sva naletela na ostro izpodbijanje najinih ugotovitev. Ena takšnih kritik je bila objavljena v reviji *Lamplighter Magazine*:

Dober primer Shoebatove zapletene logike lahko najdemo v njegovem poskusu, da bi razložil pomen Dan 9,26. Jasen pomen tega odlomka je, da bo antikrist prišel iz ljudstva, ki bo uničilo tempelj. Shoebat in Richardson trdita, da so bile rimske legije, ki so leta 70 po Kr. izvedle uničenje Jeruzalema in templja, sestavljene predvsem iz Arabcev, povečini Sircev in Turkov. Zato sklepata, da bo antikrist izšel iz Sircev ali Turkov in bo musliman. To je resnično lovljenje slamic v vetru! Ni pomembno, ali so bile legije sestavljene iz avstralskih aboridžinov ali ne, rimska vlada je bila tista, ki se je odločila uničiti Jeruzalem, rimska vlada je dala ukaze in rimski generali so izvedli uničenje. Rim je bil palica Božje sodbe in iz rimskega ljudstva bo izšel antikrist.¹⁵

Ali drugače: ta kritik je pripravljen priznati, da so bili rimski vojaki morda vzhodni narodi, vendar trdi, da to ni pomembno, saj so bili ti vzhodni narodi podrejeni italijanskim poveljnikom, ki so ne le želeli, ampak tudi ukazali uničenje Jeruzalema in templja. Tako je breme odgovornosti na rimskih oblasteh. Ta argument ima dve usodni težavi. Prva težava je, da ne upošteva dejanske slovnice odlomka. To je drugi način, zaradi katerega večina razlagalcev ni pravilno razlagala tega odlomka. Najprej si oglejmo to vprašanje, saj je ključnega pomena.

Slovnična napaka: Kaj pravzaprav navaja prerokba?

Še enkrat, na kratko, vrstica navaja naslednje:

... in ljudstvo princa, ki bo prišlo, bo uničilo mesto in svetišče.

Dan 9,26

Osredotočiti se moramo na besedo »ljudstva.« Če poiščemo pomen te besede (*am*) v hebrejščini, ugotovimo, da gre za etnično poimenovanje. Ne nanaša se na kraljestvo ali cesarstvo, pod katerim je živelo ljudstvo, temveč na samo ljudstvo. V Strongovem leksikonu je pomen besede *am* naveden kot: »ljudstvo, narod, osebe, pripadniki svojega naroda, rojaki, rojakinje, sorodniki, sorodstvo.« Wilhelm Gesenius, hebrejski leksikonograf, navaja osnovni pomen besede: »posamezne rase ali plemena ... rasa ali družina ... sorodstvo, sorodniki.« Ne gre za kraljestvo, temveč za raso. Toda ko dosledno preučujemo spise tistih, ki trdijo, da nam ta prerokba kaže na Rim ali Evropo, je temelj napake vedno neustrezno razumevanje besede *am*. Poglejmo naslednji komentar enega od bloggerjev, ki piše o prerokbah:

Angel Gabriel je Danielu izrecno pojasnil narodnost prihajajočega antikrista. To ni teorija, ampak trenutno neizpolnjena prerokba.

Pika. Antikrist BO PRIŠEL iz vrst ljudi, ki so leta 79 (citat) uničili mesto in svetišče. Antikrist BO PRIŠEL od potomcev rimskega ljudstva. **Pika.**¹⁶

Čeprav je popolno zaupanje v zanesljivost Svetega pisma občudovanja vredno, mora biti takšna gotovost tudi v skladu z dejansko slovnicno odlomka. Priljubljeno stališče spregleda to najpomembnejšo točko. Hebrejski učenjak Arnold Fruchtenbaum natančno povzame dejanski pomen te vrstice, ko pravi:

»samo tu imamo opravka s krvno linijo in ne z državo.«¹⁷

To razlikovanje med krvno linijo in državo je bistveno in ga ni mogoče spregledati. Če bi bil namen vrstice poudariti širše kraljestvo ali imperij, pod katerega so spadala ljudstva, bi lahko uporabili hebrejski besedi *mamlakah* (kraljestvo ali imperij) ali *goy* (narod). Vendar vrstica preprosto ne govori o tem. Namesto tega nas opozarja na etnično identiteto večine narodov, ki so sestavljali rimske legije. Jezik vrstice nam ne dopušča, da bi gledali na cesarstvo, ki je imelo oblast nad ljudstvi, ampak naj raje gledamo na sama ljudstva, ki so izvedla uničenje. Če se želimo podrediti odlomku, moramo izluščiti njegov pravi pomen (eksegeza) in se podrediti svojim ugotovitvam. Odlomka ne moremo prisiliti, da bi ustrezal našim stališčem (eizegeza), kljub temu kaj dejansko navaja.

Pomembno razlikovanje med državljanstvom in etnično pripadnostjo lahko pogledamo tudi pri apostolu Pavlu. Pavel je bil rimski državljan (njegova *mamlaka* je bil Rim), vendar to nikakor ne zmanjšuje dejstva, da je bil etnično Jud (njegovo ljudstvo *am* so bili Judje), (Apd 21,38-39; 22,1-3).

Da bi to pojasnili, si predstavljajte, da bi se nekega poznega večera sprehajal po nekem znanem ameriškem mestu in bi me oropali trije posamezniki. Ko pride policija, me vpraša, ali lahko identificiram napadalce.

»Seveda sem si vse tri zelo dobro ogledal,« trdim.

»Dobro,« odgovori policist: »Kako so bili videti? Kaj nam lahko poveste o njih?«

»No, bili so Američani,« odgovorjam.

Ker vem, da so Američani vseh oblik, velikosti in narodnosti, kaj točno sem povedal policiji? Nič. Kot vsi vemo, nam zgolj oznaka »Američan« ne pove skoraj ničesar o etnični pripadnosti posameznika. Nekdo je lahko Anglo-Američan, Azijat, Afro-Američan, Arabec ali morda še sto drugih vrst Američanov s pomišljaji. Podobno je bilo Rimsko cesarstvo konec prvega stoletja morda še bolj raznoliko kot današnje Združene

države Amerike. V Rimskem cesarstvu so živele številne skupine ljudi (*am*). Človek je bil lahko polnopravni državljani »Rima«, vendar je bil pripadnik številnih skupin ljudi. Lahko je bil germanski, judovski, galski, sirski, arabski, afriški ali ducat drugih etničnih skupin ali plemen in je bil še vedno polnopraven Rimljan. Če povemo naravnost, je vsaka trditev, da zgolj oznaka »Rimljan« zadostuje za opredelitev etnične identitete ljudstev, kot zahteva odlomek, popolna neumnost. Takšno zgodovinsko kratkovidno stališče ne bi bilo nič drugačno od trditve, da oznaka Američan lahko pomeni le etnično Angleža. Priljubljena je trditev, da Dan 9,26 nakazuje izključno na pripadnike italijanske ali evropske etnične pripadnosti, ne upošteva pa jasnega besedila in tako popolnoma izkrivlja njegov pomen.

Zgodovinska resničnost

Če se vrnemo k argumentu revije *Lamplighter Magazine*, da je etnična pripadnost narodov nepomembna, ugotovimo še eno težavo. Tokrat gre za zgodovinski zapis. Ali je bila rimska vlada tista, ki se je odločila uničiti judovski tempelj? Je bila res »rimska vlada tista, ki je izdala ukaze, in [rimski] generali, ki so izvedli uničenje«? Že malo domače naloge razkrije ravno nasprotno. Jožefovi zapisi to pojasnjujejo:

Tedaj je nekdo pritekel k Titu in mu povedal o tem požaru ... Tedaj je v veliki naglici vstal in stekel v sveto hišo, da bi ustavil požar; za njim so šli vsi njegovi poveljniki, za njimi pa v velikem začudenju tudi več legij; tako se je vnel velik hrup in nemir, kar je bilo naravno ob neurejenem gibanju tako velike vojske. Tedaj je Cezar z glasnim pozivom k vojakom, ki so se bojevali, in s signalom z desnico ukazal, naj ugasnejo ogenj.¹⁸

Kot klasični stereotip Italijana je videti, da Tit besno uporablja usta – in roke – za govorjenje. Toda kljub velikemu preplahu njihovega generala, kljub njegovemu besnemu kričanju in mahanju z rokami, vojaki niso ubogali Tita ali katerega koli od svojih poveljnikov. Bili so popolnoma odločeni, da se bodo borili proti Judom. Naslednji odlomek iz Jožefovih

Wars of the Jews (Vojn Judov) natančno razkriva, zakaj je bilo tako:

Ko je Tit domneval, da bi se hiša lahko rešila, je pohitel in skušal vojake prepričati, naj pogasijo ogenj ... Toda njihove strasti so bile večje kakor spoštovanja do Cezarja in strahu pred tistim, ki jim je to prepovedal, kakor je bilo tudi njihovo sovraštvo do Judov in naglica, da bi se z njimi borili, pretežka tudi zanje ... In tako je brez Cezarjevega odobravanja zgorela sveta hiša.¹⁹

Ali je lahko slika še bolj jasna? Za te vzhodne vojake sta bili skušnjava in priložnost za pobijanje Judov preprosto preveliki. Ko so lahko izbirali med zvestobo svojim poveljnikom in sovraštvom do Judov, so se z vsem srcem podredili svojemu »velikemu nagnjenju« k ubijanju Judov. Zadrževanje je bilo nemogoče. In končno, zadnja vrstica: »Tako je bila sveta hiša požgana brez Cezarjevega odobravanja« ne bi mogla biti bolj obremenjujoča za vsako trditev, da so rimski voditelji želeli ali ukazali uničenje templja. Tempelj ni zgorel po ukazu Rima; tempelj je tistega dne zgorel zaradi čistega antisemitskega sovraštva.

Izak in Izmael: starodavno sovraštvo

Tu se pojavlja starodavna resničnost. Vojaki niso ubogali svojih poveljnikov predvsem zaradi strastnega sovraštva, ki so ga gojili do Judov. Tako takrat kot danes so bila različna bližnjevzhodna ljudstva večinoma obsedena z demonskim sovraštvom do judovskega ljudstva. Tako kot je bilo sovraštvo glavni dejavnik, ki je spodbudil uničenje templja leta 70, je tudi danes sovraštvo prevladujoče čustvo okoliških islamskih narodov do judovskega ljudstva. In sovraštvo bo nedvomno glavni gonilni dejavnik, ko bodo vojske antikrista vdrle v Izrael. To sovraštvo je morda najbolj vidno v grozljivi epizodi, ki jo je zapisal Jožef. Ko so rimske vojske obkolile Jeruzalem, so se številni prebivalci odločali, da se bodo predali in zapustili mesto. Pri tem so mnogi pogoltnili vse zlate ali srebrne kovance, ki so jih imeli, v upanju, da jih bodo lahko dobili nazaj, ko bodo iz mesta pobegnili brez vsega drugega. Toda ko so se kot ne-bojujoči prosilci prišli predat rimskim vojakom, jih

je doletela strašna usoda. Sirski in arabski vojaki, ki so sestavljali rimske vojske, tega niso hoteli sprejeti. Namesto tega Jožef pravi, da so vojaki pobili tiste, ki so se želeli predati, v upanju, da bodo našli zlato ali srebro, ki so ga morda pogoltnili:

... množica Arabcev in Sircev je razkosala tiste, ki so prišli prosit, in jim preiskala trebuhe. Prav tako se mi ne zdi, da bi Jude doletela kakšna hujša nesreča od te, saj so v eni noči tako razkosali približno dva tisoč dezertarjev.²⁰

Opazite, da so med različnimi ljudstvi, ki so oblegala Jeruzalem, prav Sirci skupaj z Arabci pohabljali Jude, ki so poskušali pobegniti.

Zaključek

Na koncu naj povem, da nas prepričljivi dokazi starodavnih zgodovinarjev in sodobnih znanstvenikov opozarjajo na etnično identiteto »rimskih«¹ ljudstev, ki so uničila Jeruzalem in tempelj: to so bili predniki muslimanskih ljudstev, ki danes prevladujejo na celotnem območju. To je tisto, na kar nas usmerja odlomek. Glavni privrženci antikrista, »prihajajočega princa«, bodo ljudstva Bližnjega vzhoda.

Kot smo že omenili, ima evropska antikristova teorija najpomembnejšo podporo prav v tej vrstici iz Dan 9,26. In kot smo zdaj videli, je evropska antikristova teorija zgrajena na temelju hlapov. Navsezadnje odlomek, ki ga je večina iskala kot najmočnejšo podporo evropskemu antikristu, dejansko ponovno kaže na Bližnji vzhod, tako kot vsi drugi odlomki v vseh prerokih.

1 Dr. Ron Rhodes v intervjuju z Dr. Davidom Reaganom in Nathanom Jonesom na njunem blogu: http://www.lamblion.com/files/publications/blog/blog_QuickQA-Will-the-Antichrist-Come-From-the-Ottoman-Empire.pdf xxx ne dela.

2 Tacit *The History New Ed edition Book 5.1* Editor: Moses Hadas (Zgodovina Nova izdaja Knjiga 5.1 Urednik: Moses Hadas), Prevajalca: Alfred Church, William Brodribb (Modern Library; New York, 2003).

- 3 Flavij Jožef, *The Complete Works of Josephus, The Wars Of The Jews Or The History Of The Destruction of Jerusalem (Celotno delo Jožefa, Judovske vojne ali zgodovina uničenja Jeruzalema)* III. knjiga, 1. poglavje, 3. odstavek.
- 4 Flavij Jožef *Wars of the Jews (Vojna Judov)*, III. knjiga, 4. poglavje, 2. odstavek.
- 5 Lawrence J.F. Keppie, *Legions And Veterans: Roman Army Papers 1971-2000 (Legije in veterani: Rimski vojaški zapisi 1971-2000 xxx napaka)*, (Franz Steiner Verlag, 2000), str. 116.
- 6 Antonio Santuoso, *Storming the Heavens: Soldiers, Emperors, and Civilians in the Roman Empire (Viharjenje v nebesih: Vojaki, cesarji in civilisti v Rimskem cesarstvu)*, (Westview Press, 2001), str. 97-98.
- 7 Sara Elise Phang, Ph.D. *Roman Military Service, ideologies of discipline in the late Republic and early Principate (Rimska vojaška služba, ideologije discipline v pozni republiki in zgodnjem principatu)*, (Cambridge University Press, 2008), str. 19.
- 8 Phang, str. 57-58.
- 9 Phang, str. 44.
- 10 Dr. Nigel Pollard, *Soldiers, Cities, and Civilians in Roman Syria (Vojaki, mesta in civilisti v rimski Siriji)*, (University of Michigan Press, 2000), str. 114.
- 11 Pollard, str. 115.
- 12 Jožef, *Wars (Vojne)*, 3. knjiga, 4. poglavje, 2. odstavek.
- 13 Pollard, str. 116.
- 14 Jožef, *Wars (Vojne)*, 2. knjiga, xxx napaka poglavje, 7. odstavek.
- 15 Dr. David Reagan, *Lamplighter Magazine*, januar 2009.
- 16 <http://eschatologytoday.blogspot.com/2010/02/another-nail-inislamic-antichristal.html> xxx ne dela
- 17 Radijski intervju z Billom Salusom, avtorjem knjige Israelstine.
- 18 Jožef, *Wars (Vojne)*, knjiga 6, poglavje 4.
- 19 Jožef, *Wars (Vojne)*, knjiga 6, poglavje 4.
- 20 Jožef, *Wars (Vojne)*, knjiga 5, poglavje 13.

8. poglavje

Dan 8

Mali rog

Prehajamo na osmo poglavje Daniela, poglavje, ki se začne z vzponom Medijsko-Perzijskega kraljestva in konča z Antiohom IV. Epifanom, najvidnejšo predpodobo antikrista v Svetem pismu. Osmo poglavje Daniela je treba razumeti kot razširitev iste zgodbe, ki se odvija v drugem in sedmem poglavju Daniela. V drugem poglavju Daniela smo slišali o uničujočem in osvajalskem islamskem kalifatu, iz katerega bo v zadnjih dneh izšla spremenjena različica islamskega kalifata. Sedmo poglavje Daniela pripoveduje isto zgodbo, vendar dodaja nove informacije o antikristu, imenovanem »mali rog«, ki se bo pojavil iz nekdanjega islamskega kalifata in bo sprva prevzel nadzor nad tremi kraljestvi, sčasoma pa jih bo obvladoval deset. V osmem poglavju Daniela se zgodba še bolj razvije in razplete ter nas seznani s številnimi značilnostmi in dejanji prihajajočega antikrista.

Osmo poglavje Daniela

Osmo poglavje Daniela pripoveduje o še eni od Danielovih fascinantnih vizionarskih izkušenj. V času videnja je Daniel v mestu Susa, glavnem mestu Eláma v današnjem Iranu, približno 321 km vzhodno od Babilona.

Čeprav nekateri komentatorji domnevajo, da je bil Daniel dejansko v Susi, morda na diplomatski misiji, se zdi, da besedilo odlomka nakazuje, da je bil tam le s pomočjo svoje vizionarske izkušnje:

Videl sem v videnju in pripetilo se je, ko sem gledal, da sem bil v [mestu] Suze, v palači, ki je v provinci Elám, in videl sem v videnju in bil sem pri reki Uláj. Dan 8,2

Medijsko-Perzijsko kraljestvo

Videnje se začne s prikazom vzpona moči Medijsko-Perzijskega kraljestva, ki bo osvojilo Babilonsko kraljestvo. V sedmem poglavju Daniela je bilo Medijsko-Perzijsko kraljestvo prikazano kot medved. Tu pa je Medijsko-Perzijsko kraljestvo prikazano kot oven z dvema rogovoma, od katerih je eden daljši od drugega:

Potem sem povzdignil svoje oči, videl in glej, tam pred reko je stal oven, ki je imel dva rogova in dva rogova sta bila visoka. Toda eden je bil višji kakor drug in višji je prišel zadnji. Videl sem ovna bosti proti zahodu in proti severu in proti jugu, tako, da noben zverník ni mogel stati pred njim niti tam ni bilo nikogar, ki bi lahko osvobodil iz njegove roke, temveč je počel glede na svojo voljo in postal velik.

Dan 8,3-4

Neenakomerni rogovi se jasno ujemajo z povešeno stranjo medveda iz sedmega poglavja Daniela. John Walvoord pravi:

Prikaz dveh rogov, ki predstavljata dva glavna vidika Medijsko-Perzijskega kraljestva, to je Medijce in Perzijce, je zelo natančen, saj so bili Perzijci, ki so prišli zadnji in jih je predstavljal višji rog, tudi pomembnejši in močnejši.¹

Identifikacija ovna kot Medijsko-Perzijskega kraljestva je nedvomna, saj ga kasneje kot takega prepozna angel Gabriel:

Oven, ki si ga videl, ki je imel dva rogova, sta kralja Medije in Perzije.

Dan 8,20

Ko se je Medijsko-Perzijsko kraljestvo povzpelo na oblast, je osvojilo zahod proti današnji Turčiji, Siriji, Libanonu in Grčiji, sever proti današnjemu severnemu Iranu, Čečeniji, Gruziji, Armeniji in Azerbajdžanu ter jug proti današnjemu Iraku, Izraelu in Egiptu.

Aleksandrov grški imperij

Nato videnje začne govoriti o prehodu med Medijsko-Perzijskim kraljestvom in Aleksandrovim grškim imperijem. Ta imperij je prikazan kot kosmata koza, ki ji iz glave štrli en velik rog. Ta kozel se ujema z leopardom iz sedmega poglavja Daniela. Izstopajoči enojni rog predstavlja Aleksandra Velikega:

Ko sem preudarjal, glej, je od zahoda prišel kozel na obličje celotne zemlje, tal pa se ni dotaknil, in kozel je imel med svojimi očmi opazen rog. Ta je prišel k ovnu, ki je imel dva rogova, ki sem ga videl stati pred reko in stekel k njemu v razjarjenosti svoje moči. Videl sem ga približevati se ovnu in prevzet je bil z gnevom zoper njega in udaril ovna ter zlomil dva njegova rogova. V ovnu pa ni bilo moči, da bi obstal pred njim, temveč ga je vrgel dol k tlom in ga poteptal, in nikogar ni bilo, ki bi mogel ovna osvoboditi iz njegove roke.

Dan 8,5-7

Aleksander popolnoma uniči Medijsko-Perzijskega ovna, ki se ne more braniti. Kot piše v odlomku, nihče ni mogel rešiti Medijsko-Perzijskega kraljestva pred vojaško močjo Aleksandra Velikega.

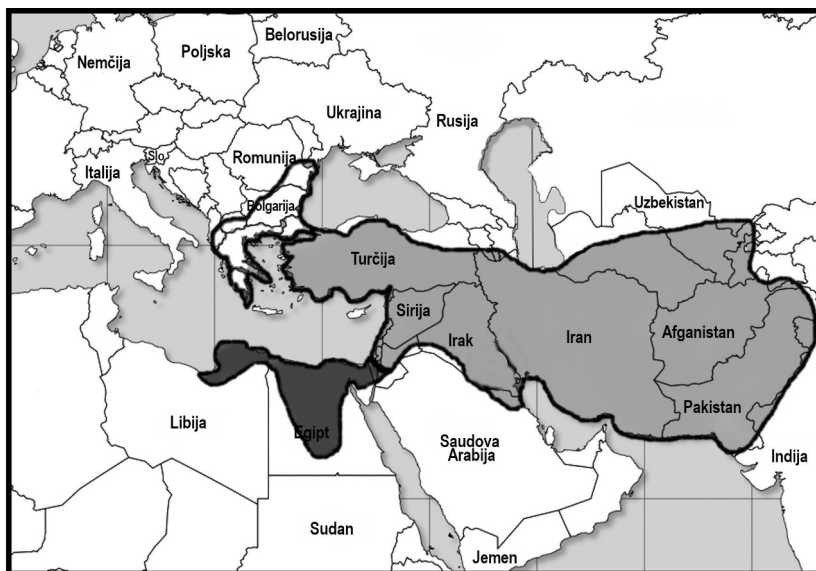
Nasledniki

Nato je prikazana Aleksandrova smrt, ko je kozlov rog »zlomljen.« Na njegovem mestu zrastejo štirje rogovi, ki predstavljajo štiri generale, ki so nasledili Aleksandra. Ti se pogosto imenujejo diadohi (nasledniki).

Zato je kozel postal zelo velik, in ko je bil močan, je bil veliki rog zlomljen in za tem so prišli gor štirje opazni, [razdeljeni] proti štirim vetrovom neba. Dan 8,8

Štirje rogovi se ujemajo tudi s štirimi krili leoparda iz sedmega poglavja Daniela. Tako kot v primeru Medijsko-Perzijskega kraljestva tudi angel Gabriel ne pušča dvoma o pomenu kozla in njegovih rogov:

Razmršen kozel je kralj Grčije, in velik rog, ki je med njegovimi očmi, je prvi kralj. Torej ta je bil zlomljen, medtem ko so štirje vstali namesto tega; štiri kraljestva bodo vstala iz naroda, toda ne v njegovi moči. Dan 8,21-22

Slika 10: Selevkidsko in ptolemajsko kraljestvo leta 275 pr. Kr.

Vojne diadohov (naslednikov)

Kmalu po Aleksandrovi smrti, leta 323 pr. Kr., so se začele vojne med nasledniki (diadohi), ki so s prekinitvami trajale naslednjih petdeset let. Po približno dvajsetih letih med-dinastičnih spopadov sta se kot prevladujoča vladarja nad večino nekdanjega Aleksandrovega grškega imperija pojavila dva kralja ali dinastiji. Večje izmed dveh kraljestev je bilo Selevkidsko kraljestvo na severu, ki je vladalo na območjih današnje Turčije, Sirije, Libanona, Iraka, Irana, Afganistana in Pakistana. Na jugu pa je bilo Ptolemajsko kraljestvo, ki je vladalo Egiptu, Libiji in Sudanu. Čeprav so se zaradi časa, smrti in vojn meje teh dveh kraljestev nenehno premikale, so se splošna oblika in regije naslednjih sto let razmeroma dobro ujemale.

Antioh IV. Epifan

Leta 175 pr. Kr. je Antioh IV. Epifan, sin kralja Antioha III., zasedel prestol Selevkidskega kraljestva. Antioh je omenjen kot »mali rog«:

Iz enega izmed njih je prišel majhen rog, ki je postal silno velik, proti jugu in proti vzhodu in proti prijetni deželi. Dan 8,9

Steven R. Miller v *New American Commentary on Daniel (Novem ameriškem komentarju Daniela)* potrjuje, da je »mali rog« Antioh IV. Epifan:

To pomeni, da bo iz ene od delitev grškega kraljestva izšel kralj nenavadnega pomena. Znanstveniki se strinjajo, da ta mali rog predstavlja osmega vladarja Selevkidskega grškega kraljestva, Antioha IV. Epifana (175-163 pr. Kr.).³

Pet let po tem, ko je leta 170 pr. Kr. prevzel nadzor nad Selevkidskim kraljestvom, je na jugu izbruhnil spor med Antiohom in kraljem Ptolemajem VI. Kralj Ptolemaj VI. je zahteval vrnitev južne Sirije.

Zaradi tega je Antioh izvedel preventivni napad na Ptolemaja in osvojil ves Egipt razen mesta Aleksandrije. Tudi kralj Ptolemaj je bil ujet. Antioh je v strahu pred vojaškim odzivom Rimljanov dovolil kralju Ptolemaju, da še naprej vlada, vendar le kot marionetni kralj. Dve leti pozneje, leta 168 pr. Kr. je Antioh vodil drugi napad na južno kraljestvo. Medtem ko je bil Antioh v Egiptu, se je v Izraelski deželi razširila govorica, da je bil ubit. Sledil je upor, v katerem je odstavljeni véliki duhovnik Jazon zbral enoto 1.000 vojakov in nepričakovano napadel mesto Jeruzalem. Ko pa se je Antioh vračal na sever in izvedel za upor, je napadel Jeruzalem in usmrtil približno štirideset tisoč Judov ter jih prav toliko prodal v suženjstvo. Ti dogodki so opisani v drugi apokrifni knjigi Makabejcev:

Ko se je to zgodilo, je prišlo v kraljevo srce, da je mislil, da se je Judeja spuntala, zato je v besu odšel iz Egipta in z orožjem zavzel mesto, in ukazal svojim bojevnikom, naj ne prizanašajo tistim, ki jih srečajo, in naj pobijajo tiste, ki so se povzpeli na hiše. Tako so pobijali mlade in stare, pobijali moške, ženske in otročiče, pobijali device in dojenčke. V treh dneh je bilo umorjenih osemdeset tisoč ljudi, od tega štirideset tisoč umorjenih v spopadu, in nič manj prodanih kot ubitih.

2 Mkb 5,11-14

Ti dogodki so privedli do upora Makabejcev, zaradi katerega se je Antioh ostro odzval proti judovskemu ljudstvu. Antioh je prepovedal judovstvo, odpravil judovska vsakodnevna žrtvovanja in celo žrtvoval prašiča na oltarju v judovskem templju ter razpršil njegove sokove po templju, da bi ga oskrnil. Poleg tega je Antioh judovske praznike zamenjal s pijanskim praznikom bakanalij in prisilil Jude, da so čistili Bakha, boga užitka in vina. Antioh je prepovedal tudi obrezovanje in branje Tore ali katerega koli hebrejskega pisma. Ko se je neka mati skrivaj uprla Antiohu in dala obrezati svoja dva dečka, je ta vse tri skupaj, z glavo naprej, vrgel čez najvišji zid v Jeruzalemu na trd kamniti tlak spodaj. V 2 Mkb 7,3-5 je opisan celo primer, ko je Antioh odrezal jezike sedmim sinovom iz iste družine in jih nato dal vse žive speči na velikem ravnem železu, medtem ko jih je njihova mati morala gledati.

Šele po tem je bila končno umorjena tudi mati dečkov. Teodoret iz Kira, škof vzhodne Cerkve iz petega stoletja, je prav tako komentiral številne velike prekrške, ki jih je Antioh storil zoper judovski tempelj:

Ko je upor postal resnejši, je prišel Antioh in pobil večino pobožnih, drznil pa si je celo vstopiti v tempelj; ko je vstopil, je izropal ves tempelj in si prisvojil zaklade, vse daritve, kelihe, sklede in posode, zlato mizo, zlato kadilnico, zlate svečnike, skratka vse pripomočke za bogoslužje. Poleg tega je postavil oltar Zevsu, napolnil vse mesto z maliki in vse prisilil k žrtvovanju, sam pa je na božanskem oltarju žrtvoval prašiča in ga poimenoval po Zevsu z Olimpa.⁴

Vsa ta grozodejstva so opisana, ko se v Danielovem videnju odvija kariera »malega roga«:

Ta je postal velik, celó do nebeške vojske, in ta je vrgel dol nekatere izmed vojske in od zvezd k tlom in poteptal nad njimi. Da, poveličeval je samega sebe, celo do princa vojske in z njim je bilo odvzeto dnevno žrtvovanje in prostor njegovega svetišča je bil vržen dol. In dana mu je bila vojska zoper dnevno žrtvovanje zaradi prestopka in ta je vrgel resnico dol k tlom in to izvedel in uspel. Dan 8,10-12

Antioh kot predpodoba antikrista

Antioh IV. Epifan je nedvomno eden največjih predpodob antikrista v celotnem Svetem pismu. Te prerokbe o Antiohu IV. Epifanu se torej uresničujejo tako v zgodovini kot tudi v prihodnosti. Dogodke, ki jih je izvedel Antioh, kot so podrobno opisani v osmem poglavju Daniela, bo v zadnjih dneh do neke mere odražal antikrist. Tega stališča se držijo številni učenjaki in komentatorji:

- John Walvoord pravi: »Ta odlomek, čeprav se je izpolnil pri Antiohu, je značilen tudi za opis prihodnje vloge prihajajočega antikrista, človeka greha, diktatorja vsega sveta v zadnjih treh letih in pol pred drugim prihodom.«⁵

- Tim Lahaye in Ed Hindson navajata: »Opis Antioha IV. Epifana kot malega roga iz Dan 8,9-13.23-25 in »podla oseba« iz Dan 11,21-35 ga označuje kot predpodoba malega roga (antikrista) ... podobnosti, ki jih imata Antioh in antikrist, so presenetljive in vzpostavljajo tipološko povezavo med obema osebama.«⁶
- H. C. Leupold, znani poznavalec Stare zaveze, prav tako vidi Antioha kot predpodobo antikrista, prerokbe iz osmega poglavja pa naj bi imele neposreden pomen za zadnji čas: »Kralj Antioh je videti kot nekakšen starozavezni antikrist, podoben velikemu antikristu; zrušitev in oskrnitev svetišča bosta ustrezala podobnim izkušnjam velike stiske. Če se tega zavedamo, poglavje izgubi svojo izoliranost od današnjih dogodkov in se pokaže kot tipično v zelo določenem smislu.«⁷
- Gleason L. Archer ugotavlja podobnosti med Antiohom iz osmega poglavja Daniela in antikristom iz sedmega poglavja Daniela: »Tudi (Dan 8) je nekoliko podoben (Dan 7) po vsebini in načinu predstavitve, saj tudi ta prikazuje zaporedne svetovne imperije kot divje zvernike; vrhunec pa doseže tiran, opisan kot »mali rog.«⁸

Kontekst končnih časov

Obstaja več zelo tehtnih razlogov, zakaj učenjaki v dejanjih Antioha IV. Epifana, zapisanih v osmem poglavju Daniela, vidijo jasno preroško napoved prihajajočega antikrista. Prvi razlog je preprosto ta, da angel Gabriel Daniela neposredno obvesti o končnem kontekstu vizije:

Zaslišal sem človeški glas med bregovoma Ulája, ki je zaklical in rekel: »Gabriel, stôri temu človeku, da razume videnje.« Tako se je približal, kjer sem stal. Ko je prišel, sem bil prestrašen in padel na svoj obraz, toda rekel mi je: »Razumi, oh človeški sin, kajti *videnje bo ob času konca*.« Torej, ko je govoril z menoj, sem bil v globokem spanju,

s svojim obrazom proti tlom, toda dotaknil se me je in me postavil pokonci. Rekel je: »Glej, dal ti bom spoznati kaj bo v zadnjem koncu ogorčenja, kajti ob določenem času bo konec.« Dan 8,16-19

Lahaye in Hindson v zvezi s posebno besedno zvezo »času bo konec« (hebrejsko: *èt-qetz*) govorita o končnem pomenu:

Izraz »času bo konec« (hebr. *èt-qetz*) v Danielu (8,17.19; 11,35; 12,4,6.9.13) xxx napaka se tako kot v ostalih delih Stare zaveze razlikuje od izraza »poznejši dnevi« (*àcharit hayamim*), (2,28; 10,14). Oba izraza sta eshatološka, vendar se le *èt-qetz* nanaša izključno na končno eshatološko obdobje ali dogodek ... Poudarek na »času bo konec« in »zadnjem koncu ogorčenja« razkriva, da bodo dogodki, ki se nanašajo na Antiohovo preganjanje judovskega ljudstva in oskrnitev templja – in torej proti Bogu, »knezu knezov« – doživeli svojo končno izpolnitev z antikristom med stisko ... Antikrist je počel veliko stvari, ki jih bo počel prihodnji antikrist, in tako vzpostavil preroški vzorec za to, kar bo prišlo.⁹

Podobnosti med Antiohom in antikristom

Poleg dejstva, da angel Gabriel neposredno navaja, da je končni kontekst videnja konec časov, so znanstveniki opazili tudi številne podobnosti med Antiohom in prihajajočim antikristom, kar še dodatno potrjuje končni kontekst tega videnja, ki se nanaša na konec časov. Upoštevajte naslednje presenetljive podobnosti:

1. Tako Antioh kot antikrist sta omenjena s simboliko majhnega roga. Medtem ko je antikrist označen kot »drug, majhen rog« (Dan 7,8), je tudi Antioh označen kot »majhen rog« (Dan 8,9).
2. Tako Antioh kot antikrist sta velika preganjalca Božjega ljudstva. Medtem ko bo antikrist, »preganjal svete Najvišjega«, ki »so mu dani v roke« (Dan 7,25), je tudi o Antiohu rečeno, da »bo izvrstno uničeval in uspeval bo in izvajal in uničil bo mogočnega in svéto ljudstvo.« (Dan 8,2).

3. Tako Antioh kot antikrist sta upodobljena kot osebi »krutega obličja« (8,23) ali z »arogantnim pogledom« (7,20). Kot komentira Miller, »Oba opisa pomenita krutost in surovost.«¹⁰
4. Antioh in antikrist se povzdigujeta. Medtem ko bo antikrist »govoril velike besede zoper Najvišjega« (Dan 7,25), je tudi za Antioha rečeno, da se bo v svojem srcu povzdigoval ... Stal bo tudi zoper Princa princev« (Dan 8,25).
5. Tako Antioh kot antikrist imata veliko moč, ki prihaja neposredno od Satana. O antikristu je rečeno, da je prihod brezpravnega po Satanovem delovanju z vso močjo, znamenji in lažnimi čudeži (2 Tes 2,9). Posebej je rečeno, da bo Satan, zmaj, dal svojo »oblast zverniku« (Raz 13,4), antikrist pa bo »tako storil v večini oporišč s tujim bogom« (Dan 11,39). O Antiohu je bilo rečeno: »Njegova moč bo mogočna, toda ne z njegovo lastno močjo.« (Dan 8,24),
6. Antioh in antikrist bosta uničevalca ljudi. Za antikrista je rečeno, »da naj bi podoba zvernika tako govorila kakor povzročila, da naj bi bili pobiti vsi, ki ne bi oboževali podobe zvernika.« (Raz 13,15). Apostol Janez v videnju vidi: »tri nečiste duhove, podobne žabam. Kajti to so duhovi hudičev, ki delajo čudeže, ki gredo do kraljev zemlje celotnega sveta, da jih zberejo na bitko tistega vélikega dne Boga Vsemogočnega.« (Raz 16,13-14). xxx napaka O Antiohu je bilo rečeno: »uničil bo mogočnega« (Dan 8,24).
7. Tako Antioh kot antikrist sta mojstrska prevaranta. Za antikrista je rečeno, da bodo njegovo kariero zaznamovali »z vso močjo in znamenji ter lažnimi čudeži« (2 Tes 2,9). Med antikristovo vladavino bo »te ki prebivajo na zemlji« zavedel z lažnimi »čudeži« (Raz 13,14). Antioh ima zmožnost »razumevanja temnih razsodb« (Dan 8,23) in s »svojo strategijo bo tudi povzročil, da bo prebrisanost uspevala v njegovi roki« (Dan 8,25).

8. Tako Antioh kot antikrist sta opredeljena kot ponosna in arogantna. Za antikrista je rečeno, da bo imel usta, in »govoril velike besede zoper Najvišjega« (Dan 7,8.11.25). O Antiohu je rečeno: »poveličeval se bo v svojem srcu« (Dan 8,25).
9. Antioh in antikrist bosta za dosego svojih ciljev uporabila lažni mir. Medtem ko bo antikrist z Izraelom sklenil lažni mirovni sporazum (Dan 9,27), xxx napaka je o Antiohu rečeno: »vstopil bo miroljubno in kraljestvo dosegel z laskanji.« (Dan 11,21.24), »in z mirom bo uničil mnoge« (Dan 8,25).

Vsekakor bi lahko izpostavili še druge podobnosti med Antiohom IV. Epifanom in antikristom in različni komentatorji so to tudi storili. Toda kljub očitnemu preroškemu napovedovanju antikrista v Antiohu in kljub navedenemu kontekstu odlomka v zadnjem času, so se številni učenjaki in učitelji preroštva trudili uskladiti »majhnega roga« iz osmega poglavja Daniela z »majhnim rogom« iz sedmega poglavja Daniela. Težave jim povzroča splošna, a napačna predpostavka, da mali rog ali antikrist iz sedmega poglavja Daniela izvira iz Rimskega cesarstva, medtem ko mali rog iz osmega poglavja Daniela izvira iz Bližnjega vzhoda. S tem navideznim protislovjem se spopada Steven Miller v svojem komentarju Daniela:

Težave ima tudi pogled na dvojno izpolnitev, v katerem sta prerokovana tako Antioh kot antikrist. Na primer, antikrist prihaja iz Rima in ne iz Grčije kot Antioh.¹¹

A čeprav je Miller pri tem našel težavo, se ta problem popolnoma razreši, če se zavedamo, da drugo in sedmo poglavje Daniela ne kažeta na Rimsko cesarstvo, temveč na islamski kalifat. Območja islamskega kalifata in okrepljenega Selevkidsko-ptolemajskega kraljestva Antioha IV. Epifana sta ista. Ko razumemo, da se drugo in sedmo poglavje Daniela nanašata na islamski kalifat, potem se vsa Danielova videnja gladko združijo in zgodovinske težave razlagalcev so razrešene.

Ne glede na to, ali gre za drugo, sedmo ali osmo poglavje Daniela, vsi trije preroški odlomki kažejo na to, da bo končno antikristovo kraljestvo vstalo iz Bližnjega vzhoda.

-
- 1 John Walvoord, *Daniel: The Key To Prophetic Revelation (Daniel: Ključ do preroškega razodetja)*, (Chicago, IL, Moody, 1989), str. 182.
 - 2 Moody *Atlas of the Bible (Moodyjev atlas Svetega pisma)*, (Chicago, IL, Moody 2009), str. 208-209.
 - 3 Steven R. Miller, *Daniel, The New American Commentary: An Exegetical and Theological Exposition of Scripture (Daniel, novi ameriški komentar: Eksegetska in teološka razlaga Svetega pisma)*, (Nashville, TN, Broadman & Holman, 1994), str. 224.
 - 4 Teodoret iz Kira, kot je navedeno v *Ancient Christian Commentary on the Bible, Volume XIII, Daniel and Ezekiel (Starokrščanski komentarji Svetega pisma, XIII. zvezek, Daniel in Ezekiel)*, (Westmont, IL, Intervarsity, 2008), str. 251.
 - 5 John Walvoord, *Every Prophecy of the Bible (Vsaka svetopisemska prerokba)*, (Colorado Spring, CO, Cook Communications, 2004), str. 242.
 - 6 Tim Lahaye, Ed Hindson *The Popular Bible Prophecy Commentary (Popularni komentar svetopisemskih prerokb)*, (Eugene, OR, Harvest House, 2007), str. 239.
 - 7 H.C. Leupold, *Exposition of Daniel (Razlaga Daniela)*, (Grand Rapids, MI, Baker, 1969), str. 361.
 - 8 Gleason L. Archer Daniel, *Expositor's Bible Commentary, Volume 7, Daniel (Pojasnjevalni svetopisemski komentar, 7. zvezek, Daniel)*, (Grand Rapids, MI, Zondervan, 1985), str. 96.
 - 9 Lahaye in Hindson, str. 239.
 - 10 Miller, str. 237.
 - 11 Miller, str. 232.

9. poglavje

Dan 10–11

Severni kralj

Kot smo že videli v vsej Danielovi knjigi, vsaka prerokba govori o prihodu antikrista in njegovega kraljestva, vendar vsaka naslednja prerokba nadgrajuje prejšnjo, vse skupaj se prepletajo, vendar v vsakem odlomku dodajo nove pomembne informacije. Tako kot je drugo poglavje Daniela (Nebukadnezarjev kip) skoraj popolnoma vzporedno s sedmim poglavjem Daniela (štirje zverniki), tako je tudi enajsto poglavje Daniela kot prerokba skoraj popolnoma vzporedno z osmim poglavjem Daniela. Obe prerokbi sledita padcu Medijsko-Perzijskega kraljestva v imperij Aleksandra grškega, njegovi poznejši razdelitvi na štiri naslednike in vzponu Antioha IV. Epifana, preroške predpodobe antikrista.

Deseto poglavje Daniela: angelski glasnik

Vizija iz enajstega poglavja Daniela se pravzaprav začne v desetem poglavju Daniela, kjer je opisano Danielovo srečanje z angelskim bitjem. V enajstem poglavju je vizija razložena. Razodetje se začne z Danielovim prvim srečanjem z angelom:

Na štiriindvajseti dan prvega meseca, medtem ko sem bil ob bregu velike reke, ki je Hidekel [reka Tigris], takrat sem povzdignil svoje oči in pogledal in glej, neki mož, oblečen v platno, čigar ledja so bila

opasana s finim zlatom iz Ufaza. Tudi njegovo telo je bilo podobno berilu in njegov obraz kakor videz bliskanja in njegove oči kakor ognjene svetilke in njegovi lakti in njegova stopala podobna barvi zlošččenega brona in glas njegovih besed podoben glasu množice. Samo jaz, Daniel, sem videl videnje ... Dan 10,4-7

V štirinajsti vrstici angel Danielu razkrije končni kontekst videnja:

Rekel mi je: »Oh Daniel, silno ljubljen mož, razumi besede, ki ti jih govorim in stoj pokončno, kajti sedaj sem poslan k tebi.« ... Sedaj sem prišel, da ti dam razumevanje, kaj bo doletelo tvoje ljudstvo v zadnjih dneh, kajti videnje je še za mnoge dni.« Dan 10,11; 11,14

Ta točka je bistvenega pomena. Podobno kot osmo poglavje Daniela ima prerokba zgodovinski pomen in pomen za zadnji čas. Dvoslojno razlago priznavajo praktično vsi futuristični komentatorji:

- Hieronim pravi: »da se končni pomen prerokbe nanaša na to, kaj se bo zgodilo z izraelskim ljudstvom, ne v bližnji prihodnosti, ampak v zadnjih dneh, to je ob koncu sveta.«¹
- Gleason L. Archer pravi: »angel začne Danielu razlagati usodo hebrejskega ljudstva do zadnjih dni ... Videnje presega njegovo starost in se nanaša na zadnje obdobje svetovne zgodovine, preden bo Sin človekov prišel v veliki moči, da na zemlji vzpostavi Božje kraljestvo.«²
- LaHaye in Hindson navajata, da »prerokbe enajstega poglavja obravnavajo dogodke bližnje prihodnosti (tiste, ki so se zgodovinsko izpolnili) ... in dogodke daljne prihodnosti (tiste, ki so se izpolnili eshatološko) – vzpon malega roga iz četrtega kraljestva – antikrista.«³
- John Walvoord pravi: »Izraz v zadnjih dneh je pomemben kronološki izraz, povezan s preroškim programom, ki se razkriva v Danielovi knjigi ... in se razširi ter doseže vrhunec z drugim prihodom Jezusa Kristusa na zemljo.«⁴

- Steven R. Miller pravi: »V prihodnosti« se prevod hebrejskega *béahârîṭ hayyāmîm* običajno prevaja kot »v zadnjih dneh.« Običajno ta besedna zveza opisuje dogodke, ki se bodo zgodili tik pred prihodom Božjega kraljestva na zemljo in vključno z njim ... Vrhunec zgodovinskega predogleda, ki ga je podal angel, je prihodnje Božje kraljestvo.«⁵

Potem ko je angel Danielu razložil končni pomen in namen videnja, začne nato razlagati dogodke v zvezi z neposredno prihodnostjo Medijsko-Perzijskega kraljestva in njegovim padcem do njegovega zavzetja s strani Aleksandra Velikega:

Sedaj ti bom pokazal resnico: »Glej, v Perziji bodo vstali še trije kralji, četrti pa bo mnogo bogatejši kakor oni vsi ... Vstal bo mogočen kralj, ki bo vladal z velikim gospostvom in počel glede na svojo voljo.

Dan 11,2-3

Kot smo že videli v osmem poglavju Daniela, bo Aleksandrova prezgodnja smrt povzročila, da bo njegov imperij razpadel med njegove štiri naslednike:

Ko bo vstal, bo njegovo kraljestvo zlomljeno in razdeljeno bo proti štirim vetrovom neba, in ne k njegovemu potomstvu niti glede na njegovo gospostvo, ki mu je vladal, kajti njegovo kraljestvo bo izpuljeno, celo za druge poleg teh.

Dan 11,4

V vrsticah 5-20 sledi zelo podroben prikaz zgodovinskih spopadov med dvema najpomembnejšima dinastijama nekdanjega Aleksandrovega imperija: Selevkidi na severu in Ptolemajsko dinastijo na jugu. Strokovnjak za Staro zavezo, John C. Whitcomb o vrsticah 5-20 pravi:

»Ta izjemno natančna prerokba boja med različnimi dediči Aleksandrovega imperija se osredotoča na Ptolemaja I. Soterja (323-283 pr. Kr.) in njegove naslednike v Egiptu (tj. kralje na jugu) ter Selevka I. Nikatorja (312-281) in njegove naslednike v Siriji (tj. kralje na severu).«⁶

V vrsticah 21-35 je opisana kariera Antioha IV. Epifana, »malega roga« iz osmega poglavja Daniela, osmega vladarja severnega Selevkidskega kraljestva:

V njegovi lastnini bo vstala podla oseba, ki ji ne bodo dali časti kraljestva, toda vstopil bo miroljubno in kraljestvo dosegel z laskanji.

Dan 11,21

Glavni poudarek zgodbe je še vedno zgodovinski spopad med Selevkidskim kraljestvom na severu in Ptolemajskim kraljestvom na jugu:

Z veliko vojsko bo razvnel svojo moč in svoj pogum zoper južnega kralja, in južni kralj bo razvnet v bitko z veliko in mogočno vojsko, toda ne bo obstal, kajti zoper njega bodo napovedali naklepe.

Dan 11,25

Vrstice 33-35 zaključujejo razpravo o Antiohu z nekaj spodbudami glede vzdržljivosti judovskega ljudstva pod Antiohovim preganjanjem, ki je močna napoved vztrajnosti, ki bo potrebna v zadnjih dneh.

Antikrist

Razprava o zgodovinskem razpletu spopada med Selevkidskim kraljestvom pod vodstvom Antioha in Ptolemajskim kraljestvom na jugu se konča s 35. vrstico. Čeprav se nekateri učenjaki s tem stališčem ne strinjajo, pa konservativni futuristični učenjaki na splošno priznavajo, da 35. in 36. vrstica označujeta prehod med predpodobo, Antiohom in njegovo podobo v zadnjih dneh, antikristom:

- Hieronim o judovski in krščanski razlagi tega odlomka v četrtem stoletju pravi: »Judje verjamejo, da se ta odlomek nanaša na antikrista ... tudi mi razumemo, da se ta odlomek nanaša na antikrista.⁷

- John Walvoord govori o prelomu iz zgodovinskega v končni čas, ki se začne s 36. vrstico: »Na začetku 36. vrstice lahko opazimo oster prelom v prerokbi, ki ga uvede izraz končni čas iz 35. vrstice. Do te točke se je preroštvo, ki se nanaša na perzijski in grški imperij, izpolnilo z neverjetno natančnostjo. Od 36. vrstice dalje pa nastopi povsem drugačna situacija.«⁸
- Robert D. Culver, nekdanji profesor Stare zaveze in hebrejščine na Grace Theological Seminary, v svojem delu *Daniel and the Latter Days (Daniel in zadnji dnevi)* razpravlja o prehodu od Antioha k antikristu v 36. vrstici: »Moje mnenje (po večini nedavnih predmilenijskih komentatorjev) je, da se napoved nanaša na Antioha od 21. do 35. vrstice. Od 36. vrstice naprej pa na antikrista z oznako »kralj, ki bo vladal z velikim gospodstvom in počel glede na svojo voljo«, ki je téma prerokbe do konca 11. poglavja. Z zgoraj omenjenim stališčem, da je Antioh opisan v vrsticah 21–35 in da je podrobno opisana zgodovina značilna za prihodnjo antikristovo kariero ... «⁹
- Dr. Thomas Ice prav tako potrjuje, da je to mnenje široko sprejeto: »Skoraj vsi futuristi verjamejo, da se je Dan 11,1–35 izpolnil v preteklosti, predvsem v drugem stoletju pr. Kr. Kralj severa in juga v vrsticah 1–35 se jasno nanaša na »spor med Ptolemajci in Selevkidi.«¹⁰

Zato se učenjaki na splošno strinjajo, da med 35. in 36. vrstico pride do prehoda od predpodobe (Antioha) do podobe (antikrista). Tu vidimo, da je antikrist tisti, ki bo delal, kar se mu zljubi, ali po svoji volji. Kot smo videli v osmem poglavju Daniela, je samovšečen in aroganten. Neposredno bo izrekal bogokletne besede proti skoraj vsakemu bogu in še posebej proti Jahveju, edinemu resničnemu Bogu. Čeprav ta vrstica pravi, da bogokletno preklinja vse bogove, bomo v naslednjih vrsticah videli, da obstaja en poseben bog, katerega spoštuje. In nazadnje vidimo, da mu bo vse, kar počne, dobro uspevalo, dokler se ne bo končalo »ogorčenje«, ko se bo Jezus vrnil in hitro končal njegovo bogokletje:

Kralj pa bo počel glede na svojo voljo in poviševal se bo in se povelečeval nad vsakega boga in govoril bo osupljive stvari zoper Boga bogov in uspeval bo, dokler ne bo dovršeno ogorčenje, kajti to, kar je določeno, bo storjeno.

Dan 11,36

Vrstice 37-39 vsebujejo bistvene informacije o značaju in sistemu verovanja antikrista. Razpravo o teh vrsticah bomo zaenkrat odložili in za podrobno obravnavo tega vprašanja uporabili celotno naslednje poglavje. Za zdaj se bomo do zaključka prerokbe osredotočili na 40. vrstico. Vrstica 40 nam pove, da je kontekst tega zadnjega dela prerokbe konec časov.

Ob času konca bo južni kralj pritisnil nanj in severni kralj bo prišel proti njemu kot vrtničast veter, z bojnimi vozovi in s konjeniki in z mnogimi ladjami in vstopil bo v dežele, jih preplaval in prešel.

Dan 11,40

Komentatorji so si glede identitete severnega kralja v tem primeru različni. Čeprav so si učenjaki enotni glede identitete kralja severa v šestih prejšnjih sklicih na Selevkidske kralje, so si glede identitete kralja severa v 40. vrstici različni. Nekateri, tako kot jaz, menijo, da je jasno, da je kralj severa antikrist. Drugi pa menijo, da je kralj severa v 40. vrstici antikristov sovražnik in zaveznik kralja juga.

Zgodovinski pogled: kralj severa kot antikrist

Med tistimi, ki severnega kralja enačijo z antikristom, so tudi komentatorji iz zgodnje Cerkve in sodobnega časa: »zgodovinski pogled«:

- Hipolit, Irenejev učenec, v svojem *Treatise on Christ and Antichrist (Razprava o Kristusu in antikristu)* iz 2. stoletja, kralja severa enači z antikristom.¹¹
- Laktancij v 3. stoletju navaja: »Iz Sirije bo vstal kralj, rojen iz hudega duha, rušilec in uničevalec človeškega rodu, ki bo skupaj

s seboj uničil vse, kar je ostalo od prejšnjega zla ... poskušal bo uničiti Božji tempelj in preganjati pravično ljudstvo.«¹²

- Tudi Teodoret iz Kira v 4. stoletju opredeljuje antikrista kot kralja severa: »Kralj juga se bo boril proti tistemu, ki se imenuje kralj severa ... Antioh, ki je bil po naključju predpoda antikrista, se je prav tako imenoval kralj severa. Ko ga bo kralj juga zapletel v boj, bo proti njemu krenil z množico in močnimi silami na kopnem in na morju ter dosegel zmago.«¹³
- Gleason L. Archer po preučitvi alternativnega stališča pravi: »Zdi se, da je veliko bolj preprosto in prepričljivo, če za »kralja severa« v tej vrstici štejemo nič drugega kot mali rog, antikrista, ki se bo pojavil v zadnjem času.«¹⁴
- G. H. Lang, čigar komentar k Danielu je prejel najvišjo pohvalo in potrditev v predgovoru F. F. Brucea, pravi: »Ker naj bi se antikrist dvignil s sirskega območja, nas prerokba seveda vodi v to državo (kralj severa) in k njenemu tekmeču, Egiptu (kralj juga). V Danielovem času in še dolgo po njem sta bili Sirija (izraz je zdaj omejen na majhno državo severno od Palestine) in tista, ki jo zdaj imenujemo Asirija, sirsko kraljestvo, ki je nekaj časa vladalo do meja Indije.«¹⁵
- Edward J. Young, nekdanji profesor Stare zaveze na Westminster Theological Seminary, pravi: »... bitke med jugom in severom očitno kažejo na to veliko bitko ob koncu dobe. Nasprotnika sta antikrist in kralj juga, ki bitko začne s tem, da se odpravi nadenj.«¹⁶
- Steven R. Miller se strinja: »Iz opisa »kralja severa« je jasno razvidno, da je to nihče drug kot antikrist.«¹⁷
- Geoffrey R. King, britanski minister in pisatelj, pravi: »mislim, da je to kralj severa, asirski kralj ... Ekvivalent zverniku iz Razodetja.«¹⁸

- C. F. Keil, nemški teolog in hebraist, trdi, da: »v vrsticah 40-43 ne beremo o vojni sovražnega kralja (antikrista) proti kralju juga in kralju severa.«¹⁹
- Britt Gillette, priljubljena blogerka, ki piše o prerokbah, pravi: »Enajsto poglavje Daniela ... jasno povezuje antikrista s severnim kraljestvom razdeljenega grškega kraljestva. Temu kraljestvu je vladal eden od Aleksandrovih generalov, Selevk, ki je vladal območjem Sirije, Mezopotamije in Perzije. Zato lahko upravičeno domnevamo, da bo antikrist na nek način povezan s tem geografskim območjem Bližnjega vzhoda.«²⁰

Priljubljen pogled: Trije kralji

V nasprotju z zgodovinskim pogledom danes mnogi menijo, da odlomek opisuje tri ločene kralje. To priljubljeno stališče pravi, da je severni kralj antikristov sovražnik.

- Leon Wood v svojem komentarju Daniela priznava razpravo med učenjaki in ugotavlja, da kralj severa ni antikrist, temveč ruski voditelj.²¹
- Tim Lahaye in Ed Hindson v svojem *Popular Bible Prophecy Commentary (Priljubljenem komentarju svetopisemskih prerokb)* pravi: »Antikristova kampanja se bo na koncu osredotočila na Izrael (Dan 11,41), vendar bo moral premagati dvojni napad južnega in severnega kralja (vrstice 40-44), preden bo lahko dosegel svoj cilj (vrstica 45). Očitno bosta ta dva kralja/naroda sklenila zavezništvo proti antikristu in ga skupaj napadla.«²²
- John C. Whitcomb pravi: »Kralj juga mora biti torej še bodoči egipčanski vladar, če sklepamo po prejšnji uporabi tega izraza v tem poglavju in po jasnih navedbah v Dan 11,42. Verjetno bo eshatološki egipčanski vladar v zavezništvu s kraljem severa (kot je današnja Rusija?) sprožil diverzantski udarec in se »spopadel

z njim,« torej s »kraljem, ki bo vladal z velikim gospostvom in počel glede na svojo voljo« (antikristom).²³

- Robert Culver pravi: »Do te točke se neposredni del poglavja ukvarja s kraljem juga (Egipt), kraljem (Antiohom) severa (Sirija) in njunimi medsebojnimi spopadi ter z Izraelom. Tu pa je samovoljni kralj tretja stran, v konfliktu z obema kraljema.«²⁴

Težave s priljubljenim pogledom

Po splošnem mnenju Dan 11,36–45 opisuje tri kralje: (1) antikrista, (2) kralja severa in (3) kralja juga. Kralja severa in kralja juga obravnavajo kot skupna zaveznika proti antikristu. Ne le, da je ta pogled v nasprotju z mnenji zgodnje Cerkve, ampak je tudi v nasprotju z jasnim potekom in širšim kontekstom odlomka. Tako v osmem poglavju Daniela kot v enajstem poglavju Daniela je Antioh IV. Epifan jasno predstavnik antikrista. S tem se strinjajo vsi učenjaki. Vendar je bil Antioh kot zadnji zgodovinski kralj Selevkidskega kraljestva tudi zadnji kralj severa. Ko učenjaki preučujejo številne značilnosti, opise, dejanja in nazive Antioha IV. Epifana, zapisane v osmem in enajstem poglavju Daniela, jih vse pripisujejo antikristu. Med njimi so opisi Antioha kot:

- Mali rog (Dan 7,8; 8,9).
- Uničevalec in preganjalec Božjega ljudstva (Dan 7,25; 8,24; Raz 13,13–15).
- Tisti, ki svojo moč prejema od Satana (Dan 8,24; 11,39; 2 Tes 2,9; Raz 13,4).
- Bogokletnež. (Dan 8,25; 7,8.11.25).
- Aroganten in samovšečen. (Dan 7,8.11.25; 8,2).
- Podla oseba (Dan 11,21).
- Oskrunitelj judovskega templja.
- Strogega obraza, besnega obraza (Dan 7,20; 8,23).

- Manipulator, ki uporablja prevaro, da bi pridobil oblast (Dan 8,23.25; 2 Tes 2,9; Raz 13,14).
- Tisti, ki uporablja lažni mir, da bi dosegel zmago (Dan 8,25; 11,21.24).

Vsi ti opisi veljajo tako za Antioha IV. Epifana kot za antikrista. Toda glede njegovega naziva kralja severa, vladarja Selevkidskega kraljestva, splošno mnenje antikrista nenadoma ločuje od tega naziva. Bizarna posledica je, da Antioh IV. Epifan velja za predpodobo antikrista in hkrati za podobo antikristovega največjega sovražnika. Toda kako je lahko oboje? To preprosto nima nobenega smisla. Poleg tega sta kralj severa in kralj juga, ki sta v zgodovinskem delu prerokbe sovražnika, nenadoma postala zaveznika proti antikristu. Kot navajata Lahaye in Hindson:

»dva kralja/naroda bosta sklenila zavezništvo proti antikristu in ga skupaj napadla.«²⁵

Celo J. Paul Tanner, zagovornik priljubljene teorije treh kraljev, priznava problematičnost in protislovnost tega stališča:

Ena od možnih slabosti tega stališča je rahlo neskladje s prejšnjim delom poglavja. Zdi se, da teorija o treh kraljih nakazuje, da se »kralja severa« in »kralja juga« v sovražnosti proti antikristu postavljata skupaj, medtem ko je prejšnji del poglavja prikazoval oba kralja v medsebojnem sporu.²⁶

Tanner ima popolnoma prav in njegova iskrenost je osvežujoča. Ta pogled dobesedno izkrivlja zgodovinsko podobo (sovražniki) v njegovo popolno nasprotje (zavezniki). Kje je utemeljitev za takšen popoln preobrat za 180°? Kljub široki priljubljenosti je to stališče nedosledno in brez jasnega smisla. Pozorni preučevalci Svetega pisma bi ga morali zavrniti. Toda kaj je podlaga za to stališče? Kako je toliko sicer odličnih razlagalcev prišlo do tega sklepa? Odgovor je preprost. Ker večina razlagalcev prihaja k odlomku z napačno predpostavko o rimskem ali

evropskem antikristu, ko enajsto poglavje Daniela razkrije, da bo antikrist izšel iz območja Turčije, Sirije in Iraka (Selevkidsko kraljestvo) in tako ne morejo uskladiti vseh besedil in tako izsilijo nenaravno branje besedila. Tako Leon Wood navaja:

Oznaka »kralj severa« ni ustrezna oznaka za antikrista, saj njegova država, Rim, ni severno od Palestine. Vendar pa se ruski vladar dobro prilega, saj je Rusija neposredno na severu, Moskva pa je na skoraj neposredni črti sever-jug z Jeruzalemom.²⁷

Medtem ko celotno enajsto poglavje Daniela govori o bližnjevzhodnem imperiju, Wood, Whitcomb in številni drugi nenadoma brez kakršne koli utemeljitve, razen nejasne usmeritve »sever«, splošnega izraza, ki bi lahko imel širok pomen, namesto tega vidijo rusko vojaško silo. To je klasičen primer čistega spekulativnega pretiravanja. Tu lahko vidimo, kako napačna domneva o rimskem antikristu vodi v kopičenje napak, ki kvarijo razlago tega odlomka in še nekaterih drugih. Namesto tega v skladu z najjasnejšim in najpreprostejšim razumevanjem besedila, v soglasju z zgodnjo Cerkvijo in tudi s prevladujočim bližnjevzhodnim poudarkom vseh prejšnjih preroških odlomkov, sklepamo, da je naziv kralj severa naziv, ki se uporablja za opis antikrista. Ta naziv je v Dan 11 uporabljen sedemkrat (vrstice 6, 7, 8, 11, 13, 15 in 40). Prvih šestkrat se nanaša na različne kralje Selevkidskega kraljestva. V 40. vrstici pa je antikrist zadnjih dni, kot Antioh IV. Epifan, omenjen tudi kot kralj severa, ki bo prav tako vladal različici Selevkidskega kraljestva zadnjih dni. To stališče je razumno, preprosto in jasno in razrešuje težave, protislovja in napetosti, ki so pestile številne razlagalce.

Osvajalec iz severa

Če se vrnemo nazaj k besedilu, nam je povedano, da bo antikrist napadel Izrael, omenjen kot »veličastna dežela«, in številne druge države, vendar bodo Edóm, Moáb in Amónovi sinovi rešeni njegovih osvajanj. Zaradi razvrstitve teh treh starodavnih narodov in njihove dokaj neposredne

povezave s sodobno Jordanijo, mnogi komentatorji menijo, da sodobna Hašemska kraljevina Jordanija ne bo podlegla antikristovim osvajanjem:

Vstopil bo tudi v veličastno deželo in mnoge dežele bodo premagane, toda te bodo pobegnile iz njegove roke, celó Edóm, Moáb in prvenec Amónovih sinov. Dan 11,41

Po vstopu v Izrael bo antikrist osvojil tri narode: Egipt, Libijo in Kuš, kar ustreza sodobni islamski republiki Sudan.

Svojo roko bo iztegnil tudi nad dežele in egiptovska dežela ne bo ubežala. Toda imel bo oblast nad zakladi iz zlata, srebra in nad vsemi dragocenimi egiptovskimi stvarmi in Libijci in Etiopijci [Kuš; sedanji Sudan] bodo pri njegovih korakih. Dan 11,42-43

Stari kristjani so verjeli, da so trije narodi, Egipt, Libija in Sudan, primerljivi s tremi rogovi, ki jih bo antikrist v skladu z Dan 7,8 najprej izkoreninil. Hipolit je v svoji *Treatise on Christ and the Antichrist* (*Razpravi o Kristusu in antikristu*) zapisal:

In pod tem ni bil označen nihče drug kot antikrist ... Pravi, da je on izpulil tri rogove pri korenini, to so trije kralji Egipta, Libije in Etiopije, ki jih je odrezal na bojnem polju.²⁸

Hieronim vidi tudi Egipt, Libijo in Sudan kot tri rogove, ki bodo prvi padli v roke antikrista:

Zadnje poglavje tega videnja razlagamo tako, da se nanaša na antikrista in navaja, da bo med svojo vojno zoper Egipčane, Libijce in Etiopce [Kuš; sedanji Sudan] razbil tri od desetih rogov ...²⁹

Nato ga nekje sredi antikristovih osvajanj močno vznemirijo govorice s severa in vzhoda. Kaj točno so te govorice, lahko samo ugibamo. Domnevamo pa, da se te govorice nanašajo na premike velikih vojsk, morda iz Rusije na severu in Kitajske na vzhodu:

Toda novice iz vzhoda in iz severa ga bodo vznemirile, zato bo šel naprej z veliko razjarjenostjo, da uniči in popolnoma odpravi mnoge.

Dan 11,44

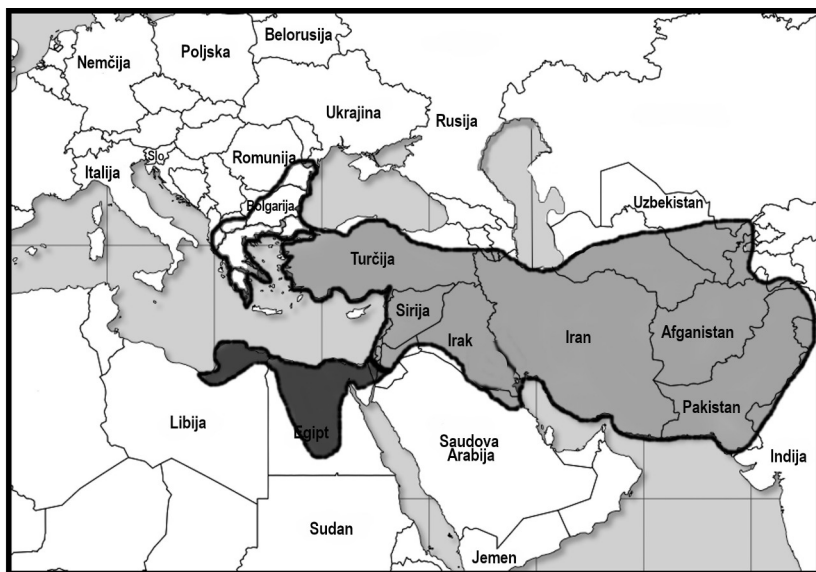
Nazadnje je antikrist upodobljen kot tisti, ki si je postavil »svoje kraljevske šotore« v Izraelski deželi, kjer je opisan kot tisti, ki prihaja »do svojega konca«:

Zasadil bo šotorska svetišča svoje palače med morjem in veličastno sveto goro, vendar bo prišel do svojega konca in nihče mu ne bo pomagal.

Dan 11,45

Preroške posledice za prihodnost

V osmem poglavju Daniela je Antioh IV. Epifan glede svojega značaja in dejanj proti ljudem in izraelski deželi predpodoba antikrista. V enajstem poglavju Daniela je Antioh ponovno obravnavan kot predpodoba antikrista. Tokrat je to glede na vojne, v katere se bo vključil, in regijo, iz katere bo izšel. Kot smo videli, so na to gledali tudi prvi kristjani. Posledice te prerokbe v zvezi s tako imenovano arabsko pomladjo so očitne. V prihodnjih dneh in letih moramo pričakovati, da se bo iz splošne regije Turčije, Sirije ali Iraka pojavil severni voditelj, ki bo povezan s Selevkidskim kraljestvom. Drugi južni voditelj se bo pojavil v Egiptu. Južni voditelj se bo spopadel s severnim voditeljem, kar bo privedlo do obsežnega vojaškega spopada. Egipt bo padel v roke severnega voditelja. Libija in Sudan (Kuš) se bosta nato podredila severnemu voditelju. Nato bo sedem drugih narodov iz regije prostovoljno podprlo severnega voditelja / antikrista in njegov nastajajoč imperij. Ta oživiljeni / oblikovani imperij je tisti, ki je bil v drugem poglavju Daniela prerokovan kot stopala iz železa in ila, v sedmem poglavju Daniela pa kot deset rogov. To bo končni antikristov imperij, ki bo zatrl Božje ljudstvo po vsej regiji in v večjem delu zemlje, preden ga bo popolnoma uničil Jezus Mesija.

Slika 11: Selevkidsko kraljestvo na severu in Ptolemajsko kraljestvo na jugu (ok. 275 pr. Kr).

30

- 1 Hieronim, citirano v *Ancient Christian Commentary on the Scriptures Volume XIII (Starokrščanski komentar Svetega pisma XII. zvezek)*, (Dowers Grove, IL, IVP, 2008), str. 278.
- 2 Gleason L. Archer, Jr. *The Expositors Bible Commentary, Volume 7, Daniel - Minor Prophets (Razlagalni svetopisemski komentar, 7. zvezek, Daniel – Mali preroki)*, (Zondervan, Grand Rapids, 1985), str. 125.
- 3 Tim Lahaye, Ed Hindson *The Popular Bible Prophecy Commentary (Priljubljeni komentar svetopisemskih prerokb)*, (Eugene, OR, Harvest House, 2007), str. 258.
- 4 John Walvoord, *Daniel: The Key To Prophetic Revelation (Daniel: ključ do preroškega razodetja)*, (Moody, Chicago, 1989), str. 248.
- 5 Stephen L. Miller, *Daniel: The New American Commentary Series (Daniel: Serija novih ameriških komentarjev)*, (Nashville, TN, Broadman and Holman, 1994), str. 286-287.

-
- 6 Whitcomb, *Daniel: Everyman's Bible Commentary (Daniel: Komentar Svetega pisma za vsakogar)*, (Chicago, Moody Press, 1985), str. 148.
 - 7 Hieronim, *Ancient Christian Commentary on the Scriptures Volume XIII (Starokrščanski komentar Svetega pisma, XIII. zvezek)*, (Dowers Grove, IL, IVP, 2008), str. 298.
 - 8 Walvoord, str. 270.
 - 9 Robert D. Culver, *Daniel and the Latter Days (Daniel in zadnji dnevi)*, (Fleming H. Revell Co).
 - 10 Thomas Ice, Ezekiel 38 in 39 Part XXVII (Ez 38 in 39, XXVII. del), <http://www.pre-trib.org/data/pdf/Ice-Ezekiel3839Part271.pdf>
 - 11 Kot je navedeno v *Antichrist booklet (Antikristova knjižica)*, str. 35.
 - 12 Laktancij, *Divine Institutes (Božji inštituti)* 7,17, leta 307.
 - 13 Teodoret iz Kira, Komentar o Dan 11,40, citirano v *Ancient Christian Commentary on the Scriptures Volume XIII (Starokrščanski komentar Svetega pisma, XIII. zvezek)*, (Dowers Grove, IL, IVP, 2008), str. 301.
 - 14 Gleason L. Archer, Jr. *The Expositors Bible Commentary, Volume 7, Daniel - Minor Prophets (Razlagalni svetopisemski komentar, 7. Zvezek, Daniel – Mali preroki)*, (Zondervan, Grand Rapids, 1985), str. 147.
 - 15 G.H. Lang, *The Histories and Prophecies of Daniel (Zgodovine in Danielove prerokbe)*, (London, Paternoster, 1930), str. 158.
 - 16 Edward J. Young, *The Prophecy of Daniel (Danielova prerokba)*, (Grand Rapids, WM. B. Eerdmans, 1949), str. 251.
 - 17 Miller, str. 309.
 - 18 Geoffrey R. King, *Daniel: A Detailed Explanation of the Book (Daniel: podrobna razlaga knjige)*, (Ilford, Midnight Cry, 1966), str. 235.
 - 19 C. F. Keil, *Commentary on The Old Testament: Volume 9, The Book of Daniel (Komentar k Stari zavezi: Daniel: 9. zvezek, Danielova knjiga)*, (Peabody, MA, Hendrickson, 2006), str. 808.
 - 20 Britt Gillette, *The Nationality of the Antichrist (Narodnost antikrista)* <http://www.raptureready.com/featured/gillette/ac2.html> xxxxxx
 - 21 Leon Wood *A Commentary on Daniel (Komentar o Danielu)*, (Grand Rapids, MI, Zondervan, 1963), str. 280-315.
 - 22 Lahaye, Hindson str. 262.
 - 23 Whitcomb, str. 155.
 - 24 Robert Duncan Culver, *Daniel and the Latter Days (Daniel in zadnji dnevi)*, (Chicago, IL, Moody Press, 1977), str. 180.
 - 25 Lahaye, Hindson str. 262.

- 26 J. Paul Tanner, Daniel's ›King of the North‹: Do We Owe Russia and Apology? (Danielov ›kralj severa‹: Ali smo Rusiji dolžni opravičilo?), JETS 35/3 (september 1992) 315-328.
- 27 Wood, str. 308-309.
- 28 Hipolit, Treatise on Christ and Antichrist (Razprava o Kristusu in antikristu) 25.
- 29 Hieronim, citirano v *Ancient Christian Commentary on the Scriptures Volume XIII (Starokrščanski komentarji Svetega pisma, XIII. zvezek)*, (Dowers Grove, IL, IVP, 2008), str. 302.
- 30 *Moody Atlas of the Bible (Moodyjev atlas Svetega pisma)*, (Chicago, IL, Moody 2009), str. 208-209.

10. poglavje

Dan 11

Teologija antikrista

Bo trdil, da je Bog?

V prejšnjem poglavju smo preučili del enajstega poglavja Daniela, ki je izpostavil regijo, iz katere bo izšel antikrist, in njegov preroški naziv »kralj severa.« Zdaj se moramo vrniti k vrsticam 36-39, da bi razumeli, kaj odlomek pravi o religiji ali teologiji antikrista. V prejšnjem poglavju smo obravnavali 36. vrstico, ki antikrista prikazuje kot samovoljnega, samopovzdigovalnega, ki bogokletno obrekuje vsakega boga, še posebej pa Jahveja, edinega resničnega Boga. V naslednjih vrsticah bo sicer jasno, da antikrist preklinja svetopisemskega Boga in tudi skoraj vse druge bogove, vendar pa je en poseben bog, ki ga antikrist spoštuje. Oglejmo si odlomek:

Niti se ne bo oziral na Boga svojih očetov, niti na željo žensk, niti na kateregakoli boga, kajti poveličeval se bo nad vse. Toda v svoji lastnini bo spoštoval boga sil, in boga, ki ga njegovi očetje niso poznali, bo častil z zlatom, srebrom, dragocenimi kamni in prijetnimi stvarmi.

Dan 11,37-38

Tu je nekaj zelo pomembnih trditev o verskih pogledih antikrista. Pogosto sem slišal, da so kristjani podali dogmatične izjave o verskih prepričanjih antikrista, ki so temeljile na posameznem delu tega

odlomka, medtem ko so druge dele zanemarili. Slišal sem na primer, da je citirano: »Niti se ne bo oziral ... na kateregakoli boga« v podporo trditvi, da bo antikrist ateist. Spet drugi so citirali: »Niti se ne bo oziral ... na željo žensk« kot dokaz, da bo homoseksualec. Še drugi so citirali: »Niti se ne bo oziral na Boga svojih očetov« kot dokaz, da bo Jud, ki je prestopil v drugo vero ali preprosto zavrača judovstvo. Vendar je za razumevanje celotne slike, ki je tu prikazana, potrebna celostna analiza odlomka. Te vrstice vsebujejo antikristovo štiridelno izjavo vere. Prvi trije elementi te izjave so negativni in opredeljujejo tisto, kar antikrist zavrača in zanika. Četrta sestavina razkriva tisto, kar antikrist potrjuje pozitivno. V nadaljevanju so navedeni štirje elementi, ki opredeljujejo antikristov sistem verovanja:

- Antikrist zavrača »Boga svojih očetov.«
- Antikrist zavrača »željo žensk.«
- Antikrist zavrača »kateregakoli boga.«
- Antikrist »potrjuje in spoštuje boga sil.«

Poglejmo, na kaj se nanaša vsaka od teh točk antikristove izjave o veri.

Bog njegovih očetov

Prva božanska entiteta, ki jo antikrist zavrne, se imenuje »Bog njegovih očetov.« Mnogi preučevalci svetopisemskih prerokb so to besedno zvezo napačno razlagali in sklepali, da bo antikrist tisti, ki bo preprosto zavrnil vero svoje mladosti, da bo zavrnil vero svojega očeta ali dedka. Drugi so trdili, da bi se tukajšnja posebna hebrejska beseda za »Bog« prav tako lahko uporabila za poganški »bog« ali »bogovi.« Vendar nobeden od teh predlogov ni v skladu s polnim pomenom hebrejskega izraza (*elohim ab*). Ta besedna zveza se pogosto uporablja v celotnem Svetem pismu. Vsakič, ko je uporabljena, se nanaša na Gospoda (Jahveja). Zaradi tega so številni učenjaki sklepali, da bo antikrist judovskega rodu. A. C. Gaebelein navaja:

Kralj antikrist ne bo upošteval Boga svojih očetov. Tu postane očitno njegovo judovsko poreklo. Gre za judovski izraz »bogovi njegovih očetov.«¹

Ker se sklicuje na Gospoda, Boga Abrahamovega, Izakovega in Jakobovega, Gaebelein in številni drugi učenjaki menijo, da je antikrist lahko le Jud, ki je zavrnil vero svojih prednikov. Gaebelein ima prav, da se *elohim ab* sklicuje na Boga Judov, vendar to ne dokazuje nujno, da bo antikrist Jud. Težavo s tem razmišljanjem najdemo v priljubljeni otroški cerkveni pesmi: *»Oče Abraham je imel mnogo sinov, mnogo sinov je imel oče Abraham.«* Z drugimi besedami, samo zato, ker antikrist zavrača Boga svojega očeta Abrahama, nikakor ne dokazuje, da je Jud. Prav tako bi bil lahko Izmaelec, Edómeec ali potomec katerega koli izmed številnih sorodnikov Abrahamovih sinov, ki danes zapolnjujejo večino Bližnjega vzhoda in so razpršeni po vsej zemlji. Pri uporabi tega odlomka moramo biti zelo previdni, če želimo omejiti narodnost antikrista. Preprosto gre za to, da antikrist ne bo upošteval Gospoda, Boga Abrahama, Izaka in Jakoba. Čeprav so številni cerkveni očetje in sodobni komentatorji trdili, da bo antikrist Jud, svetopisemski vzorec dejansko dokazuje nasprotno. Vsak namig ali napoved na antikrista v celotnem Svetem pismu kaže na ne-judovskega poganskega voditelja. Ne glede na to, ali govorimo o faraonu, asirskem kralju Senaheribu, babilonskem kralju Nabukadnezarju ali Antiohu IV. Epifanu, so bili vsi ti poganski svetovni voditelji, ki niso bili Judje. Zato je veliko bolj verjetno, da bo antikrist sledil temu vzorcu in bo ne-judovski svetovni voditelj, ki zavrača Boga Abrahama, Izaka in Jakoba. Čeprav bodo muslimanski apologeti trdili, da je islamski Alah dejansko isti kot Abrahamov, Izakov in Jakobov Bog, je to zgolj islamska propaganda. Islamski Alah ima veliko več skupnega s Sinom,^x bogom lune, ki ga je Abraham pustil za seboj v puščavi (ko je šel iz Ura Kaldejcev).

x: Sin, znan tudi kot Nanna v sumerski mitologiji, mezopotamski bog lune.

Želja žensk

Drugič, antikrist zavrača »željo žensk.« Tudi ta stavek so razlagali na številne načine. Ena od priljubljenih razlag meni, da je to nespoštovanje »želje žensk« pokazatelj, da bo antikrist homoseksualec. Nathan Jones iz organizacije Lamb and Lion Ministries na primer vidi v tem odlomku pokazatelj, da bi bil antikrist lahko gej in da zato ne bi mogel biti musliman: »Če antikrist domnevno ne bo imel rad žensk in bi lahko bil gej, bi ga muslimani želeli mrtvega, kajne?«² Tudi pastora Johna Hageeja so liberalni mediji okarali, ker je podobno trdil, da bo antikrist »obrekovealec in homoseksualec.«³ Drugi so v tej vrstici videli omembo neke rimske boginje. Vendar je to mnenje utemeljeno z liberalnim stališčem, da odlomek ne govori o antikristu ob koncu časov, ampak o zgodovinski osebnosti. Namesto katerega koli od teh predlogov mnogi učenjaki v tem stavku vidijo mesijansko sklicevanje na Jezusa Mesijo. Tega mnenja se držijo številni učenjaki:

- Arno C. Gaebelein pravi: »Še bolj zanimiva je fraza »ne bo se oziral ... na željo žensk« Tu je mišljen Gospod Jezus Kristus.«⁴
- John Walvoord prav tako trdi: »Čeprav Daniel ni natančen, je verjetna razlaga tega odlomka v luči Danielovega judovskega porekla, da je ta izraz, *želja žensk*, naravna želja judovskih žensk postati mati obljubljenega Mesije, semena ženske, obljubljenega v 1 Mz 3,15.«⁵
- Stephen R. Miller sledi tej razlagi in pravi: »da »tista, ki so si jo želele ženske« namiguje na Kristusa, ker so si judovske ženske želele biti Mesijeva mati, in zdi se, da kontekst vrstice podpira to razlago.«⁶
- Phillip Mauro, preteristični razlagalec iz začetka 20. stoletja, pravi: »Besede »niti željo žensk« so zelo pomembne. Skoraj ni dvoma, da se nanašajo na Kristusa in da bi jih Daniel tako razumel.«⁷

Z drugimi besedami, ta besedna zveza »želja žensk« je hebrejska besedna zveza, ki se nanaša na Mesija. Prvotni poslušalci bi ta stavek razumeli kot tak. Na koncu se je ta želja judovskih žensk uresničila in izpolnila v Mariji, ki se je veselila, da je bila izbrana za blaženo, in vzkliknila:

Moja duša povelečuje Gospoda in moj duh se veseli v Bogu, mojem Odrešeniku. Kajti ozrl se je na nizek stan svoje pomočnice, kajti glej, odslej me bodo vsi rodovi imenovali blagoslovljeno. Lk 1,46-48

Oče in Sin

Do sedaj smo videli, da antikrist zavrača (1) Gospoda (Jahveja), Boga Svetega pisma, in (2) Jezusa, Mesijo. To dvojno zavračanje je treba preprosto razumeti kot zavračanje Boga Očeta in Boga Sina. Podporo za to stališče najdemo v Novi zavezi. Tam v 1 Jn 2,22 apostol Janez posebej razpravlja tudi o teologiji oziroma sistemu verovanja antikrista. Upoštevajte njegov poudarek na antikristovem zanikanju Očeta in Sina:

Kdo je lažnivec razen, kdor zanika, da Jezus je Kristus? Ta je antikrist, ki zanika Očeta in Sina. Kdorkoli zanika Sina, ta isti nima Očeta; [toda] kdor priznava Sina, ima tudi Očeta. 1 Jn 2,22-23

Toda kje je Janez dobil te informacije? Ker je Janezovo Sveto pismo sestavljala samo Stara zaveza, bi bilo to glavno besedilo, v katerem bi Janez iskal razumevanje glede teologije antikrista, v vrsticah Dan 11,36-39. Verjetno je, da je prav to besedilo tisto, iz katerega je Janez črpal svoje pripombe o dvojnem zanikanju antikrista. To dvojno zanikanje Očeta in Sina se ponavlja tudi v drugih odlomkih o antikristu. V drugem Psalmu, odlomku, ki ponavlja pogost motiv zbiranja narodov ob koncu časov, je natančno določeno, proti komu se zbirajo poganski narodi: *Gospodu in njegovemu Mesiji*:

Zakaj besnijo pogani in si ljudstvo domišlja prazno stvar? Kralji zemlje so se usmerili in vladarji se *skupaj posvetujejo zoper Gospoda in zoper njegovega maziljenca*, rekoč: »Pretrgajmo njihove vezi in

odvrzimo njihove vrvi od sebe.« Tisti, ki sedi v nebesih, se bo smejal. Gospod jih bo imel v posmeh. Potem jim bo govoril v svojem besu in jih nadlegoval v svojem bridkem nezadovoljstvu. »Vendarle sem jaz postavil svojega kralja na svoji svéti gori Sion.« Ps 2,1-6 xxx napaka

Na drugem mestu je Jezus, ko je govoril o času, ko bodo sveti ubiti zaradi svoje vere vanj, pojasnil:

... da, prihaja čas, da bo, kdorkoli vas ubija, mislil, da opravlja službo Bogu. In te stvari vam bodo počeli, *ker niso spoznali niti Očeta niti mene.* Jn 16,2-3

To je zanimiv odlomek. To je težava za tiste, ki humanizem vidijo kot zadnjo antikristovo »religijo.« Jezus namreč tu pravi, da bo prišel čas, ko bodo ljudje verjeli, da je ubijanje drugih moških in žensk všeč njihovemu bogu. Če bi bili tu mišljeni humanisti, potem bi Jezus rekel, da bodo ti ljudje mislili, da je ubijanje pravično ali upravičeno in ne bi rekel, da bodo verjeli, da so všeč bogu, v katerega ne verjamejo. Jasno je, da je tu mišljena prihodnost, ko bodo pripadniki dejanske religije pobijali kristjane in Jude ter verjeli, da so takšna dejanja všeč njihovemu bogu. Danes je na svetu ena religija, ki se kaže kot verjetna kandidatka za izpolnitev te prerokbe v svetovnem merilu. V mnogih delih sveta danes muslimani že redno pobijajo kristjane in verjamejo, da so njihova dejanja všeč njihovemu bogu Alahu.

Vsak drug Bog

Tretjič, poleg zavračanja Očeta in Sina antikrist zavrača tudi vse druge bogove na svetu. Tako antikrist poleg zavračanja Boga Očeta in Sina zavrača tudi vse bogove zemlje. Vendar moramo biti previdni, da tega ne beremo v strogo absolutnem smislu, kajti kot bomo videli, obstaja ena izjema pri antikristovem zaničevanju vseh bogov. Obstaja bog, ki ga antikrist spoštuje in zelo časti.

Bog vojne

Nazadnje pa pridemo do tega, kar antikrist potrjuje v pozitivnem smislu. Tu nam je rečeno, da bo antikrist častil »boga sil«:

Toda v svoji lastnini bo spoštoval boga sil, in boga, ki ga njegovi očetje niso poznali, bo častil z zlatom, srebrom, dragocenimi kamni in prijetnimi stvarmi. Dan 11,38

KJV ga prevaja kot »Bog sil.« Toda kaj to pomeni? John Walvoord navaja:

»Edino zaupanje končnega svetovnega vladarja je v vojaško moč, poosebljeno kot »bog vojne««. ⁸

Mnenja učenjakov in komentatorjev so si pri tem precej nasprotujoča. Po eni strani nekateri učenjaki tu vidijo posebnega boga in so ga skušali poistovetiti z različnimi posebnimi bogovi iz zgodovine. Hebrejski učenjak Wilhelm Gesenius, na primer, tu vidi sklicevanje na Jupitra Capitolinusa. Drugi so videli sklicevanje na Marsa, boga vojne. Spet drugi so skušali tega »boga« označiti kot boga, ki sploh ni bog, temveč kot sklicevanje na antikristovo zavezanost vojaškim osvajanjem. Lahaye in Hindson na primer navajata:

»Ta kralj je pogan, ki časti le vojaško moč.« ⁹

Walvoord v komentarju tega odlomka pravi tudi, da je antikrist »tudi popoln materialist.« ¹⁰

Toda razumevanje antikrista kot ateističnega materialista, ki si želi le osvajanja, preprosto ni naravno branje tega odlomka. Če naj bi bil antikrist ateist, predan osvajanju, ki ne verjame v nobeno drugo moč razen vase, potem dodatek besede »bog« na tem mestu samo zmede dejanski pomen odlomka. Podobno velja tudi za dejstvo, da antikrist daruje »zlato, srebro, drage kamne in zaklade«, kot to počnejo

tradicionalni častilci. Ta bog je tudi izrecno označen kot »tuj bog«, kar še dodatno kaže na posebnega boga, ki ga častijo neimenovani »tujci.« Po preučitvi vseh dokazov je najbolj naravno branje besedila videti antikrista kot častilca posebnega boga vojne. Zgodovina Bližnjega vzhoda je seveda polna čaščenja astralnih in vojnih božanstev. Tako vidimo, da antikrist, čeprav zavrača Boga Očeta, Boga Sina in vse različne bogove po vsej zemlji, časti boga vojne.

Če pogledamo celotno sliko, lahko rečemo, da bi ta opis zagotovo lahko uporabili za muslimana. Islamska doktrina zavrača Gospoda v zameno za Alaha iz Korana. Islam zavrača Jezusa kot Božjega Sina. Islam zavrača bogove vseh drugih religij. In vsekakor bi Alaha islama lahko razumeli kot boga vojne ali *džihada*. Če je islam religija antikrista, potem bi lahko besedno zvezo »boga, ki ga njegovi očetje niso poznali« zlahka razumeli kot sklicevanje na Alaha, arabskega boga lune in vojne.

Nazadnje nam je povedano, da bo antikrist s pomočjo tega tujega boga napadel »večino oporišč« in izkazal čast tistim, ki ga podpirajo:

Tako bo storil v večini oporišč s tujim bogom, ki ga bo priznal in narastel s slavo. Povzročil jim bo, da vladajo nad mnogimi in deželo bo razdelil zaradi dobička.

Dan 11,39

O tem, kakšna entiteta ima v mislih »večino oporišč«, lahko le ugibamo. Če bomo med tistimi, ki bodo dočakali antikristov dan, bo to postalo jasno.

Ali bo antikrist trdil, da je Bog?

Po razpravi o teologiji antikrista je pomembno, da se zdaj posvetimo zelo pomembni in sorodni razpravi. Pri predstavitvi islamske teorije o antikristu v zadnjih nekaj letih je bil najpomembnejši ugovor, ki je bil izražen, da bo antikrist trdil, da je Bog, in da muslimani nikoli ne bi sledili takemu človeku. V knjigi *Islamski antikrist* sem priznal to težavo in obravnaval dva dejavnika, ki bi lahko rešila to vprašanje. Prvi

dejavnik, ki sem ga obravnaval, je bil močno zapeljiv in zavajajoč vpliv lažnega preroka iz 13. poglavja Razodetja. Ta čudežni pomočnik antikrista naj bi izvajal močne lažne čudeže, da bi prevaral narode na zemlji:

... in zavaja te, ki prebivajo na zemlji, s pomočjo teh čudežev, za katere je imel oblast ...

Raz 13,14

Drugi dejavnik, ki sem ga predlagal, je bil čas, ko je antikrist zahteval, da ga častijo. To bi se zgodilo dobesedno leta po tem, ko bi si kot pričakovana mesijanska osebnost islamskega sveta, znana kot Mahdi, pridobil veliko svetovnih privržencev, zvestobo in identiteto. Čeprav bodo ti dejavniki nedvomno imeli pomembno vlogo pri zbiranju privržencev antikrista na svetovni ravni, potem ko smo o tej zadevi veliko razmišljali in jo podrobneje preučili, bi ta del v knjigi *Islamski antikrist*, zdaj obravnaval drugače. Čeprav je jasno, da se bo antikrist brezsravno samopromoviral in zahteval popolno zvestobo, podrejenost in pokorščino, menim, da se bo ustavil pri tem, da bi se dejansko razglasil za vseмогоčnega Boga. Da bi resnično razumeli, kaj Sveto pismo pravi o verskih prepričanjih antikrista, moramo pregledati vsa ustrezna besedila. Obstajajo trije odlomki, zaradi katerih večina verjame, da se bo antikrist dejansko razglasil za vseмогоčnega Boga. Prvi odlomek smo preučili že zgoraj:

Kralj pa bo počel glede na svojo voljo in poviševal se bo in se povelečeval nad vsakega boga in govoril bo osupljive stvari zoper Boga bogov ...

Dan 11,36

Vendar, kot smo že omenili, te izjave ne moremo ločiti od celotnega konteksta odlomka, ki kaže, da antikrist dejansko časti in daruje bogu vojne. Težko si predstavljamo, da bi antikrist hkrati častil svojega boga in se hkrati razglašal za boga.

Antikrist sedi v Božjem templju

Drugi odlomek, ki naj bi dokazoval, da se bo antikrist razglasil za vsemogočnega Boga, je v Pavlovem drugem pismu Tesaloničanom:

Nobenemu človeku ne pustite, da vas na kakršenkoli način zavede, kajti ta dan ne bo prišel, razen če ne bo najprej prišlo odpadanje in da se razodene grešen človek, sin pogube, ki nasprotuje in se povišuje nad vse, kar se imenuje Bog ali kar se obožuje, tako da se le-ta kakor Bog usede v Božji tempelj in se razkazuje, da je Bog. 2 Tes 2,3-4

Ta odlomek se ujema s številnimi drugimi odlomki v Danielovi knjigi. Jasno je, da bo antikrist aroganten, samovšečen posameznik, ki bo odkrito preklinjal Gospoda in vse, kar je sveto. Vidimo tudi, da bo antikrist dejansko sedel v Božjem templju. Toda kaj točno pomeni besedilo, ko pravi, da se bo antikrist prikazoval kot Bog? Ali bo antikrist trdil, da je Jahve, Bog judovskega ljudstva? Ne zdi se, da je tako. Antikrist bo govoril »osupljive stvari zoper Boga bogov« (Dan 11,36), »govoril bo velike besede zoper Najvišjega« (Dan 7,25) in bo »preklinjal njegovo ime in njegovo šotorsko svetišče« (Raz 13,6). Vse to skupaj je zadosten dokaz, da antikrist ne bo trdil, da je Jahve, Bog svetopisemske vere. Zdi se, da je antikristovo sedenje v templju dejanje kljubovanja, posmeha in nadvlade nad Bogom templja. Ali antikrist torej trdi, da je kakšen drug bog? Tudi to je malo verjetno, saj smo že videli, da antikrist časti boga sil ali vojne. Zdi se malo verjetno, da bi antikrist častil boga vojne in hkrati trdil, da je bog.

Kako torej lahko rečemo, da se antikrist kaže kot Bog, kot pravi besedilo? Na to vprašanje odgovorimo tako, da poudarimo dejstvo, da je bil v hebrejski ali svetopisemski misli tempelj obravnavan kot zemeljski kraj, od koder se je na zemljo širila Božja vladarska oblast. Z drugimi besedami, tempelj je Božji sedež. Ta koncept je viden v celotnem Svetem pismu. Ezekiel je na primer doživel vizijo, v kateri mu je Bog govoril iz prihodnjega templja in ga razglasil za svoj prestol:

Slišal sem ga, kako mi govori iz hiše [hebr. templja]; in poleg mene je stal mož. Rekel mi je: *»Človeški sin, prostor mojega prestola in kraj za podplate mojih stopal, kjer bom na veke prebival v sredi Izraelovih otrok ...*

Ezk 43,6-7

Ko je prerok Jeremija govoril o Mesijevelem kraljestvu, je tempelj označil za Božji prestol:

Ob tistem času bodo [prestolnico] Jeruzalem imenovali Gospodov prestol. Vsi narodi bodo zbrani k njej, k imenu Gospoda, k [prestolnici] Jeruzalem. Niti ne bodo več hodili po zamisli svojega zlega srca.

Jer 3,17

Tudi Jezus sam je omenjal tempelj kot kraj, kjer bo nekega dne stal njegov slavn prestol:

Ko bo prišel Sin človekov v svoji slavi in vsi sveti angeli z njim, potem bo sédel na prestol svoje slave ...

Mt 25,31

Če razumemo, kako Bog gleda na tempelj, lahko razumemo, da se antikrist, ko sedi na Božjem sedežu, razglasi za enakega ali večjega od Boga. Vendar to ne pomeni nujno, da se bo verbalno razglasil za Boga ali celo za boga.

Tretji odlomek, ki podpira domnevo, da se bo antikrist razglasil za Boga, je 13. poglavje Razodetja. Piše, da bo Satan, zmaj, dal oblast zverniku (antikristu in njegovemu kraljestvu), tako da bodo zvernika častili:

In oboževali so zmaja, ki je dal oblast zverniku in oboževali so zvernika, rekoč: »Kdo je podoben zverniku? Kdo se je zmožen bojevati z njim?«
... In oboževali ga bodo vsi, ki prebivajo na zemlji, katerih imena že od ustanovitve sveta niso zapisana v knjigi življenja zaklanega Jagnjeta.

Raz 13,4.8

Za antikristom bo stal zmaj Satan, ki želi, da bi ga častili (Mt 4,8-10). Kasneje nam je povedano, da bo antikristov pomočnik, »lažni prerok« postavljal podobo, tako da bodo vsi, ki ne bodo častili zvernika, ubiti:

In imel je moč, da dá življenje podobi zvernika, da naj bi podoba zvernika tako govorila kakor povzročila, da naj bi bili pobiti vsi, ki ne bi oboževali podobe zvernika. Raz 13,15

Večina jih meni, da je treba zvernika častiti in ker ga častijo, zato ga je treba obravnavati kot boga. Vendar to ni nujno tako. Beseda, ki je tu uporabljena za čaščenje, je grška *proskyneō*. Njena svetopisemska raba ima lahko katerega koli od naslednjih pomenov:

- Poljubiti roko v znak spoštovanja.
- Pasti na kolena in se s čelom dotakniti tal kot izraz globokega spoštovanja.
- V Novi zavezi s klečanjem ali poklonom pokloniti se (nekomu) ali izreči pokorščino, da bi izrazil spoštovanje ali izrazil prošnjo.
- Za izkazovanje spoštovanja ljudem in bitjem višjega ranga.

Čeprav bi *proskyneō* lahko pomenil čaščenje Boga ali boga, ne pomeni izključno tega. *Theological Dictionary of the New Testament (Teološki slovar Nove zaveze)* opredeljuje judovsko razumevanje *proskyneō* kot:

Izraz za različne besede, ki pomenijo »poklon,« »poljub,« »služenje,« in »čaščenje.« ... Večina primerov se nanaša na čaščenje izraelskega boga ali lažnih bogov. [Lahko pa je] usmerjeno tudi na angele, pravičnejše, vladarje [in] preroke ... ¹¹

V Novi zavezi je več odlomkov, kjer se uporablja *proskyneō*, kjer ni mišljeno dejansko čaščenje, ampak zgolj velika čast, spoštovanje ali podrejenost. Vzemimo na primer Jezusovo priliko o služabniku in njegovem gospodarju. V tej zgodbi pravi: »Služabnik je torej *padel dol* in ga oboževal, rekoč: »Gospod, imej potrpljenje z menoj in vse ti bom plačal.« (Mt 18,26). Jasno je, da služabnik svojega gospodarja ni častil, kot da bi bil Bog. Preprosto se je poklonil pred njim v znak podrejenosti in prošnje. Toda beseda, uporabljena za to dejanje, je *proskyneō*, ista beseda, ki se uporablja v zvezi s tem, kar velja za zvernika (antikrist in njegov imperij). Drug primer besede *proskyneō*, uporabljen na način, ki

očitno ne pomeni dejanskega čaščenja, je v tretjem poglavju Razodetja:

Glej, prisilil bom te, iz Satanove shodnice, ki pravijo, da so Judje, pa niso, temveč lažejo; glej, prisilil jih bom, da pridejo in pokleknejo pred tvojimi stopali in da spoznajo, da sem te vzljubil. Raz 3,9

Tu je Jezus govoril Cerkvi v Filadelfiji o določeni skupini, ki je preganjala vernike. Jezus je obljubil, da bo povzročil, da bodo ti lažni Judje prišli pred vernike in se jim v znak kesanja *proskyneō*. Jezus ni trdil, da bo ena skupina ljudi častila drugo skupino ljudi.

Glede na pomenski razpon besede *proskyneō* moramo biti previdni pri dogmatičnih izjavah, da bo antikrist čaščen kot Bog ali bog. Te vrstice v 13. poglavju Razodetja, ki navajajo, da bo antikrist deležen čaščenja, bi lahko preprosto pomenilo, da bodo ljudstva na zemlji pokazala popolno in skrajno podrejenost in pokorščino njemu in njegovemu kraljestvu. Ob tem pomislimo na dejstvo, da islamska teologija uči, da mora vsak musliman vsakemu sedečemu kalifu (vodji islamskega sveta) izreči obljubo zvestobe, znano kot *bay'ah*, zavrnitev katere se kaznuje s smrtjo. Nek islamski avtor opisuje *bay'ah* z naslednjimi besedami:

Bay'ah pomeni prisego zvestobe. Kdor sklene bay'ah, se zaveže, da bo vse svoje življenje podredil vodji ... V dogovorjenih zadevah ne bo deloval proti vodji in mu bo zvest v vsakem dejanju, ne glede na osebne simpatije ali antipatije.¹²

Neko islamsko izročilo o poslušnosti Mohamedu in kalifu pravi:

Mohamed je dejal: »Tisti, ki me ubogajo, ubogajo Alaha, Vsemogočnega. Tisti, ki me ne ubogajo, ne ubogajo Alaha, Vsemogočnega. Tisti, ki ubogajo mojega vodjo, ubogajo mene, in tisti, ki ne ubogajo mojega vodjo, ne ubogajo mene.«¹³

Če bi bil antikrist zgolj muslimanski kalif, ki bi se posmehoval judovskemu Bogu in od svojih privržencev zahteval popolno poslušnost, to nikakor ne bi bilo v nasprotju z nobenim od ustreznih besedil, ki opisujejo dejanja, besede in zahteve antikrista.

Zaključek

Ob upoštevanju splošnega prepričanja, da se bo antikrist verbalno razglasil za Boga in od vsega sveta zahteval čaščenje, je treba priznati, da je ta scenarij problematičen ne glede na to, katero stališče zavzemamo. Problematično je na primer, da bi se humanističen, materialističen in ateističen antikrist po eni strani norčeval iz Boga in zavračal vse bogove, po drugi strani pa trdil, da je Bog ali bog. To bi bil velik norec. Ateist ali humanist bi prenehal biti ateist ali humanist, če bi se razglasil za dejanskega Boga. Podobno je zelo problematično, če verjamemo, da je antikrist nekakšen univerzalist, verski pluralist, »*dajmo se vsi med seboj prenašati*«, saj naj bi se antikrist ne posmehoval le biblijskemu Bogu, ampak tudi vsem drugim bogovom. Univerzalisti verjamejo vsakemu bogu in mu priznavajo veljavnost. Toda kljub problematičnosti praktično vseh stališč, ki jih je mogoče obravnavati, je zanimivo, da je bila v zadnjih letih najbolj skeptična prav islamska teorija o antikristu. Pogosto se mi je zdelo, da človek veliko lažje verjame, da Sveto pismo napoveduje nekaj, kar obstaja le v njegovi domišljiji, kot pa da verjame, da Sveto pismo napoveduje nekaj, kar je tik pred njim.

Ne glede na to, kakšno stališče zavzemamo, se moramo vprašati, če antikrist ni musliman, kako bo prepričal 1,6 milijarde muslimanov na svetu (in jih je vedno več), da mu bodo sledili? Mnogi trdijo, da muslimanov na Zemlji v tem času ne bo več. Vendar ni bil predstavljen noben scenarij ali mehanizem, ki bi zadovoljivo pojasnil tako velik svetovni demografski potres. Kot smo videli, bo antikristov imperij prišel z Bližnjega vzhoda in severne Afrike, držav, ki so vse v veliki večini muslimanske. Če je antikrist humanist ali univerzalistični verski pluralist, kako bi lahko tak človek prepričal vse bolj radikalizirano muslimansko prebivalstvo sveta, da bi mu sledilo? Tisti, ki zavračajo teorijo islamskega antikrista, morajo biti sposobni zadovoljivo odgovoriti na ta vprašanja.

1 Arno Clemens Gaebelein, *The prophet Daniel: A Key to the Visions and*

-
- Prophecies of the Book of Daniel (Prerok Daniel: Ključ do vizij in prerokb iz Danielove knjige)*, (N.Y., New York, Our Hope, 1911), str. 188.
- 2 Nathan Jones, *Quick Q&A: Will the Antichrist Come From the Ottoman Empire? (Hitra vprašanja in odgovori: Ali bo antikrist prišel iz Otoman skega imperija?)* <http://www.lamblion.us/2010/08/quick-q-will-antichrist-com efrom.html>
 - 3 Max Blumenthal: *The Antichrist is Gay, »Partially Jewish and is Adolph Hitler« (Paging Joe Lieberman!)*, (*Antikrist je gej, delno Jud in Adolf Hitler (Klicanje Joeja Liebermana!)*), Huffington Post, 2. junij 2008, http://www.huffingtonpost.com/max-blumenthal/pastor-hagee-theantichri_b_104608.html
 - 4 Gaebelein, str. 188.
 - 5 John Walvoord, *Daniel: The Key to Prophetic Revelation (Daniel: ključ do preroškega razodetja)*, (Moody Press, Chicago, 1989), str. 274.
 - 6 Steven R. Miller, *The New American Commentary: An Exegetical and Theological Exposition of Scripture (Novi ameriški komentar: Eksegetična in teološka razprava o Božji besedi)*, (Nashville, TN, Broadman & Holman, 1994), str. 307.
 - 7 Philip Mauro, *The Seventy Weeks and the Great Tribulation (Sedemdeset tednov in velika stiska)*, (Choteau, MT, Old Paths Publishing), str. 145.
 - 8 Walvoord, str. 276.
 - 9 Tim Lahaye, Ed Hindson *The Popular Bible Prophecy Commentary (Priljubljeni komentar svetopisemskih prerokb)*, (Eugene, OR, Harvest House, 2007), str. 261.
 - 10 Walvoord, str. 276.
 - 11 *Theological Dictionary of the New Testament Abridged in One Volume (Teološki slovar Nove zaveze v enem zvezku)*, (Grand Rapids, Michigan, W.B. Eerdmans, 2000), str. 948.
 - 12 Fathi Yakan, Biti musliman, http://www.youngmuslims.ca/online_library/books/to_be_a_muslim/part2/vii.htm
 - 13 Pripoveduje Abu Hurairah, kot je navedeno v knjigi *To Be A Muslim (Biti musliman)*, Fathi Yakan, http://www.youngmuslims.ca/online_library/books/to_be_a_muslim/part2/vii.htm.

11. poglavje

Dan 12

Zapečateneno do konca časov

Preden pa zaključimo naše preučevanje Daniela, moramo upoštevati še en zelo pomemben odlomek. Ko se Danielova knjiga zaključuje, Danielov angelski pripovedovalec povsem jasno pove, da je končni kontekst tega odlomka čas konca.

Ob tistem času ... in tam bo čas stiske, tak, kakršnega ni bilo, odkar je bil tam narod, celó do tega istega časa ... Mnogi izmed teh, ki spijo v prahu zemlje, se bodo zbudili, nekateri za večno življenje, nekateri pa za sramoto in večno zaničevanje..

Dan 12,1-2

Ko angel pravi, da se bodo te stvari zgodile v času, ko se bodo zbudili »tisti, ki spijo v prahu zemlje«, je jasno, da govori o času vstajenja mrtvih. Očitno se to še ni zgodilo. Nobenega dvoma ni, da ta razodetja niso zgolj zgodovinska. Nato sledi del besedila, ki ga moramo obravnavati. Angel je Danielu povedal, da bodo razodetja »zapečatenena«:

Toda ti, oh Daniel, zakleni besede in zapečati knjigo, celó do časa konca. Mnogi bodo tekali sem ter tja in spoznanje se bo povečalo.«

Dan 12,4

Vendar je to za Daniela težka tableta, ki jo mora pogoltniti. Dobil je vrsto razodetij, ki se nanašajo na prihodnost, in seveda želi bolje razumeti pomen prerokb. Zato angela še naprej sprašuje. Vendar je

Danielu ponovno povedano, da so besede zaklenjene in zapečatene do časa konca ter da videnje ni namenjeno njemu, temveč zadnji generaciji:

Slišal sem, toda nisem razumel. Potem sem rekel: »Oh, moj Gospod, kakšen bo konec teh stvari?« Rekel je: »Pojdi svojo pot, Daniel, kajti besede so zaklenjene in zapečatene do časa konca. Mnogi bodo očiščeni, pobeljeni in preizkušeni, toda zlobni bodo delali zlobno in nihče izmed zlobnih ne bo razumel, toda modri bodo razumeli.«

Dan 12,8-10 xxx napaka

Besede prerokbe naj bi bile torej »zaklenjene in zapečatene do časa konca.« Poleg tega piše: »mnogi bodo tekali sem ter tja in spoznanje se bo povečalo.« Glede pomena tega odlomka se učenjaki in komentatorji ne morejo strinjati o dveh stališčih. Nekateri trdijo, da prerokba ni »zaklenjena« ali »zapečatena«, ampak je le »ohranjena« ali »zavarovana« za vse. Drugi trdijo, da naj bi bila knjiga v Danielovem času zapečatena, vendar naj bi njeno razumevanje postopoma postajalo vse bolj dostopno tistim vernikom, ki bi jo vestno in kolektivno preučevali, čeprav naj bi jo nazadnje v celoti razumeli šele ob dejanskem koncu časov.

Jasno je, da je najbolj razširjen in tradicionalen pogled na Danielovo prerokbo rimski pogled, ki meni, da večina knjige govori o prihajajočem rimskem antikristu. Hieronim nam že v četrtem in petem stoletju ponuja trdne dokaze, da je bil rimski pogled na Danielovo prerokbo najbolj razširjen v tistem času. Hieronim je sam dejal:

Zato se moramo strinjati s tradicionalno razlago vseh komentatorjev krščanske Cerkve, da bo ob koncu sveta, ko bo Rimski imperij uničen, deset kraljev, ki si bodo med seboj razdelili rimski svet.¹

Tisoč let pozneje se zdi, da se ni nič spremenilo. Med protestantsko reformacijo je Martin Luter potrdil skoraj splošno mnenje Cerkve o rimski perspektivi Danielovih prerokb, ko je dejal: »O tej razlagi in mnenju se strinja ves svet, zgodovina in je obilno potrjena.«²

Ker je rimski pogled na Danielovo prerokbo, kot ga ima večina danes,

ostal razmeroma nespremenjen glede na Hieronimov pogled iz 5. stoletja, je zato za tiste, ki se držijo tega pogleda, nujno, da izraz »zapečatenost« na novo razlagajo tako, da pomeni nekaj drugega kot »zapečatenost.« Ed Hindson in Tim Lahaye na primer navajata:

Danielu je naročeno, naj te besede skrije in zapečati knjigo do konca časov ... Izraza »prikriti« (hebr. *satam*) in »zapečatiti« (hebr. *chatam*) ne pomenita, da mora Daniel te prerokbe skriti ... Nasprotno, ker so prerokbe zdaj popolne, naj jih »ohrani nedotaknjene« in »skrbno shrani« za prihodnje rodove svojega ljudstva.³

Prav tako Thomas Ice sledi Stephenu Millerju, ki trdi, da je izraz »zapečatenost« zgolj sklicevanje na razodetje, ki je »ohranjeno.« Miller to stališče izrazi v svojem komentarju Daniela:

Na starem Bližnjem vzhodu je bila navada, da se pomemben dokument »zapečati« tako, da se nanj odtisnejo identifikacijski znaki vpletenih strank in zapisovalca. V zapečatenost besedilo se ni smelo posegati ali ga spreminjati. Nato so izvirni dokument razmnožili in ga shranili (»hranili«) na varno mesto, kjer se je lahko ohranil. Odličen primer tega postopka je zapisan v Jeremijevi knjigi: »Polje sem kupil od Hanaméla, sina mojega strica, ki je bil v Anatótu in mu odtehtal denar, celó sedemnajst šeklov srebra. Podpisal sem dokaz, ga zapečatil, (*hâtâm*) vzel priče in mu na tehtnici odtehtal denar. Tako sem vzel dokaz o nakupu, tako tistega, ki je bil zapečaten glede na postavbo in običaj in tistega, ki je bil odprt. Dokaz o nakupu sem dal Nerijájevemu sinu Baruhu, Maasejájevemu sinu ... « (Jer 32,9-12) Zapečatenost Jeremijeve listine o lastništvu ni bilo opravljeno zato, da bi »skrili« vsebino ali jo ohranili »tajno«, ampak zato, da bi dokument ohranili. Dejansko je Jeremija to transakcijo opravil v navzočnosti svojega bratranca, »svojih prič, ki so podpisale listino, in vseh Judov, ki so sedeli na dvorišču straže« (Jer 32,12). Bila je tudi »nezapečatenost kopija« listine, ki je bila domnevno na voljo za pregled. Gabriel je torej Danielu naročil, naj ohrani »besede zvitka,« ne le to zadnje videnje, ampak celotno knjigo za tiste, ki bodo živeli v »času konca,« ko bo sporočilo potrebno.⁴

Čeprav je to zanimiva zgodovinska informacija, to stališče sploh ne ustreza dejanskemu besedilu odlomka. Nikjer v Danielovi prerokbi ni govora o dveh izvodih: o zapečatenem in nezapečatenem izvodu. Nadalje angel pravi: »Mnogi bodo tekali sem ter tja in spoznanje se bo povečalo.« Ta stavek je bil splošno razumljen kot govor o povečanju prometa in lažjem dostopu do informacij v zadnjih dneh. Vendar skoraj vsi učenjaki zavračajo to stališče in menijo, da gre za sklicevanje na postopno odpiranje preroštva za marljive. Tekanje sem in tja vključuje preiskovanje pisem od začetka do konca, temeljito prečesavanje, dokler ob koncu dobe verujoča skupnost končno ne odpečati knjige in jo v celoti razume. Ko Daniel prosi za razumevanje, angel reče, da to ni mogoče, ker je razodetje skrito (*wa-ḥā-tōm*) in zapečateno (*sā-tōm*), pika. Prva beseda (*wa-ḥā-tōm*) pomeni »ustaviti, zapreti, držati zaprto ali skrivno.« Ta beseda je bila uporabljena, ko so Jožefovi bratje nameravali Jožefa ubiti, a so se namesto tega odločili, da ga bodo prodali Izmaelcem na poti v Egipt. Juda nato postavi naslednje vprašanje:

»Kakšna korist je to, če ubijemo svojega brata in *prikrijemo* njegovo kri?«
1 Mz 37,26

Zagotovo nihče ne bo trdil, da sta Jožefova brata mislila na to, da bi »ohranila« njegovo kri. Jasnó je, da sta razmišljala o tem, da bi ga ubila in zadevo prikrila. Druga beseda je *sā-tōm*. Pomeni: »zapečatiti, pritrditi pečat, zakleniti.« Ta beseda se uporablja, kadar nekdo z voščnim pečatom zapečati zvitek ali pismo. Čeprav je zaradi uporabe teh dveh besed pomen angelovih besed povsem jaseñ, so številni komentatorji zaradi problematičnosti za tradicionalni pogled čutili potrebo po spremembi jasnega pomena odlomka. Vendar ne smemo spreminjati pomena besed niti jasnega in razumnega branja odlomka samo zato, ker ne podpira našega stališča. Na srečo številni drugi učitelji in učenjaki zavračajo ponovno razlago odlomka. Med njimi so naslednji:

- Chuck Smith pravi: »Knjiga naj bi bila zapečatená do časa konca. Z drugimi besedami: »Daniel, tega ne boš razumel; razumelo se bo v času konca.«⁵

- John Walvoord pravi: »V 9. vrstici je Daniel ponovno obveščen, da razodetje, ki mu je bilo dano, ne bo v celoti razumljeno do konca. Vendar je bil glavni namen razodetja obvestiti tiste, ki bodo živeli v času konca. Preden bi lahko razumeli zadnje prerokbe, bi bila potrebna potrditvena razlaga zgodovine in izpolnjenih prerokb.«⁶
- Matthew Henry pravi: »Ne sme pričakovati, da bo to, kar mu je bilo rečeno, v celoti razumel, dokler ne bo izpolnjeno: »Besede so zaprte in zapečatenost, zapletene v zmedo in verjetno bo tako vse do konca, do konca teh stvari; ne, do konca vseh stvari. Danielu je bilo naročeno, naj zapečati knjigo do časa konca.«⁷
- G. H. Lang pravi: »Danielove prerokbe naj bi bile »zapečatenost«, kar pomeni, da naj bi ostale zaprta knjiga, ki naj bi bila slabo razumljena, »celo do časa konca.««⁸
- David Guzik pravi: »Besede so namreč zaprte in zapečatenost do časa konca. Daniel mora miselno odstopiti od svojega spraševanja, saj razkritje teh stvari ne bo prišlo do časa konca. Do takrat so te prerokbe v nekem smislu zaprte in zapečatenost.«⁹
- Rabi David ibn Zimra, znan tudi kot Mezudath David, pravi: »Do časa odrešenja bodo mnogi tekali sem in tja, tj. ugibali bodo o pomenu različnih prerokb, ki bodo izračunavale konec, vendar jih ne bodo razumeli do konca, ko se bodo vsem odprle oči, da bodo razumeli namige.«¹⁰

Preden zaključim, naj povem nekaj o vrednosti tradicije. S krščanske perspektive je namen tradicije zvesto prenašati

»vero, ki je bila enkrat [za vselej] izročena svetim.«

Jud 1,3

Izročilo je tisto, ki bo ob pravilni uporabi skozi generacije ohranilo tako ortodoksijo (pravilno prepričanje) kot ortopraksijo (pravilno prakso). Čeprav je v današnji postmodernejši družbi tradicija pogosto osovražena, bi jo morali vsi krščanski verniki zelo ceniti. Zato je med različnimi dejavniki, ki bi morali upoštevati naša osebna doktrinarna stališča, tudi skupen glas tistih vernih ljudi, ki so šli pred nami. Kljub temu ne smemo nikoli zlahka odstopati od tradicije. V tem konkretnem primeru pa imamo, ker angel jasno pravi, da bo knjiga v celoti odprta in razumljena šele ob koncu časov, trdno podlago za to, da tradicionalno stališče dejansko obravnavamo z nezaupanjem in nasprotnim stališčem pripisujemo veliko večjo verodostojnost kot običajno. Seveda je bila bližnjevzhodna ali islamsko usmerjena razlaga Danielove prerokbe od nekdaj manjšinsko stališče, čeprav se danes hitro uveljavlja med verujočo skupnostjo. Čeprav so različni zgodnji judovski in krščanski učenjaki in komentatorji skozi zgodovino v mnogih odlomkih videli, da kažejo na islamski svet, še nikoli v zgodovini ni bila islamska antikristovska teorija tako sistematično razvita in tako temeljito izražena kot zdaj. Menim, da je razlog za to preprosto ta, da bližnjevzhodna ali islamska razlaga Daniela, kot je bila predstavljena v prejšnjih nekaj poglavjih, predstavlja pogled, ki je logično, zgodovinsko in, kar je najpomembnejše, svetopisemsko smiselno. Poleg tega nam kot nasprotni pogled ne zahteva, da bi ponovno razlagali jasen pomen angelovih besed. Če je torej bližnjevzhodni ali islamski pogled na Danielove prerokbe pravilen, potem je tudi razumljivo, da se zdaj približujejo »poslednji dnevi«, kot so opisani v Danielovem pismu.

-
- 1 Jerome's *Commentary on Daniel 7:8* translated by Gleason Archer. (*Hieronimov komentar k Dan 7,8, ki ga je prevedel Gleason Archer*), (Grand Rapids MI, Baker Book House, 1958).
 - 2 Martin Luther, citirano v knjigi *The Prophecy of Daniel (Danielova prerokba)*, Young, (Eerdmans, Grand Rapids, 1949), str. 274.
 - 3 Tim Lahaye, Ed Hindson *The Popular Bible Prophecy Commentary* (Priljubljeni komentar svetopisemskih prerokb), (Eugene, OR, Harvest House, 2007), str. 266.
 - 4 Steven R. Miller, Daniel, *The New American Commentary: An Exegetical and Theological Exposition of Scripture*, (Nov ameriški komentar Daniela: eksegetska in teološka razlaga Svetega pisma), (Nashville, TN, Broadman & Holman, 1994), str. 320.
 - 5 Chuck Smith, *C2000 Commentary Series (Serija komentarjev C2000)*, Daniel 12.
 - 6 John Walvoord, *Daniel: The Key To Prophetic Revelation (Daniel: ključ do preroškega razodetja)*, (Chicago, IL, Moody, 1989), str. 294.
 - 7 Matthew Henry, *Matthew Henry's Complete Commentary (Popoln komentar Matthewa Henryja)*, Daniel 12,9.
 - 8 G.H. Lang, *The Histories and Prophecies of Daniel (Zgodovine in Danielove prerokbe)*, (London, Paternoster, 1930), str. 181.
 - 9 David Guzik, *Study Guide for Daniel (Študijski vodnik za 12. poglavje Daniela)*, Enduring Word.
 - 10 *Books of Daniel, Ezra Nehemiah, A New Translation of the Text, Rashi and a Commentary Digest (Danielove knjige, Ezra Nehemija, nov prevod besedila, Raši in zbirka komentarjev)*, (Judaica Press, 1980), str. 111.

12. poglavje

Raz 12–13 in 17

Ženska, moški – otrok in zvernik

Ko smo končali študij Daniela, se bomo posvetili nekaterim pomembnim poglavjem iz knjige Razodetja. Kot bomo videli, je zgodba, ki jo pripoveduje knjiga Razodetja, le še ena ponovitev iste zgodbe, ki so jo pripovedovali vsi preroki. Za naše namene bomo začeli z 12. in 13. poglavjem Razodetja. Seveda je zgodba, tako kot celotna knjiga Razodetja, povedana z močnim odmerkom simbolike, vendar naj vas to ne prestraši. Ko razvozlamo simboliko, bo sporočilo postalo povsem jasno.

Dvanajsto poglavje Razodetja:

Ženska in njen otrok

Odlomek se začne z žensko, ki je »oblečena« v sonce in luno. Pod njenimi nogami je dvanajst zvezd. Ne le, da je noseča, ampak tudi rojeva:

In na nebu se je prikazalo veliko znamenje; ženska, oblečena s soncem in luna pod njenimi stopali in krona dvanajsterih zvezd na njeni glavi. In ona, ki je bila noseča, je vpila v porodnih mukah in bolečinah, da bi rodila.

Raz 12,1-2

Osnovno načelo, ki si ga moramo vedno zapomniti pri razlagi knjige Razodetja, je, da je za razliko od vseh drugih knjig v Svetem pismu ta

knjiga temeljito osnovana na številnih preroških odlomkih, ki jih najdemo v Stari zavezi. Kot je bilo obravnavano v uvodnih poglavjih, je knjiga Razodetja v bistvu preroška simfonija, veliki crescendo in zaključek celotnega Svetega pisma, ki se opira na nešteto odlomkov, pesmi, prerokb in razodetij, ki so bili pred njo. Z razumevanjem tega načela je prepoznavanje ženske pravzaprav precej enostavno. Prvi ključ za odkrivanje njene identitete najdemo v Prvi Mojzesovi knjigi. Tam v Jožefovih sanjah najdemo zrcaljenje simbolike sonca, lune in dvanajstih zvezd (enaajstih brez Jožefa):

Sanjal je še druge sanje in te povedal svojim bratom in rekel: »Glejte, še sem sanjal sanje. Glejte globoko so se mi priklanjali sonce in luna in enajst zvezd.« Te je povedal svojemu očetu in svojim bratom. Njegov oče pa ga je oštel in mu rekel: »Kaj so te sanje, ki si jih sanjal? Naj zares pridemo jaz, tvoja mati in tvoji bratje, da se ti priklonimo k zemlji?« Njegovi bratje so mu zavidali, toda njegov oče je obeležil besede.

1 Mz 37,9-11

Če razumemo zgodbo o Jožefovih sanjah, lahko žensko prepoznamo kot Izrael.

Moški – otrok

Če se vrnemo k 12. poglavju Razodetja; moški – otrok, ki ga bo rodila ženska, je seveda Jezus, Mesija. On je tisti, na katerega se osredotoča celotno Sveto pismo. On je Odkupitelj. Po tem otroku bo Bog svetu prinesel popolno rešitev duš. S tem otrokom bo Bog ponovno vzpostavil nekoč v vrtu izgubljeni raj. Toda kot se vsi zavedamo, imajo Bog in njegovo ljudstvo tudi nasprotnika. Satan je vedno želel preprečiti Božji načrt odkupitve za stvarstvo. Vse od 1. Mojzesove knjige 3 dalje je v igri spor med Satanom (kačo) in Jezusom (semenom ženske). Na koncu bo Mesija Jezus popolnoma zdrobil glavo starodavne kače in tudi otroke ali seme kače (Jn 8,44). Čeprav je torej res, da je celotno Sveto pismo osredotočeno na Jezusa, je večja zgodba, ki jo pripoveduje, zgodba o Jezusu, ki premaga smrt in Satana. Zato pogosto, ko najdemo prerokbe o

Mesiji, v besedilu pogosto v bližini preži Satan. Nič drugače ni v tem odlomku. Tako nam je že v naslednji vrstici predstavljen naslednji glavni lik zgodbe: zmaj Satan.

Zmaj Satan: nasprotnik ženske in njenega otroka

Preprosto povedano, kar ljubi Bog, sovraži Satan. Vse, kar želi Bog odkupiti, želi Satan pokvariti in požreti. V zgodbi je Satan prikazan kot zmaj s sedmimi glavami in desetimi rogovi. Sedi pred žensko in upa, da bo požrl otroka, takoj ko se rodi:

In na nebu se je prikazalo drugo znamenje in glej, velik [ognjeno] rdeč zmaj, ki je imel sedem glav in deset rogov ter na njegovih glavah sedem kron. In njegov rep je potegnil z neba tretjino zvezd ter jih vrgel na zemljo in zmaj je stal pred žensko, ki je bila pripravljena, da rodi, da bi požrl njenega otroka takoj, ko bi se rodil. Raz 12,3-4

Toda moški otrok Mesija je bil rojen. Kljub prizadevanjem Satana (prek Heroda), da bi Jezusa kot dojenčka ubil, je Gospod v sanjah spregovoril Jožefu in mu rekel, naj z družino pobegne v Egipt. Tako je Jezus dozorel do odraslosti in se po lastni volji odločil dati svoje življenje na križu. Seveda pa se njegova zgodba s tem ni končala. Tri dni pozneje je vstal od mrtvih in se povzpел v nebesa, kjer zdaj prebiva na Očetovi desnici:

In rodila je fantka, ki je bil [namenjen], da vsem narodom vlada z železno palico in njen otrok je bil vzet k Bogu in k njegovemu prestolu. Raz 12,5

Nato se nam predstavi naslednji glavni lik v zgodbi: Zvernik.

Zvernik

Ko se zgodba razvija, se iz morja pojavi zvernik. Tako kot prej zmaj Satan ima tudi ta nenavadni zvernik sedem glav in deset rogov:

In stal sem na morskem pesku in videl zvernika dvigniti se iz morja, ki je imel sedem glav ter deset rogov in na svojih rogovih deset kron in na svojih glavah bogokletno ime. In zverniki, ki sem ga videl, je bil podoben leopardu in njegova stopala so bila kakor medvedja stopala in njegova usta kakor levja usta. In zmaj mu je dal svojo moč in svoj prestol ter veliko oblast.

Raz 13,1-2

Kasneje, v 17. poglavju Razodetja, izvemo, da je zverniki škrlatno rdeč (Raz 17,3). Zdi se, da je zverniki na videz zrcalna podoba Satana. Oba imata sedem glav in deset rogov, oba sta škrlatno rdeča. Poleg tega Satan zverniku dejansko podeli svojo »moč, prestol in veliko oblast.« Preprosto povedano, to je Satanov zverniki. Tako kot je Bog Oče poslal na svet svojega Sina kot popoln odsev samega sebe, tako je tudi zverniki utelešenje Satana na zemlji. O globljem pomenu tega bomo razpravljali, ko bomo zaključili ta del študije, vendar moramo najprej razumeti pomen štirih simbolov tega odlomka. Tako njegov pomen postane jasen.

Zverniki = kraljestvo ali imperij

Najprej je treba razumeti, da simbol »zvernika« predstavlja kraljestvo ali imperij. Podlago za to razlago najdemo v sedmem poglavju Daniela, kjer je Daniel videl štiri zvernike, od katerih je prav tako vsak vstajal iz morja. Ko je prerok Daniel vprašal angela o pomenu teh zvernikov, mu je ta sprva razložil, da so štirje zverniki štiri »kralji«, ko pa se razlaga nadaljuje, se razkrije, da so ti kralji vsak predstavnik svojega kraljestva (Dan 7,23). Tako je tudi tukaj, tako kot v sedmem poglavju Daniela, videti, da ta zverniki predstavlja kraljestvo ali cesarstvo.

Morje = poganska ljudstva

Drugič, razumeti moramo pomen morja, iz katerega se pojavi zverniki. Razlaga tega simbola je precej jasno navedena v 17. poglavju Razodetja, kjer angel apostolu Janezu razloži, da morje predstavlja narode ali ljudstva na zemlji:

In rekel mi je: »Te vode, ki jih vidiš, kjer sedi vlačuga, so ljudje in množice in narodi in jeziki.
Raz 17,15

Toda po preroku Izaiju morja ne pomenijo le človeštva, temveč so posebej predstavljena tudi poganska ljudstva in narodi:

Takrat boš videla in tekla skupaj in tvoje srce se bo balo in bo povečano, ker bo obilje morja obrnjeno k tebi, sile (bogastvo) poganov bodo prišle k tebi.
Iz 60,5

Ko začnemo razlagati simboliko, začnemo z zvernikom, ki predstavlja Satanovo kraljestvo ali imperij, ki nastane iz morja poganskih narodov.

Sedem glav = sedem zgodovinskih kraljestev

Kaj pa pomeni, da ima zvernik sedem glav? K sreči je ta simbol posebej obravnavan tudi v 17. poglavju Razodetja, kjer je spet upodobljen isti zvernik. Tam izvemo, da je sedem glav sedem kraljestev ali imperijev.

... videl sem žensko sedéti na škrlatno obarvanem zverniku, polnem imen bogokletstev, ki je imel sedem glav in deset rogov. Angel pa mi je rekel: »Zakaj se čudiš? Povedal ti bom skrivnost ženske in zvernika, ki jo prenaša, ki ima sedem glav in deset rogov ... sedem glav je sedem gorá ... in tam je sedem kraljev; pet je padlih in eden je, drugi pa še ni prišel ...
Raz 17,3.7.9.10 xxx napaka

Kot pravi komentator Robert Thomas, »Sedem glav in gora ... pomeni sedem zaporednih imperijev, s sedmimi kralji iz vrstice 10 kot glavami in poosebljenjem teh kraljestev.«¹

Simbol gore se v Svetem pismu pogosto uporablja za kraljestvo (npr. Ps 30,7; 68,15-16; Iz 2,2; 41,15; Jer 51,25; Dan 2,35; Hab 3,6.10; Zah 4,17). Knjiga preroka Abdíja je na primer v celoti prerokba o »gori Edóm,« ki je v sporu s »sionsko goro.« Prerokba seveda ne govori dobesedno o spopadu med dvema gorama, temveč med dvema kraljestvoma: moábsko kraljestvo zoper Izraelovo kraljestvo. Podobno

tudi tu, v 17. poglavju Razodetja, te gore ne pomenijo dobesečnih gora, ampak sedem zgodovinskih kraljestev.

Ko enkrat razumemo, da so gore kraljestva, zlahka razumemo preostanek vrstice: ›Sedem glav je sedem gora (kraljestev) ... So tudi sedem kraljev.‹ Preprosto povedano: kralj in kraljestva gredo skupaj. Toda gore in kralji nimajo naravnega ujemanja. Dobesedno gora ne more biti tudi kralj, kralj pa lahko predstavlja svoje kraljestvo.

Bistvo tega odlomka je torej pokazati, da je bila Satanova glavna metoda, s katero je nasprotoval Bogu, njegovemu ljudstvu in njegovim namenom na zemlji, vedno poganski imperij. Satan je svojo vojno proti Bogu in njegovemu ljudstvu skozi stoletja vodil prek številnih poganskih svetovnih kraljestev. To je veljalo od prvih dni hebrejskih ljudstev in velja še danes. Sedemglavi zvernik je poosebljenje Satanovega delovanja na zemlji. Tako kot Cerkev predstavlja Kristusovo telo, tudi zvernik predstavlja Satanovo telo. Zato vidimo, da zmaj Satan daje zverniku svoj prestol, moč in oblast.

Rim: Mesto na sedmih gorah?

V preteklosti so nekateri menili, da se ta odlomek nanaša na Rim, vendar se je ob nadaljnjem preučevanju izkazalo, da je to problematično, zato je večina sodobnih razlagalcev to zamisel zavrnila. John Walvoord na primer ugotavlja, da je starodavno mesto Rim stalo na sedmih gričih. Beseda, uporabljena v tem odlomku, ni grška beseda za hribe (*bounos*), temveč za gore (*oros*). Če bi bil predmet tega odlomka Rim, bi avtor uporabil besedo za hribe in ne za gore. Poleg tega ne smemo pozabiti, da gre za odlomek o poslednjih časih. Ne govori o starodavni resničnosti. Mesto Rim danes leži na desetih hribih in ne na sedmih gorah. Kljub priljubljenosti te razlage skozi leta je misel, da ta odlomek govori o mestu Rim, nevzdržna.

Sedem ›glav‹ torej predstavlja sedem zgodovinskih kraljestev. Kot pravi odlomek: ›pet je padlih in eden je, drugi pa še ni prišel.‹ Čeprav je

Satanski zvernik predvsem simbol, ki predstavlja končni antikristov imperij, je končna manifestacija, vrhunec niza sedmih Satansko opolnomočenih kraljestev. Toda o katerih kraljestvih konkretno govorimo? V času, ko je Janez napisal knjigo Razodetja, je bilo pet kraljestev že mimo (»pet je padlih«), šesto kraljestvo pa je bilo trenutno na oblasti (»eden je«). To kraljestvo je bilo seveda Rimsko cesarstvo. Ko je torej v vrstici zapisano, da »eden je«, se je to nanašalo na Rimsko cesarstvo, šesto »glavo« zvernika. Toda katerih pet regionalnih kraljestev je bilo pred Rimskim cesarstvom? Odgovor je preprost. Še enkrat, to so vsi imperiji, ki jih je Satan skozi zgodovino posebej okrepil, da bi uničil judovsko ljudstvo in tako onemogočil veliki Božji odrešilni načrt. V Svetem pismu so zapisani številni napadi na Izrael, judovsko ljudstvo in mlado krščansko gibanje. Napade je izvedlo šest zaporednih in močnih bližnjevzhodnih kraljestev. Teh šest kraljestev je naslednjih:

- Egipt
- Asirija
- Babilon
- Medijsko-Perzijsko kraljestvo
- Grčija
- Rim

Vendar se odlomek ne konča s šestim kraljestvom. Po Rimskem cesarstvu se bo pojavilo še eno Satansko kraljestvo. Ko razmišljamo, katero kraljestvo je sledilo vzorcu mogočnih, poganskih, protijudovskih, antisemitskih, antisionističnih in nazadnje proti-krščanskih imperijev, ki so nadzorovali večji del svetopisemskega sveta – območja, ki obkroža Izraelovo deželo, le en imperij dosledno izpolnjuje vsa merila in sledi vzorcu tistih, ki so bili pred njim.

Sedmo kraljestvo: islamski imperij

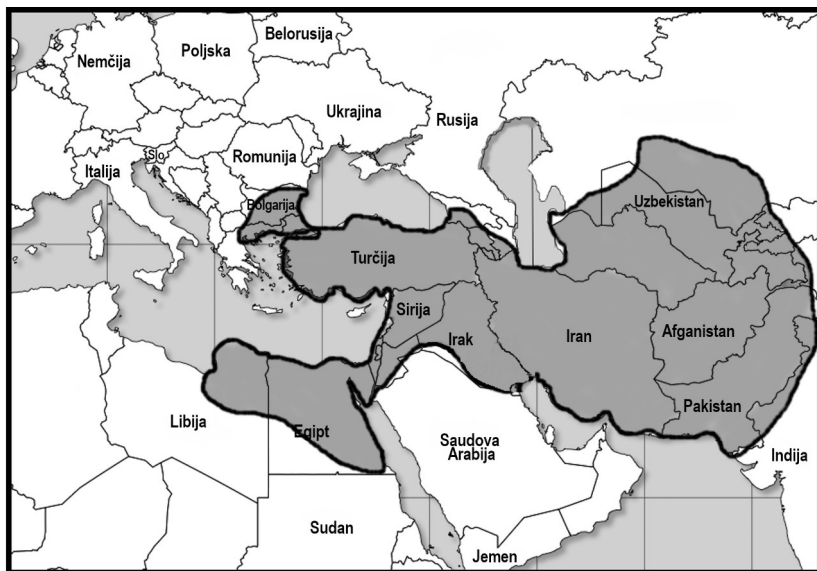
Po dolgem in počasnem zatonu Zahodnega rimskega cesarstva se je v 7. stoletju iz Arabije razširil islamski imperij, ki je hitro zavladal celotni regiji. Nazadnje je islamski imperij zadal usoden udarec tudi Vzhodnemu (bizantinskemu) rimskemu cesarstvu, ko si je leta 1453 Mehmed II. Osvajalec podredil Konstantinopol in ga preimenoval v Istanbul. Islamski imperij, ki nadaljuje vzorec prejšnjih zvernikovih kraljestev, je bil pogost nosilec anti-judovskega, antisemitskega, antisionističnega in proti-krščanskega duha. Pravzaprav lahko povsem upravičeno trdimo, da islamski imperij te lastnosti uteleša veliko bolj kot katerikoli prejšnje kraljestvo v svetovni zgodovini. Koran, najbolj sveto besedilo islamske religije, je te značilnosti dejansko kanoniziral in sakraliziral, saj na svojih straneh izrecno imenuje Jude in kristjane ter jih izpostavlja kot hude bogokletneže (kristjane) ter največje upornike in sovražnike Boga v zgodovini (Jude).

Razodetje 13,17 – imperij zadnjega zvernika

Kot smo že videli v naši študiji, je opredelitev islama kot zadnjega imperija zvernika v svetovni zgodovini vedno znova utemeljena v Svetem pismu, dobesedno v vseh pomembnih preroških odlomkih Svetega pisma. Celo odlomki, ki so bili tradicionalno obravnavani kot dokazna besedila za rimskega antikrista, po ponovnem pregledu dejansko kažejo na bližnjevzhodnega antikrista. Zato ni presenetljivo, da ko pridemo do 13. poglavja Razodetja, simbolične podobe Satanovega kraljestva, se pokaže, da ima telo, ki je deloma leopard, deloma lev in deloma medved:

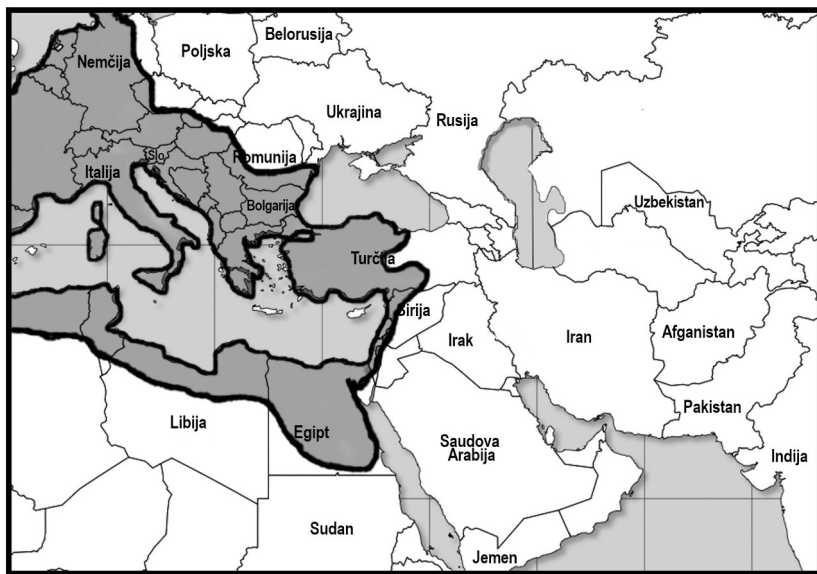
In zverniki, ki sem ga videl, je bil podoben leopardu in njegova stopala so bila kakor medvedja stopala in njegova usta kakor levja usta ...

Raz 13,2

Slika 12: Kombiniran babilonsko, Medijsko-Perzijsko kraljestvo in grški imperij.

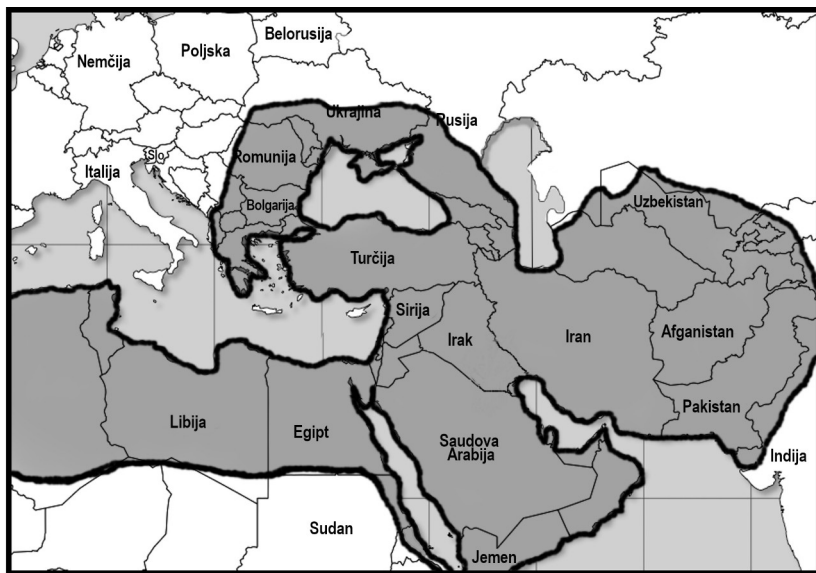
Kot smo že videli, v sedmem poglavju Daniela lev, leopard in medved predstavljajo tri kraljestva: Babilon, Medijsko-Perzijsko kraljestvo in Grčijo. Četrty zvernik iz Danielove vizije je isti zvernik, ki ga obravnavamo tukaj. Ta zvernik je kombinacija leva (Babilon), medveda (Medijsko-Perzijsko kraljestvo) in leoparda (Grčija). Po grškem kraljestvu so se v tem delu sveta pojavili le še Partski imperij, Rimsko cesarstvo in islamski kalifat. Na tem območju ni nastal noben drug povezan imperij, ki bi ga lahko obravnavali kot kandidata za vlogo strašnega imperija četrtega zvernika. Kot smo že razpravljali, je treba na Parte gledati kot na podaljšek Perzijskega kraljestva. Poleg tega Parti niso bili edinstveno obsedeni z antisemitskim ali proti-krščanskim duhom šestih prejšnjih kraljestev zvernikov. Nikoli niso poskušali uničiti judovskega ljudstva, kot je to storil vsak prejšnji Satanski imperij. Prav tako niso nikoli neposredno nadzorovali Jeruzalema ali izraelske dežele.

Slika 13: Rimsko cesarstvo: Ne spominja na kombinacijo Babilona (lev), Medijsko-Perzijskega kraljestva (medved) in Grčije (leopard).

Če bi združili »teles« Grčije, Babilona in Medijsko-Perzijskega kraljestva, kakšen imperij bi dobili? Bi bil podoben rimskemu ali islamskemu? Odgovor je očiten vsakomur, ki pozna geografijo regije.

Rimsko cesarstvo s svojo edinstveno zahodnoevropsko usmerjenostjo preprosto ne ustreza geografiji babilonsko-perzijsko-grškega imperija. Kot smo videli, so bile meje rimskega imperija v veliki večini njegovega obstoja približno 800 km zahodno od Babilona. Islamski imperij pa je, kot smo videli, brezpogojno in absolutno »razbik« vsa ta območja. Islamski kalifat je prevladal nad vsemi zemljiškimi posestmi vseh treh prejšnjih kraljestev in še veliko več. Če torej še enkrat upoštevamo kombinacijo grškega, babilonskega in Medijsko-Perzijskega kraljestva, Rimsko cesarstvo niti približno ne ustreza temu opisu, islamski kalifat pa ga izpolnjuje v popolnosti.

Slika 14: Islamski kalifat: kombinacija Babilona (lev), Medijsko-Perzijskega kraljestva (medved) in Grčije (leopard).

Smrtna rana na glavi

V skladu z Razodetjem 13,3 in Razodetjem 17,8.11 zadnje kraljestvo zvernika utrpi, kot kaže, smrtno rano. Sedmo kraljestvo naj bi navidezno preminilo, nato pa naj bi na šok in grozo velikega dela sveta doživelo prepород in se vrnilo k življenju.

In videl sem eno izmed njegovih glav, kot bi bila ranjena do smrti in njegova smrtna rana je bila ozdravljena in ves svet se je spraševal o zverniku.

Raz 13,3

Prerokba o ozdravitvi usodne rane na glavi se ponovi tudi pozneje, v 17. poglavju Razodetja, kjer je opisana sedma glava zvernika, ki se dviga iz brezna in se vrača k življenju po svoji prejšnji smrti:

Zvernik, ki si ga videl, je bil in ga ni in vzpel se bo iz jame brez dna in šel v pogubo in tisti, ki prebivajo na zemlji, katerih imena od ustanovitve sveta niso bila zapisana v knjigi življenja, se bodo čudili, ko bodo gledali zvernika, ki je bil in ga ni, pa vendar je ... Zvernik pa, ki je bil in ga ni, je celó osmi in je izmed sedmih in gre v pogubo.

Raz 17,8.11

V zadnjih dneh bodo tisti, ki živijo na zemlji, osupli, ko bodo priča ponovnemu rojstvu imperija. Islamski kalifat je doživel začasno ali navidezno smrt in bo oživel kot osmi in zadnji imperij. Zadnji Satanski imperij je preprosto oživljena različica islamskega kalifata. Živeči v zadnjih dneh, bodo obstali v strahu, ko bodo videli, kako se islamski kalifat, ki je nekoč vladal na Bližnjem vzhodu, vrača k življenju.

Nekateri so poskušali trditi, da bo oživljeni zvernik eno od prejšnjih kraljestev, kot je bil Asirski imperij. Vendar ne smemo pozabiti, da je zgodba iz 17. poglavja Razodetja samo še ena ponovitev zgodbe iz 2. in 7. (ter 8., 9. in 11.) poglavja iz Daniela. V drugem poglavju Daniela končni antikristov imperij predstavljajo noge kipa, ki izhajajo iz prejšnjega imperija, ki ga simbolizirata dve železni nogi, ki se, kot smo že videli, nanašata na zgodovinski islamski kalifat. V sedmem poglavju Daniela je ista zgodba ponovljena z uporabo simbolike štirih živali. Tam končno manifestacijo Satanskega imperija simbolizira deset rogov, ki izvirajo iz četrtega zvernika, ki je spet zgodovinski islamski kalifat. Tako lahko po preučitvi različnih ustreznih odlomkov ugotovimo naslednje zgodovinsko zaporedje osmih imperijev, ki jim je Satan dal moč:

1. Egipčansko kraljestvo
2. Asirsko kraljestvo
3. Babilonsko kraljestvo
4. Medijsko-Perzijsko kraljestvo
5. Grški imperij
6. Rimsko cesarstvo
7. Islamski kalifat
8. Oživljeni islamski kalifat

Trditvi, da sta zadnja dva imperija dejansko islamska imperija, daje veliko težo zgodovinska realnost glede propada islamskega kalifata. Kmalu po smrti Mohameda, ustanovitelja in preroka islama, so vodenje muslimanov prevzeli njegovi tovariši in družina. Mohamedov tesni prijatelj in svak Abu Bakr je postal prvi kalif. Obdobje vladavine Abu Bakra in naslednjih treh kalifov je znano kot Rašidunski kalifat. Za Rašidunskim kalifatom so sledili Umajejadski kalifat, Abasidski kalifat in sčasoma je oblast nad velikim delom muslimanskega sveta pripadla Otomanom. Ko na splošno govorimo o »islamskem imperiju« ali »islamskem kalifatu«, imamo v mislih različne zgoraj omenjene dinastije, ki so skupaj vladale islamskemu svetu več kot 1.300 let. Vendar je bila ta vsesplošna muslimanska vlada dejansko obglavljena leta 1924, ko je turški sekularni reformator Mustafa Kemal Attaturk ukinil univerzalno islamsko vlado, znano kot kalifat, in urad univerzalnega islamskega voditelja, znanega kot kalif. Nekdaj enoten imperij je bil razbit na sodobne nacionalne države.^y Danes, ko zahodne sile zapuščajo Bližnji vzhod, se moč Otomanov obnavlja. Rana na glavi se celi in islamski imperij oživlja. Toda to je téma za drugo knjigo ...

Rimsko cesarstvo proti islamskemu imperiju

Če pa se držimo rimske antikristove teorije, ta odlomek predstavlja veliko težavo. To je razvidno iz Reaganove razlage Raz 17,10-11:

V tem odlomku je apostolu Janezu povedano, da je v svetovni zgodovini treba upoštevati sedem kraljev ali imperijev in da jih je »pet padlih in eden je, drugi pa še ni prišel; ko pa pride, mora kratek čas nadaljevati. Zvernik pa, ki je bil in ga ni, je celó osmi in je izmed sedmih in gre v pogubo.« Takrat je bilo pet padlih: Egipt, Asirija, Babilon, Medijsko-Perzijsko kraljestvo in Grčija. Takrat je bilo samo Rimsko cesarstvo. Ta, ki bi prišel, bi bil oživitev rimskega, iz katerega bi nastal osmi, zadnji imperij, kraljestvo antikrista.²

y: Sedem držav: Turčija, Irak, Sirija in Libanon, Palestina (kasneje razdeljena na Izrael in Jordanijo), Saudova Arabija, Jordanija.

Po tem scenariju je bilo v Janezovem času pet propadlih imperijev: Egipt, Asirija, Babilon, Medijsko-Perzijsko kraljestvo in Grčija. Glede tega se popolnoma strinjam z Reaganom. Nato pravi, da je Rimsko cesarstvo šesti imperij. Tudi tu se popolnoma strinjam z njim. Sedmo kraljestvo je po njegovem mnenju oživitev Rimskega cesarstva. S tem se ne strinjam in menim, da je tu zastopan islamski kalifat. Pravzaprav, kot smo pravkar razpravljali, če islamskega kalifata ne vključimo v zaporedje, potem tega odlomka ni mogoče uskladiti s prejšnjimi razdetji iz drugega in sedmega poglavja Daniela. To je razvidno iz Reaganovega poskusa, da bi se vse skupaj ujemale. Za sedmo glavo namreč Reagan vstavi »osmo in zadnje kraljestvo, svetovno kraljestvo antikrista.« Toda kje je to kraljestvo v drugem in sedmem poglavju Daniela? Po Reaganovem scenariju železne noge v drugem poglavju Daniela predstavljajo zgodovinsko Rimsko cesarstvo. Iz zgodovinskega Rimskega cesarstva izhajajo noge, nato pa očitno iz nog izhaja še en »svetovni imperij.« V besedilu ni prostora za takšen scenarij. Podobno po Reaganovem mnenju četrti zverniki iz sedmega poglavja Daniela predstavljajo zgodovinsko Rimsko cesarstvo. Iz tega cesarstva izvira deset rogov, ki bi ustrezali obujenemu Rimskemu cesarstvu. Nato pa se iz rogov nekako pojavi še eno kraljestvo, »svetovno kraljestvo.« Besedilo tega preprosto ne navaja. Teorija o rimskem antikristu nas sili, da vstavimo tretji imperij, ki ga preprosto ni.

Po drugi strani pa, če razumemo, da različne prerokbe vse kažejo na zgodovinski islamski kalifat, pa naj gre za sedmo glavo iz 17. poglavja Razodetja, železne noge iz drugega poglavja Daniela ali četrti zverniki iz sedmega poglavja Daniela, potem se vsi odlomki popolnoma povežejo. Zgodovinski islamski kalifat je sedma glava zvernika, oživljeni islamski kalifat – kraljestvo antikrista - pa bo osma glava. To je zelo preprosto. Nekateri se bodo vprašali, zakaj je Rimsko cesarstvo, če ni bilo vključeno v drugo ali sedmo poglavje Daniela, vključeno na seznam kraljestev v 17. poglavju Razodetja. Odgovor je preprosto zato, ker nam 17. poglavje Razodetja predstavlja izčrpen seznam, ki podrobno opisuje celoten celoten zgodovinski in svetopisemski pogled na vse

Satanske, poganske zverinske imperije v zgodovini, medtem ko drugo in sedmo poglavje Daniela nista izčrpna seznama, ki bi podrobno opisovala vse Satanove imperije. Niti drugo niti sedmo poglavje Daniela ne vključujeta egiptovskega, asirskega ali rimskega imperija. Kot smo videli, ti odlomki govorijo le o imperijih, ki bodo nastali po Nebukadnezarju v Babilonu, in Rimsko cesarstvo ne izpolnjuje pogojev, da bi bilo vključeno mednje. Šele v 12., 13. in 17. poglavju Razodetja je podan celoten zgodovinski seznam Satanskih kraljestev.

Kraljestva	Dan 2	Dan 7	Raz 17
1. egipčansko	<i>ni vključeno</i>	<i>ni vključeno</i>	1. glava
2. asirsko	<i>ni vključeno</i>	<i>ni vključeno</i>	2. glava
3. babilonsko	glava iz zlata	lev	3. glava
4. Medijsko-Perzijsko	prsi in roke iz srebra	medved xxx napaka	4. glava
5. grško	trebuh in stegna iz brona	leopard xxx napaka	5. glava
6. rimsko	<i>ni vključeno</i>	<i>ni vključeno</i>	6. glava
7. islamsko	noge iz železa	4. zvernik	7. glava (kombinacija leva, leoparda in medveda).
8. antikristovo	stopala iz železa in ila	10 rogov raste iz 4. zvernika	8. kralj: ozdravljena sedma glava
9. Mesijansko	Skala		

Na koncu lahko ponovno ugotovimo, da ima rimska antikristova teorija več težav pri usklajevanju z zahtevami besedila. In še enkrat, identifikacija islamskega kalifata, ki je prikazan kot sestavljenka leva (Babilon), medveda (Medijsko-Perzijsko kraljestvo) in leoparda (Grčija) ali kot sedma glava sedem-glave zveri, je ponovno videti, da se gladko ujema z vsemi prejšnjimi preroškimi odlomki. Tako lahko od 1. Mojzesove knjige do Razodetja vidimo, da se na več različnih načinov, z uporabo različnih podob in jezika vedno znova ponavlja ista slika, ista zgodba.

-
- 1 Robert L. Thomas, *Revelation 8-22 An Exegetical Commentary (Razodetje 8-22 Eksegetski komentar)*, (Chicago, IL, Moody Press, 1995), str. 296.
 - 2 David R. Reagan, *The Muslim Antichrist Theory (Muslimanska teorija o antikristu)*, The Christ in Prophecy Journal.

13. poglavje

Ezk 38–39

Gog iz Magóga (I. del)

Eden od najpogostejše obravnavanih odlomkov svetopisemskih prerokb je 38. in 39. poglavje Ezekiela, ki se najpogostejše imenuje »bitka Goga in Magóga.« Ta odlomek opisuje zlobnega voditelja zadnjih dni, imenovanega »Gog«, in njegovo ogromno koalicijo narodov, ki skupaj napadejo izraelsko deželo, da bi bila izraelska dežela nadnaravno zdesetkana. Žal je poleg tega, da je ena najbolj vplivnih prerokb v Svetem pismu, tudi ena najbolj narobe razumljenih. Zato je nujno, da skrbni preučevalci Svetega pisma ta odlomek skrbno preučujejo, da bi pravilno razbrali njegov pravi pomen in sporočilo.

Priljubljeni pogled

V sodobnem času je najbolj razširjena razlaga tega odlomka, da sta Gog in antikrist dve različni osebi. Po tem mnenju Gog napade Izrael nekaj let pred napadom antikrista na Izrael. V skladu s tem stališčem se antikrist pojavi iz Evrope nekje po uničenju Goga in njegove vojske. To stališče je dobro artikuliral John Walvoord, ki prav tako zastopa enako priljubljeno stališče, da bo Ezekielove invazijske vojske vodila Rusija:

Ko Rusija ne bo več na poti, se bo lahko vodja oživiljenega rimskega imperija, ki bo takrat obvladoval sredozemsko območje, razglasil za diktatorja celotnega sveta.¹

Grant Jeffrey, še en znan učitelj prerokovanja, ima podobno vizijo:

Ko bo ta rusko-arabska zveza napadla Izrael, je prerok izjavil, da bo Bog posredoval z nadnaravnimi potresi, točo in kugo, da bi premagal združene sile ruske in arabske vojske ... Ti neverjetni preroški dogodki v zvezi s porazom Rusije bodo pripravili pot za izpolnitev prerokb o vzponu antikrista, ki bo zavladal zemlji, in njegovi sedemletni pogodbi z Izraelom. S to pogodbo z antikristom se bo začelo sedemletno odštevanje do Mesijeve vrnitve v bitki pri Armagedonu.²

V skladu s to pripovedjo mnogi verjamejo tudi, da bo po uničenju Goga in njegove vojske islam kot religija praktično usahnil in ne bo več glavna svetovna religija. Učitelj prerokovanja David Reagan opisuje svoje prepričanje, da se bo bitka, opisana v 38. in 39. poglavju Ezekiela, končala z »uničenjem skoraj vseh vojsk muslimanskih narodov Bližnjega vzhoda«:

Vojna iz Psalma 83, ki ji bo sledila vojna iz Ezekiela 38, bo povzročila uničenje skoraj vseh vojsk muslimanskih narodov Bližnjega vzhoda ... Če je torej antikrist musliman, ki bo med stisko vladal muslimanskemu imperiju na Bližnjem vzhodu, potem bo vladal imperiju, ki je bil spremenjen v pepel!³

Mark Hitchcock pravi:

Izločitev rusko-islamske zveze in vseh njihovih enot bo odprla pot antikristu, da se postavi na noge in prevzame oblast nad svetom ... Pogosto sem se spraševal, ali si bo antikrist morda celo pripisal zaslugе za uničenje Gogove vojske, češ da ima skrivno orožje za množično uničevanje.⁴

Podobno trdi tudi Nathan Jones, prav tako iz Lamb and Lion Ministries:

»Islam je le še en sistem, ki bo uničen, preden antikrist uvede svoj sistem.«⁵

Slika 15: Priljubljeni pogled na časovni razpored Goga in Magóga.

Kako in zakaj so ti učitelji prišli do tega stališča? Odgovor najdemo v dveh predpostavkah, ki jih v besedilo vnašajo tisti, ki se držijo teorije rimskega antikrista. Prva predpostavka je, da bodo antikrist in njegove vojske prišli iz Evrope. Ker Gogove sile očitno niso evropske, sklepajo, da mora biti Gog nekdo drug kot antikrist. Druga domneva je, da bo antikrist humanist ali univerzalist, ki bo zahteval, da ga častijo kot Boga ali boga. Zagotovo, se utemeljuje, muslimani na zemlji ne bi nikoli podprli takšnega človeka. Za tiste, ki se držijo tega stališča, je potemtakem postalo nujno najti nek mehanizem, s katerim bi 1,6 milijarde muslimanov na Zemlji izločili iz svoje eshatološke pripovedi in s tem odprli pot antikristu, ki bo pod svojim nadzorom prostovoljno združil vse religije. Prav v 38. in 39. poglavju Ezekiela najdejo teoretiki rimsko-antikristovske teorije svoj namišljeni mehanizem za odstranitev muslimanov iz slike. Mnogi tako učijo, da bo zaradi množičnih žrtev v bitki pri Gogu in Magógu religija islam prenehala biti pomembna sila na Zemlji ali pa bo povsem izginila in tako pripravila pot za prihod evropskega, humanističnega ali univerzalističnega antikrista. Tako se priljubljena razlaga 38. in 39. poglavja Ezekiela ni rodila iz skrbne eksegeze besedila, temveč iz potrebe, da bi se to ujemalo s predhodno uveljavljeno in dobro razvito eshatološko pripovedjo.

Posledice priljubljenega pogleda

Vendar pa je treba pojasniti, da omenjena pripoved ni obroben pogled. Zaradi priljubljene razlage 38. in 39. poglavja Ezekiela množice kristjanov dejansko verjamejo, da bo 1,6 milijarde muslimanov, preden se Jezus vrne, bodisi »izbrisanih«,⁶ »izgubljenih«,⁷ »zmanjšanih na pepel«,⁸

bodisi spreobrnjenih v drug sistem verovanja. Večina vključuje tudi ruski narod, ki bo prav tako zdesetkan. V nasprotju s skoraj vsemi demografskimi modeli, ki kažejo, da bo islam v nekaj kratkih desetletjih postal največja religija na svetu, je ta radikalno nasprotni pogled osupljiv. Kaj pa, če je ta scenarij zgolj fantazija, ki se je porodila zaradi napačne razlage nekaj ključnih eshatoloških odlomkov? Danes so veliki deli Cerkve sprejeli pogled na prihodnost islama, ki ni le lažen, ampak je tudi zelo fatalističen. Potencialno uničujoče posledice tega stališča za evangelizacijo, misije in posredovanje so zaskrbljujoče. Pri pisanju te knjige mi je nekaj zelo uglednih učenjakov predlagalo, da je razprava med stališči rimskega antikrista in islamskega antikrista nepomembna. S tem se v osnovi ne strinjam. Priljubljeni pogledi na svetopisemske prerokbe resnično vplivajo na prakso velikega števila kristjanov. V polarni razliki med islamom, ki bo kmalu postal največja svetovna religija in največji izziv Cerkve na svetu, in islamom, ki bo kmalu izginil z zemlje, preprosto ni srednje poti. Cerkev si ne more privoščiti, da bi se pri tem vprašanju tako temeljito zmotila. Čeprav je nujno, da se preučevalci Svetega pisma vestno trudijo pravilno razumeti preroška besedila Svetega pisma, to še posebej velja za 38. in 39. poglavje Ezekiela.

Judovsko stališče

V nasprotju s priljubljenim krščanskim stališčem judovski rabinski pogled opredeljuje Goga kot zadnjega sovražnika Božjega ljudstva, ki ga bo uničil Mesija. Rabinsko razumevanje pravi, da so Gog in njegova vojska isti napadalci, ki so jih opisali vsi drugi preroki. V knjigi *Ezekiel, a Commentary Anthologized from Talmudic, Midrashic and Rabbinic Sources* (Ezekiel, komentar, izbran iz talmudskih, midraških in rabinskih virov), je zapisano:

Končna vojna, ko bo Gog dejansko vdrl v Jeruzalem, je opisana v 14. poglavju Zaharija. V Svetem pismu je veliko omemb vojn med Gogom in Magógom, izrazito v prerokih ... najdaljši, najbolj

podrobni in najbolj specifični opisi so v knjigah Ezekiel, Zaharija, Joel in Daniel.⁹

Medtem ko Judje končnega zlobnega diktatorja imenujejo Gog, ga Nova zaveza imenuje z nazivi, kot so antikrist (1 Jn 2,22), sin pogube (2 Tes 2,3), ta Zlobni (2 Tes 2,8), zverniki (Raz 11,7) in drugimi nazivi. Podobno beremo v Talmudu:

Glej, ob koncu dni bo iz dežele Magóg stopil kralj. Zbral bo kralje, ki bodo nosili krone, in poročnike, ki bodo nosili oklep, in vsi narodi ga bodo ubogali. V izraelski deželi se bodo bojevali proti sinovom razpršitve, toda Gospod bo pripravljen na njih tako, da bo iz njih požgal dih življenja z ognjenim plamenom, ki izhaja izpod prestola slave. Njihova trupla bodo padla na gore Izraelove dežele, divje poljske zveri in nebesne ptice pa bodo prišle in jih požrle. Potem bodo vsi mrtvi Izraela vstali in bodo uživali dobrine, ki so jim bile od začetka skrivaj namenjene, in prejeli bodo nagrado za svoje delo.¹⁰

In še enkrat:

Na koncu, na samem koncu dni, se bosta Gog in Magóg s svojimi vojskami podala proti Jeruzalemu, vendar bosta padla pod roko kralja Mesije. Polnih sedem let bodo Izraelovi sinovi njihova vojna orožja uporabljali za kurjavo, ne da bi jim bilo treba iti v gozd in sekati drevesa.¹¹

Gog kot antikrist

Glede na vse to bomo zdaj poskušali pokazati, da je Gog antikrist, narodi Gogove zveze pa bodo med glavnimi privrženci antikrista. Pokazali bomo, da je invazija iz 38. in 39. poglavja Ezekiel le še ena ponovitev iste zgodbe, ki jo pripovedujejo vsi preroki. Čeprav bi lahko dodali številne dodatne podrobnosti, lahko to osnovno zgodbo povzamemo takole:

- Skupina narodov pod vodstvom Goga/Antikrista napada Izrael in preganja kristjane po vsem svetu.
- Zato je izraelski narod v treh letih in pol doživel še zadnje popolno opustošenje, pri čemer je bilo veliko ljudi odpeljanih v ujetništvo.
- Po Mesiju Gospod posreduje, da bi rešil preživele in osvobodil ujetnike.
- Poganski narodi se obrnejo h Gospodu.
- Izrael se za vedno vrne h Gospodu.
- Mesija vlada iz Jeruzalema.

Kot bomo videli, je zgodba, ki jo pripoveduje Ezekiël, enaka zgodbi, ki jo pripovedujejo vsi drugi preroki v Svetem pismu. Čeprav uporabljajo različne simbole in poudarjajo različne vidike te zgodbe, vsi preroki opozarjajo na isti niz dogodkov.

Čas in razpon 38. in 39. poglavja Ezekiela

Mnogi, ki zagovarjajo priljubljeno stališče, vidijo to kot zelo kratek niz dogodkov. Ta pogled je dobro predstavil učitelj Svetega pisma Mark Hitchcock v knjigi *The Coming Islamic Invasion of Israel (Prihajajoča islamska invazija na Izrael)*:

38. in 39. poglavje Ezekiela opisuje nekaj, čemur bi lahko rekli »enodnevna vojna« ali celo »enournna vojna«, saj bo Bog islamske napadalce hitro in popolnoma uničil z obličja zemlje z nadnaravnimi sredstvi.¹²

Zato si razlagalci, ki zastopajo to stališče, prizadevajo, da bi časovno umestili bitko na neko zelo ozko mesto v časovnem načrtu konca časa. Avtor Ron Rhodes v svoji knjigi *Northern Storm Rising (Vzpon severne nevihte)* navaja šest možnosti, ki so po njegovem mnenju edine možne:

- Pred vzetjem vernikov in stisko.
- Po vzetju vernikov, a pred stisko.
- V prvi polovici ali sredini stiske.
- Ob koncu stiske.
- Na začetku tisočletja.
- Ob koncu tisočletja.¹³

Vendar ta pogled, ki skuša omejiti Ezekielovo prerokbo le na eno od teh zelo ozkih časovnih obdobj, ne priznava zelo pogoste značilnosti svetopisemskih prerokb, ki pogosto govorijo o širokem nizu dogodkov na zelo kratek in omejen način.¹⁴ Odličen primer tega vidimo v Raz 12,5, kjer je opisana ženska Sion, ki rodi Jezusa, moškega otroka:

In rodila je fantka, (Jezusa) ki je bil [namenjen], da vsem narodom vlada z železno palico in njen otrok je bil vzet k Bogu in k njegovemu prestolu. Raz 12,5

Če bi to vrstico brali kot izčrpen opis, bi morali verjeti, da bo Jezus skoraj takoj po rojstvu vzet gor k Božjemu prestolu. Odlomek ne omenja 33 let Jezusovega zemeljskega življenja, ki so bila med njegovim rojstvom in vnebohodom. Toda čeprav odlomek ne razpravlja o 33 letih Jezusovega zemeljskega življenja ali jih sploh ne omenja, jih nikakor ne izključuje. S prednostjo, ki nam jo daje pogled nazaj, vemo, da je Jezus živel na zemlji 33 let. Podobne vzorce lahko opazimo v številnih mesijanskih prerokbah. Tu, v Izaiji, je še en tak primer:

Palica bo pognala iz Jesejevega debla in Poganjek bo zrastel iz njegovih korenin in Gospodov duh bo počival nad njim, duh modrosti in razumevanja, duh nasveta in moči, duh spoznanja in strahu Gospodovega. Naredil ga bo hitrega razumevanja v strahu Gospodovem in ne bo sodil po pogledu svojih oči niti grajal po slišanju svojih ušes, temveč bo s pravičnostjo sodil revne in odločal z nepristranskostjo krotkim na zemlji in zemljo bo udaril s palico svojih ust in z dihom svojih ustnic bo pokončal zlobnega. Pravičnost bo pas

njegovih ledij in zvestoba pas njegovih notranjosti. Tudi volk bo prebival z jagnjetom in leopard se bo zleknil z otrokom. Tele, mlad lev in pitanček skupaj in vodil jih bo majhen otrok ... Iz 11,1-7

V skladu s tem odlomkom se Mesijeva dejanja, od njegovega prihoda kot Jesejevega poganjka, do udarca po zemlji in pobijanja hudobnežev odvijajo brezhibno. Nikjer v besedilu ne najdemo namiga o dvatisočletnem razmaku med Jezusovim prvim prihodom in njegovo vrnitvijo za končno zmago. Očitno je, da številne podrobnosti niso vključene v ta obsežni preroški pregled Mesijeve službe. Spet bi lahko navedli številne druge podobne primere, saj je to pogost vzorec preroških odlomkov v celotnem Svetem pismu.

Enako načelo velja v 38. in 39. poglavju Ezekiel. Čeprav v odlomku niso omenjene številne podrobnosti, to nikakor ne pomeni, da gre zgolj za preprosto, jedrnato, »eno-urno vojno.« Če bi to prerokbo brali kot tako, bi napačno razumeli to zelo pogosto značilnost svetopisemskih prerokb. Na to prerokbo ne smemo gledati kot na enkratno, ozek in kratek dogodek, niti ne smemo na ta odlomek gledati, kot da vsebuje izčrpen opis vseh podrobnosti, ki jih bo ta epizoda prinesla s seboj. Prej gre za zelo splošen preroško/poetični povzetek zadnjega sedemletnega obdobja, ki vodi do Jezusove vrnitve, gledano z Ezekielove posebne perspektive. Široka perspektiva odlomka se kaže v tem, da se začne z opisom Boga, ki vleče Goga, da bi prišel zoper Izraela, vrhunec pa doseže z Mesijevo vrnitvijo in vzpostavitvijo mesijanskega kraljestva. Neposredna posledica uničenja Goga in njegove vojske bodo naslednji dogodki:

- Božje ime ne bo nikoli več obrekovano.
- Preživeli narodi bodo prišli do odrešujočega spoznanja Boga.
- Izraelovi ujetniki bodo osvobojeni.
- Bog bo izlil svojega Duha na Izrael.
- Preživeli Izraelci bodo za vedno spoznali Gospoda.
- Izrael bo za vedno varno prebival v svoji deželi.
- Sam Gospod bo prebival v Izraelovi deželi.

Ker gre za opise, ki se lahko nanašajo samo na čas Jezusove vrnitve in vzpostavitve njegovega mesijanskega kraljestva, je nemogoče, da bi bili Gog in njegove vojske kaj drugega kot antikrist in njegove vojske. To bo torej naša prva naloga, da preučimo več časovnih besedil, ki kažejo, da se odlomek zaključi z Mesijevo vrnitvijo in vzpostavitvijo njegovega kraljestva.

Božje ime ne bo več preklinjano

V Danielovi knjigi je večkrat povedano, da bo antikrist v svoji karieri večkrat preklinjal Gospoda. V Dan 11,36 je rečeno, da se bo antikrist »poviševal« in »poveličeval« in »govoril bo osupljive stvari zoper Boga bogov.« V Dan 7,25 je rečeno, da bo antikrist bogokletno žalil »Najvišjega.« Toda upoštevajte naslednje dejstvo: poleg tega, da bo antikrist sam bogokleten, bo zbral tudi svetovno skupnost tistih, ki bodo nedvomno posnemali njegov zgled. Globalno versko gibanje, ki ga bo navdihnil in vodil antikrist, bo največje in najpomembnejše bogokletno gibanje, kar jih je svet kdajkoli poznal. Toda v 38. in 39. poglavju Ezekiela je rečeno, da po porazu Goga in njegove vojske Božjega imena ne bodo nikoli več preklinjali:

Tako se bom poveličal in se posvetil; in znan bom v očeh mnogih narodov in spoznali bodo, da jaz sem Gospod.« Tako bom svoje sveto ime naredil znano v sredi svojega ljudstva Izraela; *in ne bom jim več dopustil, da oskrunijo moje sveto ime.* Ezk 38,23; 39,7

To predstavlja veliko, če ne celo nepremostljivo težavo za tiste, ki verjamejo, da Gogov poraz pride pred prihodom antikrista. Kako je mogoče reči, da Božje ime ne bo nikoli več preklinjano, tik pred prihodom najvidnejšega bogokletnika v zgodovini, ki bo tri leta in pol odkrito preklinjal Boga? To je preprosto nemogoče. Ta odlomek lahko uskladimo s širšim kontekstom preroštva o koncu časov le, če Goga razumemo kot antikrista. Ko bo Gog, skupaj s svojimi vojskami uničen, bodo usta bogokletnežev za vedno zaprta.

Pogani spoznajo Boga

Prerok Izaija nam sporoča, da bo po Jezusovi vrnitvi »zemlja polna Gospodovega spoznanja:«

Ne bodo ne škodovali, ne uničevali na vsej moji sveti gori, *kajti zemlja bo polna Gospodovega spoznanja*, kakor vode pokrivajo morje.

Iz 11,9

Med Jezusovo tisočletno vladavino bodo vsi poganski narodi častili Gospoda, Izraelovega Boga:

Vsi konci zemlje se bodo spomnili in obrnili h Gospodu in vsa sorodstva narodov bodo oboževala pred teboj.

Ps 22,27

Izaija opisuje tudi otroke iz vrst nekdanjih sovražnikov Izraela, ki so prišli k njemu, da bi izrazili kesanje in se poklonili Gospodu:

Tudi sinovi tistih, ki so te prizadeli, bodo prišli, upogibajoč se k tebi in vsi, ki so te prezirali, se bodo priklonili pri podplatih tvojih stopal in imenovali te bodo: »Gospodovo mesto, Sion Svetega Izraelovega.«

Iz 60,14

V skladu s to temo, ki jo najdemo v celotnem Svetem pismu, vidimo, da potem ko Bog sodi Gogu in njegovi vojski, narodi spoznajo Gospoda, Izraelovega Boga:

»In poslal bom ogenj na Magóg in med tiste, ki brezskrbno prebivajo na otokih. In *spoznali bodo, da jaz sem Gospod ... in pogani bodo spoznali, da jaz sem Gospod, Sveti v Izraelu.*

Ezk 39,6-7

Ta odlomek ponovno predstavlja veliko težavo za tiste, ki bi te dogodke postavili nekaj let pred Jezusovo vrnitvijo. Nekateri so skušali zmanjšati pomen te izjave, češ da gre za površno intelektualno priznanje Izraelovega Boga. Vendar to ni pravično do te izjave. Kako lahko rečemo, da narodi spoznajo in priznajo, da je Gospod Bog, Sveti v

Izraelu, edini resnični Bog, v času tik pred tem, ko se vsi združijo, da bi bogokletno preklinjali njegovo ime, napadli njegovo deželo in napadli njegovo ljudstvo? Še enkrat, to preprosto nima nobenega smisla. Kot pravi komentator Ralph Alexander:

Ezk 39,7.22 pravi, da Gospodovo ime ne bo nikoli več oskrunjeno, kar je ob prihajajoči stiski komaj mogoče. Poleg tega se koncept narodov, ki »spoznavajo Gospoda« s priznavanjem njegove suverenosti, najbolj prilega času drugega prihoda in ne času pred stisko.¹⁵

S tem se strinjajo tudi drugi komentatorji. James Burton Coffman o tem odlomku pravi:

To se ujema tudi s prizorom poslednje sodbe ... Trideset sekund po nastopu večnega sodnega dne ne bo več na vsem svetu ne agnostika ne nevernika.¹⁶

Edini način, da ta odlomek razumemo pravično, je, da ga razumemo kot sklicevanje na narode, ki dejansko spoznavajo in častijo Boga, natanko tako, kot to opisuje Izaija, ko je vsa zemlja polna znanja – ali bolje rečeno, *spoznanja* o Bogu. To pa se bo zgodilo šele po Jezusovi vrnitvi.

Judovski ujetniki so osvobojeni

Med številnimi strašnimi nesrečami, ki bodo doletele judovsko ljudstvo med prihodnjim podjarmljenjem s strani antikrista in njegove vojske, je tudi ta, da bodo mnogi odvedeni kot ujetniki in zaporniki k okoliškim narodom. Gospod po preroku Amosu, ki govori o tem dnevu, pravi:

Kajti glejte, zapovedal bom in Izraelovo hišo bom presejal med vse narode, kakor je žito presejano na situ, vendar niti najmanjše zrno ne bo padlo na zemljo.

Am 9,9

Jezus je prav tako neposredno govoril o številnih judovskih ujetnikih, ki bodo med napadom antikrista odpeljani k okoliškim narodom:

In padali bodo pod ostrino meča in odvedeni bodo v ujetništvo med vse narode in Jeruzalem bodo menderali pogani, dokler se ne dopolnijo časi poganov. Lk 21,24

Medtem ko več odlomkov govori o tej veliki nesreči, pa več drugih poudarja osvoboditev ujetnikov po Gospodovi roki, po Mesiji. Kralj David je prerokoval o osvoboditvi judovskih ujetnikov in slavnih dneh, ki bodo sledili:

Vstal boš in imel usmiljenje do Siona, kajti čas, da mu [izkažeš] naklonjenost, da, določeni čas je prišel ... tako se bodo pogani bali Gospodovega imena in vsi kralji zemlje tvoje slave. Ko bo Gospod zgradil Sion, se bo prikazal v svoji slavi. Kajti on je pogledal dol iz višine svojega svetišča, z nebes je Gospod pogledal zemljo, da usliši stokanje jetnika, da osvobodi tiste, ki so določeni za smrt, da oznani Gospodovo ime na Sionu in njegovo hvalo v Jeruzalemu, ko se zberejo skupaj ljudstva in kraljestva, da služijo Gospodu.

Ps 102,13-16.19-22 xxx napaka

Izaija je osvoboditev judovskih ujetnikov povezal tudi z dnem Gospodovega maščevanja:

Duh Gospoda Boga je nad menoj, ker me je Gospod mazilil, da oznamjam dobre novice krotkim, poslal me je, da obvežem zlomljene v srcu, da *razglasim svobodo ujetnikom in odprtje ječe tem, ki so zvezani, da razglasim sprejemljivo leto Gospodovo in dan maščevanja našega Boga ...* Iz 61,1-3

Zaharija je osvoboditev ujetnikov povezal z obdobjem Mesijeve vladavine:

Njegovo gospostvo bo od morja celó do morja in od reke celó do koncev zemlje. Tudi kar se tebe tiče, s krvjo tvoje zaveze *sem tvoje jetnike poslal* iz jame, v kateri ni vode. Obrnite se k oporišču, vi jetniki upanja. Celo danes razglašam, da ti bom povrnil dvojno.

Zah 9,10-12

O tem je prerokoval tudi Joel:

»Kajti glej, v tistih dneh in v tistem času, *ko bom ponovno privedel ujetništvo Juda in Jeruzalema.* JI 3,1

Podobno je govoril tudi Sofonija:

... kajti Gospod, njihov Bog, jih bo obiskal in *odvrnil njihovo ujetništvo.* Sof 2,7

Pričevanja vseh teh prerokov se natančno ujemajo s tem, kar opisuje Ezekiel, da se bo zgodilo zaradi uničenja Goga in njegovih vojsk:

Zato tako govori Gospod Bog: *»Sedaj bom ponovno privedel Jakobovo ujetništvo in usmiljenje bom imel nad celotno Izraelovo hišo in ljubosumen bom zaradi svojega svetega imena; po tem, ko so nosili svojo sramoto in vse svoje prestopke, s katerimi so kršili zoper mene, ko so varno prebivali v svoji deželi in jih nihče ni strašil. Ko sem jih ponovno privedel izmed ljudstva in jih zbral iz dežel njihovih sovražnikov in sem posvečen v njih pred očmi mnogih narodov; potem bodo spoznali, da jaz sem Gospod, njihov Bog, ki jim je storil, da so bili odvedeni v ujetništvo med pogane, toda zbral sem jih k njihovi lastni deželi in nikogar izmed njih nisem več pustil tam.* Ezk 39,25-28

Poudariti je treba nekaj točk. Prvič, izraelski ujetniki so osvobojeni posebej in neposredno zaradi uničenja Goga in njegove vojske. Vendar to ni zgolj splošna osvoboditev, temveč odlomek navaja, da nihče od ujetnikov »ne bo več« ostal ujetnik. Gre za popolno in dokončno osvoboditev, ki jo je mogoče povezati le z mesijansko dobo. Če ta dogodek postavimo nekaj let pred prihodom antikrista, kot je priljubljeno stališče, postane zelo protisloven številnim drugim odlomkom, ki nas obveščajo, da bo vojska antikrista odpeljala v ujetništvo veliko judovskega ljudstva (npr. Lk 21,24). Ta del prerokbe je mogoče uskladiti z vsemi drugimi prerokbami le, če sta Gog in antikrist ena in ista oseba.

Izrael za vedno pozna Gospoda

Tako kot bodo v mesijanskem kraljestvu poganški narodi spoznali Gospoda in mu sledili, ga bodo spoznali tudi preživeli Izraelci. Téma ostanka ali preživelih Izraelcev, ki bodo po mogočni osvoboditvi spoznali Gospoda, je skupna téma vseh prerokov. O tem je govoril že Izaija:

Na tisti dan se bo zgodilo, da se [bo] Izraelov ostanek in tisti, ki so pobegnili od Jakobove hiše ... v resnici naslanjali na Gospoda, Svetega Izraelovega.

Iz 10,20

Na drugem mestu je Izaija podobno govoril kralju Ezekiju:

Preostanek, ki je pobegnil iz Judove hiše, se bo še enkrat ukoreninil navzdol in prinašal sad navzgor. Kajti iz Jeruzalema bo izšel preostanek in z gore Sion tisti, ki *pobegnejo*. Gorečnost Gospoda nad bojvniki bo to storila.<

2 Kr 19,30-31

O tem dnevu je govoril tudi prerok Joel:

In zgodilo se bo, da kdorkoli bo klical h Gospodovemu imenu, bo osvobojen, kajti osvoboditev bo na gori Sion in v Jeruzalemu, kakor je rekel Gospod in v *ostanku*, ki ga bo poklical Gospod.

Jl 2,32

Tako kot Mihej:

Tisto, kar šepa, bom naredil *ostanek* in tisto, ki je bilo vrženo daleč proč, močan narod, in Gospod bo kraljeval nad njimi na gori Sion od zdaj naprej, celo na veke.

Mih 4,7

O tem je prerokoval Jeremija, ko bodo vsi prišli, »da spoznajo Gospoda«:

Ne bodo več učili vsak svojega soseda in vsak svojega brata, rekoč: »Spoznajte Gospoda,< kajti vsi me bodo poznali, od najmanjšega izmed njih, do največjega izmed njih,< govori Gospod, »kajti odpustil bom njihovo krivičnost in njihovega greha se ne bom več spominjal.<

Jer 31,34

Apostol Pavel, ki se navezuje na preroke pred njim, govori o dnevu, ko bo preživeli ostanek Izraela prišel do odrešujočega spoznanja Boga:

Tudi Izaija kliče glede Izraela: »Četudi bo število Izraelovih otrok kakor morskega peska, bo rešen ostanek; kajti dokončal bo delo in ga nenadoma prekinil v pravičnosti; ker bo Gospod na zemlji hitro opravil svoje delo. Rim 9,27-28

In končno, apostol Janez se zgleduje po preroku Jeremiju, ko govori o tem, kaj pomeni »spoznati« Boga:

In to je večno življenje, da bi oni lahko spoznali tebe, edinega resničnega Boga in Jezusa Kristusa, katerega si poslal. Jn 17,3

V Ezekielu pa se obe témi, preživeli ostanek in njegovo »spoznavanje« Boga, v celoti združita. V tem odlomku nam je rečeno, da bo po uničenju Gogove vojske ves preživeli Izrael resnično spoznal Boga, »od tega dne naprej«:

Tako bo Izraelova hiša spoznala, da jaz sem Gospod, njihov Bog, od tega dne naprej. Ezk 39,22

Jasneje ne bi moglo biti. Ne gre zgolj za preporod, v katerem številni Judje postanejo bolj pobožni, temveč celotna Izraelova hiša pride k »spoznanju« Gospoda, svojega Boga. Ta mogočna narodna odrešitev je bila podrobno opisana že prej v 20. poglavju Ezekiela. V tem odlomku Gospod poveže naslednje bistvene podrobnosti:

- Gospod postane kralj nad Izraelom.
- Gospod začne soditi Izraelu.
- Gospod sklene večno zavezo z Izraelom.
- Uporniki so »očiščeni« iz Izraela.
- Gospod odstrani razkropljene Jude izmed narodov.
- Ves Izrael spozna Gospoda.

Razmislite o naslednjem odlomku in se ob tem vprašajte, kako bi se lahko nanašal na kaj drugega kot na polnost izraelske narodne odrešitve. Vendar je to natanko to, kar Ezekiel opisuje, da se bo zgodilo zaradi uničenja Goga in njegove vojske:

»Kakor jaz živim,« govori Gospod Bog, »zagotovo bom z mogočno roko in z iztegnjenim laktom in z izlito razjarjenostjo vladal nad vami in vas izpeljem izmed ljudstva in vas zberem iz dežel, po katerih ste razkropljeni, z mogočno roko, z iztegnjenim laktom in z izlito razjarjenostjo ... In jaz vas bom privedel v divjino ljudstev in tam se bom pravdal z vami iz obličja v obličje ... in privedel vas bom v vez zaveze in izmed vas bom očistil upornike in tiste, ki so se prekršili zoper mene ... in spoznali boste, da jaz sem Gospod ... Kajti na moji sveti gori, na gori Izraelove višine,« govori Gospod Bog, »tam mi bo [služila] vsa Izraelova hiša, vsi izmed njih v deželi mi [bodo] služili. Tam jih bom sprejel ... In vedeli boste, da jaz sem Gospod, ko vas bom privedel v Izraelovo deželo, v deželo, za katero sem vzdignil svojo roko, da jo dam vašim očetom.

Ezk 20,33-42

Izrael varno prebiva v svoji deželi

Ker se je Izrael pokesal zaradi svoje neposlušnosti, ker je Gospod nanje izlil svojega Duha in ker so ga spoznali, nam Ezekiel sporoča, da bodo vsi Judje do zadnjega za vedno varno prebivali v deželi:

... po tem, ko so nosili svojo sramoto in vse svoje prestopke, s katerimi so kršili zoper mene, ko so varno prebivali v svoji deželi in jih nihče ni strašil ... in nikogar izmed njih nisem več pustil tam.

Ezk 39,26.28

O tem odlomku C. F. Keil pravi:

Od takrat se Božjemu ljudstvu ne bo več treba bati sovražnika, ki bi lahko zmotil njegov mir in blaženost v večni posesti dediščine, ki mu jo je dal Gospod.¹⁷

Daniel Block še odločneje pripomni:

... da Ezekielova izjava, da ne bo ostal niti en posameznik, ko bo Jahve obnovil svoje ljudstvo, nima primerjave v Svetem pismu. Jahvejeva obnova ni le popolna, ampak je tudi trajna. Obljublja, da nikoli več ne bo skril svojega obraza pred svojim ljudstvom.¹⁸

Seveda ni treba veliko govoriti o tem, da Izrael ne more doživeti resnične varnosti, dokler ne bo antikrist uničen. Izrael bo resnično živel v varnosti šele, ko bodo uničeni vsi njegovi sovražniki, ko bo prisoten Jezus Mesija in ko bo Gospod izlil svojega Duha na ves Izrael.

Bog izlije svojega Duha na Izrael

V enem najmočnejših preroških pričevanj v Svetem pismu prerok Zaharija govori o dnevu, ko bo po uničenju narodov, ki obkrožajo Jeruzalem, Gospod izlil svojega duha na preživele Jude.

In zgodilo se bo na tisti dan, da si bom prizadeval uničiti vse narode, ki pridejo zoper Jeruzalem. *Na Davidovo hišo in na prebivalce Jeruzalema bom izlil duha milosti* in ponižnih prošenj in gledali bodo name, ki so ga prebodli in žalovali bodo za njim, kakor nekdo žaluje za svojim edinim sinom in v grenkobi bodo za njim, kakor nekdo, ki je v grenkobi zaradi svojega prvorojenca. Na tisti dan bo v Jeruzalemu veliko žalovanje, kakor žalovanje za Hadád Rimónom v dolini Megído.

Zah 12,9-11

V tem odlomku so opisani trije dogodki, ki sovpadajo. (1) Gospod uniči napadalne narode, (2) judovsko ljudstvo spozna, da je Jezus, ki so ga (in mi vsi) prebodli, dejansko Mesija, in (3) Gospod izlije svojega Duha na judovsko ljudstvo. Prerok Izaija je opisal natanko isti dan:

Odkupitelj bo prišel na Sion in k tistim, ki se obračajo od prestopka v Jakabu, govori Gospod. »Kar se tiče mene, to je moja zaveza z njimi, govori Gospod: »*Moj duh, ki je na tebi* in moje besede, ki sem ti jih položil v tvoja usta, ne bodo odšle iz tvojih ust niti iz ust tvojega

semena niti iz ust semena tvojega semena,« govori Gospod, »od tega časa naprej in na veke.« Iz 59,20-21

Če torej prejšnji Ezekielov opis Izraela, ki bo spoznal Gospoda »od tistega dne naprej«, ni bil zadosten dokaz za potrditev dokončne narave tega dogodka, potem bo naslednji Ezekielov opis zagotovo zapečatil njegov pomen:

»Niti svojega obraza ne bom več skrival pred njimi, kajti svojega duha sem izlil na Izraelovo hišo,« govori Gospod Bog.« Ezk 39,29

Mnogi poskušajo to omejiti na zelo omejen duhovni prepoved v Izraelu, ki se zgodi nekaj let pred Jezusovim prihodom. Svetopisemski učitelj David Reagan na primer o teh dogodkih pravi:

Mnogi [Judje] bodo odprli svoja srca Gospodu. Dejansko bi ta dogodek lahko pomenil priložnost, ko bo 144.000 Judov iz Raz 7,1-8 sprejelo Ješua kot svojega Mesijo in jih bo Gospod zapečatil za posebno služenje v sedemletnem obdobju stiske.¹⁹

Vendar je jasno, da gre pri tem dogodku za veliko več kot za poveljevanje evangelijsko šotorsko prebujenje, ki se bo razširilo po mestu. Ne samo, da Gospod pravi, da med narodi ne bo ostal niti en Jud (Ezk 39,28) in da ga bo ves Izrael poznal »od tega dne naprej« (Ezk 39,22), ampak pravi tudi, da bo nanje izlil svojega duha in svojega obraza nikoli več ne bo skrival pred njimi (v. 29). V luči teh neizpodbitnih dokazov se večina odgovornih komentatorjev strinja, da ta odlomek predstavlja dokončno in popolno obrnitev judovskega ljudstva h Gospodu za vedno.

- Daniel Block upravičeno pravi: »Zaznamuje začetek nove dobe, za katero bo značilno, da bo Izrael priznal Jahveja, kar pomeni popolno uresničitev zaveznega odnosa.«²⁰

- C. F. Keil pravi, da ta vrstica označuje prelomnico v Ezekielovi prerokbi, v kateri bo Izrael spoznal, da je Gospod njegov Bog in bo vedno ostal njegov Bog.«²¹

• Leslie C. Allen v *Word Biblical Commentary* (*Besedni Svetopisemski komentar*) pravi: »Z dogodki tistega dne se bo v celoti in dokončno potrdil zavezni odnos med njimi in Jahvejem.«²²

• Robert W. Jenson v *Brazos Theological Commentary on the Bible* (*Brazosov teološki komentar Svetega pisma*) pravi: »Še več, »od tistega dne naprej,« od dne, ko bo Gospod odkrito pokazal svoje božanstvo, bo tudi Izraelova hiša priznala »da sem Jaz njihov Bog«. Tu je ta izid Gospodovega dejanja naveden s posebno intenzivnostjo, saj je dogodek, ki bo prisilil k temu spoznanju, samo razodetje Božjega božanstva: Izrael bo – tako kot narodi – spoznal Boga kot Boga.«²³

• Iain M. Duguid v *The NIV Application Commentary* (*Komentar za uporabo NIV*) pravi, da bo po Gogovem uničenju: »Ta bo povzročil korenito spremembo v srcih svojega ljudstva in v varnosti njegove navzočnosti z njimi, tako da svojega obraza ne bo nikoli več skrival pred njimi.«²⁴

• Matthew Henry o tem odlomku pravi: »Prebivanje Svetega Duha je nezmotljivo zagotovilo trajne Božje naklonjenosti. On ne bo več skrival svojega obraza pred tistimi, na katere je izlil svojega Duha.«²⁵

Mesija je prisoten

Ezekiel razkrije, da je Gog antikrist, in tako dokaže, da je ob Gogovem uničenju Mesija Jezus fizično prisoten na zemlji, v deželi:

Kajti v svojem ljubosumju in v ognju svojega besa sem govoril:
 »Zagotovo bo na ta dan v Izraelovi deželi veliko tresenje; tako da bodo
 ribe morja in perjád neba in poljske živali in vse plazeče stvari, ki se
 plazijo po zemlji in vsi ljudje, ki so na obličju zemlje, trepetali ob *moji*
prisotnosti ... <

Ezk 38,19-20

Gospod pravi, da bodo po vsej zemlji ljudje in živali »trepetali ob moji prisotnosti.« Beseda, ki je tu uporabljena za prisotnost, je hebrejska

beseda *mippānāy* ali *panim*. *Panim* se nanaša na dejanski obraz ali prisotnost osebe. Ko Bog pravi, da se bodo ljudstva na zemlji tresla pred njegovim *panim*, pravi, da bodo prestrašena zaradi njegove dejanske prisotnosti. V zvezi z besedo *panim*, *The New Unger's Bible Dictionary* (*Novi Ungerjev svetopisemski slovar*) pravi: »Jehova prisotnost (obraz) je Jehova v svoji osebni navzočnosti ... «²⁶ *The New International Encyclopedia of Bible Words* (*Nova mednarodna enciklopedija svetopisemskih besed*) pravi:

V Svetem pismu je navzočnost v Božji ali tuji navzočnosti označena s predponskim obrazilom (l) pred hebrejsko besedo *panim* (obraz). Misel je, da je treba biti »pred obrazom« osebe.²⁷

Panim se v Stari zavezi uporablja za dejansko navzočnost Boga. Jakob, na primer, se je po boju z Gospodovim angelom skliceval na to, da je videl Boga iz obraza v obraz:

Jakob je kraj poimenoval Penuél, kajti videl sem Boga iz obličja (*panim*) v obličje (*panim*) in moje življenje je ohranjeno. 1 Mz 32,30

Zanimivo je tudi, da Septuaginta namesto hebrejske besede *panim* uporablja grško besedo *prosopon*. *Prosopon* je ena od dveh besed, ki se v Novi zavezi pogosto uporablja za označevanje dejanske prisotnosti. Druga beseda je *parousia*, ki jo običajno povezujemo z drugim prihodom. Med *parousia* in *prosopon* je pravzaprav *prosopon* močnejši izraz. *Parousia* pomeni prihod, *prosopon* pa pomeni dejansko prisotnost iz oči v oči. Ko Jezus prihaja na oblakih, je to njegova *parousia*, ko pa dejansko pride, se uporabi beseda *prosopon*. Odličen primer uporabe besede *prosopon* v Novi zavezi je iz knjige Razodetja, kjer se grešni prebivalci skrijejo v jame, da bi se izognili Božji jezi in obličju Boga:

Kralji zemlje, pomembni ljudje, bogataši, vrhovni poveljniki, mogočnejši, vsak suženj in vsak prost človek pa so se skrili v brloge in v skale gorovij; in rekli so goram in skalam: »Padite na nas in nas skrijte pred obrazom (*prosopon*) njega, ki sedi na prestolu in pred Jagnjetovim besom,

Raz 6,15-16

Drugod se beseda *prošopon* uporablja za pravične, ki dejansko gledajo Božje obličje v večnem mestu:

In nič več ne bo prekletstva, temveč bo v njem Božji in Jagnjetov prestol in njegovi služabniki mu bodo služili in videli bodo njegov obraz (*prošopon*) in njegovo ime bo na njihovih čelih. Raz 22,3-4 xxx

Ezekielov opis ljudi, ki se skrivajo pred Božjim obličjem, razkriva, da je ob koncu bitke med Gogom in Magógom Mesija, utelešeni Bog, fizično prisoten na zemlji, v deželi Izrael.

Sveti v Izraelu

Dodaten dokaz za Jezusovo fizično navzočnost ob koncu te bitke najdemo v naslednji vrstici:

Tako bom svoje sveto ime naredil znano v sredi svojega ljudstva Izraela; in ne bom jim več dopustil, da oskrunijo moje sveto ime. In pogani bodo spoznali, da jaz sem Gospod, *Sveti v Izraelu*. Ezk 39,7

To je prvi in edini primer, ko je v Svetem pismu uporabljena besedna zveza »sveti v Izraelu.« Gre za hebrejski izraz *qadowsh qadowsh baYisra'el*. Podobna besedna zveza, »sveti Izraelov,« (*qadowsh qadowsh Yisra'el*), je v Svetem pismu uporabljena 31-krat (npr. Iz 12,6; 43,3; 55,5; 60,9). Toda tukaj Gospod ni le Sveti Izraelov, ampak je dejansko navzoč *v deželi in na zemlji!* Čeprav je splošno razširjeno stališče, da se ta odlomek konča nekaj let pred Jezusovo vrnitvijo, je zaradi te vrstice to popolnoma nemogoče.

Bog neposredno razglasi, da je Gog antikrist

Poleg vseh dokazov, ki smo jih videli do zdaj, pa je morda najbolj jasen in neposreden dokaz, da je Gog antikrist, preprosto ta, da tako pravi Bog. Prvič, Gospod pravi, da je Gogova invazija in poznejše uničenje »dan, o katerem sem govoril«:

Glej, prišel je in narejeno je,« govori Gospod Bog; »*to je dan, o katerem sem govoril.* Ezk 39,8

Dan, o katerem Gospod nenehno govori po vseh prerokih, dan, ki je osrednja točka celotne zgodovine rešitve duš, je seveda Gospodov dan. Nato Gospod obvesti Goga, da je on tisti, o katerem je Gospod govoril po vseh prerokih:

Tako govori Gospod Bog: »Ali si ti tisti, o katerem sem govoril v starih časih po svojih služabnikih, Izraelovih prerokih, ki so prerokovali v tistih dneh mnoga leta, da te bom privedel zoper njih? Ezk 38,17

V Septuaginti odlomek ni retorično vprašanje, ampak izjava:

Tako govori Gospod Bog Gogu: »Ti si tisti, o katerem sem govoril v prejšnjih časih po roki svojih služabnikov, Izraelovih prerokov, v tistih dneh in letih, da te bom privedel gor zoper njih. Ezk 38,17 (LXX).^z

Čeprav številni preroški odlomki, napisani pred Ezekielom, omenjajo napadalca, ki bo v zadnjih dneh prišel zoper Izrael, so ti antikristovi odlomki postavljeni v kontekst Gospodovega dne. Še enkrat, ta vrstica je zelo problematična za tiste, ki se prepirajo, da Gog ni antikrist ali da je Gog iz Rusije. Lahko iščemo, vendar v vseh prerokih ni nobenega preroka pred Ezekielom, ki bi omenjal rusko invazijo na Izrael.

z: Septuaginta (latinsko za sedemdeset), s kratico LXX (št. 70 – prevod je po legendi delalo 72 judovskih učenjakov, ki so samostojno prevajali 72 dni), je prvi grški prevod Stare zaveze neposredno iz hebrejščine in deloma tudi iz aramejščine. Prevod je bil končan v 3. stoletju pr. Kr.

Povzetek

Če povzamemo, se zaradi uničenja Goga in njegove vojske zgodijo naslednje stvari:

- Božje ime ne bo nikoli več obrekovano.
- Preživeli narodi bodo prišli do odrešujočega spoznanja Boga.
- Izraelovi ujetniki bodo osvobojeni.
- Bog bo izlil svojega Duha na Izrael.
- Preživeli Izraelci bodo za vedno spoznali Gospoda.
- Izrael bo za vedno varno prebival v svoji deželi.

Poleg tega je Mesija Jezus prisoten v deželi Izrael. Čeprav mnogi razlagalci poskušajo te dogodke bodisi ločiti od uničenja Goga za nekaj let bodisi zmanjšati njihov pomen s trditvijo, da se ne nanašajo na Mesijevo dobo, nobena resnično razumna teološka razlaga tega odlomka ne more priti do takšnega stališča. Popolnoma jasno je, da se te stvari zgodijo v Mesijevi dobi in kot neposredna posledica uničenja Goga in njegovih vojsk. Vse dogajanje in jezik v tem odlomku kažeta, da ta »boj« ni le uvodno dejanje velike stiske, ampak je velik zaključek tega obdobja.

- 1 John F. Walvoord, *The Return of the Lord (Gospodova vrnitev)*, (Grand Rapids, Zondervan, 1979), str. 139-140.
- 2 Grant R. Jeffrey, *Armageddon: Appointment with Destiny (Armagedon: Zmenek z usodo)*, (Random House Digital), 1997.
- 3 David Reagan, *Pre-Trib Study Group Presentation About the Possibility of a Muslim Antichrist (Predstavitev študijske skupine Pre-Trib o možnosti muslimanskega antikrista)*.
- 4 Mark Hitchcock, *Who is The Antichrist?: Answering the Question Everyone is Asking (Kdo je antikrist?: Odgovor na vprašanje, ki ga vsi zastavljajo)*, (Eugene, Oregon, Harvest House, 2010), str. 87.
- 5 Nathan Jones, *Quick Q&A: Will the Antichrist Come From the Ottoman Empire? (Hitra vprašanja in odgovori: Ali bo antikrist prišel iz Otomanskega imperija?)* <http://www.lamblion.us/2010/08/quick-q-will-antichrist-comefrom.html>
- 6 Jones.
- 7 Reagan.
- 8 Isti vir.
- 9 Serija Tanach ArtScroll Ezekiel, *a Commentary Anthologized from Talmudic, Midrashic and Rabbinic Sources (Ezekiel, antologiziran komentar iz talmudskih, midraških in rabinskih virov)*, (Brooklyn, NY, Mesorah Publications, 1989), str. 578.
- 10 Psevdo-Jonatanov targum o 4. Mz 11,26, kot ga navaja Samon H. Levey. *The Messiah; An Aramaic Interpretation. The Messianic Exegesis of the Targum. (Mesija; aramejska razlaga. Mesijanska eksegeza Targuma.)*, (New York: Ktav Publishing House, 1974), str. 17-18.
- 11 Fragment Targum, kot je naveden v Levy, Mesija str. 16.
- 12 Mark Hitchcock *The Coming Islamic Invasion of Israel (Prihajajoča islamska invazija na Izrael)*, (Sister, Oregon, Multnomah Publishers, 2002), str. 87.
- 13 Ron Rhodes *Northern Storm Rising (Vzpon severne nevihte)*, (Eugene, Oregon, Harvest House, 2008), str. 182-190.

-
- 14 To načelo sta dobro ubesedila Angus in Green, citira pa ga tudi J. Dwight Pentecost v svojem klasičnem delu *Things To Come (Stvari, ki prihajajo)*: »Ker natančen čas posameznih dogodkov ni bil razkrit, so jih preroki opisali kot neprekinjene. Prihodnost so videli bolj v prostoru kot v času, zato se zdi, da je celota predvidena ... Zdi se, da o prihodnjih stvareh pogosto govorijo tako, kot bi navaden opazovalec opisoval zvezde in jih razvrščal v skupine, kot se zdijo, in ne glede na njihov pravi položaj.« J. Dwight Pentecost *Things to Come* (Grand Rapids, Michigan, Zondervan, 1958), str. 46.
 - 15 Ralph Alexander, *The Expositor's Bible Commentary, Jeremiah – Ezekiel (Razlagalčev svetopisemski komentar, Jeremija – Ezekiel)*, (Grand Rapids, MI, Zondervan, 2010), str. 864.
 - 16 Burton Coffman, *Commentaries on the Old and New Testament (Komentarji Stare in Nove zaveze)*, Ezekiel 38.
 - 17 C. F. Keil *Commentary on the Old Testament Ezekiel (Komentar k Stari zavezi Ezekiel)*, (Peabody, MA, Hendrickson Publishers, 2006), str. 341.
 - 18 Daniel Block *The Book of Ezekiel, Chapters 25-48, New International Commentary on the Old Testament (Ezekielova knjiga, poglavja 25-48, Novi mednarodni komentar Stare zaveze)*, (Grand Rapids, MI, Wm. B. Eerdmans, 1998), str. 487.
 - 19 David Reagan, *End-Time Wars – #2 The First War of Gog-Magog (Vojne ob koncu časov - #2 Prva vojna Gog-Magóg)*.
 - 20 Block, str. 482.
 - 21 Keil, str. 340.
 - 22 Leslie C. Allen, *Word Biblical Commentary Vol. 29 Ezekiel 20-48 (Besedni komentar Svetega pisma, 29. zv., Ezk 20-48)* (Nashville, TN, Thomas Nelson, 1990), str. 208.
 - 23 Robert W. Jenson *Brazos Theological Commentary on the Bible: Ezekiel (Brazosov teološki komentar Svetega pisma: Ezekiel)*, (Grand Rapids, MI, Brazos Press, 2009), str. 297.
 - 24 Iain M. Duguid, *The NIV Application Commentary Ezekiel, (Uporaba Ezekielovega komentarja v NIV)*, (Grand Rapids, MI, Zondervan, 1999), str. 462.
 - 25 Matthew Henry. *Commentary on Ezekiel 39 (Komentar k Ezk 39)*.
 - 26 *The New Unger's Bible Dictionary (Novi Ungerjev svetopisemski slovar)*, (Chicago, IL, Moody, 1988), str. 1028.
 - 27 *The New International Encyclopedia of Bible Words (Nova mednarodna enciklopedija svetopisemskih besed)*, (Grand Rapids, MI, Zondervan, 1999), str. 502.

14. poglavje

Ezk 38–39

Gog iz Magóga (II. del)

Pri preučevanju 38. in 39. poglavja Ezekiela smo doslej videli, da se odlomek zaključuje z več dogodki, ki jih lahko razumemo le kot dogodke po Jezusovi vrnitvi. Videli smo tudi, da besedilo neposredno navaja, da je Jezus – Sveti Izraelov – dejansko fizično navzoč v deželi. In še več, videli smo, da Bog sam neposredno navaja, da je Gog antikrist, pri čemer Goga omenja kot tistega, o katerem govorijo predhodni preroki. Toda tudi poleg tega še vedno obstajajo številni zelo trdni razlogi, da Goga in antikrista vidimo kot eno in isto osebo. V tem poglavju bomo obravnavali nekatere skupne značilnosti, ki jih imajo Ezekielova prerokba in več drugih prerokb o antikristu. Razmislili bomo tudi o nekaterih težavah glede priljubljenega stališča in nazadnje odgovorili na nekaj pogostih argumentov, ki jih pogosto navajajo zagovorniki priljubljenega stališča.

Božji praznik

Prva in najbolj očitna skupna značilnost bitk Goga iz Magóga ter Armagedonu je, da se ob koncu obeh bitk pokliče ptice v zraku in živali na polju, da bi se hranile z mesom padlih vojakov. Ta del Ezekielove prerokbe pa je citiran tudi v knjigi Razodetja in velja za antikristovo bitko pri Armagedonu. Oglejte si naslednjo primerjavo obeh odlomkov:

Bitka Goga iz Magóga Ezk 39,17-20	Bitka pri Armagedonu Raz 19,17-18
Zberite se in pridite; zberite se na vsaki strani ...	Pridite in zberite se ...
k moji klavni daritvi, ki jo darujem za vas, torej veliki klavni daritvi na Izraelovih gorah ...	skupaj k večerji vélikega Boga ...
Jedle boste meso mogočnih in pile kri zemeljskih princev ... Tako boste nasičene pri moji mizi s konji in bojnimi vozovi in z mogočnimi možmi in z vsemi bojevniki,« govori Gospod Bog..	da boste lahko jedle meso kraljev in meso častnikov in meso mogočnežev in meso konj in od teh, ki sedijo na njih in meso vseh ljudi, tako svobodnih kakor zaslužjenih, tako malih kakor velikih.

Kot vidimo, je v Razodetju opis te »večerje« brez primere povzet neposredno iz Ezekielove prerokbe. To ni le podobnost, ampak neposredno navajanje. Razmislite o posledicah tega. V 19. poglavju Razodetja imamo nedvomno najbolj znan odlomek o Jezusovi vrnitvi v celotnem Svetem pismu. Vidimo Jezusa, ki se je pognal iz nebes, da bi uničil vojske antikrista. Nato se oglasi klic pticam in zverem, naj se zberejo in požrejo poraženo vojsko antikrista. Ta klic pa je vzet neposredno iz dela Ezekielove prerokbe, kjer so premagani Gog in njegove vojske vir pogostitve. Obe prerokbi opisujeta iste dogodke, čeprav Janezovo Razodetje doda veliko dodatnih informacij v zvezi z dejstvom, da je Mesija sam tisti, ki povzroči uničenje Gogovih vojsk.

Pri prebiranju več priljubljenih knjig o prerokbah, ki zavračajo vsakršno povezavo med Gogom in antikristom, je v njih osupljiv molk glede Janezove uporabe Ezekielia. Razodetje očitne predpostavke Ezekielovega gradiva preprosto ne upošteva. To pa ne velja za številne druge krščanske komentarje.

- Charles L. Feinberg v knjigi *the Prophecy of Ezekiel* (Ezekielove prerokbe) pravi: »Slučajno ta številka daje namig za časovno umestitev celotnega odlomka. Gre za isti prizor kot v 19. poglavju Razodetja, za veliko Božjo večerjo, in kronologija je jasna. Dogodki se bodo odvijali ob koncu stiske in tik pred tisočletno vladavino Izraelovega Mesije.«¹
- G. K. Beale in Sean McDonough v knjigi *the Commentary on The New Testament Use of the Old Testament* (Komentar k Novozavezni uporabi Stare zaveze) prav tako opazata jasno povezavo med obema odlomkoma: »Angel napoveduje prihajajoče uničenje zvernika, lažnega preroka in njunih čet z istimi podobami, s katerimi je bil napovedan poraz Goga in Magóga ... Raz 19,17-18 nadaljuje to preroško upodobitev in potrjuje, da se bo to zagotovo zgodilo.«²
- Robert Jensen opaza Janezovo uporabo Ezekielovih podob: »Ko v krščanski apokalipsi boj »Božjega Logosa« (Božje Besede) zoper »zvernika« doseže vrhunec, se ponovno pojavi Ezekiel.«³
- Daniel Block opaza jasno povezavo med obema odlomkoma in vidi zvernika (antikrista) iz Razodetja in Ezekielovega Goga kot eno in isto osebo: »Prizor ptic, zbranih na veliki Božji večerji v (Raz 19,17-21), je očitno izposojen iz zadnjega Ezekielovega odlomka (Ezk 39,17-20) ... Čeprav v tem odlomku Gog nikoli ni omenjen z imenom, ga zvernika (*θηρών*) zagotovo predstavlja. Janez v prerokbi dopolni več podrobnosti, ki manjkajo v Ezekielovi prerokbi ... Janezova uporaba Ezekielove prerokbe proti Gogu predstavlja izjemno prilagoditev izročila iz Svetega pisma za krščansko témo. Dogodek, ki je v izvirni prerokbi le nejasno umeščen v »zadnje dni«, je zdaj predzadnji dogodek v človeški zgodovini; podoba nacionalnega miru in spokojnosti se spremeni v podobo univerzalnega miru; tuji sovražnik postane Satanska in diabolčna sila; božanska zmaga je položena v roke Mesije.

Sporočilo, ki je bilo prvotno predstavljeno judovskim izgnancem, da bi okrepilo njihovo upadajoče upanje, se je spremenilo v sporočilo upanja za vse kristjane.⁴

- Grant R. Osborne opaza: »Ob koncu sveta bosta dve veliki mesijanski pojedini: pojedina z Jagnjetom za svete in pojedina na grešnikih za ptice mrhovinarke. Sveti se bodo udeležili velike pojedine, grešniki pa bodo pojedina! Ta podoba (iz Razodetja 19) je povzeta po Ezk 39,17-20, kjer je sodba zoper Gog prekinjena s povabilom pticam in divjim živalim, naj se zberejo na »velikem žrtvovanju na Izraelovih gorah.«⁵

Tistim, ki zavračajo idejo, da sta Gog in zvernik / antikrist iz Razodetja ena in ista oseba, ki ne vidijo prave povezave med Raz 19 in Ezk 39, je treba zastaviti vprašanje. Zakaj bi Gospod uporabil odlomek, ki opisuje uničenje Goga, in ga uporabil za uničenje antikrista? Če ne gre za isto osebo, bi bilo to strašno zmedeno, če ne že kar zavajajoče. Edini način, kako je mogoče razumno razumeti Janezovo uporabo Ezekielovih podob, je, da Janezovo prerokbo razumemo kot razširjeno pripoved Ezekielove prerokbe.

Oba sta uničena zaradi velikega potresa

Vendar pa Janezova izposoja snovi iz Ezekielu ni omejena na veliko slavlje. Knjiga Razodetja si je izposodila tudi druge dele Ezekielove prerokbe zoper Gog.

Ko bo Gospod izvršil sodbo nad Gogom in antikristom, se bodo vse gore zrušile, saj se bodo na Božje sovražnike zgrnile kuge in močna toča. Toda če so ob uničenju Goga vse gore zrušene, kako je mogoče, da so le nekaj let pozneje spet zrušene? To seveda ne bi imelo nobenega smisla, razen če oba odlomka preprosto ne pripovedujeta iste zgodbe.

Razmislite o teh vzporednicah:

Bitka pri Gogu iz Magóga	Bitka pri Armagedonu
Ezk 38,19-20	Raz 16,16-20 xxx napaka
v Izraelovi deželi	In zbral jih je skupaj na kraju, v hebrejskem jeziku imenovanem Harmagedón.
bo na ta dan ... veliko tresenje	in bil je velik potres, kakršnega še ni bilo, odkar so bili na zemlji ljudje
in vsak zid se bo zrušil na tla	in mesta narodov so se podrla
in gore bodo zrušene	In vsak otok je zbežal proč in gorá ni bilo najti.
In deževal bom nanj in na njegove čete in na mnoga ljudstva, ki so z njim, preplavljajoč dež in velika zrna toče, ogenj in žveplo.	In z neba je padala na ljudi velika toča, vsak kamen težak okoli talent in ljudje so zaradi nadloge toče izrekli bogokletje proti Bogu; kajti nadloga od tega je bila silno velika.

Oba sta prizadeta s kugami

Habakuk v enem od redko obravnavanih, a najbolj nazornih odlomkov Stare zaveze, ki prikazujejo Jezusovo vrnitev, opisuje Mesijo, ki prihaja iz Arabije in izvršuje sodbo nad svojimi sovražniki. V tem besedilu najdemo veliko enakih tém, kot jih najdemo v Ezekielovi prerokbi:

Bog je prišel iz Temána (Arabija) in Sveti z gore Parán. Sela. Njegova slava je pokrila nebo in zemlja je bila polna njegove hvale. Njegov sijaj je bil kakor svetloba; imel je rogove, izhajajoče iz njegove roke in tam je bilo skrivališče njegove moči. *Pred njim je odšla kužna bolezen in goreče oglje je šlo naprej ob njegovih stopalih.* Stal je in izmeril zemljo. Pogledal je in razgnal narode in *večne gore so bile razkropljene, starodavni hribi so se upognili ...* Hab 3,3-6

Ponovno se ponovi téma padajočih »gora.« Toda nova téma je, da Mesija pošilja »kužne bolezni« in »goreče oglje« na svoje sovražnike. V drugi znani antikristovi prerokbi prerok Zaharija prav tako govori o »kužni bolezni«, ki bo doletela vojske antikrista:

To pa bo *kuga*, s katero bo Gospod udaril vsa ljudstva, ki so se borila zoper Jeruzalem. Njihovo meso bo zgnilo, medtem ko stojijo na svojih stopalih in njihove oči bodo zgnil v njihovih jamicah in njihov jezik bo zgnil v njihovih ustih.

Zah 14,12

Zato je primerno, da se ta téma pojavlja tudi v Ezekielovi mesijanski prerokbi:

»In jaz bom navajal dokaze zoper njega s kužno boleznijo in s krvjo«

Ezk 38,12

Tako kot bo Jezus poslal kuge in morijo na vojsko antikrista, tako tudi Gospod izjavlja, da bo osebno izlil našo kugo in morijo na Goga in njegovo vojsko. Skupne značilnosti lahko zlahka razložimo z dejstvom, da sta Gog in antikrist ista oseba.

Obe vojski napadata druga drugo

Kot smo že razpravljali pri obravnavi drugega poglavja Daniela, je končno kraljestvo antikrista izrecno opredeljeno kot »razdeljeno«:

Kakor si videl stopala in prste, delno iz lončarjevega ila in delno iz železa, *bo kraljestvo razdeljeno*, toda v njem bo moč železa, ker si videl železo pomešano z blatnim ilom.

Dan 2,41

To je seveda popoln opis svetovne islamske skupnosti, ki je že od svojega začetka razdeljena na dve sekti, sunitske in šiitske muslimane. To je tudi popolna uresničitev starodavne prerokbe, izrečene nad Izmaelom, očetom arabskih ljudstev, da bo večno v sporu z drugimi ljudmi in celo z lastnimi brati:

In on bo človeški divji [osel]; njegova roka bo zoper vsakega človeka in roka vsakega človeka zoper njega in prebival bo v prisotnosti vseh svojih bratov.«
1 Mz 16,12

Zato ni presenetljivo, da se antikristove vojske v izraelski deželi do zadnjega trenutka spopadajo med seboj, s čimer se uresničuje znani pregovor. Sicer so sposobne začasno prekiniti svoje neskončne medsebojne spopade, da bi se združile in napadle Izrael. Ko pa so enkrat v deželi, ne morejo zadržati svojega starodavnega sektaškega sovraštva:

›Vsakdo bo zgrabil roko svojega soseda in svojo roko bo vzdignil zoper roko svojega soseda.«
Zah 14,13

Zato ni presenetljivo, da Ezekiel opisuje natanko enako dinamiko, ki se pojavlja med Gogovimi vojskami:

In proti njemu bom prek vseh svojih gora poklical meč,« govori Gospod Bog. ›Vsakogar meč bo zoper svojega brata.«
Ezk 38,21

Tako je videti, da se med seboj pobijajo tudi antikristove vojske, ko so v izraelski deželi in tako se med seboj pobijajo tudi Gogove vojske, ko so v izraelski deželi. In še enkrat, skupne značilnosti in dejanja vojsk antikrista in Goga se zlahka razložijo s tem, da oba odlomka opisujeta iste dogodke.

Obe koaliciji sestavljajo iste države

V enajstem poglavju Daniela je rečeno, da se bosta po osvojitvi Egipta dva naroda, Libija in Sudan (Kuš), podredila antikristu:

Toda imel bo [antikrist] oblast nad zakladi iz zlata, srebra in nad vsemi dragocenimi egiptovskimi stvarmi in Libijci in *Etiopijci* [*Kuš (Sudan, Etiopija)*], bodo pri njegovih korakih.
Dan 11,43

V 38. poglavju Ezekiela pa izvemo, da bosta ta dva naroda del Gogove vojaške koalicije: ›Perzija, Etiopija in Libija z njimi; vsi izmed njih s

ščitom in čelado.« (Ezk 38,5) To je precejšnja težava za priljubljeno stališče, ki Goga ločuje od antikrista. Če so Gog in njegove vojske, vključno z Libijo in Sudanom, popolnoma uničeni, kako to, da sta ta ista dva naroda le nekaj let pozneje vstala in se pridružila vojski antikrista? Logično je to nemogoče. Ponovno, priljubljeno stališče je v nasprotju z zdravo pametjo. V skladu s tem stališčem moramo verjeti, da se bosta ta dva radikalna islamska naroda najprej voljno podredila ruskemu voditelju, po popolnem izničenju pa bosta le nekaj let pozneje v celoti pripravljena voljno se podrediti evropskemu humanističnemu diktatorju. Ponovno, veliko bolj razumno je preprosto sklepati, da sta Gog in antikrist eden in isti.

Oba sta napadla Izrael, da si prilastita ukradeno blago in plen

Izaija pravi, da je eden od glavnih motivov antikrista pri vdoru v izraelsko deželo zaseganje ukradenega blaga in plena:

Oh Asirec, šiba moje jeze in palica v njihovi roki je moje ogorčenje. Poslal ga bom zoper hinavski narod in zoper ljudstvo mojega besa mu bom dal zadolžitev, *da vzame ukradeno blago, da vzame plen* in da jih potepta kakor ulično blato.

Iz 10,5-6

Podobno tudi Zaharija opisuje, da bodo antikrist in njegove sile pobrali ukradeno blago in plen:

»Poglej, dan Gospodov prihaja in tvoj *plen bo razdeljen* v tvoji sredi. Kajti vse narode bom zbral, da se borijo zoper Jeruzalem. Mesto bo zavzeto, hiše oplenjene in ženske posiljene. Polovica mesta bo odšla v ujetništvo, preostanek ljudstva pa ne bo iztrebljen iz mesta.«

Zah 14,1-2

Daniel nas tudi obvešča, da je Antioh IV. Epifan, najmočnejša posamična predpoda antikrista v Svetem pismu, storil enako:

Vstopil bo miroljubno, celo na najrodovitnejše kraje province. (Izrael)
 Počel bo to, kar njegovi očetje niso storili niti očetje njihovih očetov.
Mednje bo razkropil plen, oplenjeno in bogastva ... Dan 11,24

Nazadnje, v Ezekielovem prerokovanju izvemo, da bo Gogova motivacija tudi ukradeno blago in plen:

Tako govori Gospod Bog: »Zgodilo se bo tudi to, da bodo ob istem času v tvoj um prišle stvari, ti pa boš mislil zlo misel.« Rekel boš: »Šel bom gor k deželi neobzidanih vasi ... *da vzamem ukradeno blago in da vzamem plen*; da svojo roko obrnem nad zapuščene kraje, ki so sedaj naseljeni in nad ljudstva, ki so zbrana izmed narodov, ki so pridobili živino in dobrine, ki prebivajo v sredi dežele.« ... »Ali si prišel, *da vzameš plen*? Ali si zbral svojo družbo, *da vzameš plen*? Da odneseš srebro in zlato, *da odneseš govedo in dobrine, da vzameš velik plen*?«

Ezk 38,10-13

Tako kot bo eden od antikristovih motivov za napad na Izrael kraja plena, plenjenje in ropanje, bodo tudi Gogovi motivi za napad na Izrael enaki. To je spet preprosto zato, ker sta Gog in antikrist eden in isti.

Oba prihajata s severa

Ena od pogostejših tém v prerokih je vdor zlobne vojske s severa. Čeprav so se nekatere od teh prerokb nanašale na zgodovinske invazije, so vse navsezadnje napovedovale zadnjo invazijo antikrista v zadnjih dneh. Prerok Joel je govoril o končni invaziji severne vojske v zadnjih dneh:

... toda daleč od vas bom odstranil *severno vojsko* in pregnal jih bom v jalovo in zapuščeno deželo, s svojim obrazom proti vzhodnemu morju in s svojim zadnjim delom proti skrajnemu morju in njegov smrad se bo vzdignil in njegovo zaudarjanje se bo vzdignilo, ker je storil velike stvari.«

Jl 2,20

Tudi v Jeremijevih prerokbah je bila skupna téma vdor vojske s severa:

Potem mi je Gospod rekel: »Iz severa bo izbruhnilo zlo nad vse prebivalce dežele.
Jer 1,14

In:

Tako govori Gospod: »Glej, ljudstvo prihaja iz severne dežele in velik narod bo dvignjen od zemljinih strani.
Jer 6,22

Ko torej Ezekiel začne govoriti o invaziji velike severne vojske, njegovi poslušalci to témo že dobro poznajo in razumejo, da gre za sklicevanje na zadnjo zlobno invazijo ob koncu časov:

... »Na tisti dan, ko bo moje ljudstvo Izrael varno prebivalo, mar tega ne boš vedel? In prišel boš iz svojega kraja, iz *severnih delov*, ti in številna ljudstva s teboj ... Glej, jaz sem zoper tebe, oh Gog, glavni princ Mešeha in Tubála, in obrnil te bom nazaj in pustil samo šesti del tebe in ti povzročil, da prideš gor iz *severnih krajev* in privedel te bom na Izraelove gore ...
Ezk 38,14-16; 39,1-3

Tako kot so drugi preroki opisovali vdor antikrista v zadnjih dneh s tem, da je prihajal s severa ali da je bil opisan kot »severna vojska«, tako tudi Gog sledi istemu vzorcu in uporablja popolnoma enake podobe. Še enkrat, to je preprosto zato, ker sta Gog in antikrist eden in isti.

Oba napadeta Izrael, ko se ta počuti varnega

Po Danielovih besedah bo antikrist sklenil mirovno pogodbo z izraelskim narodom (Dan 9,27). Izaija nas obvešča, da bo judovsko ljudstvo dejansko začelo zaupati in se celo zanašati (hebrejsko: *sha'an*) na lažne predigre antikrista (Iz 10,20). Apostol Pavel opozarja na zavajajočo naravo te lažne varnosti:

Kajti vi sami natanko veste, da dan Gospodov prihaja tako, kakor tat ponoči. Kajti ko bodo govorili: »*Mir in varnost*,« *tedaj nenadoma pride nadnje uničenje*, kakor porodne muke na nosečo žensko; in ne bodo ubežali.
1 Tes 5,2-3

Daniel nas prek napovedi Antioha IV. Epifana opozarja še na antikrista:

Povzročil bo, da bo prevara uspevala, in imel se bo za nadrejenega. Ko se bodo počutili varne, bo mnoge uničil in se postavil po robu knezu knezov. Vendar bo uničen, vendar ne s človeško močjo.

Dan 8,25 NIV

Kasneje Daniel ponovno opozori:

»Ko se najbogatejše pokrajine počutijo varne. jih bo napadel.«
(Dan 11,24 NIV)

Zato se ne čudimo, da Ezekiel opisuje popolnoma enake načrte, ki izhajajo iz Goga, ki v svojem srcu pravi:

»Šel bom gor k deželi neobzidanih vasi; šel bom k tem, ki so v miru, ki varno prebivajo, vsi izmed njih prebivajo zunaj zidov in nimajo niti zapahov niti velikih vrat ...
Ezk 38,11 xxx napaka

Gogova metodologija lažnega miru, da uniči svoje sovražnike, je popolnoma enaka metodologiji antikrista, ker gre za isto osebo.

Povzetek podobnosti med Gogom in antikristom

1. Oba na veliki Božji pojedini požrejo ptice in zveri (Ezk 39,17-20; Raz 19,17-18).
2. Oba sta uničena z največjim potresom, ki je kdajkoli opisan v Svetem pismu (Ezk 38,19-20; Raz 16,18-20).
3. Oba sta napadena s kužno boleznijo in nadlogami (Ezk 38,22; Zah 14,12; Hab 3,3-6).
4. Obe vojski se napadeta med seboj (Ezk 38,21; Zah 14,13; Dan 2,41; 1 Mz 6,12).
5. Obe sta sestavljeni iz istih narodov (Ezk 38,5; Dan 11,43).
6. Obe prideta po plen (Ezk 38,10-13; Zah 14,1-2; Iz 10,5-6; Dan 11,24).

7. Obe prihajata s severa (Ezk 38,14-16; 39,1-3; JI 2,20; Jer 1,14; 6,22).
8. Obe prihajata iz iste regije (Ezk 38,1-6; Dan 11,40; Iz 7,17; 10,12; Mih 5,6).
9. Obe uporabljata lažni mir in napadeta, ko se Izrael počuti varnega (Ezk 38,12-13; Dan 8,25; 9,27; 11,24; Iz 10,20; 1 Tes 5,2-3).
10. Obe umreta zaradi Gospodovega meča (Ezk 38,21; Raz 19,15.21).
11. Obe umreta v Izraelu (Ezk 39,5; Dan 2,45; Dan 7,11; Dan 9,27; Dan 11,45; 2 Tes 2,8).
12. Obe padeta v Izraelovi deželi (Ezk 36,1-6; 38,9; 39,5).
13. Obe sta pokopani (Ezk 39,11; Iz 14,13-20).
14. Po njuni smrti se Božje ime ne bo nikoli več preklinjalo (Ezk 38,23; 39,7; Raz 20,2; 21,8).
15. Po njuni smrti bodo preživeli narodi prišli so uničujočega spoznanja Boga (Ezk 39,6-7; Iz 11,9; 60,14; Ps 22,27).
16. Po njuni smrti bodo Izraelovi ujetniki osvobojeni (Ezk 39,25-28; Sof 2,7; JI 3,1; Zah 9,10-12; Iz 61,1-3; Ps 102,13-16.19.21).
17. Po njuni smrti bo Bog izlil svojega Duha na Izrael (Ezk 39,29; Iz 59,20-21; Zah 12,9-11).
18. Po njuni smrti bodo preživeli Izraelci za vedno spoznali Gospoda (Ezk 20,33-42; 39,22; 2 Kr 19,30-31; JI 2,32; Mih 4,7; Jer 31,34; Iz 10,20; Jn 17,3; Rim 9,27-28).
19. Po njuni smrti bo Izrael za vedno varno prebival v deželi (Ezk 39,26.28; Mih 5; Iz 60-66).
20. Po njuni smrti je Jezus prisoten v Izraelu (Ezk 38,19-20; 39,7; Raz 19-21).

Lahko bi navedli še druge skupne značilnosti. Kljub številnim skupnim značilnostim 38. in 39. poglavja Ezekiela z drugimi antikristovskimi odlomki mnogi nočejo priznati obilice dokazov, ki smo jih pravkar preučili.

Thomas Ice pojasnjuje v 38. in 39. poglavju Ezekiela, zakaj po njegovem mnenju ne smemo videti 38. in 39. poglavja Ezekiela kot isti dogodek, kot je opisan v 19. poglavju Razodetja, ko pravi: »Tudi med obema bitkama je nekaj splošnih podobnosti, vendar so prav razlike tiste, ki se izkažejo za odločilne, ko je treba oceniti, ali gre za isto bitko.«⁶ Toda kot smo pravkar videli, je tu več kot »nekaj splošnih podobnosti.« Podobnosti in popolne podobnosti so naravnost osupljive. Proučili bomo nekatere od teh domnevnih razlik, da bi pokazali, da dejansko sploh ne obstajajo.

Zamolčani argumenti

Ko skušajo dokazati, da obstajajo razlike med 38. in 39. poglavjem Ezekiela ter drugimi antikristovimi prerokbami, mnogi iščejo predvsem zamolčane argumente. Fruchtenbaum na primer pravi: »... v Ezeielovi invaziji je protest proti invaziji; v armagedonski kampanji pa ni protesta.«⁷ Z drugimi besedami, ker en odlomek vsebuje informacije, ki jih drugi ne, to dokazuje, da gre za dva različna dogodka. Toda ta argument predpostavlja, da je vsak odlomek v svojem opisu popolnoma izčrpen. Če bi to isto logiko uporabili za evangelije, bi sklepali, da gre pri vseh za različne zgodbe. Lahko bi rekli, da ena evangelijska pripoved vsebuje neko podrobnost, druga pa ne, zato gre za dva različna dogodka. Vendar vemo, da je vsak tak predlog neumen. Številne mesijanske prerokbe v vseh prerokih bralcu predstavljajo izjemno povzete prikaze Mesijevih del. Nobena od teh prerokb ne vsebuje izčrpnega opisa Mesijevega življenja. Samo zato, ker nas en prerok obvesti o določenih podrobnostih glede prihodnjega dogodka, drugi pa ne, to nikakor ne pomeni, da opisujeta različne dogodke. Argumenti, ki so zamolčani, so napačni in ne bi smeli imeti nobene teže pri skrbnih in premišljenih preučevalcih Svetega pisma.

Oba sta uničena na ›Izraelovih gorah‹

Fruchtenbaum v poskusu prikazati razlike med Gogovo invazijo in invazijo antikrista trdi:

›Ezekielova invazija je uničena na Izraelovih gorah, armagedonska kampanja pa je uničena na območju med Petro in Jeruzalemom.‹⁸

Čeprav se ta argument pogosto pojavlja z resnično resnostjo, je z vsem spoštovanjem do doktorja Fruchtenbauma in drugih, ki so ponovili njegovo trditev, to preprosto neumen argument, ki ni premišljen. Najprej se zdi, da Fruchtenbaum ne upošteva prav tako pomembne vrstice v Ezk 39,5, v kateri Bog obvesti Goga, da: »›Padel boš na odprtem polju, kajti jaz sem to govoril,‹ govori Gospod Bog.« Podobno je v Ezk 38,9 Gogu rečeno:

›Povzpel se boš in prišel kakor vihar, podoben boš oblaku, da *pokriješ deželo*, ti in vse tvoje čete in mnogo ljudstev s teboj.« Ezk 38,9

Torej niti ni res, da bo Gogova vojska nekako omejena na Izraelove gore. Njegove vojske pokrivajo vso deželo, sam pa umre na odprtem polju. Še pomembneje pa je, da je argument preprosto neumen, saj so ›Izraelove gore‹ preprosto olepševalnica za celotno Izraelovo deželo. To je jasno razvidno le dve poglavji prej, ko Bog Ezekiela pozove, naj prerokuje posebej za ›Izraelove gore‹, nato pa vključi še ›hribe, reke, doline, soteske, mesta itd.‹

›Tudi ti, človeški sin, prerokuj Izraelovim goram in reci: ›Ve Izraelove gore, ... ›Tako govori Gospod Bog goram in hribom, rekam in dolinam, pustim opustošenostim in mestom, ki so zapuščena, ki so postala plen in posmeh preostanku poganov, ki so naokoli‹ ... Zato prerokuj glede dežele Izrael in reci goram in gričem, rekam in dolinam: ›Tako govori Gospod Bog: ›Glejte, govoril sem v svoji ljubosumnosti in v svoji razjarjenosti, ker ste nosili sramoto poganov.‹

Ezk 36,1-6

Ko Bog govori o »Izraelovih gorah«, se to nanaša na celotno izraelsko deželo. To bi bilo podobno besedni zvezi »po vseh sadnih ravnicah,« ki se nanaša na Združene države Amerike. »Sadne ravnice« je preprosto opleševalnica za obsežno območje Združenih držav Amerike. Podobno so »Izraelove gore« očitno opleševalnica za celotno izraelsko deželo.

Sežig orožja

Drugi argument, ki se pogosto navaja proti temu, da bi se bitka z Gogom končala ob Jezusovi vrnitvi, je, da bo zmagovito judovsko ljudstvo sedem mesecev kurilo orožje padlih vojsk, kar v tisočletju ne bi bilo potrebno. Nathan Jones iz organizacije Lamb and Lion Ministries na primer pravi:

Ko bi bil Jezus prisoten in bi poskrbel za potrebe vseh, ko bi bilo prekletstvo delno odpravljeno in bi Zemljo preoblikovali potresi, Izraelu ne bi bilo treba kuriti orožja za gorivo.⁹

Vendar ta trditev v temelju napačno razume pravo naravo dobe, ki prihaja. V tisočletju se bo za milijone ljudi nadaljevalo zelo zemeljsko življenje. Gospod ne uniči zemlje, ampak jo obnovi. Med tem in prihodnjim vekom obstaja jasna kontinuiteta. Zaharija na primer opisuje prej neverne preživele med narodi, ki bodo v tisočletju živeli kot verniki:

Zgodilo se bo, da kdor preostane izmed vseh narodov, ki so prišli zoper Jeruzalem, bo torej hodil gor iz leta v leto, da obožuje Kralja, Gospoda nad bojevniki in da praznuje šotorski praznik. Zah 14,16

Kasneje v Ezekielu beremo o cvetočem ribištvu v mesijanski dobi:

In zgodilo se bo, da bodo na njej stali ribiči, od En Gedija celo do En Eglájima; one bodo kraj za razširjanje mrež; njihovih rib bo glede na njihove vrste, kakor rib velikega morja, izjemno veliko. Ezk 47,10

Prerok Amos opisuje, kako bodo Izraelci v času Jezusove tisočletne vladavine obnavljali mesta, sadili vinograde in vrtove:

Ponovno bom privedel ujetništvo svojega ljudstva Izraela in zgradili bodo opustošena mesta in jih poselili, in sadili bodo vinograde in pili njihovo vino; prav tako bodo naredili vrtove in jedli njihov sad.

Am 9,14

Tako kot se ne bosta nehala izvajati ribolov in kmetijstvo, se ne bo nehala tudi potreba po gorivu za kuhanje ali razsvetljavo. Samo zato, ker bo Jezus prisoten v teh dneh, to še ne pomeni, da se bodo vse stvari zgodile čudežno. V tisočletju nam preroka Izaija in Mihej znamenito pripovedujeta, da bodo ljudstva zemlje svoje meče prekovala v pluge (Iz 2,4; Mih 4,3). Ta preroško-poetični opis pretvorbe vojaškega orožja v predmete, ki se uporabljajo v kmetijstvu, je praktično enak Ezekielovemu opisu sežiganja orožja za gorivo. V vsakem od teh opisov je orožje spremenjeno v orodje za domače ali kmetijske namene. Vsaka trditev, da sežiganje orožja ni združljivo z naravo tisočletja, je posledica nerazumevanja narave tisočletja, kot je opisana in opredeljena v celotnem Svetem pismu.¹⁰

Gogova invazija je omejena, medtem ko Armagedon vključuje vse narode

Nekateri trdijo, da v bitki pri Armagedonu sodelujejo vsi narodi, medtem ko Gogova koalicija vključuje omejeno število narodov. Vendar to razlikovanje ni v skladu s Svetim pismom. V tretjem poglavju smo videli, da antikristovo koalicijo sestavlja predvsem deset narodov, ki se jim pozneje pridružijo številni drugi. Videli pa smo tudi, da se z antikristom ne bodo povezali vsi do zadnjega naroda na zemlji. Če bi antikrist vladal vsem narodom na zemlji, bi imeli svetovni mir – *Pax Antichristus*. xxx Vendar Dan 9,27 razkriva, da je antikrist do konca v vojni. Preprosto povedano, vojna zahteva odporniške vojske in vlade. Enajsto poglavje Daniela govori o narodih, ki bodo v vojni z antikristom, in o drugih, ki bodo »pobegnili iz njegove roke.« Vsaka trditev, da bo vsak narod na zemlji spremljal antikristovo koalicijo zoper Jeruzalem, ne

upošteva več pomembnih odlomkov. Antikristova koalicija in bitka pri Armagedonu ne bosta vključevala vseh narodov na zemlji, kot mnogi trdijo. Drugič, prizadevanja za omejitev Gogove koalicije na narode, ki so izrecno navedeni v Ezk 38-39, ne upoštevajo izjave v odlomku, ki pravi, da se bo »mnogo« drugih narodov pridružilo že naštetim.

O pokopu Goga / antikrista

Drugi argument proti enačenju Goga z antikristom je trditev, da je Gog pokopan, medtem ko antikrist ni. Gogovo telo bo pokopano:

»In na tisti dan se bo zgodilo, da bom Gogu dal kraj za grobove v Izraelu, dolino popotnikov na vzhodu morja, in ta bo zamašila nosove popotnikom, in tam bodo pokopali Goga in vso njegovo množico in imenovali jo bodo Dolina Gogove množice. Ezk 39,11

Kar zadeva antikrista, so mnogi napačno razlagali dele Izaijeve knjige 14 in sklepali, da ne bo nikoli pokopan. Izaija 14 je spevno-preroška žalostinka zoper babilonskega kralja, ki je preroška predpoda antikrista. Kralj / antikrist najprej trdi, da bo svoj prestol postavil na »gori skupnosti ... na obronkih severa.« To se nanaša na Tempeljsko goro v Jeruzalemu, ki je kraj Božjega prestola:

Ker si rekel v svojem srcu: »Vzpel se bom v nebesa, svoj prestol bom povzdignil nad Božje zvezde. Tudi na gori skupnosti bom sedel, na obronkih severa. Nad višine oblakov se bom dvignil, podoben bom Najvišjemu.« Iz 14,13-14

Namesto tega pa Bog izjavi, da se bo antikrist znašel v peklenski jami: »Vendar boš priveden dol v pekel, na obronke jame.« (Iz 14,15). Na to končno počivališče v peklu bi se spustila njegova duša, vendar bi bilo tudi njegovo fizično telo pokopano na skrajno sramoten način. V starih časih so si bogate družine in kralji delili družinski grob ali grobnico. To so bila jamam podobna grobišča, v katerih so telesa dobila svoje individualne prostore v oddelkih ob straneh grobnice, podobno kot v

sodobnih mavzolejih. V tem odlomku je na antikrista vržena sramota, ker za razliko od drugih kraljev in plemičev zemlje ne bo pokopan v družinski ali kraljevi grobnici, temveč bo pokopan v navadni jami, njegova edina obleka pa bodo druga trupla:

Vsi kralji narodov, celó vsi izmed njih, ležijo v slavi, vsak v svoji lastni hiši. Ti pa si izvržen iz svojega groba, kakor gnusna mladika in kakor oblačilo tistih, ki so umorjeni, prebodeni z mečem, ki gredo dol k jamskim kamnom, kakor truplo, pomendrano pod stopali. Ne boš pridružen z njimi [zemeljskimi kralji] pri pokopu, ker si uničil svojo deželo in umoril svoje ljudstvo. Seme hudodelcev nikoli ne bo ugledno.

Iz 14,18-20

Odlomek ne pravi, da antikrist ne bo nikoli pokopan. Namesto tega le prikazuje naravo njegove sramotne smrti in pokopa. J. Alec Motyer v svojem izjemnem komentarju k Izaiju pravi:

Kralj, ki mu je bila odvzeta kraljeva obleka, nima ničesar, kar bi ga obleklo, razen sramotno zloženih trupel tistih, ki so umrli v bitki ... Njegov grob ni označen, zato ga nezavedno *teptajo*, hodijo po njem ... Ni nikogar, ki bi poskrbel za primeren kraljevski pokop kralja. Njegovi predniki so bili preneseni v družinski mavzolej, on pa se jim ne bo pridružil.¹¹

Namesto da bi umrl kot kralj – saj je v srcu rekel, da bo podoben Najvišjemu – bodo z njim ravnali kot z gnojem, skupaj z drugimi pobitimi. Ne bodo ga pokopali v kraljevi grobnici, ampak v skupni jami, v množičnem grobu. Trditev, da morata biti Gog in antikrist dva različna posameznika, ker je eden pokopan, drugi pa ne, je preprosto argument, ki temelji na površnem napačnem branju besedil.

O smrti Goga / antikrista

Še en podoben argument proti enačenju Goga z antikristom je trditev, da bo Gog ubit in pokopan, medtem ko je za antikrista rečeno, da bo »živ

vržen v ognjeno jezero, goreče z žveplom.« (Raz 19,20). Zato se trdi, da ne moreta biti ista entiteta. Toda ta argument ne upošteva drugih ustreznih odlomkov, ki govorijo o fizični smrti antikrista. Apostol Pavel nam pravi, da bo antikrista dejansko ubil Jezus:

In takrat bo razodet ta Zlobni, ki ga bo Gospod pokončal z dihom svojih ust in uničil s sijajem svojega prihoda. 2 Tes 2,8

Daniel pravi, da bo antikrist uničen in njegovo telo vrženo v ognjen plamen:

Takrat sem gledal zaradi glasu velikih besed, ki jih je rog spregovoril. Gledal sem, dokler ni bil zvernik pokončan, njegovo telo uničeno in izročeno gorečemu plamenu. Dan 7,11

Kasneje Daniel pravi, da bo antikrist končal v Izraelovi deželi:

Zasadil bo šotorska svetišča svoje palače med morjem in veličastno sveto goro, vendar bo prišel do svojega konca in nihče mu ne bo pomagal. Dan 11,45

Jasno je torej, da bo antikrist umrl kot vsak drug človek. To ni v nasprotju s tem, da bo *živ* vržen v pekel (gr.: *hades* ali hebr.: *šeol*). Kot pravi Motyer glede »življenja« po smrti v peklu:

Prvič, mrtvi so živi – v šeolu. V Svetem pismu »smrt« nikoli ne pomeni »prenehanja«, ampak spremembo kraja in stanja z neprekinjeno osebno identiteto. Šeol je kraj, kjer živijo vsi mrtvi.¹²

Medtem ko bo Jezus ubil antikristovo telo, bo njegova duša poslana v pekel, kjer bo tako rekoč »živ«, da bo izkusil zavest večnega mučenja:

Hudič, ki jih je zavedel, pa je bil vržen v ognjeno in žvepleno jezero, kjer sta *zverniki in lažni preroki in mučeni bodo dan in noč, na veke vekov*. Raz 20,10

Trditev, da Gog ne more biti antikrist, je na podlagi teh odlomkov netočna in preprosto posledica nezadostnega preučevanja.

Težave s priljubljenim stališčem: Demografski problem

Poleg vsega, kar smo doslej obravnavali, obstaja tudi nekaj očitnih težav s splošno razlago 38. in 39. poglavja Ezekiel, ki jih je upošteval le malokdo. Ta težava je preprosto demografska. Mnogi zahodnjaki menijo, da večina svetovnih muslimanov živi na Bližnjem vzhodu. Resnica pa je, da skoraj polovica vseh muslimanov na svetu živi v štirih državah: Indoneziji, Pakistanu, Indiji in Bangladešu. (V Indoneziji živi 202 milijona muslimanov, v Pakistanu 175 milijonov, v Indiji 161 milijonov in v Bangladešu 145 milijonov). Ezekielova prerokba ne vključuje nobenega od teh narodov. Večina muslimanov dejansko ne živi na Bližnjem vzhodu. Danes je več muslimanov v Franciji (3,5 milijona) ali Nemčiji (4 milijone) kot v Libanonu (2,5 milijona). Po priljubljeni razlagi so med narodi, navedenimi v Ezekielovi prerokbi, Rusija ter več bližnjevzhodnih, srednjeazijskih in severnoafriških narodov. Vendar tudi če bi vključili narode, ki so bili kadar koli predlagani, bi to še vedno predstavljalo le manj kot tretjino celotnega muslimanskega svetovnega prebivalstva. Če bi bil uničen vsak vojak v vsakem od teh narodov, bi to danes predstavljalo manj kot 2% vseh 1,6 milijarde muslimanov na svetu. Tudi če bi bil vsak od teh narodov popolnoma in v celoti uničen – *česar nihče ne predvideva* – bi na svetu še vedno ostalo več kot milijarda muslimanov. Islam bi še naprej ostal velika in živahna sila na Zemlji. Vsako namigovanje, da bo islam izginil z zemlje nekaj let pred Jezusovo vrnitvijo, je preprosto iluzija. Upoštevajte naslednje statistične podatke:

Država	Odstotek svetovne populacije muslimanov	Skupno število aktivnih vojaških pripadnikov
Rusija	0	0
Kazahstan	0	0
Turkmenistan	0	0
Uzbekistan	1,7	0
Kirgizija	0	0
Tadžikistan	0	0
Turkmenistan	0	0
Azerbajdžan	0	0
Turčija	4,7	0
Libanon	0	0
Palestinci	0	0
Sirijska	1,3	0
Irak	0	0
Iran	4,7	0
Jordan	0	0
Saudova Arabija	0	0
Kuvajt	0	0
Bahrajn	0	0
Oman	0	0
Združeni Arabski Emirati	0	0
Egipt	0	0
Libija	0	0
Sudan	1,9	0
Skupaj	28,6	0

Zaključek

Ob obravnavi vseh pomembnih besedil je postalo popolnoma, če ne celo boleče jasno, da sta antikrist in Gog eno in isto. Različni argumenti, ki se uporabljajo proti temu mnenju, so vsi neuspešni. Kot je bilo v tej knjigi že rečeno, je Ezk 38-39 preprosto še ena ponovitev iste zgodbe, ki jo pripovedujejo vsi preroki:

- Skupina narodov pod vodstvom Goga / antikrista napade Izrael in preganja kristjane.
- Zato je izraelski narod v treh letih in pol doživel še zadnje popolno opustošenje, pri čemer je bilo veliko ljudi odpeljanih v ujetništvo.
- Po Mesiju Gospod posreduje, da bi rešil preživele in osvobodil ujetnike.
- Poganski narodi se obrnejo h Gospodu.
- Izrael se za vedno vrne h Gospodu.
- Mesija vlada iz Jeruzalema.

Kot upravičeno navaja Miller:

Bitko, ki je z različnih vidikov opisana v Ezk 38-39 in Dan 11,40-45, je najbolje razumeti kot bitko, ki se bo zgodila neposredno pred Gospodovim prihodom in jo lahko imenujemo bitka pri Armagedonu.¹⁴

In končno, kot bistveno točko moramo priznati, da islam do Kristusovega prihoda preprosto ne bo izginil. Kljub velikim prizadevanjem in morda celo veliki želji nekaterih razlagalcev je ta predstava preprosto iluzija in pobožna želja. Prej ko Cerkev prizna dejstvo, da islam predstavlja zadnji in največji izziv, s katerim se bo kdajkoli soočila, prej se bo lahko dvignila, da bi se soočila z misijonarskim izzivom, v nasprotju s sedenjem in čakanjem na predmesijansko uničenje islama, o katerem

Sveto pismo nikjer ne govori. Ker smo zdaj videli dokaze, da bo islam tu na dolgi rok, in se zavedamo prihodnosti, je zdaj trenutek, da se Cerkev dvigne in se požrtvovalno vrže v prve vrste zadnjega in največjega izziva Cerkve!

-
- 1 Charles Lee Feinberg, *the Prophecy of Ezekiel*, (*Ezekielova prerokba*), (Chicago, IL, Moody, 1984), str. 230-231.
 - 2 G. K. Beale in Sean McDonough *Commentary on The New Testament Use of the Old Testament: Revelation* (*Komentar o uporabi Stare zaveze v Novi zavezi: Razodetje*), (Grand Rapids, MI, Baker, 2007), str. 1144.
 - 3 Robert W. Jenson *The Brazos Theological Commentary on the Bible: Ezekiel* (*Brazov teološki komentar Svetega pisma: Ezekiel*), (Grand Rapids, MI, Brazos Press, 2009), str. 295.
 - 4 Daniel Block *The Book of Ezekiel, Chapters 25–48* (*New International Commentary on the Old Testament*), (*Ezekiel, poglavja 25-48* (*Nov mednarodni komentar Stare zaveze*)), (Grand Rapids, MI, Wm. B. Eerdmans, 1998), str. 491-493.
 - 5 Grant R. Osborne *Baker Exegetical Commentary on The New Testament: Revelation* (*Bakerjev Eksegetski komentar Nove zaveze: Razodetje*), (Grand Rapids, MI, Baker Academic, 2002), str. 687.
 - 6 Thomas Ice, *Ezekiel 38 & 39, Part 28* (*Ezekiel 38 in 39, 28. del*), <http://www.pre-trib.org/articles/view/ezekiel-38-39-part-28>
 - 7 Arnold G. Fruchtenbaum, *The Footsteps of the Messiah: A Study of the Sequence of Prophetic Events* (*Mesijeve stopinje: Študija o zaporedju preroških dogodkov*), (Tustin, CA: Ariel Ministries, 2003), str. 119.
 - 8 Isti vir.

-
- 9 Nathan Jones, *Timing Gog-Magog: When will Ezekiel 38-39 be fulfilled?* (Časovni razpored Gog-Magog: Kdaj se bo izpolnil Ezekiel 38-39?), http://www.lamblion.com/articles/articles_tribulation2.php
 - 10 Nekateri kot dokaz, da bosta nebo in zemlja uničena, navajajo 2 Pt 3,7-10. Vendar te vrstice ne govorijo o dobesednem uničenju stvarstva, temveč uporabljajo jezik uničenja, da bi pokazali na uničenje brezbožnosti v dobi, ki prihaja.
 - 11 J. Alec Motyer, xxx napaka *The Prophecy of Isaiah: An Introduction & Commentary* (Izaijeva prerokba: Uvod in komentar), (Dowers Grove, Illinois, InterVarsity Press, 1998), str. 145.
 - 12 Motyer, str. 143.
 - 13 Tracy Miller, ed. (oktober 2009), (PDF), *Mapping the Global Muslim Population: A Report on the Size and Distribution of the World's Muslim Population* (Kartiranje svetovnega muslimanskega prebivalstva: Poročilo o velikosti in porazdelitvi muslimanskega prebivalstva po svetu), Pew Research Center, pridobljeno 2009-12-17.
 - 14 Stephen L. Miller, *Daniel: The New American Commentary Series* (Daniel: Serija novih ameriških komentarjev), (Nashville, TN, Broadman and Holman, 1994), str. 310-311.

15. poglavje

Ezk 38–39

Gog iz Magóga (III. del)

Katere države so vključene?

Potem ko smo ugotovili, da je invazija iz 38. in 39. poglavja Ezekiela le še ena od številnih prerokb, ki govorijo o antikristu in njegovem napadu na Izrael v zadnjih dneh, moramo zdaj ugotoviti, kateri narodi bodo v njej sodelovali. Kot bomo videli, se velika polemika okoli tega odlomka samo še poveča z razpravo o tem, kateri narodi bodo sodelovali v prihajajoči antikristovi invaziji. Čeprav je večina priljubljenih stališč, da ta odlomek kaže na islamsko invazijo pod ruskim vodstvom, lahko, kot bomo videli, veliko bolj trdno trdimo, da gre za islamsko invazijo pod turškim vodstvom. Ta razprava med učenjaki o Turčiji in Rusiji ni nič novega. Že leta 1706 je Matthew Henry v svojem klasičnem svetopisemskem komentarju priznal, da se mnenja učenjakov razlikujejo:

Nekateri mislijo, da ju (Goga in Magóga) najdejo daleč stran, v Skitiji, Tatariji in Rusiji. Drugi menijo, da so bliže Izraelovi deželi, v Siriji in Mali Aziji (Turčiji). (oklepaj moj)¹

Razprava in debatiranje o prizadevanjih za prepoznavanje narodov, vključenih v Ezekielovo prerokbo, je lahko tudi zelo zapletena. Vendar

menim, da to ni potrebno. Namen tega poglavja je pristopiti k razpravi na pošten, razumen in odgovoren način, ko bomo identificirali narode, vpletene v to strašno invazijo na Izrael v zadnjih dneh, in pokazali, kako jasno se Ezekielova prerokba ujema in povezuje z drugimi prerokbami Svetega pisma.

Oprelitev naše metode razlage

Pomembno je, da pred začetkom jasno opredelimo našo metodo prepoznavanja narodov iz Ezekielove prerokbe. Upoštevati moramo nekaj pomembnih dejavnikov. Prvič, kot smo že razpravljali, obstajata dve različni metodi, ki ju analitiki prerokb običajno uporabljajo za ugotavljanje pomena starodavnih ljudstev in krajev v različnih prerokbah. Prva metoda, geografsko-korelacijska metoda, preprosto poskuša določiti lokacijo starodavnega ljudstva ali kraja v času preroka in to lokacijo primerja s sodobnimi narodi, ki zdaj zasedajo to ozemlje. Po drugi strani pa si metoda prednikov in migracij prizadeva slediti potomcem, njihovim selitvam in mešanju z drugimi ljudstvi, na koncu pa pripelje do sodobnega naroda. Ena metoda poudarja ugotavljanje prvotnega zgodovinskega konteksta in razumevanja preroka, druga pa si prizadeva opraviti naporno nalogo sledenja krvnim linijam do sodobnega časa. Kot smo že razpravljali, je metoda preseljevanja prednikov polna težav, nevarnosti in nedoslednosti, zato bi se ji morali vsi, ki si prizadevajo odgovorno razlagati svetopisemske prerokbe, povsem izogibati. Pri uporabi metode preseljevanja prednikov lahko pet različnih raziskovalcev pride do petih različnih zaključkov in najpogosteje do njih tudi pride. Žal pregled številnih prizadevanj za razlago 38. in 39. poglavja Ezekielia razkriva, da to metodo pogosto uporabljajo številni sicer odlični učenjaki in učitelji. Celo Wilhelm Gesenius, spoštovani hebrejski učenjak, ne poskuša identificirati ljudstvo Roš tako, da bi določil, kje konkretno so živeli v Ezekielovem času, temveč kje so nekateri njihovi potomci nazadnje živeli več kot 1.600 let pozneje! Upoštevajte Geseniusovo opredelitev pojma »Roš« v njegovem klasičnem hebrejskem in angleškem leksikonu:

Roš: severni narod, omenjen skupaj s Tubálom in Mešehom, 2 Mz 38,2-3; 39,1 verjetno ... Rusi, ki jih bizantinski pisci iz desetega stoletja (po. Kr.) ... opisujejo kot prebivalce severnega dela gorovja Taurus v s. Turčiji; tudi Ibn Fozslan, arabski pisec iz istega obdobja ... živijo ob reki Volga. (oklepaj moj)²

Ker so torej po Geseniju bizantinski pisci v 10. stoletju po. Kr. nekatere domnevne potomce ljudstva Roš prepoznali kot prebivalce današnje Rusije, bi morali Ezekielovo prerokbo razumeti tako, da se nanaša na Rusijo! Toda kot bomo videli pozneje, je sodobna znanost pokazala, da so ljudstva Roš živela tudi v več različnih delih sveta, daleč od Rusije. Ker so bili predniki in preseljevanje eden od Gesenijevih glavnih standardov za razlago Ezekielove prerokbe, bi moral, če bi živel danes, svoje stališče bistveno spremeniti. To je le eden od mnogih razlogov, zakaj se je treba tej metodi v celoti izogniti. Končno, če želimo pravilno razumeti Ezekielovo prerokbo, je treba to globoko pomanjkljivo, a široko uporabljeno metodologijo zavrniti. Vsako odgovorno prizadevanje za razumevanje Ezekielove prerokbe mora uporabljati zgodovinsko-gramatično metodo, ki si prizadeva odkriti prvotno predvideni pomen in razumevanje besedila s strani svetopisemskega avtorja, ne pa nekakšno zgodovinsko divjo gonjo, ki skuša vzpostaviti krvne vezi z ljudstvi, ki so živela pred več kot tri tisoč leti.

Drug pomemben dejavnik, ki mora usmerjati naše razumevanje in razlago teh narodov, so drugi namigi, ki jih najdemo v samem kontekstu neposredne prerokbe. Kot smo podrobno preučili v zadnjem poglavju, je sam Bog neposredno spregovoril z Gogom in povsem jasno povedal, da je on tisti, o katerem so govorili številni prejšnji svetopisemski preroki. Že leta sprašujem in celo izzivam številne učitelje prerokovanja, ki se držijo stališča o Rusiji in Gogu, naj mi pokažejo eno samo vrstico v katerem koli od prejšnjih prerokov, kjer bi govorili o invaziji na Izrael v zadnjih dneh, ki jo bo vodila Rusija. Do danes niso ponudili niti ene same vrstice. Tega ni mogoče spregledati. Pri naših prizadevanjih za prepoznavanje narodov iz 38. in 39. poglavja Ezekiel se naši sklepi ne

morejo omejiti zgolj na zgodovinske raziskave, temveč moramo upoštevati tudi širši kontekst odlomka. Ker je Bog jasno povedal, da so o invaziji Goga govorili prejšnji svetopisemski preroki, če zagovorniki priljubljene rusko-gogovske teorije ne morejo pokazati niti ene same vrstice pri katerem koli od prejšnjih prerokov, ki govori o invaziji, ki jo vodi Rusija, potem so preprosto povedano napačno razlagali odlomek.

In končno, pomembno je, da ne poskušamo prepoznati le posameznih narodov, temveč tudi skupino narodov kot celoto. Ker se stavek glasi:

»Gog, deželo Magóg, glavnega [hebr. Roš] princa Mešeha in Tubála«

Ezk 38,2

nam prepoznavanje Magóga, območja, iz katere prihaja voditelj Gog, zahteva, da identificiramo območji Mešeha in Tubála. Namreč očitno so med seboj povezani. Besedilo stavka zahteva, da ga razlagamo kot celoto in ne le glede na vsak narod posebej.

Namen tega poglavja je odgovorno opredeliti narode iz Ezekielove prerokbe, ob upoštevanju izvirnika in širšega konteksta odlomka.

Prepoznavanje igralcev

V Ezk 38,1-6 je osem (ali devet) starodavnih imen, ki označujejo Ezekielovo invazijsko koalicijo. Vodja invazije se imenuje Gog:

»Človeški sin, naravnaj svoj obraz zoper Gog, deželo Magóg, glavnega [hebr. Roš] princa Mešeha in Tubála in prerokuj zoper njega in reci: »Tako govori Gospod Bog: »Glej, jaz sem zoper tebe, oh Gog, glavni [hebr. Roš] princ Mešeha in Tubála. Obrnil te bom nazaj in vtaknil kavlje v tvoje čeljusti in te privedel naprej in vso tvojo vojsko, konje in konjenike, vse izmed njih oblečene z vsemi vrstami bojne opreme, celo veliko družbo z majhnimi ščiti in ščiti; vsi izmed njih rokujejo z meči: Perzija, Etiopija in Libija z njimi; vsi izmed njih s ščitom in čelado: Gomer in vse njegove čete; hiša Togarmá od severnih četrti in vse njegove čete in mnogo ljudstva s teboj.

Ezk 38,2-6

Vodja koalicije se imenuje Gog, ki prihaja iz dežele Magóg. Ljudstva ali narodi njegove koalicije so: Mešeh, Tubál, Perzija, Kuš, Put, Gomer in Togarmá. Nekateri učenjaki tudi menijo, da bi bilo treba besedo, prevedeno kot »glavnega«, prevesti kot »Roš«, ki se nanaša na starodavno ljudstvo. To razpravo bomo preučili v nadaljevanju.

Gog

Poskusi znanstvenikov, da bi ugotovili pomen besede Gog, so zelo različni. Začenši s Franzem Delizschem, nemškim teologom in hebraistom iz 19. stoletja, večina učenjakov meni, da »Gog« označuje kralja, ki je vladal Lidiji, kraljestvu, ki je v Ezekielovem času obsegalo zahodno polovico Turčije. Asirci so ga imenovali *Gugu*, Grki pa *Gyges*. Nekateri znanstveniki pravijo, da so dokazi neprepričljivi. Ne glede na to se vsi strinjajo, da je Gog iz Magóga in da je knez »Mešeha in Tubála,« čeprav bi nekateri temu seznamu dodali še »Roš.« Tako bo identifikacija Magóga, Mešeha, Tubála (in morda Roša) veliko pripomogla k razkritju, od kod se bo pojavil vodja te koalicije. Začnimo z razmislekom o lokaciji Magóga v Ezekielovem času.

Se Magóg nanaša na Rusijo?

Vse od izida Scofieldovega referenčnega Svetega pisma številni priljubljeni učitelji preroštva danes Magóg enačijo z Rusijo ali nekdanjimi sovjetskimi srednjeazijskimi državami (Kazahstan, Turkmenistan, Uzbekistan, Tadžikistan in Kirgizijo). Glavno podporo za to stališče najdemo v komentarju Flavija Jožefa, judovskega zgodovinarja iz 1. stoletja. Kaj je rekel Jožef, da je tako močno vplival na velik del krščanskih učiteljev in učenjakov, ki se ukvarjajo s prerokbami?

Jožef Flavij

Ko govori o različnih potomcih Jafeta, Noetovega sina, Jožef pravi: »Magóg so ustanovili tisti, ki so bili po njem imenovani Magógčani, Grki pa jih imenujejo Skiti.«³

Vendar je nekaj težav, če se pri identifikaciji Ezekielovega Magóga z Rusijo zanašamo na Jožefa. Zgodovinar K. Kristianson, pravi, Skiti:

»sicer niso bili posebno ljudstvo«, temveč različna ljudstva, »ki jih srečamo v različnih zgodovinskih obdobjih in na več krajih, od katerih nobeden ni bil njihova prvotna domovina.«⁴

Z drugimi besedami, sklicevanje na »skite«, kot da so bili vsi eno ljudstvo, je preprosto zgodovinsko netočno. Vsi zgodovinarji danes priznavajo, da je bil »skitski« vsesplošni izraz, ki se je ohlapno uporabljal za označevanje velike skupine plemenskih ljudstev, pogosto povezanih s podobnimi kulturami, vendar ne genetsko. Enačenje Magóga z vsemi tako imenovanimi skitskimi ljudstvi, kot to še vedno počne na desetine in desetine knjig o prerokbah, se ne razlikuje od trditve, da so bili vsi »indijanci« v zgodnji Ameriki isto ljudstvo. Vsako prizadevanje, da bi Magóga brez pridržkov povezali z vsemi Skiti, ne da bi določili, za katero posebno pleme ali plemena gre, je treba odločno zavrnil. Podobno, čeprav se zdaj vse pogosteje pojavlja tudi povezovanje Magóga s srednjeazijskimi narodi, razen te napačne in široke enačbe Magóg = Skiti, za to trditev ni nobene podlage.

Druga težava pri Jožefovih pripombah je, da so nastale v prvem stoletju. Ezekiel je živel skoraj sedemsto let prej kot Jožef. V Jožefovih opredelitvah različnih Noetovih potomcev večkrat govori o tistih, »ki jih Grki zdaj imenujejo« tako in tako. Z drugimi besedami, Jožefovi komentarji nam ne povedo ničesar o tem, kako bi Ezekiel razumel izraz Magóg. Zaradi teh in drugih razlogov, danes velika večina znanstvenikov zavrača rusko-magoško stališče in Magóg umešča v današnjo Turčijo.

Filon Judejski

Nekateri učenjaki so tako odločeni dokazati, da je Magóg Rusija, da se opirajo celo na dokaze, ki ne obstajajo. Številne priljubljene knjige in članki o prerokbah trdijo, da povezavo med Rusijo in Magógom podpira Filon iz Aleksandrije.⁵ Toda v vseh Filonovih delih ni nobene take omembe. Filon niti enkrat ne omeni Magóga.

Herodot

Tako kot Jožef je tudi Herodot pogosto citiran v podporo rusko-Magógovi teoriji. Toda tako kot Filon tudi Herodot niti enkrat ne omenja Magóga. Herodot obširno govori le o Skitih. Toda tudi če bi bili ljudje, ki jih je Herodot poznal kot Skite, povezani z Magógom, to še vedno ne bi podpiralo rusko – Magógovega stališča. Po navedbi treh nasprotujočih si teorij o izvoru Skitov Herodot izrazi svoje prednostno prepričanje, da niso ruskega izvora, temveč turškega:

Obstaja tudi druga zgodba, ki jo je zdaj treba povedati in v katero verjamem bolj kot v katero koli drugo. Po njej naj bi v Aziji (Turčiji) nekoč živel potujoči Skit. (oklepaj moj)⁶

Herodot je torej domovino Skitov umestil v Turčijo in ne v Rusijo. Toda tudi nekateri od njih so se po selitvi, po mnenju Dr. Michaela Kulikowskega, zgodovinarja in profesorja na Pennsylvanski državni univerzi, Skiti, ki jih je Herodot pogosto omenjal,

»smo jih našli na delu današnje Bolgarije in Romunije ter po travnikih Moldavije in Ukrajine,« vendar ne v Rusiji.⁷

Čeprav jih torej pogosto navajajo tisti, ki želijo dokazati rusko-Magógovo povezavo, Herodot takšnih dokazov ne ponuja. Namesto tega trdi, da Skiti izvirajo iz Turčije, nekateri pa so končali v vzhodni Evropi in Ukrajini. Nikoli pa o svojih Skitih ne govori kot o prebivalcih Rusije.

Zagovorniki rusko-Magógovske pozicije se pogosto sklicujejo na Herodota, da bi podkrepili svoje stališče, vendar je to zgolj iluzija.

Ali se Magóg nanaša na Turčijo?

Pri raziskovanju tega poglavja sem se posvetoval s številnimi uglednimi svetopisemskimi atlasi, svetopisemskimi enciklopedijami, svetopisemskimi slovarji in svetopisemskimi komentarji ter jih primerjal z velikim vzorcem priljubljenih knjig o svetopisemskih prerokbah. Razlike med njimi so bile šokantne. Medtem ko praktično vsaka priljubljena knjiga o Ezekielovih prerokbah postavlja Magóg v Rusijo, temu stališču v bolj znanstvenih referenčnih delih skoraj nikoli ni dane večje teže. Medtem ko nekateri pravijo, da ni mogoče z gotovostjo ugotoviti, kje se nahaja Magóg, velika večina pravi, da se Magóg verjetno nanaša na današnjo Turčijo. Oglejte si naslednji vzorec referenčnih del in učenjakov, ki podpirajo stališče o Turčiji in Magógu. Ob tem se vprašajte, zakaj je to stališče popolnoma prezrto v skoraj vsaki priljubljeni knjigi o prerokbah na to témo:

- Daniel I. Block, strokovnjak za Staro zavezo, v *New International Commentary on Ezekiel* (Novi mednarodni komentar o Ezekielu) pravi: »Zdi se, da je najbolje razlagati Magóg kot krajšavo prvotne besede māt Gūgi, »Gogova dežela«, in v tem videti referenco na ozemlje Lidijske v zahodni Anatoliji (Turčiji).«⁸
- *Zondervan Illustrated Bible Dictionary* (Zondervanov ilustrirani svetopisemski slovar) navaja: »Magóg, kar morda pomeni »zemlja Goga«, je bila nedvomno v Mali Aziji (Turčiji) in se lahko nanaša na Lidijo.«⁹
- *IVP Bible Background Commentary* (IVP Svetopisemski komentar o ozadju) navaja Magóg, Mešeh, Tubál in Togarmo kot »oddelke ali ljudstva v Mali Aziji« (Turčiji).¹⁰

- *The New Unger's Bible Dictionary* (Novi Ungerjev svetopisemski slovar) pod geslom za Magóg navaja: »Jasno je, da je mišljena Lidiya (Turčija) in da moramo pod »Magóg« razumeti »Gogovo deželo.«¹¹
- *Zondervan Illustrated Bible Backgrounds Commentary* (Zondervanov ilustriran komentar na svetopisemsko ozadje) postavlja Magóg v Anatolijo ali sodobno Turčijo.¹²
- *The Catholic Encyclopedia* (Katoliška enciklopedija) navaja: »bolj verjetno se zdi, da ... je treba Magóg enačiti z Lidijo (Turčijo). Po drugi strani pa, ker sta bila Mešeh in Tubál naroda, ki sta pripadala Mali Aziji, se na podlagi Ezekielovega besedila zdi, da mora biti Magóg v tem delu sveta. Nazadnje drugi z Jožefom Magóg istovetijo s Skitijo, vendar so v antiki s tem imenom nejasno označevali katero koli severno prebivalstvo.«¹³
- *The Holman Bible Atlas* (Holmanov biblijski atlas) postavlja Magóg v Turčijo.¹⁴
- *The New Moody Atlas of the Bible* (Novi Moodyjev atlas Svetega pisma) umešča Magóg v Turčijo.¹⁵
- V *The Zondervan Atlas of the Bible* (Zondervanovem atlasu Svetega pisma) postavlja Magóg v Turčijo.¹⁶
- *IVP Atlas of Bible History* (IVP Atlas svetopisemske zgodovine) postavlja Magóg v Turčijo.¹⁷

Zdaj pa si oglejmo nekaj zgodovinskih virov, ki podpirajo to stališče:

Maimonides

Maimonides, znan tudi kot Rambam, spoštovani judovski modrec, v *Hichot Terumot* navaja, da je Magóg v Siriji, na meji s Turčijo.¹⁸

Plinij starejši

Plinij starejši je bil rimski vojskovodja, pisatelj, naravoslovec in filozof iz 1. stoletja. Plinij je govoril o mestu z imenom

»Bambyce, sicer imenovanem Hierapolis, pri Sircih pa Magóg.«¹⁹

Starodavni Heirapolis je ležal na meji med današnjo Turčijo in Sirijo. Tako je bil po Pliniju, ki je pisal v prvem stoletju, Magóg dobro znano mesto na območju Turčije in Sirije. Plinijevi komentarji so prav tako pomembni kot Jožefovi. Vendar so bili Jožefovi komentarji na desetine in desetine krat navedeni v podporo identifikaciji Magóga z Rusijo, medtem ko Plinijevih komentarjev ne boste našli nikjer. Plinijevo mnenje podpira tudi sir Walter Raleigh v svoji *History of the World* (*Zgodovini sveta*):

Vendar ne gre zanikati, da so Skiti v starih časih, ko so prišli s severovzhoda, zavzeli večji del Male Azije in zavzeli Coele-Syria, kjer so zgradili Skitopolis in Hierapolis, ki ga Sirci imenujejo Magóg. Da se je Ezekiel skliceval na ta Magóg, je zelo jasno; to mesto Hierapolis ali Magóg namreč stoji severno od Judeje, v skladu z Ezekielovimi besedami, da bodo ti narodi prišli s severnih četrti.²⁰

Hipolit Rimski

Hipolit Rimski, zgodnjekrščanski teolog, je v svoji Kroniki, napisani v začetku tretjega stoletja, zavrnil Jožefovo identifikacijo Magóga s Skiti in jih namesto tega povezal z Galati v Mali Aziji, današnji Turčiji.²¹

Zakaj nobeden od teh zgodovinskih virov ni omenjen v večini današnjih priljubljenih knjig o prerokbah?

Magóg: Zaključek

Po preučitvi vseh zgodovinskih virov in upoštevanju različnih mnenj sodobnih znanstvenikov se zdi, da je Magóg nastal na meji med Sirijo in Turčijo. Potem ko so v Siriji ob meji s Turčijo ustanovili samo-imenovano mesto Magóg, imenovano tudi Heirapolis, so se nekatera ljudstva iz Magóga preselila v osrednjo in zahodno Turčijo ter tam ustanovili kraljestvo Lidije, ki je zavzemalo celotno zahodno polovico Turčije in je v Ezekielovem času cvetelo. Kot smo že omenili, je bila Lidija kraljestvo, katerega kralja so Asirci imenovali *Gugu*, Grki pa *Gyges* in ki ga številni svetopisemski učenjaki enačijo z Ezekielovim Gogom. Blizu Ezekielovega časa so se nekateri iz Magóga verjetno preselili severno od Črnega morja v Moldavijo, Ukrajino in Rusijo. Ta severna plemena bi lahko bila tista, ki sta jih Jožef in Herodot imenovala Skiti. Toda medtem ko so nekateri iz Magóga v Ezekielovem času verjetno prebivali severno od Črnega morja, so številni drugi iz Magóga ohranili močno prisotnost tudi v svoji zgodovinski domovini v Mali Aziji (Turčiji). Zato danes veliko več raziskovalcev označuje Magóg za območje, raje kot Rusijo.

Na koncu pa, kot smo že rekli, ugotavljanje, kako bi Ezekiel razumel izraz Magóg, ne bomo našli v analizi edninskega izraza »Magóg«, temveč v celotnem izrazu: »Gog, deželo Magóg, glavnega princa Mešeha in Tubála.« Ker je Gog iz Magóga in je knez nad tema dvema drugima ljudstvoma, je pomembno, da še naprej preučujemo lokacijo teh drugih skupin ljudi v Ezekielovem času, da bi stavek razumeli kot celoto.

Roš

Preden nadaljujemo, moramo razpravljati o sporni besedi *roš*. Ta beseda je v znanstveni skupnosti zelo sporna. Nekateri prevajalci menijo, da bi bilo treba to besedo razumeti kot pridevnik »glavni«, drugi pa kot samostalni »Roš.« Toda poleg tega, da zagovarjajo Roš kot svojilni samostalni, poskušajo številni priljubljeni učitelji prerokovanja

vzpostaviti tudi povezavo s sodobno Rusijo. Da bi podprli to stališče, je treba dokazati štiri točke, pri čemer sta prvi dve slovnični, drugi dve pa zgodovinski: (1) besedo *roš* je treba prevesti kot samostalnik in ne pridevnik, (2) kot samostalnik je treba *roš* prevesti kot svojilni samostalnik ›Roš‹, (3) *roš* je bilo Ezekielu dobro znano ljudstvo in (4) kot ljudstvo je bil *roš* Ezekielu najverjetneje znan kot območje sodobne Rusije. Za utemeljitev te trditve so bili večkrat navedeni isti štirje učenjaki. Ti štirje so Wilhelm Gesenius, Carl Friedrich Keil, James Price in Clyde Billington. Toda kljub številnim impresivnim poudarkom, ki so jih ti učenjaki izpostavili, ko upoštevamo celoto njihovih argumentov, argumentacija za to, da se Ezekielova prerokba nanaša na Rusijo, popolnoma odpove. Poglejmo argumente in pomanjkljivosti.

Wilhelm Gesenius

Wilhelm Gesenius je daleč največkrat omenjeni učenjak, ki podpira stališče Rusija-Roš. Čeprav je treba upoštevati Geseniusove slovnične argumente, kot smo videli prej, se Geseniusova prizadevanja za povezavo Roša z Rusijo skoraj v celoti opirajo na pričevanja bizantinskih in arabskih piscev, ki so živeli skoraj 1.600 let po Ezekielovem času. Geseniusovo očitno zanašanje na metodo preseljevanja prednikov mora zavrniti vsak učenjak, ki si prizadeva za odgovorno razlago besedila z zgodovinsko-gramatično metodo.

Carl Frederich Keil

Naslednji učenjak, ki pogosto podpira stališče Rusija-Roš, je Carl Friedrich Keil. Vendar je Keil na slovničnem področju veliko manj dogmatičen kot Gesenius, saj priznava, da je prevod besede *rosh* kot lastnega imena le ›verjetno.‹ Zanimivo je, da je osem let po izidu Keilovega komentarja k Ezekielu Keilov inštruktor hebrejščine Ernest W. Hengstenberg izdal svoj komentar k Ezekielu in se dokaj neposredno ni strinjal s svojim učencem:

Gog je knez nad Magógom, še več, glavni knez, kralj kraljev nad Mešehom in Tubálom, Moshi in Tibareni^{aa} (pogl. xxvii 13, xxxii 26), ki so imeli svoje lastne kralje, vendar se tu pojavljajo kot Gogovi vazali. Mnogi razlagalci namesto glavnega kneza uporabljajo besede princ Roša, Mešeha in Tubála. Toda ubogi Rusi so tu zelo nepravilno razporejeni med sovražnike Božjega ljudstva. Roš kot ime ljudstva se ne pojavlja v vsej Stari zavezi.²²

Kar zadeva zgodovinske razloge, Keil le sledi Geseniju in tudi svoje večje argumente utemeljuje na pričevanjih bizantinskih in arabskih piscev iz 10. stoletja:

Bizantinski in arabski pisci pogosto omenjajo ljudstvo z imenom Rûs, ki je živelo v deželi Taurus in je bilo uvrščeno med skitska plemena, zato tudi ni razloga za dvom o obstoju ljudstva z imenom Roš.²³

Poleg tega se Keilov soavtor Frederick Delitzsch ni strinjal z njegovo opredelitvijo Roša kot Rusije, saj Magóga ni postavil v Rusijo, temveč v Turčijo.²⁴

Seveda se v vseh številnih preroških knjigah, ki zagovarjajo stališče o Rusiji in Rošu, nobena ne sklicuje na Delitzscha ali Hengstenberga.

James Price

James Price je še ena avtoriteta, na katero se pogosto sklicujejo tisti, ki zagovarjajo stališče Rusija-Roš. Price, strokovnjak za hebrejščino, v svojem članku *Rosh: An Ancient Land Known to Ezekiel (Roš: starodavna dežela, ki jo je poznal Ezekiel)*, tako kot Gesenius in Keil pred njim zagovarja razlago Roša kot krajevnega imena. Ponovno je treba upoštevati Priceove slovnične argumente. Price prav tako trdi, da bi bil Roš znan v Ezekielovem času. Toda to je vse, kar trdi. Price nikjer ne

aa: Moshi in Tibareni: ljudstva Anatolije, znano iz asirskih virov. Živel so na obali antičnega Ponta, obalah jugozahodnega Črnega morja.

poskuša ugotoviti, kje so ljudje iz Roša živeli v Ezekielovem času. Pravzaprav v svojem članku večkrat navaja druge učenjake, ki ljudstvo Roš umeščajo v druge dežele in ne v Rusijo. Na samem začetku članka Price navaja J. Simmonsa, ki Roš umešča v Malo Azijo (Turčijo):

Dejstvo, da je v enem ali več teh besedil res omenjeno ljudstvo s tem imenom, katerega domovanje je bilo v Mali Aziji je resnično omenjeno, ni povsem ovrženo, vendar je vsekakor malo verjetno, saj je isto ime v drugih (asirskih) dokumentih mogoče razbrati le z velikimi dvomi.²⁵

Po drugih virih, ki jih navaja Price, naj bi bil Roš v Iraku ali Iranu, vendar ne v Rusiji.

Clyde Billington

Clyde Billington je četrti učenjak, ki ga pogosto navajajo v podporo rusko-roševi poziciji. Billington je edini od teh štirih znanstvenikov, ki se resnično trudi obravnavati zgodovinske vidike tega argumenta. Pri raziskovanju tega vprašanja sem se lahko osebno posvetoval z Dr. Billingtonom. Čeprav je Billington očitno goreč zagovornik priljubljene predloge Rusija-Roš, priznava tudi, da so bila v Ezekielovem času ljudstva Roš raznolika in obsežna skupina ljudstev, ki so živela v tako oddaljenih in širokih državah, kot so današnja Rusija, Srednja Azija, Indija, Irak in Turčija:

Verjetno so bili Ras / Ros / Roš / Riš / Reš zelo velika skupina ljudi, ki je živela na širokem območju severno od Kavkaškega gorovja. Nekateri pripadniki te skupine – »Riš« – so se preselili na jug in okoli leta 1.600 pr. Kr. osvojili Indijo, kjer so tvorili tamkajšnji vladajoči razred. Drugi pripadniki te skupine so osvojili in vladali severni Mezopotamiji, – kraljestvu Mitanni – približno 200 let, 1580-1350 pr. Kr. Ko so Hetiti uničili kraljestvo Mitanni, približno 1350 pr. Kr., so se nekatera ljudstva Ros / Reš / Ras pridružila Filistejcem pri napadu na Izrael. Nekateri so se preselili

tudi v Turčijo, kjer so se nekateri verjetno pridružili Filistejcem. Egipčani so te zaveznike Filistejcev imenovali »Tereš.« Z drugimi besedami, Ljudstvo Roš je bilo zelo razpršeno.²⁶

Billington je celo omenil nekaj Ljudstev »Roš« v Ezekielovem času, ki so živela na Kitajskem:

Nekatera roška ljudstva so približno 500 let pr. Kr. prodrli vse do severovzhodne Kitajske, kjer so v permafrostu našli zakopane svetlolasce.²⁷

Obstaja pa še en pomemben dejavnik, zaradi katerega se identifikacija Ljudstev Roš širi daleč prek meja celo Kitajske in Indije. Po Billingtonu (in številnih drugih, ki so mu pri tem sledili) je beseda »Roš« preprosto različica besede »Tirás«:

Ime Roš je verjetno izpeljano iz imena Tirás iz 1 Mz 10,2 ... Tako Tirás kot Roš in različice teh dveh imen so se stoletja uporabljali za Ljudstvo Roš.²⁸

Vendar so v Ezekielovem času Ljudstva Tirás-Roš živela na območjih, ki so bila daleč od Rusije. V Jožefovih *Antiquities of the Jews* (*Židovskih starinah*), le nekaj vrstic za dobro citirano pripombo o Magógu in Skitih, Jožef pravi:

Tirás je tiste, ki jim je vladal, imenoval Tirásovci, vendar so Grki to ime spremenili v Traki.²⁹

Trakija se je nahajala v današnji Turčiji, Bolgariji in Grčiji. Tirás naj bi v 6. stoletju pr. Kr. v zahodni Turčiji ustanovil tudi kolonijo z imenom Milet v zahodni Turčiji.³⁰

Drugi zgodovinski dokazi kažejo, da so bili Tirásovi potomci Etruščani (Grki jih imenujejo *Tyrsenoi*) iz Male Azije, ki so pozneje zasedli Italijo. Zato sta tako Macmillanov biblijski atlas kot Zondervanov biblijski atlas postavila Tirás v Grčijo ali Italijo. Zanimivo je, da so se starodavni Etruščani imenovali *Ras-enna*. Billington meni, da je to

posledica jasne povezave z ljudstvi *Ras / Ros / Roš*.

Z drugimi besedami, (1) tudi če sprejmemo prevod Roš kot samostalnik in (2) ga razumemo kot krajevno ime, (3) to nikakor ne kaže samo na Rusijo. Večina znanstvenih del namreč Tirás umešča na zahodno obalo Turčije ali na večje območje Egejskega morja na zahodni obali Turčije.

Ker so v Ezekielovem času različna roška ljudstva živela na številnih lokacijah, kakršno koli prizadevanje, da bi Roš poistovetili samo z Rusijo in zanemarili druga roška ljudstva v Turčiji, Iraku, Italiji, Indiji ali na Kitajskem, preprosto ni pošten pristop. Kadar učitelji izbirajo zgodovinske podatke, da bi podprli svoja preroška stališča, svojim učencem naredijo veliko škodo. A žal ob obravnavi večine današnjih priljubljenih knjig o preroštvih mnogi učitelji počnejo prav to, ko si nenehno prizadevajo pokazati na Rusijo kot voditeljico Ezekielove prerokovane invazije v zadnjih dneh.

Se res ›vsi‹ strinjajo?

Ko beremo samo priljubljene preroške knjige, ki podpirajo stališče o Rusiji-Roš, avtorji pogosto uporabljajo superlative in ustvarjajo vtis, da noben legitimen učenjak ne bi zavrnil prevoda Roš kot krajevnega imena in njegove identifikacije z Rusijo. Glede dejstva, da bo Rusija na čelu zavezništva proti Izraelu, se ›vse strinjamo«, pravi Scofield. Toda slika, ki jo slikajo nekateri od teh avtorjev, lahko včasih meji na nepoštenost. Upoštevajte naslednji vzorec drugih enako usposobljenih učenjakov, ki v se v resnici *ne strinjajo* s stališčem Rusija-Roš:

- Daniel I. Block, ugledni poznavalec Stare zaveze, trdi, da: ›priljubljena identifikacija Roša z Rusijo ni v skladu s časom in razmerami in temelji na napačnem izboru besed, saj je ujemanje samoglasnikov med besedama Roš in Rusija zgolj naključno ... Ezekiel želi povedati, da Gog ni le eden od številnih anatolskih (z območja današnje Turčije) knezov, temveč vodja več plemenskih / nacionalnih skupin.‹³¹

- Charles Ryrie se v svoji študijski bibliji *Ryrie Study Bible* ne strinja z razlago Rusija-Roš in pravi, da bi morali »princ Roša^{ab}« prevesti kot »glavni princ.«³²
- Dr. Merril F. Unger priznava, da so jezikovni dokazi za enačbo [Roš kot Rusija] zgolj domnevni.³³
- Edwin Yaumauchi trdi, da beseda *roš*, »nima nič skupnega s sodobno Rusijo.« To bi bilo hudo neskladje s časom, saj sodobno ime temelji na imenu Rus, ki so ga v regijo iz Kijeva severno od Črnega morja prinesli Vikingi šele v srednjem veku.« Yaumauchi nadaljuje, da je povezovanje Ezekielove besede *roš* z Rusijo »neutemeljeno« in da se je »na žalost v evangelijskem svetu razširilo po številnih kanalih.«³⁴
- A. R. Millard je Yaumauchijeve trditve podprl, ko je dejal: »Nekateri komentatorji so skušali prerokbe razlagati tako, da se dobesedno nanašajo na Rusijo ... Čeprav so se ti pogledi zelo razširili in prepričali mnoge, Taumauchi pokaže, zakaj so napačni in bi se jih morali skrbni preučevalci Svetega pisma izogibati.«³⁵
- Ralph H. Alexander v *Expositors Bible Commentary on Ezekiel* (*Svetopisemski komentar razlagalcev o Ezekielu*) o *roš* pravi: »Naglasovni sistem in skladenjska zgradba hebrejskega jezika močno kažeta na prilastkovo povezavo med besedama »princ« in »glavni.« Oba izraza sta torej enako povezana z geografskima besedama Mešeh in Tubál. Gramatično se zdi, da bi bilo stavek najustrezneje preoblikovati takole: »knez, poglavar Mešeha in Tubála.«³⁶
- A. B. Davidson v svojem komentarju *The Book of the Prophet Ezekiel* (*Knjiga preroka Ezekiel*) pravi: »Seveda je treba zavrniti vsako povezavo med imenom [roš] in Rusijo.«³⁷

ab: Roš: hebr: glava.

- J. W. Weavers v *New Century Bible Commentary on Ezekiel* (Svetopisemski komentar novega veka o Ezekielu) pravi: »Beseda za glavo je napačno razumljena kot lastno ime, [Ros] zaradi česar jo napačno obveščeni enačijo z Rusijo!«³⁸
- Walther Zimmerli v *A Commentary on the Book of the Prophet Ezekiel Chapters 25-48* (Komentar na knjigo preroka Ezekiel, poglavja 25-48) navaja: »Zagotovo moramo Roš »Glavni« povezovati s »Princ« in ne z geografsko oznako.«³⁹
- Charles Feinberg, avtor knjige *The Prophecy of Ezekiel: The Glory of the Lord* (Ezekielova prerokba: Gospodova slava): »To, da je ime Roš povezano z Rusi, so pisali številni avtorji, vendar to danes ni splošno sprejeto.«⁴⁰
- »D. R. W. Wood v *New Bible Dictionary* (Novem biblijskem slovarju) pravi: »Priljubljena identifikacija Roša z Rusijo ... nima ničesar, kar bi lahko pohvalil z vidika nauka razlaganja cerkvenih tekstov.«⁴¹
- John Bright, avtor knjige *The Kingdom of God* (Božje kraljestvo), je dejal: »V Ezk 38-39 imamo prerokbo, za katero nekateri (povsem napačno!) menijo, da se bo izpolnila v današnji sovjetski Rusiji.«⁴²

Jasno je torej, da kljub številnim nasprotnim trditvam številni zelo dobro usposobljeni učenjaki zavračajo priljubljeno stališče Rusija-Roš.

Ocenjevanje argumenta

Sedaj pa se vrnimo k prvima dvema elementoma argumenta Rusija-Roš, da bi ocenili, ali sta ti dve točki vzdržni. Kot smo že omenili, sta prvi dve točki slovnični: (1) besedo *roš* je treba prevesti kot samostalni in ne kot pridevnik, (2) kot samostalni pa je treba *roš* prevesti kot svojilni samostalni »Roš.«

Naš kratek pregled razhajanj med znanstveniki glede tega vprašanja kaže, da obe strani izpostavljata legitimne točke. Ena stran trdi, da zgradba besedne zveze zahteva, da se *roš* razlaga kot samostalnik. Druga stran trdi, da (1) se *roš* kot ime v Svetem pismu nikjer ne uporablja in (2) da njegovo razmerje do drugih besed v odlomku zahteva, da se prevaja na običajen način, preprosto v pomenu »glava« ali »glavni.« Obe strani že leta ne moreta razrešiti tega spora. V zadnjih letih pa je Daniel I. Block, prvovrstni preučevalec Stare zaveze, ki ima to prednost, da lahko upošteva vse strani te večstoletne razprave, pa tudi sodobni znanstveni napredek, zelo spretno ponudil rešitev, ki zadovoljuje vprašanja, ki jih izpostavljata obe strani. Block priznava potrebo po prevajanju imena *roš* kot samostalnika, vendar priznava tudi potrebo po prevajanju v skladu z njegovo običajno rabo v celotnem Svetem pismu kot sklicevanje na »glavni« ter njegovo prilastkovo razmerje do drugih imen v besedilu. Blockov prevod se glasi takole: »svoje obličje usmeri proti Gogu iz dežele Magóg, knezu, poglavarju Mešeha in Tubála« (Ezk 38,3). Za popolnejšo tehnično razlago Blockovega prevoda glej Blockov komentar k Ezekielu,⁴³ na katerega se sklicuje *The Commentary and Reference Survey: A Comprehensive Guide to Biblical and Theological Resources* (Raziskava o komentarjih in referencah: Celovit vodnik po svetopisemskih in teoloških virih), kot »najboljši komentar katere koli knjige Stare zaveze.«⁴⁴

Tako pri prvih dveh slovničnih argumentih vidimo, da čeprav se prva točka zdi veljavna (*roš* bi bilo treba tu prevesti kot samostalnik), kot dokazuje Block, iz tega ne sledi, da bi ga bilo treba prevesti kot lastni samostalnik. Od prvih dveh slovničnih argumentov je bila torej ena točka potrjena, druga pa ne.

Kaj pa dva zgodovinska argumenta, ki sta potrebna za dokazovanje rusko-roškega stališča? Zdi se, da so Billington in drugi zgodovinarji dokaj temeljito dokazali, da je bil prvi od teh dveh, da je bil Roš ljudstvo, ki ga je Ezekiel dobro poznal. Pri zadnji točki, namreč da je bil Roš Ezekielu najverjetneje znan kot ljudstvo z območja današnje Rusije,

pa Billingtonu in vsem drugim ne uspe dokazati svoje trditve. Zaradi širokega spektra ljudstev Roš (in vseh njihovih različic), ki so jih v tistih časih dobro poznali kralji in ljudstva v regiji, je vsako prizadevanje, da bi pokazali izključno na Rusijo, nemogoče.

Roš: Zaključek

Na koncu torej dve od štirih točk, potrebnih za dokaz, da se Ezekielov *roš* nanaša na Rusijo, uspeti, dve pa ne. Po preučitvi vseh informacij – tudi če je Ezekiel razumel *roš* kot lastno ime – je veliko več razlogov, da *roš* kaže na Turčijo kot na Rusijo. Celó Billington, ki je vodilni zagovornik stališča o Rusiji in Rošu, priznava:

»Nekateri učenjaki povezujejo Roš, Mešeh in Tubál z Malo Azijo in zagotovo so bila vsa tri ljudstva tam v Ezekielovem času.«⁴⁵

Ker pa si ponovno prizadevamo razumeti, kako bi Ezekiel celostno razumel celoten stavek: »Gog iz Magóga, glavni princ Mešeha in Tubála«, moramo v naši študiji nadaljevati z ugotavljanjem lokacije zadnjih dveh ljudstev (Mešeha in Tubála). Na srečo je prepoznavanje obeh imen veliko preprostejše kot Magóg ali Roš.

Mešeh in Tubál

V skladu z rusko usmerjeno razlago Ezk 38 je v Scofieldovi študijski bibliji Mešeh opredeljen kot mesto Moskva, Tubál pa kot Tobolsk, mesto v osrednji Rusiji. Temu stališču so dolga leta sledile številne preroške knjige, vendar so ga zaradi popolnega pomanjkanja kakršne koli zgodovinske podpore za to stališče danes praktično vse opustile. Sledi delni seznam referenčnih del, ki Mešeha in Tubála umeščajo na območje današnje Turčije:

- Holmanov svetopisemski atlas⁴⁶
- Oxfordov svetopisemski atlas⁴⁷
- Novi svetopisemski atlas IVP⁴⁸

- Atlas svetopisemske zgodovine IVP⁴⁹
- Novi Moodyjev svetopisemski atlas⁵⁰
- Zondervanov svetopisemski atlas⁵¹
- Zondervanov ilustrirani svetopisemski komentar⁵²
- Macmillanov svetopisemski atlas⁵³
- Bakerjev svetopisemski atlas⁵⁴

Pomembno je omeniti, da danes skoraj vsi učenjaki ugotavljajo, da sta Mešeh in Tubál povezana s sodobno Turčijo. Kot smo navedli v naši študiji, moramo za pravilno opredelitev Magóga, Gogove domovine, najprej opredeliti Mešeh in Tubál. Ker bi Ezekiel obe ti ljudstvi razumel tako, da se nanašata na območje sodobne Turčije, lahko sklepamo, da se Magóg nanaša tudi na Turčijo. Preprosto povedano, če se Magóg nanaša na Rusijo, potem besedilo stavka preprosto nima nobenega smisla. Kako bi se lahko Gog, voditelj iz Rusije, imenoval knez ali voditelj Turčije (Mešeh in Tubál)? Rusko-Gogovsko stališče razume Ezekielovo izjavo tako, da govori o naslednjem: ›Gog iz Magóga (Rusije), knez Roša (Rusije), Mešeha (Turčije) in Tubála (Turčije).‹ To bi bilo podobno, kot če bi rekli nekaj takega: ›Ti ameriški predsednik Obama, predsednik Washingtona, Moskve in Pekinga.‹ To preprosto ne bi imelo nobenega smisla. Prav tako tudi ne Ezk 38,3, kot ga razume stališče ruskega Goga. Če pa preprosto sledimo nagibanju večine učenjakov, ki Magóg umeščajo v Turčijo, potem je slovnično in geografsko povsem smiselno, da bi bil Gog knez Mešeha in Tubála, ki sta prav tako v Turčiji. Kot navaja Daniel I. Block:

Vrstni red Ezekielove trojice imen odraža zavedanje geografske in nedavne politične stvarnosti v Anatoliji. Gog (Lidija), ki leži najbolj na zahodu, je na čelu zavezništva z Mešehom na svoji vzhodni meji in Tubálom vzhodno od Mešeha.⁵⁵

Poleg slovničnega in geografskega smisla odlomka je stališče turško-Gogovske teorije skladno tudi z vsemi drugimi prerokbami, ki smo jih že obravnavali. Kot je bilo obravnavano na začetku tega

poglavja, je eden od glavnih dejavnikov, ki bi moral določati naše razumevanje tega odlomka, Božja izjava Gogu, da so on in njegove horde tisti, ki so bili večkrat omenjeni v prejšnjih preroških pismih. Čeprav je ta Božja izjava nepremostljiva težava za tiste, ki skušajo ta odlomek prikazati kot rusko invazijo, pa služi le za utemeljitev primera, da gre za islamsko invazijo na Izrael pod turškim vodstvom. Ne glede na to, ali govorimo o vojski preroka Joela, ki vdira s severa, Zaharijevi invaziji na Izrael, Danielovem opustošenju »s kraljem severa« ali več drugih ključnih besedilih o končnem času, sta 38. in 39. poglavje Ezekielu le še ena ponovitev tistega, o čemer so govorili vsi preroki.

Perzija, Kuš in Put

Preden zaključimo našo razpravo, je pomembno, da opredelimo zadnjih pet narodov, ki bodo sodelovali v invaziji Goga. Učenjaki, zgodovinarji in celo najbolj priljubljene knjige o prerokbah se na splošno strinjajo glede identitete naslednjih treh narodov. Prvi je Perzija, ki se nanaša na današnji Iran. Starodavni Kuš, ki se pogosto prevaja kot Etiopija, se pravzaprav nanaša na regijo neposredno južno od Egipta in se nanaša na severni Sudan. Put se nanaša na Libijo in bi lahko vključeval tudi druge dele severne Afrike.

Gomer in Togarmá

Zadnja dva naroda, Gomer in Togarmá, se ponovno nanašata na sodobno Turčijo. Na začetku prejšnjega stoletja so učitelji prerokb Gomer pogosto povezovali z Nemčijo. Danes pa so to stališče zavrnili praktično vsi ugledni preučevalci Svetega pisma in učitelji prerokovanja. Praktično vsak svetopisemski atlas, ki se ga poslužujemo, postavlja Gomer v Turčijo, Togarmo pa v vzhodno Turčijo. Sledi delni seznam svetopisemskih atlasov, ki sledijo tej opredelitvi:

- Holmanov svetopisemski atlas⁵⁶
- Oxfordov svetopisemski atlas⁵⁷

- Atlas svetopisemske zgodovine IVP⁵⁸
- Novi svetopisemski atlas⁵⁹
- Svetopisemski atlas Macmillan⁶⁰
- Zondervanov svetopisemski atlas⁶¹
- Zondervanov ilustrirani svetopisemski komentar⁶²
- Novi Moodyjev svetopisemski atlas⁶³
- Bakerjev svetopisemski atlas⁶⁴

Odročni deli severa

Pomembno je, da na kratko spregovorimo o argumentu, ki ga pogosto uporabljajo rusko-goški teoretiki v zvezi z besedno zvezo »skrajni deli severa«:

Zatorej, človeški sin, prerokuj in reci Gogu: »Tako govori Gospod Bog: »Na tisti dan, ko bo moje ljudstvo Izrael varno prebivalo, mar tega ne boš vedel? *In prišel boš iz svojega kraja, iz severnih delov ...*

Ezk 38,14-15

Ker naj bi Gog prihajal iz skrajnih delov severa (hebrejsko: *yěrekah yěrekah tsaphown*), mnogi pravijo, da to lahko pomeni le Rusijo. Učitelj prerokovanja David Reagan, na primer, pravi:

38. poglavje Ezekiela jasno navaja, da bo invazijo vodil knez Roš, ki bo prišel z »oddaljenih delov severa« (Ezk 38,15). Turčija nikakor ne more veljati za narod, ki se nahaja v »oddaljenih predelih severa.«⁶⁵

Clyde Billington tudi trdi, da se ta stavek ne more nanašati na Turčijo:

Ezekiel to koalicijo označuje kot koalicijo, ki prihaja iz »najbolj oddaljenih krajev severa.« To ne more biti Mala Azija.⁶⁶

Joel C. Rosenberg isto razmišlja in dramatično zaključí:

Ezekiel 38,15 pravi, da bo Gog prišel: »iz svojega kraja, iz severnih delov« ... Država, ki je glede na Izrael najbolj oddaljena od severa, je Rusija. Tako lahko ugotovimo, da bo ruski diktator sestavil diplomatsko in vojaško koalicijo, ki bo v poslednjih časih obkrožila in napadla državo Izrael.⁶⁷

Vendar ta argument ni premišljen. V istem odlomku je namreč isti izraz (hebrejsko: *yĕrekah yĕrekah tsaphown*) uporabljen za Togarmo (Ezk 38,6) in skoraj vsi učenjaki se strinjajo, da je bila Togarmá v vzhodni Turčiji ali v sosednji Armeniji. Zato vsak argument, ki pravi: »Turčija nikakor ne more veljati za narod, ki se nahaja v »oddaljenih predelih severa«, pade na glavo. Če je Togarmá v Turčiji omenjena kot narod, ki se nahaja v »oddaljenih delih severa«, potem ni prav nobene podlage za uporabo natanko iste besedne zveze, da bi utemeljili rusko identifikacijo Goga. Ker vemo, da je besedna zveza »oddaljeni deli severa« v istem odlomku uporabljena za Turčijo, bi bilo prav tako povsem razumljivo, da bi ista besedna zveza, uporabljena za Goga, določila, da tudi on prihaja iz Turčije. J. Paul Tanner v nekoliko bolj tehnični razlagi slabosti tega argumenta pojasnjuje:

Tisti, ki Ezekielov odlomek pogosto enačijo z Rusijo, poudarjajo, da Gog in njegovi zavezniki ne prihajajo samo s severa, ampak tudi z najbolj oddaljenih delov severa (Ezk 38,6.15; 39,2). V Ezk 39,2 je v NASB zapisano »najbolj oddaljeni del severa.« V Masoretskem besedilu pa so ti trije izrazi v bistvu enaki: *yrkty spwn*. 32 xxx napaka. Zato ni razloga, da bi Ezk 39,2 prevajali drugače kot prejšnji dve navedbi. Samostalnik *yrkh* ima osnovno idejo »najvišji del,« »ekstremnost.« Toda drugi pojavi te besede, kadar je uporabljena v geografskem smislu, razkrivajo, da ni nujno, da izraz pomeni najbolj oddaljeno točko. Izraz *myrkty-rs* (»iz oddaljenih delov zemlje«) se v Jeremiju pojavi štirikrat. V Jer 6,22 beremo:

»Glej, ljudstvo prihaja iz severne dežele in velik narod bo dvignjen od zemljinih strani.«
Jer 6,22

Obstaja splošno soglasje, da se to v tem kontekstu nanaša na Babilon. Jeremija 50,41 pravi:

»Glej, ljudstvo bo prišlo iz severa in velik narod in številni kralji bodo vzdignjeni od strani zemlje.« Jer 50,41

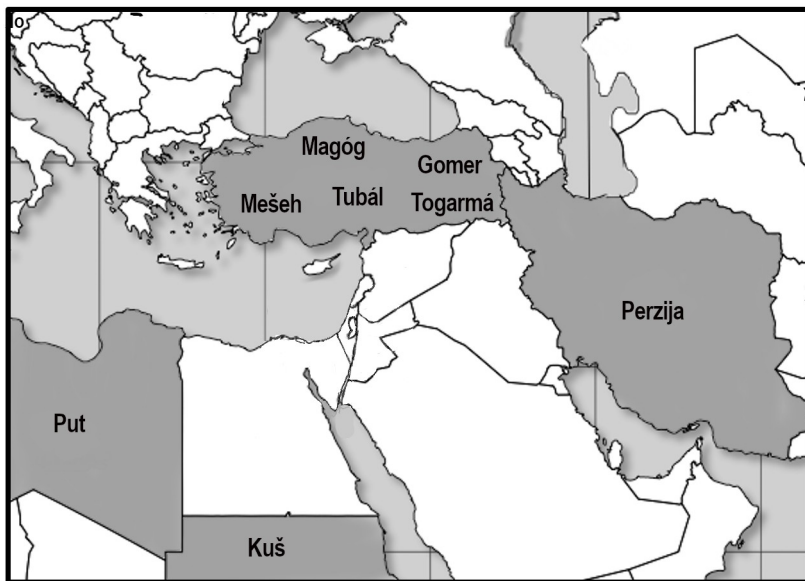
V tem kontekstu gre za Božjo sodbo nad Babilonom in za sovražnike, ki jih bo pripeljal na Babilon. Čeprav napadalci niso jasno določeni, se v splošnem besedilu omenjajo »kralji Médijcev (Jer 51,11; prim. Jer 51,27-28). V dveh drugih vrsticah (Jer 25,32; 31,8) je Bog prikazan kot tisti, ki zbuja narode iz oddaljenih delov zemlje, vendar je navedba precej nejasna. Zunaj Ezekiela 38-39 se *yrkh* uporablja v geografskem pomenu za narode z Bližnjega vzhoda, kar kaže, da izraza ni treba razumeti v pomenu najbolj oddaljene možne točke.⁶⁸

Sklep o vpletenih narodih

Po preučitvi vseh argumentov o identiteti Goga in njegove koalicije lahko na koncu z gotovostjo trdimo, da se napadalna koalicija iz 38. in 39. poglavja Ezekiela nanaša na naslednje narode:

Starodavno ime	Sodobna država
Magóg	Turčija
Roš (če je narod)	Turčija
Mešeh	Turčija
Tubál	Turčija
Perzija	Iran
Kuš	Sudan
Put	Libija
Gomer	Turčija
Togarmá	Turčija, Armenija

Seveda ta seznam ni popoln. Besedilo izrecno navaja, da bodo v to invazijo vključeni še številni drugi narodi (Ezk 38,6). Ali je mogoče, da bo v invaziji v zadnjih dneh sodelovala tudi Rusija? Možno je, vendar to ni nikjer v Svetem pismu izrecno prerokovano. Razprava o tej možnosti bi bila zgolj špekulacija. Kot smo rekli že na začetku te knjige, moramo kot učenci Svetega pisma v naši perspektivi poslednjih časov poudarjati tisto, kar Sveto pismo poudarja, kjer pa molči, moramo molčati ali biti skrajno previdni. Ker ta prerokba tako jasno poudarja Turčijo kot vodjo prihajajoče antikristove invazije na Izrael, se zdi povsem razumno, da bi preučevalci Svetega pisma zelo pozorno opazovali Turčijo. Seveda moramo v luči velikih razprav in širokega razpona mnenj, ki že tisočletja obkrožajo ta odlomek, v svoji budnosti ostati tudi ponižni in previdni. Kot vedno je Bog tisti, ki ve najbolje.

Slika 16: Razporeditev narodov v Gogovi koaliciji po Ezekielu.

-
- 1 Matthew Henry, *Matthew Henry's Complete Commentary* (Popolni komentar *Matthewa Henryja*), Ezekiel 38.
 - 2 Wilhelm Gesenius, *A Hebrew and English lexicon of the Old Testament: including the Biblical Chaldee* (Hebrejski in angleški leksikon Stare zaveze: vključno z biblijskim kaldejskim jezikom), str. 955.
 - 3 Flavius Josephus *Antiquities of the Jews* (Judovske starine), 6. knjiga, 1. poglavje, <https://www.gutenberg.org/files/2848/2848-h/2848-h.htm>
 - 4 K. Kristiansen, *Europe Reforme History* (Evropa pred zgodovino), (Cambridge, Cambridge University Press. 1998), str. 193.
 - 5 Thomas Ice, Ezekiel 38 and 39 part 5 (Ezekiel, 38. in 39. poglavje, 5. del), <http://tinyurl.com/3qrcf93>
 - 6 Herodot 4.11 prevod: G. Rawlinson.
 - 7 Michael Kulikowski, avtor knjige *Rome's Gothic Wars from the Third Century to Alaric*, (Rimske gotske vojne od tretjega stoletja do Alarica), pogovor po elektronski pošti z avtorjem.

- 8 Daniel I. Block, *The New International Commentary on The Old Testament, The Book of Ezekiel: chapters 25-48, Volume 2* (Novi mednarodni komentar o Stari zavezi, Ezekielova knjiga: poglavja 25-48, 2. zvezek), (Wm. B. Eerdmans Publishing Company, 1998), str. 434.
- 9 *Zondervan Illustrated Bible Dictionary* (Zondervanov ilustrirani svetopisemski slovar), (Grand Rapids, MI, Zondervan; 2011) vnos za Gog.
- 10 *IVP Bible background commentary: Old Testament* (IVP Svetopisemski komentar ozadja: Stara zaveza), (Dowers Grove, IL, IVP Academic, 2000), str. 40, 723.
- 11 *The New Unger's Bible Dictionary* (Novi Ungerjev svetopisemski slovar), Revised Edition, (Chicago, IL, Moody, 2006), str. 804.
- 12 *The Zondervan Illustrated Bible Backgrounds Commentary Volume 4* (Zondervanov ilustriran komentar na svetopisemsko ozadje, 4. zvezek), (Grand Rapids, Michigan, Zondervan, 2009), str. 484, <https://archive.org/details/zondervanillustr0000unse>
- 13 *The Catholic Encyclopedia: An International Work of Reference on the Constitution, Doctrine, Discipline, and History of the Catholic Church* (Katoliška enciklopedija: Mednarodno referenčno delo o ustavi, nauku, disciplini in zgodovini Katoliške cerkve), (Robert Appleton, New York, 1909), str. 628.
- 14 *Holman Bible Atlas: A Complete Guide to the Expansive Geography of Biblical History* (Holmanov svetopisemski atlas: Popoln vodnik po obsežni geografiji svetopisemske zgodovine), (Nashville, TN, Holman, 1999), str. 16, <https://archive.org/details/holmanbibleatlas0000bris>
- 15 *New Moody Atlas of the Bible* (Novi Moodyjev atlas Svetega pisma), (Chicago, IL, Moody, 2009), str. 91, 94.
- 16 Carl G. Rasmussen, *Zondervan Bible Atlas* (Zondervanov svetopisemski atlas), (Grand Rapids, MI, Zondervan, 2010), str. 83.
- 17 *The IVP Atlas of Bible History* (IVP Atlas svetopisemske zgodovine), (Dowers Grove, IL, IVP Academic, 2006), str. 18
- 18 Maimonides Hilchot Terumot, 1. pog., 9. del.
- 19 Plinij, *Natural History* (Naravoslovje), poglavje XXIII.
- 20 Sir Walter Raleigh, *The Works of Sir Walter Raleigh, Kt: The history of the world* (Dela sira Walterja Ralegha, Kt. zgodovina sveta), Volume 2 Book 3, (Oxford University Press Oxford, 1829) str. 264.
- 21 Hipolit, *The Chronicon, The Sons of Japheth* (Kronika, Jafetovi sinov).
- 22 Ernst Wilhelm Hengstenberg, *The prophecies of the prophet Ezekiel* (Prerokbe preroka Ezekiela), (T & T Clark, Edinburgh 1869), str. 333, <https://archive.org/details/propheciesofprop00heng/page/n7/mode/2up>
- 23 C. F. Keil, *Commentary on The Old Testament: Vol 9, The Book of Daniel* (Komentar k Stari zavezi: Danielova knjiga, 9. del), (Peabody, MA,

-
- Hendrickson, 2006), str. 330.
- 24 Frederick Delitzsch *Wo Lag Das Paradies, Eine biblisch-assyriologische Studie: mit zahlreichen assyriologischen Beiträgen zur biblischen Länder- und Völkerkunde und einer Karte Babyloniens* (Kje je Raj, biblična asirolška študija s številnimi asirskimi prispevki k biblični geografiji in etnologiji in zemljevidom Babilonije), (Leipzig, J.C. Hnrichs'Sche Buchhandlung, 1881), str. 256, 257, <https://archive.org/details/wolagdasparadie00deli>
 - 25 J. Simons, *The Geographical and Topographical Texts of the Old Testament* (Geografska in topografska besedila Stare zaveze), (Leiden: E. J. Brill, 1959), str. 81, <https://archive.org/details/geographicaltopo0000simo>
 - 26 Clyde Billington, pogovor z avtorjem po e-pošti.
 - 27 Isti vir.
 - 28 Clyde Billington, *The Rosh People in Prophecy and History* (Ljudstvo Roš v prerokbah in zgodovini), Michigan Theological Journal Vol 3:2 (jesen 1992) 166,167.
 - 29 Josephus, *Antiquities of the Jews* (Judovske starine), 1. knjiga, 6. poglavje, <https://www.gutenberg.org/files/2848/2848-h/2848-h.htm>
 - 30 Vanessa B. Gorman, *Miletos, the ornament of Ionia: history of the city to 400 BCE* (Milet, okras Jonije: zgodovina mesta do leta 400 pr. Kr.), (University of Michigan Press, 2001), str. 123.
 - 31 Daniel I. Block *The New International Commentary on the Old Testament: Ezekiel: The Book of Ezekiel: chapters 25-48, Volume 2* (Novi mednarodni komentar Stare zaveze: Ezekiel: poglavja 25-48, 2. zvezek), (Wm. B. Eerdmans, 1998) str. 434,435.
 - 32 Charles C. Ryrie, *The Ryrie Study Bible* (Študijsko Sveto pismo Ryrie), (Chicago, Moody Press, 1978), str. 1285.
 - 33 dr. Merrill Unger, *Beyond the Crystal Ball* (Onkraj kristalne krogle), (Chicago, Moody Press, 1974), str. 81.
 - 34 Edwin Yaumauchi, v: *Foes From The Northern Frontier* (Sovražniki s severne meje), (Grand Rapids, Baker Book House, 1982), str. 243 in »Meshech, Tubal, and Company: A Review Article« Journal of the Evangelical Theological Society 19 (1976), 243, <https://archive.org/details/foesfromnorthern0000yama>
 - 35 A. R. Millard, citirano v Yaumauchi, *Foes From The Northern Frontier* (Sovražniki s severne meje), (Grand Rapids, Baker Book House, 1982), str. 243 in »Meshech, Tubal, and Company: A Review Article« Journal of the Evangelical Theological Society 19 (1976) str. 10.
 - 36 Ralph H. Alexander *Expositors Bible Commentary on Ezekiel* (Svetopisemski komentar razlagalcev o Ezekielu), (Grand Rapids, MI, Zondervan; Revised edition, 2010) str. 854.

- 37 A.B. Davidson, *The Book of the Prophet Ezekiel (Knjiga preroka Ezekeiela)*, (Cambridge, Cambridge University Press, 1892), str. 275, <https://archive.org/details/ezekiel00davi>
- 38 J.W. Weavers, *The New Century Bible Commentary on Ezekiel, Nov stoletni komentar Svetega pisma o Ezekeielu*, (Grand Rapids, CO, Eerdmans Pub, 1982), str. 202.
- 39 Walther Zimmerli, *A Commentary on the Book of Prophet Ezekiel (Komentar knjige preroka Ezekeiela)*, poglavja 25-48, (Philadelphia, Fortress Press, 1969), str. 305, <https://archive.org/details/ezekielcommentar0001zimm/page/n7/mode/2up>
- 40 Charles Feinberg, *The Prophecy of Ezekiel (Ezekeielova prerokba)*, Chicago, Moody, 1969), str. 220.
- 41 D.R.W. Wood et al, eds., *New Bible Dictionary (Novi svetopisemski slovar)*, (Downers Grove; Intervarsity Press, 1996), str. 434.
- 42 John Bright, *The Kingdom of God (Božje kraljestvo)*, (Nashville, TN: Abingdon-Cokesbury Press, 1980), str. 164, <https://archive.org/details/kingdomofgodbibl00brig>
- 43 Block, str. 434,435.
- 44 John Glynn, *Commentary & Reference Survey: A Comprehensive Guide to Biblical and Theological Resources (Komentar in referenčna raziskava: Glynn: Izčrpen vodnik po svetopisemskih knjigah in teoloških virih)*, (Grand Rapids, Kregel, 2003), str. 167.
- 45 Billington, pogovor z avtorjem po elektronski pošti.
- 46 Holman Bible Atlas (Holmanov svetopisemski atlas), str. 36, <https://archive.org/details/holmanbibleatlas0000bris>
- 47 Adrian Curtis, *Oxford Bible Atlas (Oxfordov svetopisemski atlas)*, (Oxford University Press, 2009), str. 110-111, <https://archive.org/details/oxfordbibleatlas/>
- 48 IVP New Bible Atlas (Novi svetopisemski atlas IVP), (Dowers Grove, IL, IVP Academic, 1993), str. 84, <https://archive.org/details/new-bible-atlas>
- 49 The IVP Atlas of Bible History (IVP Atlas svetopisemske zgodovine), str. 18.
- 50 New Moody Atlas of the Bible (Novi Moodyjev atlas Svetega pisma), str. 92, 93.
- 51 Zondervan Atlas of the Bible (Zondervanov atlas Svetega pisma), str. 83, https://archive.org/details/zondervan-atlas-of-the-bible_202210
- 52 Zondervan Illustrated Bible Backgrounds Commentary: Isaiah, Jeremiah, Lamentations, Ezekiel, Daniel (Zondervanov ilustriran komentar na svetopisemsko ozadje: Izaija, Jeremija, Žalostinke, Ezekeiel in Daniel), (Grand Rapids, IL, Zondervan, 2009), str. 464, <https://archive.org/details/zondervanillustr0000unse>

-
- 53 *The Macmillan Bible Atlas (Macmillanov svetopisemski atlas)*, (London, Websters New World, 1993), str. 15, <https://archive.org/details/macmillanbibleat0000ahar>
 - 54 Charles Pfeifer, *Baker Bible Atlas (Bakerjev svetopisemski atlas)*, (Ada, MI, Baker Books, 2003), str. 36, <https://archive.org/details/bakersbibleatlas0000pfei/>
 - 55 Block, str. 436.
 - 56 *Holman Bible Atlas (Holmanov svetopisemski atlas)*, str. 36, <https://archive.org/details/holmanbibleatlas0000bris>
 - 57 *Oxford Bible Atlas (Oxfordov svetopisemski atlas)*, str. 110-111, <https://archive.org/details/oxfordbibleatlas/>
 - 58 *The IVP Atlas of Bible History (IVP Atlas svetopisemske zgodovine)*, str. 18.
 - 59 *New Bible Atlas (Novi svetopisemski atlas)*, str. 84, <https://archive.org/details/new-bible-atlas>
 - 60 *The Macmillan Bible Atlas (Macmillanov svetopisemski atlas)*, str. 15, <https://archive.org/details/macmillanbibleat0000ahar>
 - 61 *Zondervan Atlas of the Bible (Zondervanov atlas Svetega pisma)*, str. 160, https://archive.org/details/zondervan-atlas-of-the-bible_202210
 - 62 *Zondervan Illustrated Bible Backgrounds Commentary (Zondervanov ilustriran komentar na svetopisemsko ozadje)*, str. 464, 484, <https://archive.org/details/zondervanillustr0000unse>
 - 63 *New Moody Atlas of the Bible (Novi Moodyjev atlas Svetega pisma)*, str. 92, 93.
 - 64 *Baker Bible Atlas (Bakerjev svetopisemski atlas)*, str. 36, <https://archive.org/details/bakersbibleatlas0000pfei/>
 - 65 David Reagan, *The Antichrist: Will He Be a Muslim? (Antikrist: Ali bo musliman?)* www.tinyurl.com/76kjq2
 - 66 Clyde Billington, pogovor z avtorjem po elektronski pošti.
 - 67 Joel Rosenberg, *What is The War of Gog and Magóg? (Kaj je vojna med Gogom in Magogom?)*, www.tinyurl.com/3q783jo
 - 68 J. Paul Tanner, *Daniel's ›King of the North‹: Do We Owe Russia an xxx napaka Apology? (Danielov ›kralj severa‹ Ali smo Rusiji dolžni opravičilo?)* JETS 35/3 (september 1992) 315-328.
 - 69 *Moody Atlas of the Bible (Moodyjev atlas Svetega pisma)*, (Chicago, IL, 2009) str. 93.

16. poglavje

Izaija in Mihej 5

Asirec

Drug bistven biblijski motiv, povezan z antikristom, je ›Asirec.‹ Motiv Asirca najdemo predvsem v knjigah preroka Izaija in Miheja. Oba preroka sta zelo podrobno prerokovala tako o Jezusu Mesiji kot tudi o antikristu. Kot bomo videli, je téma, ki se vleče skozi prerokbe Izaije in Miheja, končni spopad med Jezusom Mesijo in antikristom, ki je v teh prerokbah vedno znova omenjen kot ›Asirec.‹

Kontekst Izaijeve knjige

Na kratko, zgodovinski kontekst Izaijeve knjige se nanaša na spore v Izaijevem času med dvema hebrejskima kraljestvoma; severnim kraljestvom, pogosto imenovanim Izrael ali Efrájim, in južnim kraljestvom, pogosto imenovanim Juda. Izrael je sklenil zavezništvo z Arám-Damaskom proti grozeči grožnji iz Asirije. Grožnja asirske invazije je bila vedno večja. Bog je svoje ljudstvo pozval, naj raje zaupa vanj kot v vojaška zavezništva z drugimi okoliškimi poganskimi kraljestvi. Božja obljuba je bila, da se bo iz Davidove linije rodil vojaški vodja, ki bo vse Božje ljudstvo rešil pred ›Asircem.‹ Težava pa je v tem, da se to v zgodovini nikoli ni zgodilo. Asirci so zdesetkali severno izraelsko kraljestvo in večino njegovih prebivalcev odpeljali v izgnanstvo. Kar pa zadeva obljubljenega Mesija, ki bi Asirce premagal v

vojaški bitki, je to povsem preroško, saj mora še priti. Mnogi svetopisemski strokovnjaki so prišli do zaključka, da izraz ›Asirec‹, ki se zgodovinsko uporablja za različne asirske kralje, sicer jasno označuje tudi antikrista, ki ga bo premagal Jezus, ko se bo vrnil. V poglavjih od 13. do 23. Izaijeve knjige je po preroštvu o prihajajoči sodbi nad antikristom naveden seznam številnih narodov, ki bodo uničeni ali obsojeni skupaj z antikristom, ko bo prišel Mesija in svojemu ljudstvu prinesel obljubljeni zmago. To je torej ozadje in kontekst Izaijeve knjige, ki ga bomo obravnavali v tem poglavju.

Asirec v Izaiji

Mnogi so presenečeni, ko spoznajo, da se celovitejši kontekst nekaterih najbolj znanih mesijanskih prerokb v celotnem Svetem pismu vrti okoli spora med Jezusom in antikristom. Vzemimo na primer naslednji odlomek iz Izaije. Na tisoče božičnih voščilnic, božičnih iger, pridig in pripovedi se je osredotočilo na to vrstico:

Zato vam bo sam Gospod dal znamenje: ›Glejte, devica bo spočela,
rodila sina in njegovo ime bo klicala Emanuel. Iz 7,14

Vendar le redko kdo nadaljuje z branjem odlomka, da bi odkril njegov prvotni kontekst. Če bi to storili, bi kmalu izvedeli, da se ta prerokba dejansko nanaša na dogodek, ki se je zgodil v Izaijevem času, ko je mlado dekle rodilo otroka in mu dalo ime Emanuel. Ta otrok naj bi bil preroško znamenje glede grozečega vdora asirske vojske v severno Izraelovo kraljestvo. Seveda ima ta prerokba pravzaprav dve izpolnitvi: eno v Izaijevem času in drugo prek Marije in Jezusa. Vidite, da beseda, uporabljena v tej prerokbi, ki se najpogosteje prevaja kot ›devica‹, ne pomeni vedno nujno dekleta, ki še nikoli ni imelo spolnih odnosov. Prej se tu uporablja hebrejska beseda (*alma*) najbolj dobesedno nanaša na zelo mlado dekle, ki najpogosteje še ni bilo poročeno in je bilo zato devica. V Marijinem primeru je bila seveda resnično devica^{ac}, vendar je

ac: devica: hebr. bethulah; ženska, ki nikoli ni imela spolnega odnosa z

alma Iz Ezekielja tako zanosila kot rodila po povsem naravni poti. Ko je to mlado dekle rodilo svojega Emanuela, Izaija razloži, kakšna znamenja bodo sledila:

Maslo in med bo jedel, da bo znal odkloniti zlo in izbrati dobro. Kajti preden bo otrok znal odkloniti zlo in izbrati dobro, bo dežela, ki jo preziraš, postala zapuščena od obeh njunih kraljev.« Gospod bo nadte in nad tvoje ljudstvo in nad hišo tvojega očeta privedel dneve, ki niso prišli od dni, ko je Efrájim odšel od Juda, celó asirskega kralja.« Na tisti dan se bo zgodilo, da bo Gospod požvižgal muhi, ki je na najbolj oddaljenem delu egiptovskih rek in čebeli, ki je v asirski deželi. Prišle bodo in vse izmed njih bodo počivale po zapuščenih dolinah, v skalnih jamah, na vsem trnju in po vsem grmovju. Na isti dan bo Gospod obril z britvico, ki je najeta, namreč, s tistimi preko reke, z *asirskim kraljem*, glavo in dlake stopal in ta bo použila tudi brado. Iz 7,15-20

Izaija pravi, da bo asirski kralj, še preden otrok odraste, napadel severno Izraelovo kraljestvo. Grafični opisi britja glave, brade in nog Izraelcev kažejo na ponižanje, popolno ponižanje in nazadnje zasušjenost, ki jo je Bog prek Asircev prinesel severnim rodovom. Namen navedbe tega odlomka je pokazati, da je takoj, ko je predstavljena znamenita mesijanska prerokba o Emanuelu, na sliki tudi Asirec ali asirski kralj. Dogodki, opisani v tem odlomku, se ponovno nanašajo na resnične zgodovinske dogodke, ki so se zgodili v Izaijevem času. Vendar pa je bil zgodovinski asirski kralj le podoba antikrista – končnega preroškega zavojevalca Izraela. Skozi Izaijevo prerokbo se bo ta ista téma Mesija proti Asircu večkrat ponovila. Skoraj celotno osmo poglavje se osredotoča na prihod asirske invazije na Izrael:

... zdaj torej, glej, Gospod prinaša nadnje vode iz reke, močne in številne, celó *asirskega kralja* in vso njegovo slavo in prestopil bo vse njegove kanale in prestopil vse njegove bregove in šel bo skozi Juda, preplaval bo in šel preko, segel bo celó do vratu in razprostrajoč svoje peruti bo napolnil širino tvoje dežele ... Iz 8,7-8

moškimi in ni zanosila po naravni poti.

V 9. poglavju pa smo ponovno obveščeni o Božji končni rešitvi. Izaija nam namreč v tem poglavju podaja najbolj znano mesijansko prerokbo v Stari zavezi:

Kljub temu temačnost ne bo takšna, kot je bila v njenem draženju, ko je najprej blago stiskal deželo Zábulon in deželo Neftáli in jo je potem bolj boleče stiskal ob poti morja, onkraj Jordana, v poganski Galileji. Ljudstvo, ki je hodilo v temi, je zagledalo veliko svetlobo. Na tiste, ki prebivajo v deželi smrtne sence, je posvetila svetloba ... Kajti zlomil si jarem njegovega bremena in palico njegovega ramena, palico njegovega zatiralca, *kakor na dan Midjána*. Kajti vsaka bitka bojvnika je z zmedenim hrupom in oblekami, povaljanimi v krvi, toda ta bo z gorenjem in gorivom ognju ... *Kajti nam je rojen otrok, nam je dan sin in oblast bo na njegovem ramenu in njegovo ime bo imenovano Čudoviti, Svetovalec, Mogočni Bog, Večni Oče, Princ miru. Povečanju njegovega vladarstva in miru ne bo konca nad Davidovem prestolom in nad njegovim kraljestvom, da to odredi in da to osnuje s sodbo in s pravico od tega časa naprej, celo na veke. Gorečnost Gospoda nad bojvniki bo to izvršila.*

Iz 9,1-7

Odlomek izjavlja, da bo Mesija osvobodil Izrael pred Asirci na enak način, kot je Gideón osvobodil Izrael pred Midjánsko vojsko, kot je zapisano v 8. poglavju Sodnikov. Tu je zanimiva povezava z islamskimi vojskami zadnjih dni. Potrebno je nekaj zgodovine. Ko so Gideónovi možje premagali Midjánce, so ga prosili, naj jim vlada. Toda Gideónov odgovor je bil, da je ta položaj zavrnil, saj pripada samo Gospodu. Nato je Gideón v odgovor podal prošnjo. Izraelce je prosil, naj mu dajo zlate uhane in obeske, ki so bili na vratovih poraženih vojsk:

»Od vas bi želel prošnjo, da bi mi dal vsak mož uhane od svojega plena.« (Kajti imeli so zlate uhane, ker so bili Izmaelci.)

Sod 8,24 xxx napaka

Fascinantno pa je, da so bili okoli vratov teh Izmaelcev in njihovih kamel okraski, (v. 21) oblikovani kot polmesec:

Odgovorili so: »Voljno jih bomo dali.« Razširili so obleko in nanjo je vsak mož vrgel uhan od svojega plena. Teža zlatih uhanov, ki jih je zahteval, je bila tisoč sedemsto šeklov zlata, poleg ornamentov, podobnih polmesecu in obeskov za ušesa in škrlatnega oblačila, ki je bil na Midjánskih kraljih in poleg verižic, ki so bile okoli vratov njihovih kamel.

Sod 8,25-26

Tako nam je rečeno, da bo končna zmaga Mesije nad Asirci podobna zgodovinski zmagi Gideóna nad Izmaelci. Ko nato to zmago preučimo, vidimo, da je Gideón, ki je podoba Mesije, viden, kako jim z vratu sname okraske, podobne polmesecu. Polmesec je seveda sam simbol islama, ki je vidno upodobljen na večini muslimanskih zastav in na vrhu skoraj vseh mošej po vsej zemlji. Ko se bo Jezus vrnil in premagal napadalne in preganjalne islamske vojske antikrista, bo prav tako odstranil simbole islama in malikovanja izmed narodov.

Druga zanimiva povezava se kaže v tem, da je beseda, ki se uporablja za okraske, podobne polmesecu, hebrejska *ša-ḥā-rō-nîm*. To je beseda, ki je tesno povezana z besedo *šā-ḥar*, ki je uporabljena pozneje v 14. poglavju Izaija, v odlomku, kjer Gospod imenuje Satana Lucifer, sin jutranje zvezde (*šā-ḥar*), (v. 13). Le nekaj vrstic pozneje vidimo: »da bom v svoji deželi zlomil Asirca in na svojih gorah ga bom pomendral pod stopalom.« To je tudi povsem enaka slika, kot je prikazana v Razodetju, kjer je Jezus prikazan, kako v dolini Jezreél, imenovani tudi »vinska stiskalnica njegovega besa«, zdrobi antikrista in njegovo vojsko. Z drugimi besedami, prikazana je slika, kako Bog zbere vojske Asirca na enem mestu, kjer jih bo zmečkal kakor grozdje.

Kljub številnim navedbam v Izaiji, da bo Mesija uničil asirskega kralja v izraelski deželi, se ta osvoboditev zgodovinsko gledano ni nikoli zgodila. Namesto tega je asirski kralj Senaherib zavzel številna mesta v Judeji in oblegal Jeruzalem. V skladu z 2 Kr 18-19 in vzporednimi odlomki v 2 Krn 32,1-23 je Gospodov angel res ubil veliko število asirskih vojakov, vendar to ne more biti tisto, o čemer tako pogosto govori Izaija in to iz naslednjih razlogov: (1) Senaherib, »asirski kralj«, ni bil ubit v

deželi, (2) zmage ni dosegel Mesija in (3) asirskemu drobljenju Izraela in Juda je nazadnje sledil Nabukadnezar, ki je Juda pustil praktično opustošenega. Na Senaheribov dan prerokovani osvoboditelj ni prišel; »jarem« ni bil razbit. In tako se znanstveniki strinjajo, da je Izaijeva téma o prihodu Mesije, ki bo uničil Asirca, sklicevanje na prihodnost, ko bo Mesija Jezus osvobodil Izraelce pred vpadnimi vojskami »Asirca.«

Izraelovo zgrešeno zaupanje

V celotnem Izaijevem preroštvu Bog večkrat poziva svoje ljudstvo, naj ne zaupa v naravna politična zavezništva, ampak naj preprosto zaupa njemu. Tako kot v starodavnem Izraelu se bo Izrael tudi v prihodnosti dejansko zanašal na naravna politična zavezništva, pogodbe in lažne obljube o miru. Izrael bo sprejel zavezo, sklenjeno z antikristom:

On bo potrdil to zavezo z mnogimi za en teden. In v sredi tedna bo povzročil, da bo klavna daritev in jedilna daritev prenehala in zaradi razširjanja ogabnosti bo on to opustošil, celo do použitja in to določeno bo izlito na opustošenje.«

Dan 9,27

Nato pa se bo antikrist odpovedal svojim dogovorom in vdrl v deželo, »ki si je opomogla od vojne in katere ljudstvo se je iz mnogih narodov zbralo na Izraelovih gorah.« (Ezk 38,8). Gospod po Izaiji strogo graja Izrael zaradi sklenitve te pogodbe, ki jo imenuje »zaveza s smrtjo.« Namesto da bi Izrael zaupal v Mesija, »preizkušeni vogelni kamen«, bo raje zaupal v mirovni sporazum. Posledica tega bo, da jih bodo Asirci napadli in pokončali:

Zato poslušajte Gospodovo besedo, vi posmehljivci, ki vladate temu ljudstvu, ki je v Jeruzalemu. Ker ste rekli: »Sklenili smo zavezo s smrtjo in s peklom smo v dogovoru. Ko bo šel skozi poplavljač bič, ta ne bo prišel k nam, kajti laži smo naredili za svoje zatočišče in pod neresnico smo se skrili.« Zato tako govori Gospod Bog: »Glej, na Sionu polagam za temelj kamen, preizkušen kamen, dragocen vogalni kamen, postavljen temelj. Kdor veruje, ne bo vznemirjeno htel ... Vaša zaveza s smrtjo bo

razveljavljena in vaš dogovor s peklom ne bo obstal; ko bo skozi šel preplavljajoč bič, potem boste z njim pomendrani. Iz 28,14-18

Potem ko bo Gospod končal svoje odrešilno delo kaznovanja svojega ljudstva, bo kaznoval Asirca:

Zato se bo to zgodilo, da ko Gospod opravi svoje celotno delo na gori Sion in v Jeruzalemu, bom kaznoval sad arogantnega srca asirskega kralja in slavo njegovih vzvišenih pogledov. Iz 10,12

Ko bo to delo končano, ko se bo preživel preostanek Izraela vrnil h Gospodu in se pokesal tega, da se je zanašal na antikrista in njegove lažne obljube, nas Izaija obvesti, da se preostanek Jakobove hiše ne bo več »zanašal na tistega, ki jih je zadel«:

Na tisti dan se bo zgodilo, da se Izraelov ostanek in tisti, ki so pobegnili od Jakobove hiše, ne bodo več ponovno naslanjali nanj, ki jih je udaril, temveč se bodo v resnici naslanjali na Gospoda, Svetega Izraelovega. Preostanek se bo vrnil, celó Jakobov preostanek, k mogočnemu Bogu. Kajti čeprav bo tvojega ljudstva Izraela kakor morskega peska, se bo vendar ostanek izmed njih vrnil ... Iz 10,20-22

Kot smo videli, naj gre za prerokbo o prihodu Emanuela (Boga z nami) iz 7. poglavja Izaijeve knjige ali o knezu miru iz 9. poglavja Izaijeve knjige, je v obeh odlomkih celovitejši kontekst prihod Mesije, ki bo zlomil Asirce. Toda kljub tej jasni in ponavljajoči se témi v celotnem Izaijevem delu ni nikjer spor med Jezusom in Asircem opisan bolj jasno in jedrnato kot v Mihejevi prerokbi.

5. poglavje Miheja

Zdaj pa si oglejmo prerokbe o Mesijevem prihodu, kot jih najdemo v 5. poglavju Mihejeve knjige. Naslednji odlomek se začne z drugo znano mesijansko prerokbo. Tokrat se nanaša na Mesija, ki naj bi se rodil v Betlehemu:

Toda ti, Betlehem Efráta, čeprav si majhen med Judovimi tisočimi, vendar bo iz tebe prišel k meni tisti, ki bo vladar v Izraelu, katerega izhodi so bili od davnine, od večnosti.

Mih 5,2

V evangelijskih je zapisano, da so se na ta odlomek iz Miheja sklicevali véliki duhovniki in pismouki, ko jih je kralj Herod zbral, da bi jih vprašal, kje naj bi se rodil Mesija. Njihov odgovor je bil nedvoumen: Mesija se bo rodil v judovskem Betlehemu. (Mt 2,4-5) Zakaj so se Judje v Jezusovem času tako veselili tega odlomka?

Zato jih bo predal do časa, ko tista, ki je imela porodne muke, rodi. Potem se bo preostanek njegovih bratov vrnil k Izraelovim otrokom.

Mih 5,3

Mesija naj bi bil za Izraelce znamenje, da se je končalo neko obdobje. Bog jih ne bo več zapustil. Pod Mesijevim vodstvom bodo živeli varno.

In stal bo in pasel v Gospodovi môči, v veličastvu imena Gospoda, svojega Boga; in oni bodo prebivali, kajti sedaj bo velik do koncev zemlje.

Mih 5,4

Besedilo je jasno. Izraelu se ne bo treba več bati svojih sovražnikov. Veličina tega Mesije bo segala do konca zemlje. Vendar pa je naslednja vrstica tako pomembna, da jo je treba upoštevati. Tu izvemo, da bo ta Mesija osvobodil Izrael pred antikristom, ki ga imenuje »Asirec.«

In ta mož bo mir, ko bo Asirec prišel v našo deželo. In ko bo teptal v naših palačah, takrat bomo zoper njega vzdignili sedem pastirjev in osem glavnih mož. In z mečem bodo opustošili deželo Asirije in Nimródovo deželo na njenih vhodih. Tako nas bo osvobodil pred Asircem, ko pride v našo deželo in ko mendra znotraj naših meja.

Mih 5,5-6

Ko bo »Asirec« napadel Izraelovo deželo, bo Mesija tisti, ki bo njihov mir, zaščita in osvoboditev. Ta odlomek se nanaša na dan, ko bo Jezus Izrael osvobodil pred vdorom cesarskih sil »Asirca«:

Frederich Delitzsch pravi: »Mesija je v Iz 9,5 imenovan knez miru ... toda na kakšen način? ... tako, da brani Izrael pred napadi cesarske oblasti. Mesija bo dokazal, da je mir za svoje ljudstvo ... tako, da ga bo zaščitil in rešil pred napadi cesarske oblasti, ki jo predstavlja Asur ... <¹

Leslie C. Allen pravi: »Prihod tega kraljevega junaka je predstavljen kot končna protiutež grožnji in dejstvu asirske invazije. Eventualno, ker je to rojstvo še v prihodnosti in naj bi bila tako njegova odrešilna aktivnost še kasneje. Asirska nadvlada se ne bo takoj končala. Napadajočemu imperialistu bo za nekaj časa dovoljen napad, vendar bo obsojen na to, da bo v osebi zmagovitega izraelskega kralja naletel na svojega nasprotnika. V tem pogledu se Mihej strinja s tem obljubljenim kraljem kot odgovorom na asirsko grožnjo.<²

D. A. Carson pravi: »Mihej omenja prihodnje napade na Mesijevo kraljestvo, ki naj bi jih izvedli Asirci, ki so bili uničeni leta 612 pr. Kr., torej stoletja pred Kristusovim prihodom. Preroki niso videli stoletij, ki so jih ločevala od izpolnitve njihovih napovedi, ampak so prihodnje dogodke videli kot neizbežne dogodke na ravnem platnu.<³

In poleg sodobnih učenjakov je tudi zgodnja Cerkev razumela izraz »Asirec« kot sklicevanje na antikrista:

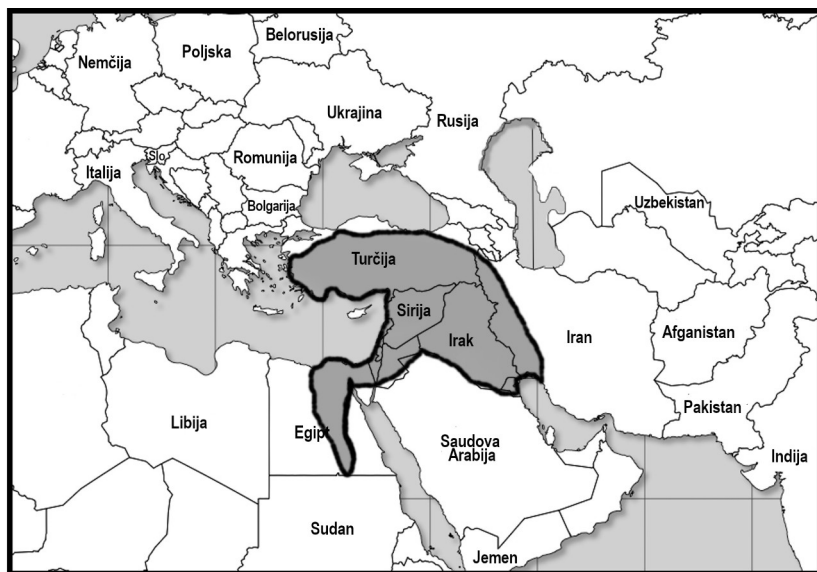
Hipolit Rimski (ok. 170-236), eden najpomembnejših teologov zgodnjih Cerkva, je v drugem stoletju dejal: »Torej, da se to ne govori o nikomer drugem kot o tem tiranu, nesramnežu in Božjem nasprotniku, bomo pokazali v nadaljevanju. Toda tudi Izaija govori tako: Ko bo Gospod opravil vse svoje delo na gori Sion in v Jeruzalemu, bo kaznoval (obiskal) predrzen um, *asirskega kralja*, in veličino (višino) slave njegovih oči.<⁴ Na drugem mestu je Hipolit ob sklicevanju na številne prerokbe o »Asircu«, ki jih najdemo pri Miheju in Izaiju, povsem neposredno dejal, da je »Asirec drugo ime za antikrista.<⁵

Viktorin, škof Ptujski^{ad} (ok. 280), škof, ki je bil mučen zaradi vere v Kristusa, v najstarejšem popolnem komentarju knjige Razodetja, ki ga imamo, navaja, da je Asirec, omenjen v Mih 5,5, antikrist: »Tudi bo mir za našo deželo ... in obkrožili bodo Asirijo – to je antikrist.«⁶

Laktancij (ok. 307), še en zgodnji cerkveni pisec iz 3. stoletja, je trdil, da bo antikrist prišel prav z istega območja: »Kralj se bo vzdignil iz Sirije, rojen iz zlega duha, rušilec in uničevalec človeškega rodu, ki bo skupaj s seboj uničil vse, kar je ostalo od prejšnjega zla ... Ta kralj pa ne bo samo najbolj sramoten po sebi, ampak bo tudi prerok laži ... in dana mu bo moč, da dela znamenja in čudeže, s katerimi bo navdajal ljudi, da ga bodo častili ... Nato bo skušal uničiti Božji tempelj in preganjati pravično ljudstvo.«⁷

Čprav tega ni treba posebej poudarjati, Asirija ni v Evropi. Kljub temu je antikrist jasno imenovan Asirec. Vdrl bo na »zemljo« z »mejami.« Tega odlomka ni mogoče spiritualizirati ali alegorizirati. Mesija bo izraelski narod rešil pred vdorom »Asirca«, po katerem bo Izrael vladal nad asirsko deželo. Očitno se to v zgodovini še nikoli ni zgodilo. Zato tega odlomka preteristi (tisti, ki večino ali vse svetopisemske prerokbe obravnavajo kot pretekle) ne morejo razložiti na način, ki bi bil vsaj malo zadovoljiv. V tem odlomku je jasno, da gre za dogodek, ki se bo zgodil v prihodnosti, ko bo voditelj iz nekdane regije asirskega kraljestva napadel Izraelovo deželo.

ad: Viktorin, škof iz Pettaua (današnji Ptuj v Sloveniji), je bil zgodnjekrščanski pisec in teolog, ki je živel v 3. stoletju. Bil je eden prvih teologov, ki je pisal v latinščini. Njegova dela so večinoma eksegetska, kar pomeni, da je pisal komentarje na različne knjige Svetega pisma, vključno z Genezo, Eksodusom, Levitikom, Izaijo, Ezekielom, Habakukom, Pridigarjem, Visoko pesmijo, Matejem in Razodetjem. Victorinus je bil močno pod vplivom Origena, znanega zgodnjekrščanskega teologa. Njegov komentar na Razodetje je bil eden redkih njegovih del, ki so preživela do danes. Umrli je kot mučenik med preganjanjem kristjanov pod cesarjem Dioklecijanom okoli leta 303 ali 304.

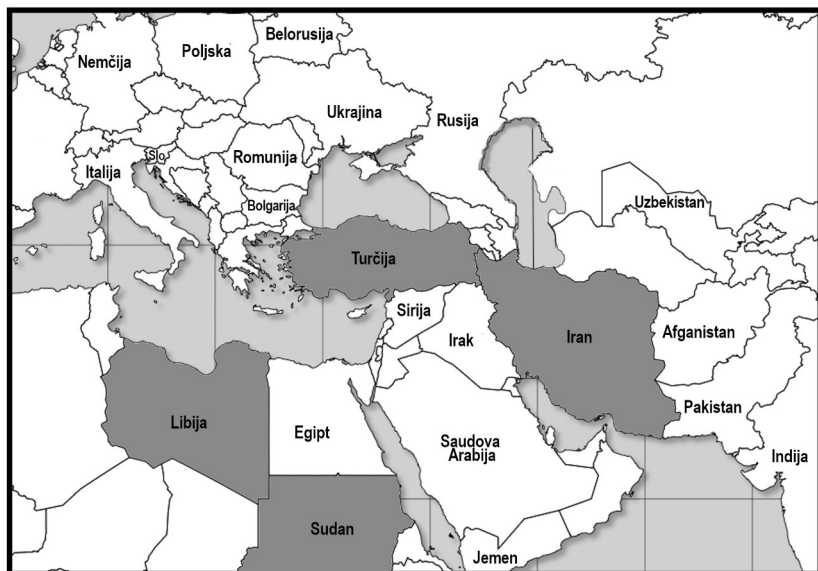

Slika 17: Zemljevid starodavne Asirije (okoli leta 650 pr. Kr.)

Območje, iz katerega bo izšel antikrist.

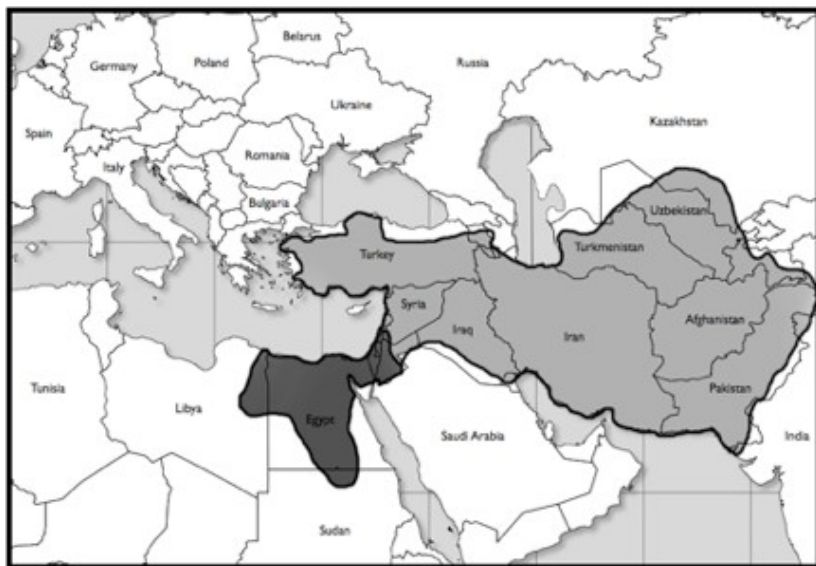
Asirija

Na koncu vidimo, da Sveto pismo ponovno uporablja zgodovinskega kralja iz območja starodavnega asirskega kraljestva kot predpodobo prihajajočega antikrista. To ni nepomemben dejavnik, saj je, ne glede na to, na katero regijo znotraj nekdanjega asirskega kraljestva lahko pokažemo, danes vsa ta regija pod prevladujočim vplivom islama. Poleg tega vidimo tudi, da antikristov naslov ›Asirec‹ potrjuje splošne lokacije, ki smo jih videli ponavljati v prejšnjih odlomkih. Ezekielov ›Gog‹ je bil vladar z območja Turčije in Sirije. Izaijev ›Asirec‹ je nadzoroval večji del vzhodne Turčije ter dele Sirije in Iraka. Podobno je Danielov ›Kralj severa‹ vladal na območju nekdanjega Selevkidskega kraljestva, ki je vključevalo tudi Turčijo, Sirijo in Irak.

Slika 18: Narodi, ki bodo izvedli invazijo, glede na Ezk 38-39.

Ne glede na to, ali gre za Ezekielovega »Goga«, Izaijevega »Asirca« ali Danielovega »Kralja severa«, vsi ti različni izrazi kažejo na istega človeka iz iste regije in z istimi motivi. Vse te besede se nanašajo na antikrista. Kako je torej mogoče, da ob tako večkratnem in jasnem poudarjanju teh regij toliko ljudi še naprej išče diktatorja, ki prihaja ob koncu časov, iz Evrope? Ponovno se zdi, da vsi preroki vedno znova pripovedujejo isto zgodbo. Po Božji milosti, preko njegovega ponavljajočega poudarka na istem območju, nam on spet in spet ponavlja isto zgodbo, da bi njegovo ljudstvo razumelo sporočilo.⁸

Slika 19: Regija antikristove vladavine glede na Dan 11.

- 1 F. Delitzsch, *Commentary on The Old Testament: Volume 7, The Book of Isaiah* (Komentar k Stari zavezi: Knjiga Izaija: 7. zvezek), (Peabody, MA, Hendrickson, 2006), str. 329,330, <https://archive.org/details/biblicalcommenta06keil06/page/n5/mode/2up>
- 2 Leslie C. Allen, *The New International Commentary on the Old Testament: The Books of Joel, Obadiah, Jonah, and Micah* (Novi mednarodni komentar Stare zaveze: Knjige Joel, Abdija, Jona in Mihej). (Grand Rapids, MI, W.B. Eerdmans, 1976), str. 349.
- 3 *New Bible Commentary* (Novi biblijski komentar), (Dower's Grove, IVP Academic, 1994), str. 829.
- 4 Hipolit *On Christ and Antichrist* (O Kristusu in antikristu), 16.
- 5 Isti vir. 57.
- 6 Victorinus, *Commentary on the Apocalypse* (Komentar Apokalipse), 7. pog.
- 7 Lactantius, *Divine Institutes* (Božanski inštituti), 7,17, 307, <https://archive.org/details/fathersofchurch0049unse>
- 8 *Moody Atlas of the Bible* (Moodyjev atlas Svetega pisma), (Chicago, IL, Moody, 2009), str. 850.

17. poglavje

Ljubezen do muslimanov

Pri pisanju te knjige se zelo dobro zavedam nevarnosti, da bodo nekateri, ki jo bodo prebrali, informacije uporabili za utrjevanje svojega mnenja, da so muslimani »sovražniki«, ki jih je treba sovražiti ali se jih bati. Seveda je to ravno nasproten odziv, kot bi ga Jezus želel, da ga njegovi privrženci sprejmejo. Zato je nujno, da to zadnje poglavje uporabimo za pomoč pri pogledu na muslimane z Jezusovimi očmi, in sicer na način, ki spodbuja in krepi ozaveščanje.

Razplet starodavnega spora med muslimani, Judi in kristjani se je začel z zgodbo o Abram in Saráji, ki ju je Gospod pozneje preimenoval v Abrahama in Saro. Izvor tega starodavnega spora najdemo v Prvi Mojzesovi knjigi. Gospod je Abram in Sari obljubil, da bo prišel dan, ko bosta rodila otroka, po katerem bodo blagoslovljeni vsi narodi na zemlji. Toda obljuba je dolgo trajala, zato sta postala nestrpna in začela delati po svoje. Sarájina zamisel je zapisana na začetku 16. poglavja:

Torej Sarája, Abramova žena, mu ni rodila otrok. Imela pa je pomočnico, Egipčanko, ki ji je bilo ime Hagára. Sarája je Abram rekla: »Glej torej, Gospod me je zadržal pred rojevanjem. Prosim te, pojdi noter v mojo služkinjo, lahko se zgodi, da dosežem otroke prek nje.« Abram je prisluhnil Sarájinemu glasu. Sarája, Abramova žena, je vzela Hagáro, svojo egipčansko služabnico, potem ko je Abram deset let prebival v kánaanski deželi in jo dala svojemu soprogu Abram, da postane njegova žena.

1 Mz 16,1-3

Žal se je Sarájina grozljiva zamisel, da bi njen mož spal z njeno služkinjo, ujemala z Abramovim enako neumnim soglasjem, da to stori. In ni presenetljivo, da se takoj začne pojavljati učinek snežne kepe njunih slabih odločitev. Ko Abram spi s Hagáro, ta zanosi in začne Sarájo prezirljivo gledati:

Šel je noter v Hagáro in ona je spočela. Ko pa je videla, da je spočela, je bila njena gospodarica prezirana v njenih očeh. Sarája je rekla Abram: »Moja žalitev bodi na tebi. Svojo služabnico sem dala v tvoje naročje, ko pa je videla, da je spočela, sem bila v njenih očeh prezirana. Gospod [naj] sodi med menoj in teboj.« 1 Mz 16,4-5

Abram se ponovno izogne odgovornosti za svoja dejanja in Saráji dovoli, da s Hagáro stori, karkoli želi:

Toda Abram je rekel Saráji: »Glej, tvoja služabnica je v tvoji roki. Stóri ji, kakor ti ugaja.« Ko pa je Sarája z njo trdo postopala, je ta pobegnila pred njenim obrazom. 1 Mz 16,6

Hagára pobegne pred Sarájinim surovim ravnanjem in pristane v puščavi, kjer jo sreča Gospod, ki ji obljubi, da se bodo njeni potomci tako zelo pomnožili, da jih ne bo mogoče prešteti:

Gospodov angel jo je našel pri vodnem studencu v divjini, pri izviru, na poti v Šur. Rekel je: »Hagára, Sarájina služabnica, od kod prihajaš? Kam hočeš oditi?« Rekla je: »Pobegnila sem izpred obraza svoje gospodarice Saráje.« Gospodov angel ji je rekel: »Vrni se k svoji gospodarici in se podrédi pod njene roke.« Gospodov angel ji je rekel: »Tvoje seme bom silno pomnožil, da le-to zaradi množice ne bo preštevno.« 1 Mz 16,7-10

Sledi eden ključnih trenutkov zgodbe. Bog je sinu v Hagárinem telesu dal ime »Izmael«:

Gospodov angel ji je rekel: »Glej, ti si noseča in rodila boš sina in imenovala ga boš Izmael, ker je Gospod uslišal tvojo stisko. In on bo In on bo človeški divji [osel], njegova roka bo zoper vsakega človeka

in roka vsakega človeka zoper njega in prebival bo v prisotnosti vseh svojih bratov.«
1 Mz 16,11-12

Pri tem se moramo ustaviti in razmisliti o nekaj pomembnih točkah. Prvič, ime Izmael pomeni »Bog bo slišal.« V Svetem pismu je zelo malo ljudi, ki jim je Bog dal ime pred rojstvom, in Izmael je eden izmed njih. Gospod je v Izmaelovo ime prenesel to preroško obljubo, da bo Izmaela slišal. Drugič, vidimo, da bo Izmael »človeški divji [osel]«, ki bo v vojni z vsemi in vsi bodo prav tako v sporu z njim. Danes arabski muslimani, med katerimi mnogi svoje prednike sledijo nazaj do Izmaela, pogosto gledajo na to vrstico in Jude obtožujejo, da so to prerokbo že dolgo nazaj vstavili v Sveto pismo z namenom, da bi žalili arabska ljudstva. Poglavlje se konča s Hagárinó vrnitvijo v tabor in rojstvom Izmaela. Abram je bil v tem času star šestinosemdeset let:

Klicala je ime Gospoda, ki ji je govoril: »Ti, Bog, me vidiš,« kajti rekla je, »sem tudi tukaj gledala za tistim, ki me vidi?« Zatorej se je izvir imenoval Beêr Laháj Roí;^{ae} glej, ta je med Kadešem in Beredom. Hagára je Abram rodila sina in Abram je svojega sina, ki ga je rodila Hagára, imenoval Izmael. Ko je Hagára Abram rodila Izmaela, je bil Abram star šestinosemdeset let.
1 Mz 16,13-16

Preskočimo štirinajst let in pridemo v 21. poglavje. Abram in Sarája sta zdaj Abraham in Sara. Tu se uresniči Gospodova obljuba o otroku:

Gospod je obiskal Saro, kakor je rekel in Gospod je Sari storil, kakor je govoril. Kajti Sara je spočela in Abrahamu rodila sina v njegovi visoki starosti, ob določenem času, o katerem mu je govoril Bog. Abraham je ime svojega sina, ki se mu je rodil, ki mu ga je rodila Sara, imenoval Izak. Abraham je obrezal svojega sina Izaka, ko je bil star osem dni, kakor mu je zapovedal Bog. Abraham je bil star sto let, ko se mu je rodil sin Izak. Sara je rekla: »Bog me je pripravil, da se smejem, tako da se bodo vsi, ki slišijo, smejali z menoj.« Rekla je: »Kdo bi rekel Abrahamu, da bo Sara dojila otroke? Kajti rodila sem mu sina v njegovi visoki starosti.«
1 Mz 21,1-7

ae: Beêr Laháj Roí: to je, Izvir tistega, ki živi in me vidi

Zdaj vidimo, da se krog greha in slabih odločitev še naprej širi, saj je Izak še dojenček in je odstavljen, Izmael pa se iz dečka norčuje:

Otrok je rasel in bil odstavljen in Abraham je tega istega dne, ko je bil Izak odstavljen, priredil veliko praznovanje. In Sara je videla sina Egipčanke Hagáre, ki ga je rodila Abrahamu, posmehovati se. Zato je rekla Abrahamu: »Spôdi to sužnjo in njenega sina, kajti sin te sužnje ne bo dedič z mojim sinom Izakom.« 1 Mz 21,8-10

Opazite, da je Saraja, ko je hotela Hagáro dati Abrammu, o njej govorila kot o njegovi ženi, zdaj pa v svoji zagrenjenosti o Hagári govori kot o sužnji. Sara zahteva, da Abraham Hagáro in Izmaela izžene iz tabora, iz družine, v puščavo.

Stvar zaradi njegovega sina pa je bila v Abrahamovih očeh zelo boleča. Bog je Abrahamu rekel: »Naj to ne bo boleče v tvojem pogledu zaradi dečka in zaradi tvoje sužnje. V vsem tem, kar ti je Sara rekla, prisluhni njenemu glasu, kajti po Izaku se bo imenovalo tvoje potomstvo. In tudi iz sina sužnje bom naredil narod, ker je tvoje seme.« 1 Mz 21,11-13

Abraham je bil razumljivo zelo razburjen, saj je moral svojega sina Izmaela poslati proč. Toda potem je v Abrahamovi stiski z njim spregovoril Gospod in mu dejansko rekel, naj se strinja s Sarinimi zahtevami. Nato je Gospod pojasnil razlog: da obljuba, ki je bila dana po Izaku, ne bi bila postavljena na stranski tir. Ta Gospodov ukaz, naj Izmaela izobči, se bo morda marsikomu zdel krut. Toda v bistvu je bilo rečeno, da se bo prav prek Izakovega rodu uresničil Gospodov veliki načrt rešitve duš. Na kocki je bilo odrešenje vsega Božjega stvarstva. In naj se sliši še tako kruto, Izmaelovo srečo je bilo treba žrtvovati za večje dobro. Navsezadnje so bile to Abrahamove grešne slabe odločitve in zavračanje zaupanja v Gospodove obljube, ki so zdaj obrodile boleč sad.

Abraham je vstal zgodaj zjutraj, vzel kruh in meh vode, dal to Hagári, namestil to na njeno ramo in otroka in jo poslal proč in odpravila se je in tavela po beeršébski divjini. Voda v mehu je bila porabljena in otroka je odvrгла pod enega izmed grmov. Odšla je in se mu usedla

nasproti, dobro pot proč, kakor bi bil streljaj loka, kajti rekla je: »Naj ne vidim otrokove smrti.« In sedéla je nasproti njemu in povzdignila svoj glas ter zajokala. 1 Mz 21,14-16

Tako Izmael v enem dnevu nenadoma ugotovi, da je izgubil dom, očeta in družino. In če to še ni bilo dovolj, ga je zdaj celo mati zapustila pod grmom, da bi umrl zaradi dehidracije. Hagára je odšla daleč stran, se usedla in v svoji nemoči začela jokati. Tedaj je posredoval Gospod.

Bog sliši Izmaelov jok

To, kar se zgodi v nadaljevanju, je čudovit primer značaja in narave svetopisemskega Boga. Gospod je uslišal Izmaelov jok in jok njegove matere Hagáre, s čimer se je uresničilo preroško ime, ki ga je dobil Izmael: »Bog sliši.« Kar sledi, zelo spominja na zgodbo o Adamu in Evi v vrtu, kjer je Gospod.

Bog je slišal dečkov glas in Božji angel je iz nebes zaklical k Hagári ter ji rekel: »Kaj te pesti, Hagára? Ne boj se, kajti Bog je slišal dečkov glas, kjer je. Vstani, dvigni svojega dečka in ga drži v svoji roki, kajti naredil ga bom [v] velik narod.« 1 Mz 21,17-18

Gospod še enkrat ponovi svojo obljubo, da bo Izmaela spremenil v velik narod. Odlomek se konča z besedami, da je Gospod poskrbel za Izmaela. Povedano nam je, da sta Izmael in njegova mati po rehidriranju očitno uspela kot ekipa, Hagára pa je sinu sčasoma našla egiptčansko ženo.

Bog je odprl njene oči in zagledala je vodni izvir in odšla je in meh napolnila z vodo ter dečku dala piti. Bog je bil z dečkom in ta je rasel, prebival v divjini in postal lokostrelec. Prebival je v Paránski divjini in njegova mati mu je vzela ženo iz egiptovske dežele. 1 Mz 21,19-21

Takšne zgodbe zlahka slišimo in jih preprosto spregledamo kot preproste zgodbe iz nedeljske šole. Toda dejstvo je, da je to resnična zgodba. Ta zelo travmatičen dogodek se je dejansko zgodil štirinajstletnemu dečku. Poskusite si predstavljati šok, ki ga je doživel Izmael. V enem samem

dnevu se je iz srečnega otroka z družino; materjo, očetom in dediščino, znašel sam v puščavi, brez družine, brez očeta, brez dediščine, celo zapuščen od matere, da bi umrl. Bil je popolnoma sam. Medtem je bil v njegovih mislih kriv Izak, njegov mlajši brat. Izmael je menil, da mu je Izak vse ukradel. Prisvojil si je njegovega očeta, njegov dom, njegovo dediščino, njegovo življenje.

Rojstvo islama

Ne morem reči, da v celoti razumem moč generacijskih vzorcev greha in suženjstva. Vem pa, da je prisotnost ali odsotnost očetovskega blagoslova v življenju osebe močan dejavnik njenega splošnega dobrega počutja. Toda če bi moral ugibati, kako globoko te stvari vplivajo na človeka, bi se nagibal k temu, da vplivajo le na eno ali največ dve generaciji. Toda v zgodbi o Izraelu in njegovih potomcih imamo neverjeten primer, kako globoko lahko segajo rane, travme in zlom enega človeka. Približno 2.600 let po Izraelovem življenju in smrti se je neposredni Izraelov potomec po imenu Mohamed povzpел in postal »prerok« nove religije, imenovane islam. In kaj izjavlja religija islam? Med njenimi osrednjimi in bistvenimi nauki so naslednji:

Bog ni Oče!

Bog nima Sina!

Izmael, in ne Izak, je dedič Abrahamovih obljub!

Zlahka vidimo, da se Izraelova generacijska zagrenjenost prenaša skozi Mohamedove nauke. Ni presenetljivo, da je bil tudi sam Mohamed sirota, saj je med odraščanjem izgubil nekaj najbližjih skrbnikov. Tako je Izraelova grenkoba našla popoln kanal v Mohamedu. V duhovnem smislu lahko na islam gledamo kot na zlomljen in grenak krik Izraela, sirote brez očeta, ki je bil obeležen, izoblikovan in kanoniziran kot religija – največja antikristova religija, kar jih je svet kdajkoli poznal.

Doktrine islama: Doktrine antikrista

Razumem, da je to zelo močna izjava, če drugo vero imenujemo »antikrist.« Toda glede na svetopisemsko opredelitev tega pojma je to povsem točno. Apostol Janez je duha antikrista opredelil takole:

Kdo je lažnivec razen, kdor zanika, da Jezus je Kristus? Ta je antikrist, ki zanika Očeta in Sina. Kdorkoli zanika Sina, ta isti nima Očeta; [toda] kdor priznava Sina, ima tudi Očeta. 1 Jn 2,22-23

Nekateri lahko rečejo, da islam ne zanika, da je Jezus Mesija / Kristus, vendar ta ugovor zgreši bistvo. Čeprav islam za Jezusa uporablja naziv Mesija (arabsko: *Masih*), (Koran ga napačno imenuje »Isa«), temu izrazu odvzema ves svetopisemski pomen. Po islamskem prepričanju se izraz Mesija preprosto nanaša na enega v dolgi vrsti prerokov. Edini dejavnik, po katerem se Isa razlikuje od drugih muslimanskih prerokov, je, da se je rodil iz device. Kar zadeva mesijansko vlogo božanskega osvoboditelja, kralja in rešitelja vseh, ki vanj verjamejo, pa islam vse to popolnoma zanika. Kot pravi strokovnjak za misijonarsko delo Jeff Morton: »Besede so škafle, ki vsebujejo pomene.« To, da islam Jezusu podeli naziv Mesija, še ne pomeni, da Jezusa potrjuje kot Mesijo v skladu z njegovim svetopisemskim in natančnim pomenom. Zato je povsem primerno reči, da islam v pravem pomenu zanika, da je Jezus Mesija. Poleg tega pa islam jasno zanika tudi Očeta in Sina. Na kratko premislimo, kaj to pomeni.

Islam zanika Božje očetovstvo

V skladu z islamsko doktrino, če se Alah primerja s čim na zemlji, ga to omalovažuje. Zato Koran uči, da Alah ni oče (tisti, ki rojeva) in zagotovo ni sin (tisti, ki je rojen):

Reci: On je Alah, eden! Alah, večno Bogu naklonjen vsem! On ne rojeva niti ni bil rojen. In ni ga primerljivega z njim. Sura 112,1-4

Islam dejansko napačno razume pojma oče in sin v zvezi s krščansko doktrino. Sveto pismo ne uporablja izrazov »spočet«, »oče« ali »sin« na način, ki bi namigoval na spolno razmnoževanje, temveč namiguje na poseben odnos. Ko torej apostol Janez govori o Jezusu kot o »edinorojenem od Očeta« (Jn 1,14), izraža Jezusovo edinstveno božanstvo. Podobno, ko apostol Pavel govori o Jezusu kot o »prvorojencu vsakega ustvarjenega bitja« (Kol 1,15), poudarja Mesijevo prvenstvo ali prvenstvo kot Stvarnika vseh stvari. Čeprav islam temeljito napačno razume, kaj Sveto pismo dejansko uči o Božjem očetovstvu in Jezusovem sinovstvu, z zanikanjem teh stvari islam zanika najbolj temeljne in osnovne nauke krščanske vere in potrjuje to, kar Janez označuje kot nauke antikrista. To dejstvo je neizpodbitno. Poleg zanikanja Božjega očetovstva pa islam zelo neposredno in precej agresivno zanika tudi to, da je Jezus Mesija, Božji sin.

Islam zanika sinovstvo Jezusa, Mesije

Spodaj sta dva odlomka iz Korana, v katerih se izrecno zanika Jezusovo sinovstvo. V tem prvem odlomku kristjani, ko trdijo, da je Jezus Božji sin, zagrešijo »grozno bogokletje«:

Rekli so: »Najmilejši je rodil sina!« Izrekli ste hudo bogokletje!
Nebesa se bodo razbila, zemlja se bo raztrgala in gore se bodo podrle,
ker so trdili, da je Najmilejši rodil sina. Najmilejšemu se ne spodobi,
da bi rodil sina!

Sura 19,88-92

Nato so kristjani izenačeni z nekdanjimi pogani, na katerih počiva Alahovo prekletstvo:

Kristjani Kristusa imenujejo Alahov sin. To je izrek iz njihovih ust; v
tem le posnemajo to, kar so govorili stari neverniki. Naj bo Alahovo
prekletstvo na njih: kako so se zmotili in oddaljili od resnice!

Sura 9,30

Jasneje ne bi moglo biti. Koran neposredno napada najbolj temeljne in

bistvene doktrine svetopisemske vere. Pravzaprav lahko celo rečemo, da je veroizpoved islama, znana kot šahada, najbolj antikristovska veroizpoved, kar jih pozna človeštvo.

Šahada: veroizpoved antikrista

Če se nekdo želi spreobrniti v islam, recitira tako imenovano šahado. Po vsem islamskem svetu lahko med muslimani redno slišite šahado ali islamsko veroizpoved. To je tudi prva beseda, ki jo sliši vsak muslimanski otrok, ko mu oče v ušesa zašepeta te besede. V arabščini se šahada sliši kot: *»La ilah ha il Allah, Muhammadan Rasul-Allah.«* Prevod je: »Ni boga razen Alaha in Mohamed je njegov zadnji poslanec.« Prva sestavina vere navaja, da je islamski Alah edini resnični vrhovni bog. Ne Jahve, ime, ki so ga poznali in uporabljali vsi preroki v Svetem pismu, ampak Alah, bog islama. Druga sestavina šahade pravi, da je Mohamed in ne Jezus, zadnji poslanec ali poslan od Alaha. Tako je islamu v eni zelo jedrnati izjavi uspelo oblikovati popolno antikristovo izpoved.

Islam prepoveduje posvojitve

Sredi islama, ki je popolna manifestacija Izmaelove grenkobe, njegovega antikristovskega duha, tudi ni presenetljivo, da islam prepoveduje posvojitve. Muslimani lahko vzgajajo tujega otroka, pravzaprav jih k temu celo spodbuja, če je nekdo izgubil starše, vendar Koran muslimanom izrecno prepoveduje, da bi dejansko posvojili katerega koli otroka. Muslimani sicer lahko vzamejo drugega otroka pod svojo streho, vendar otrok nikoli ne sme prevzeti družinskega imena. Koranova prepoved posvojitve je naslednja:

... Prav tako ni naredil vaših posvojenih sinov za vaše (biološke) sinove. Takšen je le način govora vaših ust. Toda Alah govori resnico in On kaže pravo pot. Kličite jih po (imenih) njihovih očetov; to je pravičnejše v Alahovih očeh. Če pa ne poznate imen njihovih očetov, jih imenujte svoje brate v veri ali svoje varovance ... Sura 33,4-5

V skladu z islamsko doktrino se lahko otrok, ki je prišel v družino, pozneje poroči z drugimi otroki v družini. Poleg tega pa nikoli ne bodo deležni družinske dediščine.

Evangelij je posvojitev

To vprašanje je zame osebno še posebej pereče, saj sva z ženo globoko predana posvojitvam. V preteklem letu sva posvojila sina, v času pisanja tega članka pa sva v postopku posvojitve še enega. Ta izkušnja je bila resnično čudežna in eden največjih blagoslovov v najinem življenju. V neizmerni ljubezni, ki jo čutimo do sina, smo lahko opazili tudi Očetovo ljubezen do nas. Toda lepota mojega osebnega odnosa z Bogom, s katerim se povezujem kot z Očetom, me tudi žalosti, ko pomislim, da muslimani na Alaha gledajo le kot suženj na gospodarja. To razliko je zgovorno opisal apostol Pavel:

Kajti niste ponovno prejeli duha suženjstva za strah, temveč ste prejeli Duha posvojitve, s katerim kličemo: »Aba, Oče.« Rim 8,15

Preden se je Jezus povzpел k Očetu, je učencem obljubil, da bo po Svetem Duhu vedno z njimi in da jih ne bo pustil sirot:

In prosil bom Očeta in dal vam bo drugega Tolažnika, da bo lahko večno ostal z vami, celó Duha resnice, ki ga svet ne more prejeti zato, ker ga ne vidi niti ga ne pozna. Toda vi ga poznate, kajti on prebiva z vami in bo v vas. Ne bom vas zapustil brez tolažbe. Prišel bom k vam. Jn 14,16-18

Bistveno je, da se tega zavedamo. Na svetu je več kot 18,3 milijona sirot. Ko vidim slike sirot, ki sedijo ob cesti, na primer v Ugandi ali Sudanu, pomislim na svojega sina. Pomislim na njegov velikanski nasmeh ter njegovo zabavno in energično osebnost. Predstavljam si, kako bi se počutil, če bi bil moj sin sam, morda star dve ali tri leta, brez nikogar na svetu, h kateremu bi lahko šel po tolažbo, brez nikogar, na koga bi se lahko obrnil, brez zagovornika njegovega primera. Če bi bil moj sin v

takšnem položaju, bi raztrgal svet, da bi prišel do njega in ga rešil. Ne bi mi bilo mar, koliko denarja bi to stalo. Razdal bi vse, kar imam, da bi ga rešil. In če sam osebno ne bi mogel priti do njega, bi vsem svojim prijateljem rekel, da če so res moji prijatelji, naj gredo takoj na moje mesto. In vendar vem, da je to le senca ljubezni, ki jo ima oče do vsake sirote na zemlji; do vseh 18 milijonov sirot. Oče gori od sočutja in prosi svoje ljudi po vsej zemlji, naj gredo in rešijo, kolikor jih lahko. Seveda je oznanjevanje tega sporočila Cerkvi enostavno, saj gre za nedolžne majhne brezbrizne otroke in prikupne dojenčke. Ljudi zlahka prevzame sočutje do teh malih izgubljenih. Toda tako kot Gospod poziva svoje ljudstvo, naj gre reševati fizične sirote na zemlji, prav tako gori za svoje ljudstvo, naj gre reševati muslimane, ki so v mnogih pogledih duhovne sirote na zemlji. Muslimani so večinoma ljudje, ki iščejo Boga. Vendar jim je bilo prodano popolnoma lažno blago. Njihova lažna religija in lažni bog je oddaljen in odsoten gospodar sužnjev, ki zahteva vse, v zameno pa ne daje ničesar razen večnosti v peklu. Muslimani nenehno iščejo, vendar so popolnoma izgubljeni. Zanikajo Sina in nimajo Očeta. Poleg vsega tega so muslimani največja in najbolj nedosegljiva skupina ljudi na svetu. Gospod poziva svoje ljudstvo, naj se odpove vsemu, da bi rešilo izgubljene Izmaelove otroke.

Zaključek: Naša krščanska dolžnost do muslimanov

Na koncu želim glede na razumevanje, ki smo ga pridobili z ogledom dela Izmaelove zgodbe, na kratko naštetih nekaj stvari, ki jih morajo verniki storiti v svojih prizadevanjih, da bi dosegli muslimane. Prva zadeva je, da pogumno govorimo resnico. Vse na tem svetu sili vernike, naj svoja mnenja zadržiijo zase, naj molčiijo. Toda če je zaradi islama več milijonov muslimanov izgubljenih v peklenškem ognju, potem mora biti islam za vedno naš sovražnik. In da, Bog ima Sina. Njegovo ime je Jezus in blagor vsem, ki se zatekajo k njemu (Ps 2,12). Ne smemo se opravičevati, ker pogumno govorimo resnico. To od nas zahteva

ljubezen. Drugič, verniki morajo muslimanom pokazati Očetovo neverjetno, nepopustljivo ljubezen. Islamski svet ni kultura križa. Ko bo Cerkev resnično živela kot Mesijevo križano telo, se bo to dotaknilo tudi muslimanov. In mnogi se bodo za vedno spremenili. Tretjič, Cerkev, ki moli, mora izkoristiti preroško obljubo, ki jo je Oče položil v Izmaelovo ime, in zaklicati: »Oče, še enkrat usliši Izmaelov jok! Stôri zanje, kar si storil za nas. Odpri jim oči. Odpravi njihovo slepoto in jim razodeni Jezusa kot Božjega Sina. Reši množico muslimanov, o Oče!« In končno, žalostna, a resnična stvarnost je, da mnogi muslimani, tudi ko postanejo kristjani, še naprej ohranjajo svoj antisemitizem. Razlog je preprosto v tem, da mnoge Cerkve zagovarjajo nadomestno teologijo in različne teološke ideje, ki krepijo antisemitizem. Pogumno bom rekel, da če se znajdete v takšni Cerkvi, pojdite drugam. Gospod ne bo preprosto pomežiknil takšnemu sistemskemu antisemitizmu. In tako si moramo, potem ko smo muslimane vodili k ljubezni do Očeta in k sprejemanju Jezusa kot božanskega Božjega Sina, v procesu učenja po najboljših močeh prizadevati tudi za to, da jih naučimo postati ljubitelji svojega brata Izaka. Šele takrat bo proces sprave končan in Abrahamova družina obnovljena.

18. poglavje

Gospodovo usmiljenje: upanje za posrednike

V tej knjigi smo preučili številne odlomke, ki kažejo, da so islamski narodi, ki obkrožajo Izrael, glavni narodi, ki bodo prevzeli vlogo prihodnjega antikristovega imperija. Razpravljali smo tudi o tem, kako se splošno razširjeno prepričanje, da bo antikristovo kraljestvo povsem univerzalno, ne sklada s Svetim pismom. Izvedeli smo na primer, da se bodo nekateri narodi izognili antikristovemu nadzoru. Drugi narodi bodo z antikristom v vojni, dokler se Jezus ne vrne. Z oceno vseh svetopisemskih podatkov lahko sklenemo, da bodo narodi, ki bodo na Gospodov dan deležni najstrožje sodbe, islamski narodi, ki obkrožajo Izraelovo deželo. Čeprav ni dvoma, da bodo vsi narodi po vsej zemlji deležni Božje sodbe, so narodi, ki jih bo Mesija najstrožje obsodil, narodi, za katere je v Svetem pismu najbolj poudarjeno, da so zaznamovani za sodbo. Ko me ljudje sprašujejo, kateri narodi se bodo pridružili prihajajoči antikristovi zvezi, poskušam komentirati na način, ki odraža poudarke Svetega pisma. Preprosto rečem, da bodo »glava kopja« prihodnjega antikristovega imperija islamski narodi, ki obkrožajo Izrael. Kateri narodi bodo sestavljali »sredino kopja«, bomo še videli. Ni znano, saj nam Sveto pismo razen seznama narodov z Bližnjega vzhoda in severne Afrike ne pove, kateri narodi bodo sledili antikristu.

Medtem ko je stališče, ki je izraženo v tej knjigi, resda ne-tradicionalno, si oglejmo splošno razširjeno alternativo, po kateri antikristu sledijo vsi narodi na svetu. Nasprotje teh dveh vizij je razvidno iz precej ostre kritike, ki sem jo prejel od enega spletnega bloggerja, ki piše o preroštvih in trdi, da pristop s poudarjanjem nekaterih narodov predstavlja:

Zelo kratkovidna razlaga Svetega pisma, ki v bistvu trdi, da bo edini namen Ješua Ha'Mašija, ko se bo vrnil med koncem bitke pri Armagedonu to, da »uniči«¹ sodobne potomce Moábcev, Midjáncev in Edómceev, tj. Izmaelove sinove, Arabce. V tem pogledu je Ješua Ha'Mašija iz svoje resnične vloge »KRALJA KRALJEV IN GOSPODA GOSPODOV«¹ zreduciran na nekaj, kar ni nič bolj pomembno kot katerikoli od navadnih srbskih vojnih zločincev, krivih za etnično čiščenje muslimanov v Bosni in Hercegovini med leti 1992 in 1995 ... Nasprotno, »Moáb«¹ je predstavnik vseh narodov z vseh koncev sveta ... Kot simbolična raba Moába kaže na vse narode na zemlji, tako »Setovi sinovi«¹ kažejo na vse narode na zemlji.¹

Razmislite o tem, kaj je bilo rečeno. Po mnenju tega bloggerja trditev, da bo Jezus sodil določene skupine, tudi če so glavni vir izrazito demonske, morilske in antisemitske ideologije, pomeni omalovaževanje njegovega značaja. Po drugi strani pa bi očitno povsem ustrezalo Jezusovemu odličnemu značaju, če bi verjeli, da bo razbil »vse narode z daljnih koncev zemlje.«¹ Ne razumem te logike. Ta obtožba (proti Jezusu) seveda močno spominja na izkrivljene obtožbe, ki se skoraj vsak dan ponavljajo zoper izraelsko ljudstvo. V skladu z antisemitsko šablono prelaganja krivde, ki je danes tako priljubljena v večjem delu sveta, Izrael, ki se brani pred terorizmom, z vsemi smrtnimi žrtvami dokazuje, da je krvoločna, genocidna ali neonacistična država, ki krši mednarodno pravo in ogroža varnost drugih narodov. Ko Izrael zgradi zid, da bi se zaščitil pred samomorilskimi napadalci, je obtožen, da je apartheidska država. Takšne trditve so seveda odvrtnne. Toda zgornja obtožba, da je Jezus genocidni vojni zločinec, odpira vrata za pomembno razpravo. Vprašanje je naslednje: Ko se Jezus vrne in izvrši sodbo nad ljudstvi in narodi, ki so navedeni v preroških spisih, ali dejansko vsakogar popolnoma izniči?

Ali Jezus dobesedno ubije vse moške, ženske in otroke v vseh narodih, ki jim bo sodil? Čeprav se zdi, da nekateri odlomki kažejo takšno mračno sliko, nam celovitejše branje Svetega pisma govori drugače. Jezus bo izvršil sodbo nad krivimi, vendar bo med narodi, ki jim bo sodil, očitno marsikomu prizanesel. Poglejmo nekaj odlomkov, iz katerih je to razvidno.

Zaharija 14

Prerok Zaharija na primer govori o »preživelih« izmed narodov, ki so prišli zoper Jeruzalem. To so narodi, ki bodo sledili antikristu v njegovem napadu na Izrael. Toda v času Mesijevega tisočletnega kraljestva bodo preživeli iz vrst prav teh narodov hodili v Jeruzalem častit Gospoda:

Zgodilo se bo, da kdor preostane med vsemi narodi, ki so prišli zoper Jeruzalem, bo torej hodil gor iz leta v leto, da obožuje Kralja, Gospoda nad bojvniki in da praznuje šotorski praznik. Zah 14,16

Sofonija 3

V Sofonijevi prerokbi Gospod kliče narode, naj se pokesajo zaradi svojega malikovanja in zavračanja njega. Zaradi njihove nepripravljenosti na spreobrnjenje jih bo na Gospodov dan pripeljal v Jeruzalem, da bi nanje izlil svojo jezo z namenom, da bi jih ponižal in pripeljal h kesanju.

Zatorej čakajte name,« govori Gospod, »do dneva, ko se dvignem k plenu, kajti moja odločitev je, da zberem narode, da lahko zberem kraljestva, da nanje izlijem svoje ogorčenje, celó vso svojo kruto jezo, kajti vsa zemlja bo požrta z ognjem moje ljubosumnosti. Kajti takrat bom obrnil k ljudstvu čist jezik, da bodo lahko vsi klicali h Gospodovemu imenu, da mu soglasno služijo. Sof 3,8-9

Ne smemo pozabiti, da je končni namen Gospodove hude jeze nad narodi in ljudstvi ta, da jih očisti in privede k spreobrnjenju. Tu vidimo, da si Gospod globoko želi pokore tudi med sovražnimi narodi, ki pridejo zoper Jeruzalem. Na koncu obljubi, da bo spremenil njihov »govor« v »čistega«, da bi postali njegovi častilci in služili Gospodu skupaj z njegovim ljudstvom Izraelom.

19. poglavje Izaija

Čeprav je 19. poglavje Izaija izraženo kot preroško breme zoper Egipt, se konča s čudovitimi obljubami za preostanek Egipčanov, ki bodo živeli med Jezusovo mesijansko vladavino. V prvi vrstici je opisano, kako Mesija jezdi na oblakih in prihaja v Egipt, da bi ga sodil:

Breme Egipta. Glej, Gospod jaha na naglem oblaku in prišel bo v Egipt in egiptovski maliki bodo drhteli ob njegovi prisotnosti in srce Egipta se bo stopilo v njegovi sredi.

Iz 19,1

V vrsticah od 2 do 21 beremo o številnih težavah, ki bodo doletele Egipt, od nadvlade »krutega gospodarja« do državljanske vojne, suše, lakote in gospodarskega zloma. Toda ko se odlomek zaključí, vidimo, da bo kljub Gospodovim strogim sodbam nad Egiptom v mesijanski dobi Egipt veljal za eno z Izraelom, njegovim ljudstvom.

Gospod bo znan Egiptu in Egipčani bodo na tisti dan poznali Gospoda in opravljali klavno daritev in darovanje. Da, prisegali bodo prisego h Gospodu in jo izvedli. Gospod bo udaril Egipt. Udaril ga bo in ozdravil in vrnili se bodo celó h Gospodu in izprošen bo od njih in jih bo ozdravil. Na tisti dan bo tam glavna cesta iz Egipta v Asirijo in Asirec bo prišel v Egipt in Egipčan v Asirijo in Egipčani bodo služili z Asirci. Na tisti dan bo Izrael tretji z Egiptom in Asirijo, celó blagoslov v sredi dežele, ki ga bo Gospod nad bojevniki blagoslovil, rekoč: »Blagoslovljen bodi Egipt, moje ljudstvo in Asirija, delo mojih rok in Izrael, moja dediščina.«

Iz 19,21-25 xxx napaka

Kljub temu, da bo Gospod Egipt očitno »udaril«, ga bo tudi »zdravil.« To so obljube, za katere lahko tisti, ki ljubijo Egipt, molijo že danes! Čeprav je Gospodova prihajajoča sodba nad Egiptom gotova, je prav tako gotovo tudi njegovo veliko usmiljenje. Ko razmišljamo o prihajajoči sodbi nad večjim islamskim svetom, moramo biti verniki zelo pozorni, da nikoli ne pozabimo na GOSPODOVO gorečo željo, da bi zase in za svojo slavo rešil ostanek med muslimanskimi ljudstvi. Čeprav moramo priznati, da je v Svetem pismu vedno znova poudarjeno, da je islamski svet deležen sodbe, se na te stvari ne smemo odzvati tako, da bi se prepustili pasivnemu fatalizmu. Odziv Cerkve mora biti priprošnja! Naš odziv mora biti klicanje k usmiljenju, da se v molitvi posvetimo islamskemu svetu, da bi Gospod za muslimane storil to, kar je storil za nas. Da bi se milost, ki je bila izkazana nam, razodela tudi muslimanom. Moliti moramo, da bi se omehčala srca, da bi se odprle oči in za veliko žetev izmed muslimanov na zemlji. Upam si celo trditi, da je to ena od najpomembnejših nalog Cerkve danes.

Izaija 60

Morda najlepše poglavje v Svetem pismu, ki govori o Mesijevelem kraljestvu, je v 60. poglavju Izaije. V tem poglavju najdemo nekaj zelo jasnih sklicev na ljudstva zemlje, ki bodo prišla in služila judovskemu ljudstvu in njihovemu Kralju v Izraelu. Odlomek se začne:

Vstani, zasij, kajti tvoja svetloba je prišla in Gospodova slava je vstala nad teboj. Kajti glej, tema bo prekrila zemljo in velika tema ljudstva ...

Iz 60,1-2 xxx napaka

Nato pa vidimo, da se bodo narodi in tuji kralji obrnili k Izraelu in prinesli svoje bogastvo kot mirovno daritev:

... toda Gospod bo vstal nad teboj in njegova slava bo vidna na tebi. Pogani bodo prišli k tvoji svetlobi in kralji k siju tvojega vzhajanja ... takrat boš videla in tekla skupaj in tvoje srce se bo balo in bo povečano, ker bo obilje morja obrnjeno k tebi, sile poganov bodo prišle k tebi.

Iz 60,2-5

Nato nam je posebej povedano, kateri narodi bodo prišli:

Pokrila te bo množica kamel, [enogrbi] velblodi iz Midjána in Efe, vsi tisti iz Sabe bodo prišli. Prinesli bodo zlato in kadilo in naznanjali bodo Gospodove hvalnice. Vsi kedárski tropi bodo zbrani skupaj k tebi, Nebajótovi ovni ti bodo služili. Na moj oltar bodo prišli s sprejetjem in jaz bom proslavil hišo svoje slave.

Iz 60,6-7

Vidimo, da bodo Midján, Saba in Kedár »služili« Izraelu. Ta imena nam kažejo na današnjo regijo Saudske Arabije vse do juga in Jemna. Prišli so in s seboj pripeljali sinove judovskega ljudstva, ki so bili v ujetništvu, kakor tudi »srebro in njihovo zlato«:

Otoki bodo zagotovo čakali name in spredaj ladje iz Taršíša, da privedejo tvoje sinove od daleč, njihovo srebro in njihovo zlato z njimi, k imenu Gospoda, tvojega Boga in k Svetemu Izraelovemu, ker te je proslavil.

Iz 60,8-9

Naslednja vrstica ne bi mogla biti bolj jasna glede tematike sinov tujih narodov, ki bodo prišli, da bi obnovili Izrael in prispevali k njegovi lepoti.

Sinovi tujcev bodo zgradili tvoja obzidja in njihovi kralji ti bodo služili, kajti v svojem besu sem te udaril, toda v svoji naklonjenosti sem imel usmiljenje nad teboj.

Iz 60,10

Vrata Izraela so posebej odprta, da bi lahko bogastvo in daritve okoliških narodov prinesli v Jeruzalem, v čast judovskemu ljudstvu in njihovemu kralju Jezusu:

Zato bodo tvoja velika vrata nenehno odprta; ne podnevi ne ponoči ne bodo zaprta, da ti bodo ljudje lahko prinašali sile poganov in da bodo lahko privedeni njihovi kralji. Kajti narod in kraljestvo, ki ti ne bo služilo, bo propadlo; da, ti narodi bodo popolnoma opustošeni.

Iz 60,11-12

Prej smo obravnaval 3. poglavje Joela, ki govori o Tiru in Sidónu, kar ustreza sodobnemu Libanonu, ki ju bo Jezus sodil na Gospodov dan. Tu pa vidimo, da bo Libanon med narodi, ki bodo prišli v Izrael ter prinesli bogastvo in daritve:

Slava Libanona bo prišla k tebi, cipresa, bor in pušpan skupaj, da olepšajo kraj mojega svetišča in kraj svojih stopal bom naredil veličasten.

Iz 60,13 xxx napaka

Kljub pogostim besedam v številnih odlomkih o Gospodovem dnevu, za katere se včasih zdi, da govorijo o popolnem uničenju različnih okoliških narodov, vidimo, da bodo mnogi od teh narodov rešeni, ostali živi in služili judovskemu ljudstvu med mesijanskim kraljestvom. Besedilo izrecno navaja: »vsi, ki so te prezirali, se bodo priklonili pri podplatih tvojih stopal«:

Tudi sinovi tistih, ki so te prizadeli, bodo prišli, upogibajoč se k tebi in vsi, ki so te prezirali, se bodo priklonili pri podplatih tvojih stopal in imenovali te bodo: »Gospodovo mesto, Sion Svetega Izraelovega.« Kakor si bila zapuščena in osovražena, tako da noben človek ni šel skozi tebe, te bom naredil za večno odličnost, radost mnogih rodov. Prav tako boš sesala mleko poganov in sesala prsi kraljev in vedela boš, da sem jaz, Gospod, tvoj Odrešenik in tvoj Odkupitelj, Mogočni Jakobov.

Iz 60,14-16

Ta preroška obljuba ni lepa samo za judovsko ljudstvo, ampak tudi za muslimanske narode! Kljub obilici neizprosne sovraštva do svojega ljudstva je Gospod dovolj prijazen, da bo mnogim muslimanom prizanesel in jih osvobodil ter jih naredil za svoje. Spomnimo se besed apostola Pavla: »Glej torej Božjo dobroto in strogost« (Rim 11,22).

Na koncu lahko rečemo, da je po eni strani stališče, ki je bilo predstavljeno v tej knjigi, da so Jezusove najstrožje sodbe usmerjene proti omejenemu številu narodov in le omejenemu številu ljudstev iz teh narodov. Tudi nekaterim izmed narodov, ki prezirajo Izrael, in narodov, ki ga napadajo, bo izkazano usmiljenje. Po drugi strani pa je priljubljeno stališče mnogih učiteljev prerokovanja, da se Jezus vrne v svet, ki je strogo razdeljen na Jezusove privrženke ali privrženke antikrista. Trdijo tudi, da bo ob Jezusovem povratku vsak neverniki takoj uničen. Kot pravi David Reagan, bo ob Jezusovi vrnitvi »sodil vsem še živečim, tako poganom kakor Judom ... Rešenim bo dovoljeno vstopiti v tisočletje v telesu. Neodrešeni pa bodo poslani v smrt v hades.«² Nathan Jones, prav tako iz organizacije Lamb and Lion Ministries, izraža to mnenje. Ko govori o tem, kaj se bo zgodilo takoj po Jezusovi vrnitvi, Jones pravi: »Satan bo vržen v jamo, antikrist in Lažni prerok ter najverjetneje demoni bodo poslani v pekel, neverniki pa na muke v Hades.«³ Tako izrazito pesimistično stališče po mojem mnenju omalovažuje Jezusovo usmiljenje in ni v skladu s Svetim pismom. Vemo, da ga bo množica nevernih Judov spoznala, ko se bo vrnil (Ez 39,22; Zah 12,10; Rim 11,26). Prav tako je iz Svetega pisma jasno razvidno, da ga bodo po njegovem povratku spoznali tudi neverni pogani (Iz 60; Zah 14,16).

Zaključek

Koga se bo Jezus usmilil? Kogarkoli bo izbral, da se ga usmili. Nekaj je gotovo: zaupamo lahko njegovi sodbi. Ob koncu te dobe bodo sveti v nebesih peli o njegovi pravičnosti in poštenosti (Raz 15,3), ne pa o njegovi pretirani strogosti ali nepravičnosti. Čeprav se zdi, da nekateri preroški scenariji sklepajo, da nam je vsaka podrobnost vsakega prihodnjega dogodka kristalno jasno podana v Svetem pismu, to še zdaleč ni res. Toda v pomanjkanju jasnosti se pravzaprav skriva lepota. Medtem ko lahko to razočara nekatere, ki si želijo imeti popolno predznanje o prihodnosti, je osvobajajoče za priprošnjika, ki si prizadeva le klicati za dober, pravičen in morda celo presenetljiv zaključek mnogih od teh zadev:

... kajti on je milostljiv in usmiljen, počasen za jezo in velike
prijaznosti in se kesa zla. *Kdo ve*, če se bo vrnil in pokesal in pustil
blagoslov za seboj ... ?

Jl 2,13-14 xxx napaka

Ko se bliža konec sveta, moramo tisti, ki ljubimo Izrael in muslimanska ljudstva, klicati tako kot prerok Habakuk, ki je sam klical:

Oh Gospod, slišal sem tvoj govor in bil sem prestrašen. Oh Gospod,
oživi svoje delo v sredi let, v sredi let ga daj spoznati, *v besu se spomni*
usmiljenja.

Hab 3,2

Amen and Amen.

-
- 1 Sean Osborne, *Deconstructing the Islamic End Time Paradigm* (*Dekonstrukcija islamske paradigme o končnem času*), www.eschatologytoday.blogspot.com
 - 2 David Reagan, *The Promise of Victory* (*Obljuba zmage*), christinprophecy.org/articles/the-promise-of-victory/
 - 3 Nathan Jones, The Battle of Gog and Magóg – Unfolding (Bitka med Gogom in Magogom - Razkritje), <http://web.archive.org/web/20171108113454/lambliion.us/2010/04/>

Priporočeni viri

- Joshua Lingel, Jeff Morton in Bill Nikides, *Chrislam: How Missionaries Are Promoting an Islamized Gospel* (*Chrislam: Kako misijonarji spodbujajo islamiziran evangelij*), (I2Ministries, 2011).
- Dalton Lifsey, *The Controversy of Zion and the Time of Jacob's Trouble: The Final Suffering and Salvation of the Jewish People* (*Spor o Sionu in čas Jakobove stiske: Končno trpljenje in odrešitev judovskega ljudstva*), (Tauranga, New Zealand, Maskilim Publishing, 2011).
- David Pawson, *The Challenge of Islam to Christians* (*Izziv islama za kristjane*), (London, Hodder & Stoughton, 2003).
- David Pawson, *When Jesus Returns* (*Ko se Jezus vrne*), (London, Hodder & Stoughton, 2003).
- David Pawson, *Come With Me Through Revelation* (*Pojdi z menoj skozi knjigo Razodetja*), (True Potential Publishing, 2008).
- David Pawson, *Come with Me Through Isaiah* (*Pojdi z menoj skozi knjigo Izaija*), (True Potential Publishing, 2011).
- David Pawson, *Israel in the New Testament* (*Izrael v Novi zavezi*), (True Potential Publishing, 2009).
- David Pawson, *Defending Christian Zionism* (*Zagovor krščanskega sionizma*), (True Potential Publishing, 2008).
- Walter C. Kaiser Jr, *Messiah in the Old Testament* (*Mesija v Stari zavezi*), (Grand Rapids, MI, Zondervan, 1995).
- David Sliker, *End-Times Simplified: Preparing Your Heart for the Coming Storm* (*Poenostavljeni časi konca: Pripravite svoje srce na prihajajočo nevihto*). (Kansas City, Forerunner, 2005).
- Daniel, L. Block, *The Book of Ezekiel, Chapters 25-48 – New International Commentary on the Old Testament* (*Ezekiel, poglavja 25-48 – Novi mednarodni komentar Stare zaveze*), (Grand Rapids, MI, Wm.B. Eerdmans, 1998).
- J. Alec Motyer, *The Prophecy of Isaiah: Introduction and commentary* (*Izaijeva prerokba: Uvod in komentar*), (Dowers Grove, IL, IVP Academic, 1998).
- Tremper Longman III, David E. Garland, Michael L. Brown, Paul W. Ferris, Ralph H. Alexander, *Jeremiah—Ezekiel: The Expositor's Bible Commentary* (*Jeremija – Ezekiel: Razlagalčev svetopisemski komentar*), (Grand Rapids, MI, Zondervan, 2010).

- Steven Miller, *The New American Commentary Volume 18 – Daniel* (Novi ameriški komentar, 18. zvezek – Daniel), (Nashville, Holman Reference, 1994).
- Frank E. Gaebelin, Gleason L. Archer Jr, *The Expositor's Bible Commentary, Vol. 7: Daniel and the Minor Prophets* (Razlagalčev svetopisemski komentar, 7. zvezek: Daniel in mali preroki), (Grand Rapids, MI, Zondervan, 1985).
- J. Dwight Pentecost, *Things To Come: A Study in Biblical Eschatology* (Stvari, ki prihajajo: Študija svetopisemske eshatologije), (Grand Rapids, MI, Zondervan, 1965).
- *Holman Bible Atlas: A Complete Guide to the Expansive Geography of Biblical History* (Svetopisemski atlas Holman: Celovit vodnik po obsežni geografiji svetopisemske zgodovine), (Nashville, TN, Holman, 1999), <https://archive.org/details/holmanbibleatlas0000bris>
- *Moody Atlas of Bible* (Moodyjev atlas Svetega pisma), (Chicago, IL, Moody, 2009).
- Alan Dershowitz, *The Case for Israel* (Zadeva za Izrael), (Wiley, 2003).
- Alan Dershowitz, *The Case Against Israel's Enemies: Exposing Jimmy Carter and Others Who Stand in the Way of Peace* (Zadeva zoper sovražnike Izraela: razkritje Carterja in drugih, ki stojijo na poti miru), (Wiley, 2008).
- Mark Steyn, *America Alone: The End of the World As We Know It* (Amerika sama: konec sveta, kot ga poznamo), (Washington, D.C., Regnery, 2008).

O avtorju

Joel Richardson je avtor New York Timesove uspešnice, filmski ustvarjalec in učitelj, znan po svoji globoki ljubezni do ljudstev Bližnjega vzhoda in delu na področju svetopisemskih prerokb. Z ženo in petimi otroki živi v Združenih državah Amerike.

Richardson je napisal več knjig, v katerih raziskuje presečišče islama, krščanstva in prerokb o koncu sveta. Nekatera od njegovih pomembnih del vključujejo:

- Islamski antikrist – šokantna resnica resnične narave zvernika
- Zvernik Bližnjega vzhoda – Svetopisemski primer islamskega antikrista
- Skrivnostni Babilon – razkritje največje svetopisemske preroške skrivnosti
- Ko Jud vlada svetu – kaj Sveto pismo v resnici pravi o Izraelu v Božjem načrtu
- Od Sinaja do Siona – ne-povedana zgodba o Jezusovi zmagoslavni vrnitvi
- Skrivnost katastrofe – Razumevanje Božjih odrešilnih namenov za svetovne nesreče v zadnjih dneh
- Gora Sinaj v Arabiji: Razkrita resnična lokacija gore Sinaj
- Božja vojna zoper terorizem – v soavtorstvu z Walidom Shoebatom

Poleg tega je režiral dokumentarni film »End Times Eyewitness« in sodeloval pri različnih drugih filmskih projektih.

Poleg pisanja je Richardson tudi iskan govornik in producent več dokumentarnih filmov. Vodi priljubljeno spletno krščansko oddajo »The Underground«, v kateri razpravlja o različnih témah, povezanih s prerokbami in aktualnimi dogodki.

Za Richardsonovo delo je značilna njegova zavezanost pripravi Cerkve na izzive našega časa in njegova strast do spodbujanja razumevanja in dialoga med kristjani in muslimani. Potuje po vsem svetu, poučuje o evangeliju in živi s svetopisemskim upanjem ter poudarja pomen ljubezni in spoštovanja vseh ljudi.